

ΔΗΜ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

Η ΕΥΡΩΠΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Δ. ΤΣΑΜΑΣΦΥΡΟΥ

Δ. Φ. Ε. Καθηγητὸς τοῦ Προτύπου Ἀθηνῶν.

ΑΘΗΝΑΙ 1924

Ἐκδοτικὸς Οἶκος Δ. καὶ Π. Δημητράκου

56—Ὀδὸς Σταδίου—56

19043

ηγ.

ΑΘΗΝΑΙ 1924

τικὸς Οἶκος Δ. καὶ Π. Δημητράκου
56—^οὉδὸς Σταδίου—56

190730

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Λε, Κύριε Δημητράκε,

Ἐάν πως ἡ γεωγραφία ἐξῆλθε πλέον τοῦ σχολικοῦ μεσαίου, ἐάν ἡ διδασκαλία της δὲν πρέπει νὰ εἶναι ξηρά, αράταξις καὶ ἀπομνημόνευσις ὀνομάτων, τὰ ὅποια οὐδὲν λέγουν, καὶ ἀριθμῶν, οἱ ὅποιοι τίποτε δὲν αἰρητοποιοῦν. Ἐὰν ἀντιστρόφως ἀπὸ τὸ ὥραϊον αὐτριάθημα, ἡ φύσις τοῦ ὁποίου τὸ προορίζει νὰ συνῇ τὸν Ἱστορικὸν μὲ τὸν Φυσικὸν κόσμον καὶ νὰ κλιρογῇ εὐγενῇ διαφέροντα, πρέπει νὰ ἐπιτύχῃ ὁ διδάσκων νὰ γνωρίσῃσι πράγματι οἱ τρόφιμοι τῶν σχολῶν μας τὴν Γῆν καὶ τοὺς λαοὺς της εἰς πᾶσάν των εἰδήλωσιν, δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι τὸ βιβλίον σὰ ὄντως *ἐπιτυγχάνει* καὶ τὸ πρῶτον νὰ ἀποσοβήσῃ καὶ τὸ δεύτερον νὰ ἐπιτύχῃ ἐπαρκῶς.

Αἱ ζωηραὶ περιγραφαὶ τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ τῶν ἰδιαιτέρων χαρακτήρων ἐκάστης καὶ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς τῶν διαφόρων λαῶν, τὰ τόσον ἐκδηλὰ πανταχῶς τοῦ βιβλίου καθιστάμενα ἀποτελέσματα τῆς ἀλληλεπιδράσεως ἐδάφους καὶ κατοίκων, οἷον πυκνότητος πληθυσμοῦ καὶ εὐφορίας, κλίματος καὶ κατοίκων, ἀναπτύξεως καὶ παρακμῆς πόλεων, τόπων καὶ ἀσχολιῶν ἢ διαίτης κ.λ. πᾶν ὅ,τι γενικῶς ἔχει πρακτικὴν καὶ μορφωτικὴν ἀξίαν διὰ τὸν μαθητὴν, περιέχεται ἐν τῷ βιβλίῳ σας ἐν ἀμυβαίᾳ

δ'.

ἐξαρτήσῃ καὶ κατὰ τὰς αἰτιώδεις σχέσεις αὐτοῦ, διευκολύνον οὕτω σπουδαίως τὴν γνῶσιν πρὸς Χώρας. Θὰ ἡδυνάμην νὰ προσθέσω ὅτι τὸ βιβλίον σας δύναται νὰ εἶναι εὐχάριστον ἀνάγνωσμα εἰς πᾶσαν χεῖρα.

Οἱ πολυάριθμοι χάρται καὶ αἱ ἀφειδῶς ἰσμοῦσαι τὸ βιβλίον εἰκόνας προσδίδουν ἀναμφιβόλως σημαντικὴν συμβολὴν εἰς τὴν ἀξίαν αὐτοῦ.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι τὸ βιβλίον σας, ἀλλὰ δὲν δώσῃ τέλειον τὸν **τύπον** ἑλληνικοῦ διδακτικοῦ βιβλίου Γεωγραφίας, πάντως ὅμως θὰ χρησιμεύσῃς ἀφετηρία διὰ τὴν ἀναζήτησιν τοῦ τύπου τούτου γιὰ παρ' ἡμῶν.

15 Ἰουνίου 1923

Μετὰ ἐξαιρετῆς τιμῆς

Δ. ΤΣΑΜΑΦΥΡΟΣ

καθηγητῆς τοῦ Προποῦ τοῦ Λυκείου
τῆς Μ. Ἐκπαίδευσως

ΤΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΑ ΕΚ ΤΗΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

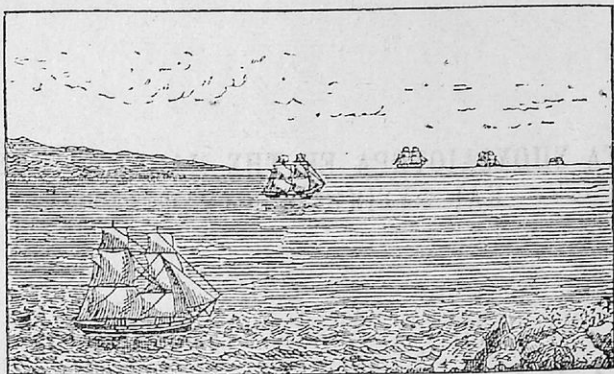
Η Γ Η

1. **Σχήμα τῆς γῆς.**—Ἡ γῆ, ὡς γνωρίζομεν, εἶναι μεγάλη, πολὺ μεγάλη σφαῖρα. Γνωρίζομεν ἀκόμη ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ μεγέθους τῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἴδωμεν τὴν κυρτότητα τῆς σφαιρικῆς ἐπιφανείας τῆς· γεννᾶται λοιπὸν τὸ ἐξῆς ζήτημα· Ἀφοῦ δὲν βλέπομεν, οὔτε ὑπάρχει τρόπος νὰ ἴδωμεν τὴν σφαιρικότητα τῆς γῆς, πῶς οἱ ἄνθρωποι ἠννόησαν ὅτι εἶναι σφαιρική;

Περὶ τῆς σφαιρικότητος τῆς γῆς ἔχομεν τὰς ἐξῆς ἀποδείξεις·

1ον Ἀπὸ τὰ ἀπομακρυνόμενα πλοῖα παύομεν νὰ βλέπωμεν πρῶτον τὰ χαμηλότερα μέρη των, τὰ καὶ ὀγκωδέστερα, καὶ ἔπειτα τὰ ὑψηλότερα, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ λεπτότερα. Τοῦτο εἶναι ἐναντίον τῶν νόμων τῆς ὁράσεως. Ἐπρεπε πρῶτον νὰ χάνωνται ἀπὸ τὰ μάτια μας τὰ λεπτότερα μέρη τοῦ πλοίου καὶ ἔπειτα τὰ χονδρότερα. Πρέπει λοιπὸν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι μεταξὺ τοῦ ὀφθαλμοῦ μας καὶ τῶν χαμηλοτέρων μερῶν τῶν πλοίων μεσολαβεῖ κάποιον ἐμπόδιον, καὶ τοῦτο εἶναι ἡ κυρτότης τῆς γῆς. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὸ παρατηρεῖται εἰς ὅλας τὰς θαλάσσας, συμπεραίνομεν, ὅτι ὅλαι αἱ θάλασσαι παρουσιάζουν κυρτότητα· μὲ ἄλλους λόγους ἀπὸ παντοῦ ἡ γῆ εἶναι κυρτή, ἐπομένως σφαῖρα.

2ον Ὅσοι ἀναβαίνομεν ὑψηλότερα ὁ ὀρίζων εὐρύνεται. Καὶ αὐτὸ πάλιν παρατηρεῖται εἰς κάθε σημεῖον

Εἰκὼν 1. Μία ἀπόδειξις τῆς σφαιρικότητος τῆς γῆς.

τῆς γῆς. Τοῦτο δὲν θὰ συνέβαινεν, ἀν' ἡ γῆ ἦτο ἐπίπεδος. Ἄρα εἶναι σφαῖρα.

3ον Εἰς τὰς ἐκλείψεις τῆς σελήνης βλέπομεν τὸ σχῆμα τῆς σκιάς τῆς γῆς καὶ λιχὸν πάντοτε ὅσῃ ὥραν καὶ ἂν διαρκέσῃ ἡ ἐκλείψις. Μόνον δὲ τῆς σφαίρας ἡ σκιά εἶναι πάντοτε κύκλος, ἀπὸ ὅπουδῆποτε καὶ ἂν φωτίζεται ἡ σφαῖρα, καὶ

4ον Οἱ περίπλοι τῆς γῆς.

Σήμερον γνωρίζομεν καλὰ ὅτι ἂν ταξιδεύωμεν, προχωροῦντες πάντοτε πρὸς τὴν ἰδίαν διεύθυνσιν, θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἀρχίσαμεν τὸ ταξίδι μας. Π. γ. ἐὰν ταξιδεύσωμεν ἐξ Ἀθηνῶν πρὸς Δ θὰ περάσωμεν τὸ Γιβραλτάρ, ἔπειτα τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, διερχόμενοι κατόπιν τὴν διώρυγα τοῦ Παναμᾶ εἰσερχόμεθα εἰς τὸν Εἰρηνικὸν καὶ πλέοντες πάντοτε πρὸς Δ θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν Κίνα· θὰ εἰσέλθωμεν κατόπιν εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης καὶ τῆς Μεσογείου θὰ ἐπαέλθωμεν ἐξ Ἀνατολῶν εἰς Ἀθήνας.

2. Μέγεθος τῆς γῆς. — Ἡ γεωμετρία μᾶς ἔδωκε τρόπους νὰ μετρώμεν ἀκριβῶς τὰ διάφορα σώματα. Ὅπως δυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν τὸ μῆκος,

τὸ πλάτος, τὸ βάθος, τὴν χωρητικότητα μιᾶς δεξαμενῆς, ἐνὸς σπιτιοῦ, ἐνὸς βαρελλίου, τοιουτοτρόπως δυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν καὶ κάθε σφαῖραν μικρὰν ἢ μεγάλην συνεπῶς καὶ τὴν σφαῖραν τῆς γῆς.

Οὐτε εἶναι μάλιστα ἀνάγκη νὰ περιέλθωμεν ὅλην τὴν γῆν μὲ τὴν μετροταινίαν εἰς ἅς χεῖρας διὰ νὰ κάμωμεν τὴν καταμέτρησίν της. Ἄν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ἕκαστος κύκλος διαιρεῖται εἰς 360 μοίρας, θὰ ἐννοήσωμεν εὐκόλῃ πῶς ἐμέτρησαν τὴν γῆν. Ἐμέτρησαν τὸ μῆκος ὠρισμένου τόξου ἐνὸς μεσημβρινοῦ. Ἀπὸ τὴν μέτρησιν αὐτὴν εὐρῆκαν, ὅτι ὅλος ὁ μεσημβρινὸς ἔχει μῆκος 40000 χιλιομέτρων.

Μὲ αὐτὸν τὸν ἀριθμὸν ἡ γεωμετρία μᾶς ἐβοήθησε νὰ εὐρωμεν ὅτι ἡ ἀκτίς τῆς γῆς εἶναι 6366 χιλιομέτρα. Ἡ ἐπιφάνειά της δὲ 510 ἑκατομμύρια τετραγωνικὰ χιλιομέτρα.

Ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ξεκινήσωμεν τὴν 1 Σεπτεμβρίου ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς καὶ νὰ βαδίζωμεν πρὸς τὸ κέντρον της, θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ βαδίζωμεν 12 ὥρας καθ' ἑκάστην ἐπὶ 3 1)2 μῆνας διὰ νὰ φθάσωμεν ἐκεῖ· δηλαδὴ μόλις τὰ Χριστούγεννα θὰ ἐφθάναμεν εἰς τὸ κέντρον της!

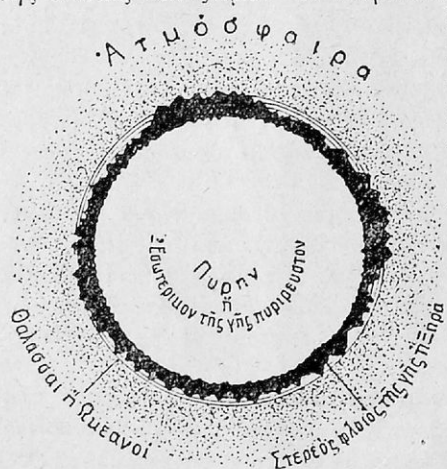
3. Τὰ ὄρη δὲν μεταβάλλουν τὸ σχῆμα τῆς γῆς·—Ὅταν παρατηροῦμεν ὑψηλὰ ὄρη, μᾶς κινεῖ τὸν θαυμασμὸν τὸ ὕψος καὶ ὁ ὄγκος των· χωρὶς δὲ νὰ θέλωμεν μᾶς ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν τὸ ἐξῆς ἐρώτημα·

Ἀφ' οὗ λέγόμεν τὴν γῆν σφαῖραν, ἔπρεπεν ἡ ἐπιφάνειά της νὰ εἶναι ὁμαλή, σὰν τὴν ἐπιφάνειαν πού ἔχει τὸ τόπι μας ἢ τὸ πορτογάλλι κλπ. τὰ ὄρη λοιπόν, πού παρατηροῦμεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς δὲν παραμορφώνουν τὸ σφαιρικόν της σχῆμα;

Ὁ λογαριασμὸς ἀπαντᾷ ὅχι. Πράγματι, ἐνῶ ἡ ἀκτίς τῆς γῆς εἶναι 6366 χιλιομέτρα, τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς γῆς δὲν φθάνει οὔτε τὰ 9 πλήρη χιλιομέτρα· τὸ δὲ 9 χωρεῖ εἰς τὰ 6366 χλμ. περισσότερον ἀπὸ 700 φορές· ἦτοι τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς γῆς, δὲν εἶναι οὔτε τὸ 1)700 τῆς ἀκτίνος της.

Ἄν λοιπὸν ἠθέλαμεν νὰ παραστήσωμεν εἰς μίαν σφαῖραν τὸ ὑψήλοτερον ὄρος τῆς γῆς με ὕψος ἐνὸς μόνον ἑκατοστοῦ τοῦ μέτρου, θὰ ἔπρεπε νὰ δώσωμεν εἰς τὴν σφαῖραν ἀκτῖνα 700 ἑκατοστῶν, δηλαδὴ 7 μέτρων καὶ διάμετρον 14 μέτρων! Ἐχρειάζομεθα δηλαδὴ σφαῖραν, ἡ ὁποία δὲν χωρεῖ εἰς τὴν αἰθούσαν τοῦ σχολείου! καὶ τὸ ὄρος θὰ ἦτο μόνον 1 ἑκατοστὸν!

4. Ἡ λιθόσφαιρα.—Ἡ ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς, ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ ζῶμεν οἱ ἄνθρωποι, συνεχίζεται καὶ

κάτω ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἀποτελοῦσα τὸν βυθὸν τῆς καὶ ἂν ἦτο δυνατόν νὰ χαθῇ διὰ μίαν στιγμὴν τὸ νερὸ τῶν θαλασσῶν, ἡ σφαῖρα τῆς γῆς θὰ ἀπετελεῖτο ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἀπὸ ξηράν. Ἀλλὰ τί ὑπάρχει ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν ταύτην τῆς

ξηρᾶς καὶ τοῦ βυθῶν θαλασσῶν;

Δὲν κατωρθώσαμεν νὰ εἰσχωρήσωμεν εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς διὰ νὰ γνωρίζωμεν ἀκριβῶς πῶς εἶναι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς, ἀπὸ τί ὑλικά ἀποτελεῖται καὶ εἰς τί κατάστασιν εὐρίσκονται τὰ ὑλικά ταῦτα. Ἐν τούτοις ἔν εἶναι βέβαιον, ὅτι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς ὑπάρχει τεραστία θερμότης, εἰς τὴν ὁποία δὲν ἀντέχει τίποτε, καὶ ὅλα ἐκεῖ, ἕνεκα τῆς θερμότητος αὐτῆς, εἶναι λειωμένα, ὅπως λειώνει καὶ ὁ σίδηρος εἰς τὸ καμίνι τῶν ἐργοστασίων.

Τὸ ἐξωτερικὸν λοιπὸν μόνον τῆς γῆς, εἶναι στε-

ρεὸν καὶ ἀποτελεῖ τὰς ξηρὰς καὶ τὸν βυθὸν τῶν θαλασσῶν· ἀποτελεῖ δηλαδή ἕνα φλοιόν, ὅπως τὸν φλοιὸν τοῦ αὐγοῦ, ὁ ὁποῖος λέγεται σ τ ε ρ ε ὅ ς φ λ ο ι ὅ ς τ ῆ ς γ ῆ ς ἢ λ ι θ ὅ σ φ α ι ρ α· τὸ πάχος τῆς λιθοσφαίρας δὲν τὸ γνωρίζομεν ἀκριβῶς, δὲν δύναται ὅμως νὰ ὑπερβαίνει τὰ 150 τὸ πολὺ χιλιόμετρα.

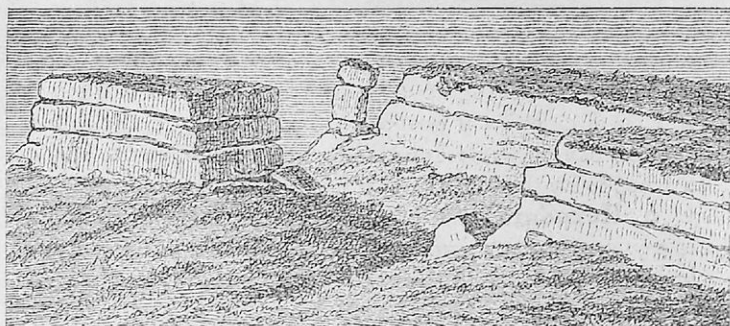
5. Πετρώματα.—Γενικῶς τὸ ἔδαφος ἀποτελεῖται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἀπὸ λεπτὸν χῶμα ἀναμεμειγμένον εἰς πολλὰ μέρη μὲ ἄμμον καὶ μικρὰ χαλίκια. Εἰς τὸ ἔδαφος αὐτὸ βλαστάνουν τὰ φυτά. Ὑποκάτω ὅμως ὑπάρχει ὁ σκληρὸς βράχος· τὸν συναντῶμεν παντοῦ, ὅταν σκάψωμεν εἰς μεγαλύτερον βάθος· εἰς τὰ βουνὰ μάλιστα φαίνεται πολλάκις ὁ βράχος ὁλόγυμνος. Βράχοι σκληροί, χῶμα μαλακόν, ἄμμος, χαλίκια, ὅλα ἐν γένει τὰ ὑλικά, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ὁ στερεὸς φλοιὸς τῆς γῆς, λέγονται π ε τ ρ ῶ μ α τ α.

Υδατογενῆ πετρώματα.—Τὰ πετρώματα εἶναι διαφορετικῆς φύσεως. Τοῦτο ἐννοοῦμεν ἀπὸ τὸ χρῶμα, τὴν σκληρότητα καὶ τὰς ἄλλας ιδιότητάς των· ἀλλὰ εἶναι καὶ διαφορετικῆς καταγωγῆς, δηλαδή δὲν ἐσχηματίσθησαν ὅλα ἀπὸ τὴν ἴδια αἰτίαν.

Μερικὰ ἐξ αὐτῶν εὐκόλα διακρίνουμεν ὅτι ἀποτελοῦνται ἀπὸ συντρίμματα ἢ ὑπολείμματα παλαιότερων στρωμάτων, τὰ ὁποῖα κατέφαγε τὸ νερὸ καὶ τὰ παρέσυρε μὲ τὴν ὁρμὴν του καὶ τὰ συνεσώρευσε κάπου. Μὲ τὸν καιρὸν τὰ ὑπολείμματα ταῦτα, ἀναμεμειγμένα πολλάκις καὶ μὲ λείψανα φυτῶν καὶ ζώων, συνηνώθησαν μεταξύ των, συνεκολλήθησαν, συνεπήχθησαν ἐκ νέου καὶ ἀπεσκληρύνθησαν.

Οἱ ψ α μ μ ῖ τ α ι π. χ. ἀποτελοῦνται ἀπὸ κόκκους ἄμμου, δυνατὰ κολλημένους. Ἀπὸ τοιούτους ψαμμίτας εἶναι κατεσκευασμένοι πολλοὶ ἀκονιστικοὶ τροχοί.

Οἱ σ χ ι σ τ ὅ λ ι θ ο ι ἐπίσης ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἀρχαῖα στρώματα ἀργίλου ἀπεσκληρυμμένης καὶ διατεθειμένης εἰς λεπτὰ φύλλα. Τὰ ἀβάκια (πλάκες) τῶν μαθητῶν, εἶναι τοιοῦτοι σχιστόλιθοι.

Εἰκὼν 3. Ὑδατογενῆ πετρώματα.

Τὰ πετρώματα, τὰ ὁποῖα ἐσχηματίσθησαν διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ὕδατος, ὅπως οἱ ψαμμῖται, οἱ σχιστόλιθοι, διάφοροι ἀσβεστόλιθοι κλπ. λέγονται ὕδατογενῆ πετρώματα. Τὰ εὐρίσκομεν συνήθως εἰς στρώματα παράλληλα τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου (εἰκ. 3).

Πυριγενῆ πετρώματα. Παντοῦ ὅπου ἔσκαψαν εἰς τὰ ὕδατογενῆ πετρώματα, παρητήρησαν ὅτι βαθύτερα ἀπὸ τὰ ὕδατογενῆ πετρώματα ὑπάρχουν ἄλλα διαφορετικῆς φύσεως καὶ μὲ διάφορον ὕψιν. Αὐτὰ δὲν παρουσιάζουν στρωσιν ὅπως τὰ ὕδατογενῆ, εἶναι ἄστροτα· ἀποτελοῦν ὄγκους ἀκανονίστους (εἰκὼν 4) καὶ ἀνίσου πάχους καὶ εἶναι συνήθως κρυσταλλικά· παρουσιάζουν δηλαδὴ μικροὺς ἢ μεγάλους κρυστάλλους. Ὁ γρανίτης καὶ ἄλλα πολλὰ πετρώματα εἶναι τοιαύτης φύσεως. Τοιαῦτα πετρώματα λέγονται πυριγενῆ.

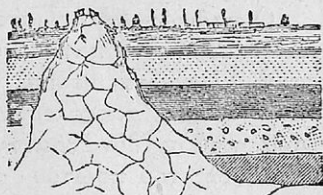
6. Τὰ ἔγκατα τῆς γῆς.—Εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς ἡ γῆ εἶναι πολὺ θερμότερα παρὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, διότι, ἐφ' ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τὸ βάθος, παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ θερμοκρασία ἀνέρχεται κατὰ 1 βαθμὸν διὰ κάθε 35 μέτρα περίπου.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς βάθος 3500 μέτρων θὰ ὑπάρχῃ θερμοκρασία 100 βαθμῶν, ἡ θερμοκρασία

ἐκείνη δηλαδή, εἰς τὴν ὁποίαν βράζει τὸ νερό. Ἐξηγεῖται τώρα ποῦ εὐρίσκουν τὴν θερμότητα, τὴν ὁποίαν ἔχουν τὰ νερά τῆς Αἰδηψοῦ, τῶν Θερμοπυλῶν, τῆς Κύθνου καὶ ὄλων ἐν γένει τῶν θερμῶν πηγῶν.

Ἀκόμη βαθύτερα ἀναλόγως θὰ ἐπικρατῇ ἀκόμη μεγαλύτερα θερμότης καὶ ἐπὶ τέλους εἰς πολὺ μεγάλο βάθος ἡ θερμότης θὰ εἶναι τόση, ὥστε τίποτε νὰ μὴ εἴμπορῃ ἐκεῖ νὰ μείνῃ στερεόν.

Ὅλα τὰ ὑλικά ἐκεῖ κατ' ἀνάγκην θὰ εἶναι λειωμένα, ἔνεκα τῆς θερμότητος, ὅπως ὁ λειωμένος σίδηρος εἰς τὰ σιδηρουργεῖα.

Εἰκὼν 4. Πυριγενὲς πέτρωμα μεταξὺ ὕδατογενῶν.

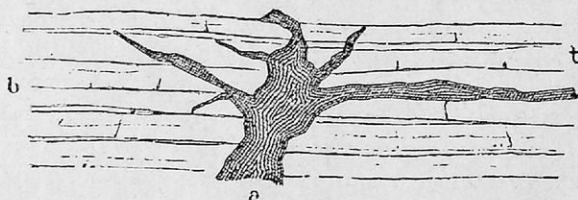
7. Ἱστορία τῆς γῆς. — Κανεῖς δὲν γνωρίζει κατὰ τρόπον βέβαιον ποία ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῆς γῆς. Ἐφ' ὅσον ὁμως ἐπιτρέπεται νὰ συμπεράνωμεν ἀπὸ ὅ,τι παρατηροῦμεν, παραδεχόμεθα ὅτι ἡ γῆ δὲν ἦτο ἐξ ἀρχῆς ὅπως τὴν βλέπομεν σήμερον. Ἡ θερμότης, τὴν ὁποίαν εὐρίσκομεν σήμερον εἰς τὰ ἔγκατά της, ἦτο βεβαίως ἄλλοτε πολὺ μεγαλύτερα, ἔφθανε μέχρι τῆς ἐπιφανείας της καὶ βέβαια δὲν ὑπῆρχε τότε ὁ στερεὸς φλοιός, ὁ ὁποῖος τὴν περιβάλλει σήμερον. Τότε ἡ γῆ ἦτο μία σφαῖρα φωτεινὴ καὶ θερμὴ, ἦτο ἓνας μικρὸς ἥλιος, διότι ὅλαι αἱ ὕλαι τῆς σφαίρας ταύτης ἦσαν λειωμένα καὶ διάπυροι, ἔνεκα τῆς πολλῆς θερμότητος. Μήπως καὶ ὁ σίδηρος δὲν γίνεται φωτεινός, ὅταν θερμανθῇ παραπολύ; μήπως δὲν λειώνει καὶ χύνεται τότε ὡς ὑγρόν, ὅταν θερμανθῇ ἀκόμη περισσότερο;

Ὅλιγον κατ' ὀλίγον ἡ γῆ ἔχανε θερμότητα· ἐκρύωσε πρῶτον ἡ ἐπιφάνειά της· ἤρχισαν τότε νὰ πῆζουν μερικὰ πετρώματα, κατόπιν ἄλλα καὶ ἄλλα πάλιν οὕτως, ὥστε ἐσχηματίσθη ὁ πρῶτος λεπτὸς στερεὸς φλοιός. Ἀκριβῶς αὐτὰ τὰ πετρώματα, τὰ

ὅποια ἔπηξαν, εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν ὁποίων συνετέλεσε τὸ πῦρ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς, αὐτὰ ἀπετέλεσαν τὰ πρωτογενῆ πυριγενῆ πετρώματα.

Ὁ πρῶτος αὐτὸς στερεὸς φλοιός, μετὰ τὸν καιρὸν ἐγένετο σιγὰ σιγὰ παχύτερος. Ἐπάνω εἰς αὐτὸν κατέπεσαν αἱ πρῶται θερμαὶ βροχαί, βροχαὶ χειμαρρῶδεις, αἱ ὅποια ἀπετέλεσαν τὰς πρώτας θαλάσσας, θαλάσσας ποῦ σχεδὸν ἔβραζαν, αἱ ὅποια διέλυσαν πολλὰ συστατικὰ τοῦ πρώτου σκληροῦ πυθμένος των, τὰ ὅποια κατόπιν, ὅταν αἱ θάλασσαι ἐψύχθησαν, κατεκρημνίσθησαν πάλιν εἰς τὸν πυθμένα καὶ ἀπετέλεσαν τὰ πρῶτα ὑδατογενῆ πετρώματα.

Συνέβη εἰς πολλὰ μέρη τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ νὰ ἀνοίξουν δρόμον μᾶζαι διάπυροι ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς. Τότε ἐπάνω ἢ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ὑδατογενῆ ἐξεχύθησαν πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν νέα πυριγενῆ πετρώματα· ταῦτα τὰ λέγομεν ἔκχυτα· τὰ συναντῶμεν παντοῦ.

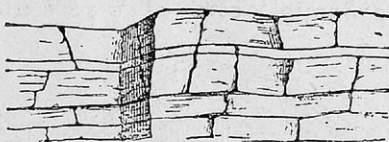

Εἰκ. 5. "Εκχυτον πέτρωμα μετὰ τὰ ὑδατογενῶν στρωμάτων.

8. Κινήσεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς· μεταβολαί, αἱ ὅποια παράγονται εἰς τὴν ἐπιφάνειάν του.
Εἶναι εὐκόλον νὰ βεβαιωθῶμεν, ὅτι ἡ γῆ δὲν διετήρησε τὴν πρωτογενῆ αὐτῆς ὄψιν. Οὕτω τὰ ὑδατογενῆ πετρώματα εἶχον ἀρχικῶς κανονικὴν ὀριζοντίαν διάστρωσιν (εἰκ. 5), ἀλλὰ κατὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου δὲν ἔμειναν παντοῦ ὀριζόντια, εἰς τρόπον ὥστε σήμερον εὐρίσκονται συχνὰ πολὺ κεκλιμένα, ὅπως π. χ. συμβαίνει εἰς τὰ ὄρη (εἰκ. 6 καὶ 7).

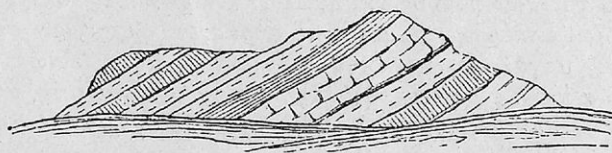
Πολλάκις ἐπίσης ἰὸ ἀπὸ ὑδατογενῆ πετρώματα σκέ-
πασμα, τὸ ὁποῖον ἐκάλυπτε ἰὰ πρωτογενῆ πετρώ-
ματα, ἐξηφανίσθη ἐντελῶς καὶ οἱ πρωτογενεῖς βρά-
χοι ἀπεγυμνώθησαν.

Μὲ τὸν καιρὸν ἡ ὄψις
τῆς ἐπιφανείας τῆς
γῆς δὲν παύει νὰ με-
ταβάλλεται. Τὰ αἵ-
τια τῶν μεταβολῶν
αὐτῶν εἶναι πολυά-
ριθμος.

Εἰκὼν 6.

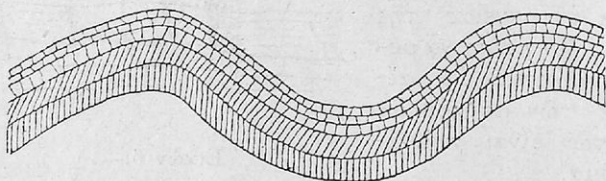
Ἡ γῆνιν σφαῖρα τείνει νὰ ἀποψυχθῇ βραδέως
μέν, ἀλλὰ συνεχῶς. Ἀποψυχομένη ἐλ α τ τ ο ὕ τ α ι
εἰς ὅ γ κ ο ν. Παρατηρήσατε μῆλον, τὸ ὁποῖον
ἀποξηραίνεται· κατ' ἀρχὰς εἶναι λεῖδον, ἔπειτα μαραί-
νεται, σμικρύνεται καὶ σουφρώνει καθ' ὅλοκληρίαν.
Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τὴν γῆν· ἐφ' ὅσον ἐγίνετο

Εἰκὼν 7. Εἰς τρόπον ὥστε σήμερον εὐρίσκονται
πολύ κεκλιμένα, σελ. 12.

μικρότερος ὁ ὄγκος τῆς, ἡ ἐπιφάνειά τῆς κατεκ-
θιζε κατὰ τόπους, ἐζάρωνε καὶ ἐ-
σοῦφρωνε. Τὰ νερά τῶν ὠκεανῶν τότε ἐξε-
χύνοντο καὶ ἐγέμιζον τὰ μέρη τῆς γῆς, τὰ ὁποῖα
κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατεβυθίζοντο. Εἰς πολλὰς
χώρας, τὰ ὑδατογενῆ πετρώματα, τὰ ὁποῖα εἶχον
κατ' ἀρχὰς ὀριζοντίαν διάστρωσιν, ἐχρειάσθη πρὸ
ὅλον τὸ πάχος καὶ ἡν σκληρόντητά των, νὰ λάβουν
πλαγίαν κλίσιν καὶ νὰ σουφρώσουν καθ' ὅλοκληρίαν·
ἄλλα μέρη ἔπαθον ἑξαρσιν καὶ ἄλλα καθίζησιν (εἰκ. 8)
καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐσχηματίσθησαν τὰ ὄρη.

Καὶ σήμερον ἀκόμη ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς δὲν εἶναι ἀπολύτως ἡρεμος. Μερικαὶ γῶραι παθαίνουν καθίζησιν παρὰ πολὺ βραδέως, ἐνῶ ἄλλαι ἀνυψοῦνται· κάποτε μάλιστα παράγονται βίαιαι κινήσεις, ζωηροὶ κραδασμοί· εἶναι εἰς εἰς μ ο ί.

Εἰκὼν 8. Ἄλλα μέρη ἔπαθον ἔξαρσιν καὶ ἄλλα καθίζησιν.

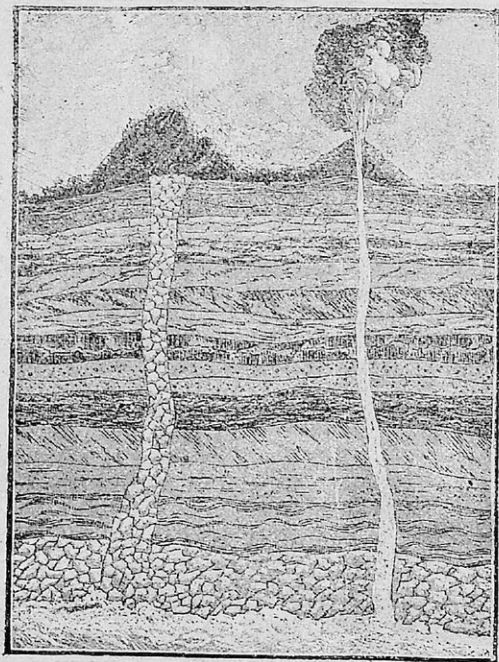
Ἄλλοτε τὰ ἀναγελυμένα πετρώματα, τὰ προσερχόμενα ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, εὐρίσκουν διέξοδον πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν εἰς ρεύματα διάπυρα, τὰ ὁποῖα λέγονται λ ά β α. Ἡ λάβα, ἡ ὁποία συσσωρεύεται ἀπὸ τὰς διαφόρους ἐκρήξεις καὶ αἱ ἄλλαι ὕλαι, αἱ ὁποῖαι ἐκπέμποντι μαζὶ με αὐτάς, σχηματίζουν σωρούς μεγάλους, κωνικοῦ σχήματος· αὐτὰ εἶναι τὰ ἡ φ α ί σ τ ε ι α (εἰκ. 9). Ὁ κρατῆρ εἶναι ὁπῇ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξέρχεται ἡ λάβα, ἔχει δὲ σχῆμα χωνίου. Ὑπάρχουν ἡφαίστεια ἐ σ β ε ο μ έ ν α, τὰ ὁποῖα ἀπὸ αἰῶνας τώρα δὲν ἔπαθον ἐκρήξιν· τὰ ἄλλα, τὰ ὁποῖα κάμνουν ἐκρήξεις κατὰ χρονικὰ διαστήματα, μικρὰ ἢ μεγάλα, καλοῦνται ἐ ν ε ρ γ ά. Τὰ ἡφαίστεια εὐρίσκονται συνήθως εἰς μακρὰς σειράς. Ἡ σπουδαιότερα σειρὰ ἡφαιστείων εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία περιβάλλει τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν.

Ἐκτὸς τῆς λάβας καὶ τῶν ἀερίων, ἀπὸ τὰ ἔγκατα τοῦ ἐδάφους ἀναβλύζουν καὶ πηγαὶ θερμῶν ὑδάτων, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν εἰς ὅλας τὰς χώρας. Οἱ πίδακες ζέοντος ὕδατος, οἱ ὁποῖοι ἐκσφενδονίζονται εἰς ἀρκετὸν ὕψος, λέγονται θ ε ρ μ ο π ί δ α κ ε ς (γκεύξερ Ἰσλανδίας).

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς δὲν παθαίνει μόνον τὰς

μεταβολάς, αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἀπὸ τὰς κινήσεις τοῦ ἐδάφους, τοὺς σεισμοὺς καὶ τὰ ἠφαίστεια· παθαίνει μεταβολὰς καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνέμους καὶ ἀπὸ τὰ νερά.

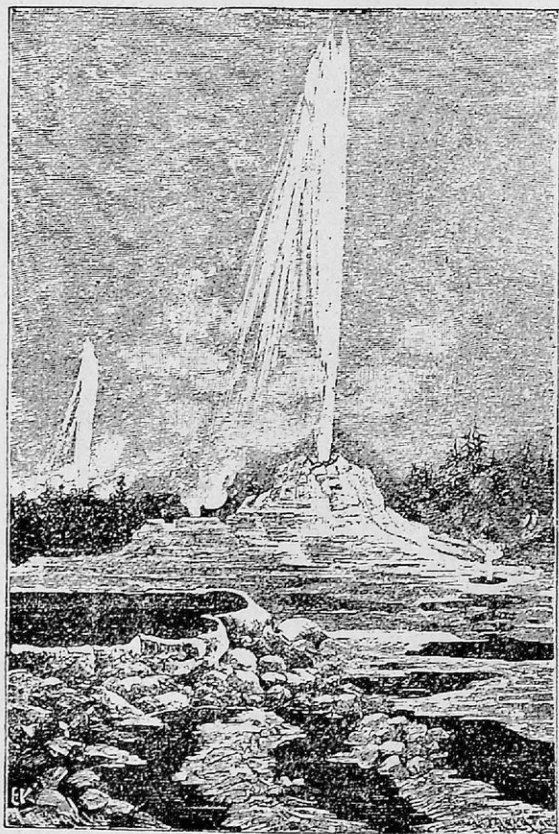
9. Οἱ ἄνεμοι δὲν ἡμποροῦν νὰ ἐπιδράσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅταν τοῦτο εἶναι σκεπασμένον μὲ φυτά·

Εἰκὼν 9. Ἡφαίστεια.

εἰς τοὺς ξηροὺς ὅμως τόπους, ὅπου τὰ φυτὰ εἶναι σπάνια, καὶ εἰς τὰς ἐρήμους σηκώνουν τὰ χόματα, τὴν σκόνην τῶν βράχων, τὴν ἄμμον καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ μικρὰ χαλίκια καὶ τὰ μεταφέρουν εἰς μεγάλας ἀποστάσεις. Ἐπειτα τὰ ἀφήνουν καὶ σχηματίζουν ἐκεῖ λόφους ἀπὸ ἄμμον, οἱ ὁποῖοι λέγονται *θῦνες*· κάποτε δὲ καλύπτουν τὰς γαίας εἰς μεγάλην ἀπόστασιν μὲ πυκνὰ στρώματα σκόνης.

10. Οί παγετῶνες. Τὰ ρέοντα νερά. Οί παγετῶνες ἐκτελοῦν καὶ αὐτοὶ κάποιαν ἐργασίαν. Τρίβουν καὶ λεικίνουν τὰ πετρώματα, ἀπὸ τὰ ὅποια διέρχονται· ἀκόμη δὲ μεταφέρουν ὀγκολίθους καὶ ἄλλα ὑπολείμματα, μὲ τὰ ὅποια σχημαρίζουν μεγάλους σωρούς.

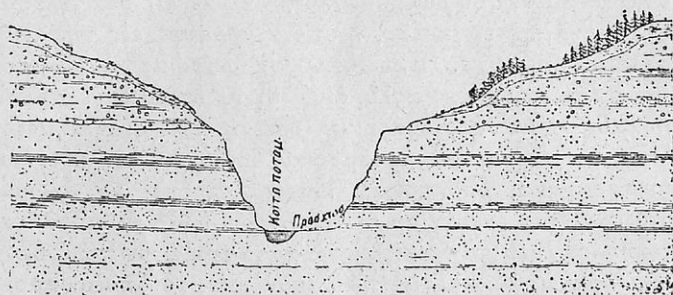

Εἰκὼν 10. Γκέυζερ.

Μεγαλειτέραν ὅμως ἐνέργειαν ἔχουν τὰ ρέοντα νερά. Τὰ ἀναρίθμητα ρυάκια, τὰ ὅποια σχηματίζονται μετὰ τὴν βροχὴν, ἐνῶ κατέρχονται ἰὰς πλεον-

ράς τῶν λόφων καὶ τῶν βουνῶν, οἱ χεῖμαρροι καὶ οἱ ποταμοὶ ξεπλύνουν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ξηρᾶς, σκάπτουν τὸ ἔδαφος, παρασύρουν τὸ χῶμα, αὐλακώνουν τοὺς βράχους, τοὺς σαπίζουν καὶ τοὺς τρίβουν εἰς τεμάχια καὶ ἀνοίγουν διέξοδον ἀνάμεσα εἰς τὰ βουνά. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον σχηματίζονται πολλαὶ κοιλάδες, χαράδραι, αὐχένες καὶ ἀπειράριθμες ρεματιές, τὰς ὁποίας ἀκολουθοῦν τὰ νερά.

Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἐδάφους, τὰ ὑπόγεια ρυάκια ἀνοίγουν πλῆθος ὁπῶν καὶ σπηλαίων. Καλοῦμεν δὶ ἀ β ρ ω σ ι ν τὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν κάμνουν

Εἰκὼν 11. Διάβρωσις.

τὰ ρέοντα νερά, διὰ τῆς ὁποίας ταῦτα κατατρώγουν τὴν γῆν καὶ τοὺς βράχους (εἰλ. 11).

Μεγάλαι ποσότητες λίθων παρασύρονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ τὸ ταχὺ ρεῦμα τοῦ νεροῦ. Ὅταν ὅμως τὸ ρεῦμα αὐτὸ ἀνακόψῃ τὴν ὁρμὴν του, τὸ νερὸ δὲν ἔχει πλεον τὴν δύναμιν νὰ μεταφέρῃ τὰ ὑλικά αὐτά. Αἱ μεγάλαι πέτραι σταματοῦν καθ' ὁδόν, κατόπιν αἱ μικρότεραι καὶ ἡ χονδρὴ ἄμμος· καὶ μόνον ἡ λεπτὴ ἄμμος καὶ λεπτότατον χῶμα μένουν τελευταῖα διὰ νὰ καθίσουν ἢ εἰς τὰς πεδιάδας κατὰ τὰς πλημμύρας ἢ εἰς τὰς ἐκβολὰς καὶ τὰ δέ λ τ α τῶν ποταμῶν, τὰ στρώματα τοῦ ἐδάφους, τὰ ὁποῖα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον σχηματίζονται καὶ τὰ ὁποῖα καλοῦνται π ρ ο σ χ ῶ σ ε ι ς, κατέχουν πολλάκις μεγάλας ἐκτάσεις.

11. Ἡ θάλασσα ἐπενεργεῖ εἰς τὰς ὄχθας διὰ τῆς παλινροίας καὶ διὰ τῶν κυμάτων. Τὰ κύματα κυτοῦν μὲ δύναμιν τὰς ἀκτὰς καὶ τὰς κατατρώγουν, ἔπειτα δὲ πηγαίνουν νὰ ἀποθέσουν ἄλλοῦ τὰ χαλίκια καὶ τὴν ἄμμον, μὲ τὰ ὁποῖα εἶναι φορτωμένα.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ἀλλάσσει βραδέως ὄψιν. Μὲ τὴν ἐργασίαν τοῦ νεροῦ καὶ τοῦ ἀέρος τὰ ὑψηλότερα μέρη τῆς γῆς σιγὰ σιγὰ χαμηλώνουν, οἱ κόλποι καὶ αἱ λίμναι γεμίζουν καὶ μεταβάλλονται εἰς πεδιάδας.

12. Ὅρη, ὀροπέδια καὶ πεδιάδες.—Οἱ διάφοροι σχηματισμοὶ τοῦ ἐδάφους λοιπὸν εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μεγάλης ἐργασίας, ἡ ὁποία γίνεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ἐκεῖ ὅπου τὰ στρώματα τοῦ ἐδάφους ἐσούφρωσαν πολὺ, ἐκεῖ ὅπου ἐπῆλθον ἐξάρσεις ἢ καθιζήσεις, ἡ χώρα εἶναι ὀρεινή, ἐνῶ εἰς τὰ μέρη, ὅπου τὰ στρώματα παρέμειναν ὀριζόντια, ἐκτείνονται πεδιάδες καὶ ὀροπέδια. Ἐπειτα πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐνέργειαν τῶν ρεόντων ὑδάτων· αὐτὰ κατὼρθωσαν μὲ τὸν καιρὸν νὰ καταστρέψουν πολὺ ὑψηλὰς ὀροσειράς καὶ μὲ τὸ ὕλικόν των, τὸ ὁποῖον παρέσυραν, νὰ σχηματίσουν πεδιάδας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατὼρθωσαν νὰ μεταμορφώσουν χώραν πολὺ ἀνώμαλον, εἰς εἶδος πεδιάδος.

Τὰ ὄρη ποικίλλουν πολὺ εἰς ὕψος καὶ εἰς ὄψιν. Αἱ κατωφέρειαι των ἡμποροῦν νὰ εἶναι μεγάλαι ἢ μικραί, αἱ δὲ κοιλάδες, αἱ ὁποῖαι τὰς χωρίζουν, στεναὶ καὶ βαθεῖαι ἢ ἀντιθέτως πλατεῖαι καὶ ἀβαθεῖς. Τὰ ὄρη εἶναι ἢ εἰς σειράς ἐπιμήκεις, ὅπως ὁ Ταύγετος ἢ εἰς συστάδας (ὄγκους), αἱ ὁποῖαι κατὰ κανόνα δὲν ἔχουν πολὺ ὕψος· τὸ μῆκος αὐτῶν καὶ τὸ πλάτος εἶναι περίπου ἴσα καὶ στεροῦνται κυρίως κορυφογραμμῆς.

Τὰ ὀροπέδια σπανίως ἔχουν ἐπιφάνειαν ἐντελῶς ἐπίπεδον. Ὑπάρχουν πολλά, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν κοιλάδας καὶ βαθεῖας χαράδρας, αἱ ὁποῖαι ἐκοιλάνθησαν διὰ τῆς ροῆς τῶν ὑδάτων. Αὐτῶν τὸ ἔδαφος εἰ-

ναι ἀνώμαλον καὶ ἔχει λόφους καὶ βουνά. Ἡ ἔκτασις καὶ τὸ ὕψος αὐτῶν ποικίλλουν.

Αἱ πεδιάδες εἶναι ἐκτάσεις γῆς μεγαλύτε-
ραι ἢ μικρότεραι, ἐλαφρῶς μόνον ἢ οὐδόλως ἀνώμαλοι
καὶ ὕψους, τὸ ὅποιον δὲν ὑπερβαίνει τὰ 200 ἕως 300
μέτρα. Ἐχουν ὅσιν ὁμοιόμορφον. Ὑπάρχουν πεδιά-
δες ἀπέραντοι, ὅπου ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ταξιδεύῃ
πολλὰς ἡμέρας μὲ τὸν σιδηρόδρομον χωρὶς νὰ συναν-
τήσῃ τὸν παραμικρὸν λόφον. Αἱ πεδιάδες, αἱ ὅποια
ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ προσχώσεις, ἔχουν ἔδαφος πολὺ
γόνιμον καὶ εἶναι ἐν γένει πυκνὰ κατωκημέναι.

Μερικὰ μέρη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ξηρᾶς εἶναι
χαμηλότερα καὶ αὐτῆς τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.
Οὕτως ἡ Κασπία θάλασσα εὐρίσκεται 26 μ. ἡ δὲ
Νεκρά θάλασσα 394 μέτρα χαμηλότερα ἀπὸ τὴν
ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

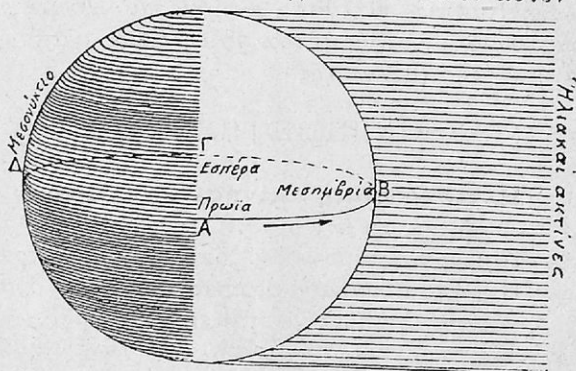
1. **Περιστροφικὴ κίνησις.**— Λέγομεν ὅτι
σῶμά τι ἔχει περιστροφικὴν κίνησιν, ὅταν
στρέφεται περὶ τὸν ἑαυτὸν του ὅπως π.χ. ἡ πέτρα τοῦ
μύλου. Ἡ γῆ ἔχει κίνησιν περιστροφικὴν ἐκ δυσμῶν
πρὸς ἀνατολάς, ἡ ὁποία γίνεται εἰς 24 ὥρας.

Ἐπειδὴ τὴν κίνησιν αὐτὴν δὲν ἀντιλαμβανό-
μεθα, μᾶς φαίνεται ὅτι χινοῦνται ὁ ἥλιος καὶ τὰ
ἄστρα ἀντιθέτως, δηλαδὴ ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυ-
σμάς. Λέγομεν «ὁ ἥλιος ἀνατέλλει, ὁ ἥλιος ἀνε-
βαίνει εἰς τὸν οὐρανόν, ὁ ἥλιος δύνει». Ὅλα αὐτὰ
εἶναι ἀπλῶς φαινομενικά. Εἰς τὴν πραγματικότητα
μόνον ἡ γῆ στρέφεται. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον,
ὅταν ταξιδεύωμεν μὲ τὸν σιδηρόδρομον, μᾶς φαί-
νεται ὅτι εἴμεθα ἀκίνητοι καὶ ὅτι τὰ δένδρα, τὰ
σπίτια καὶ τὰ βουνὰ φεύγουν ἀντιθέτως ἀπὸ τὸ ἑνα
καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ σιδηροδρόμου.

2. **Ἡμέραι καὶ νύκτες.**— Ἡ περιστροφικὴ
κίνησις τῆς γῆς εἶναι ἡ αἰτία νὰ διαδέχων-

ται αἱ ἡμέραι τὰς νύκτας. Ἀφοῦ ἡ γῆ εἶναι σφαῖρα καὶ σκοτεινὴ, αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου φωτίζουν μόνον τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιφανείας της. Τὸ φωτιζόμενον ὅμως μέρος ἐναλλάσσει, ἔνεκα τῆς περιστροφικῆς κινήσεως. Τοιουτοτρόπως αἱ διάφοροι χῶραι διέρχονται πρὸ τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης καὶ τότε ἔχουν ἡμέραν. Κατόπιν φθάνουν πρὸς τὸ μέρος τὸ ἀντίθετον πρὸς τὸ ἥλιον, καὶ τότε εὐρίσκονται εἰς τὸ σκότος, ἔχουν δηλαδὴ νύκτα.

☉ "Ὅταν ἓνας τόπος, ἔνεκα τῆς περιστροφικῆς κινήσεως τῆς γῆς, φθάνη εἰς τὸ Α, εἰς τὸ χεῖλος τοῦ φωτεινοῦ μέρους (εἰκ. 12), διὰ τὸν τόπον αὐτὸν τότε

Εἰκὼν 12.

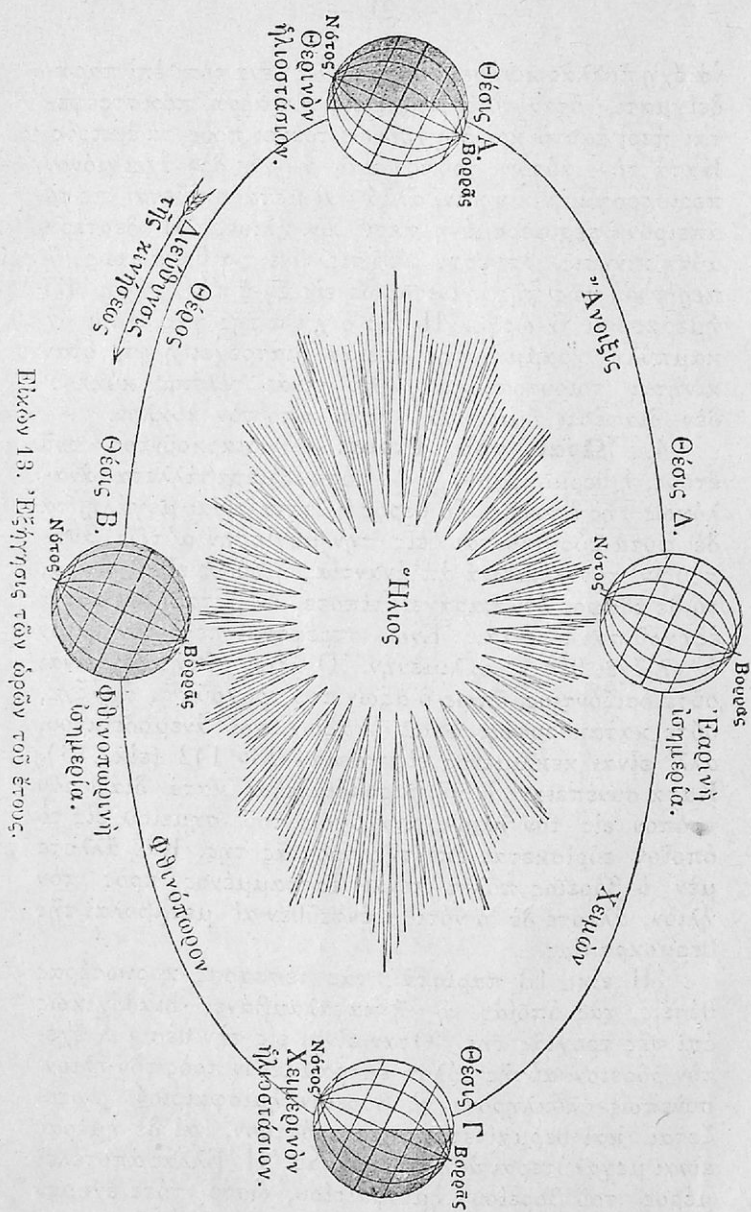
εἶναι π ρ ω ῖ α. Ἐὰν ἐξακολουθήσῃ τὴν κίνησιν τοῦ ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, φθάνει μετ' ὀλίγας ὥρας εἰς τὸ Β, εἰς τὸ μέσον τῆς φωτιζομένης ἐπιφανείας, καὶ ἄντικρυ τοῦ ἡλίου, τότε εἶναι μ ε σ η μ β ρ ῖ α. "Ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ Γ πρόκειται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκιάν, ὅποτε ἔχει ἑ σ π έ ρ α ν. Εἰς τὸ Δ, ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον τοῦ σκοτεινοῦ μέρους, ἔχει μ ε σ ο ν ύ κ τ ι ο ν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον αἱ ὥραι τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς διαδέχονται αἱ μὲν τὰς δέ.

3. **Κίνησις μεταθέσεως.**—"Ἐνα σῶμα εἰμπορεῖ

νά ἔχη πολλάς κινήσεις συγχρόνως· ἓνα τόπι ἐπὶ παραδείγματι, ὅταν τὸ ρίψωμεν εἰς τὸν ἀέρα, περιστρέφεται περὶ ἑαυτὸ καὶ συγχρόνως τρέχει πρὸς τὰ ἔμπρός. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ γῆ δὲν ἔχει μόνον περιστροφικὴν κίνησιν, ἀλλὰ καὶ μετατοπίζεται εἰς τὸ ἄπειρον, περιφερομένη περὶ τὸν ἥλιον. Ἡ δευτέρα αὕτη κίνησις, λέγεται κίνησις μεταθεσεως ἢ περιφορά τῆς γῆς· γίνεται δὲ εἰς ἓν ἔτος, ἥτοι 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας. Ἡ τροχιά τῆς γῆς, ἥτοι ἡ καμπύλη γραμμὴ, τὴν ὁποίαν διατρέχει ἡ γῆ, ὅταν κινῆται τοιοῦτοτρόπως, δὲν εἶναι τέλειος κύκλος· δὲν διαφέσει ὅμως καὶ πολὺ ἀπὸ τὸν κύκλον.

4. Ὁραι τοῦ ἔτους. — Διαρκοῦντος τοῦ ἔτους, ἡ θερμοκρασία ἐνὸς τόπου μεταβάλλεται ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς. Τὸ θέρος ἡ ζέστη εἶναι μεγάλη, τὰ δὲ φυτὰ εὐρίσκονται εἰς τὴν μεγίστην αὐτῶν ἀνάπτυξιν· τὸν χειμῶνα ἀπ' ἐναντίας ἡ φύσις εἶναι νεκρά, τὸ δὲ ἔδαφος δὲν παράγει τίποτε. Αἱ μεταβολαὶ αὗται ἐξηγοῦνται εὐκόλα. Ἐνῶ στρέφεται περὶ τὸν ἥλιον ἡ γῆ ἔχει θέσιν μεταλλιμένην. Ὁ ἄξων αὐτῆς δὲν εἶναι οὔτε ὀριζόντιος, ὅπως ὁ ἄξων τοῦ τροχοῦ τῆς ἀμάξης, οὔτε κατακόρυφος, ὅπως ὁ ἄξων τοῦ ἀνεμοδείκτου, ἀλλ' εἶναι κεκλιμένος εἰς γωνίαν 23ο 1)2 (εἰκ. 13). Κατὰ συνέπειαν ἡ γῆ παρουσιάζεται κατὰ διάφορον τρόπον εἰς τὸν ἥλιον, ἀναλόγως τοῦ σημείου, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς τροχιάς της. Καὶ ἄλλοτε μὲν ὁ βόρειος πόλος εἶναι ἐστραμμένος πρὸς τὸν ἥλιον, ἄλλοτε δὲ ὁ νότιος· ἐντεῦθεν αἱ μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας.

Ἡ εἰκ. 13 παριστᾷ τὰς τέσσαρας κυριωτέρας θέσεις, τὰς ὁποίας ἡ γῆ καταλαμβάνει διαδοχικῶς ἐπὶ τῆς τροχιάς της. Ὅταν εἶναι εἰς τὴν θέσιν Α ἔχει τὸν βόρειον αὐτῆς πόλον ἐστραμμένον πρὸς τὸν ἥλιον· συνεπῶς ὁλόκληρον τὸ βόρειον ἡμισφαίριον φωτίζεται καὶ θερμαίνεται περισσότερον, αἱ δὲ ἡμέραι εἶναι μεγαλύτεραι ἀπὸ τὰς νύκτας. Ἡ Ἑλλάς ἀποτελεῖ μέρος τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, ὥστε τότε ἔχομεν

Εἰκὼν 18. Ἐξήγησις τῶν ὥρων τοῦ ἔτους.

τὴν θερμὴν ἐποχὴν. Ἡ θέσις Α λέγεται *θερινὸν ἡλιοστάσιον*, ἡ δὲ γῆ εὐρίσκεται εἰς αὐτὴν κατὰ τὴν 21 Ἰουνίου.

Μετὰ ἕξ μῆνας, ἤτοι τὴν 21 Δεκεμβρίου, ἡ γῆ εἶναι εἰς τὴν θέσιν Γ. Ὁ ἄξων αὐτῆς εἶναι παράλληλος πρὸς τὴν διεύθυνσιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς τὴν θέσιν Α, ἀλλ' ἡ γῆ εὐρίσκεται τότε εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς τροχιάς της. Τώρα ἐστραμμένος πρὸς τὸν ἥλιον εἶναι ὁ νότιος πόλος, τὸ δὲ νότιον ἡμισφαίριον δέχεται τὴν μεγαλυτέραν θερμότητα. Τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἀπ' ἐναντίας ἔχει χαμηλοτέραν θερμοκρασίαν, τὰς δὲ ἡμέρας μικροτέρας ἀπὸ τὰς νύκτας. Εὐρίσκόμεθα τότε, ἡμεῖς οἱ κάτοικοι τοῦ βορείου ἡμισφαίριου εἰς τὴν ψυχρὰν ἐποχὴν, ἔχομεν δηλ. χειμῶνα. Ἡ θέσις Γ λέγεται *χειμερινὸν ἡλιοστάσιον*.

Μεταξὺ τῶν ἄκρων θέσεων Α καὶ Γ, ὑπάρχουν διάμεσοι θέσεις Β καὶ Δ. Ἡ γῆ εὐρίσκεται τὴν 21 Σεπτεμβρίου εἰς τὴν θέσιν Β ἢ ὁποία λέγεται *φθινοπωρινὴ ἰσημερία*, τὴν δὲ 21 Μαρτίου εἰς τὴν θέσιν Δ ἢ *ἐαρινὴν ἰσημερίαν*. Κατὰ τὰς δύο αὐτὰς ἐποχάς, τὸ βόρειον καὶ τὸ νότιον ἡμισφαίριον δέχονται ἴσην ποσότητα θερμότητος, αἱ δὲ ἡμέραι εἶναι ἴσαι πρὸς τὰς νύκτας εἰς ὅλην τὴν γῆν.

Τὰ ἡλιοστάσια ἢ, ὅπως ἔλεγεν οἱ ἀρχαῖοι, αἱ «ἡλίου τροπαί» καὶ αἱ ἰσημερίαι διαιροῦν τὸ ἔτος εἰς τέσσαρας περιόδους, αἱ ὁποῖαι λέγονται *ῶραι τοῦ ἔτους*: τὰς γνωρίζομεν ὅλοι.

Ὁ χειμῶν διαρκεῖ ἀπὸ τὴν 22 Δεκεμβρίου μέχρι τῆς 21 Μαρτίου.

Τὸ ἔαρ ἢ ἀνοιξὶς ἀπὸ τὴν 22 Μαρτίου μέχρι τῆς 21 Ἰουλίου.

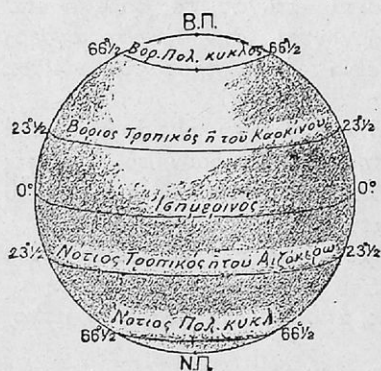
Τὸ θέρος ἀπὸ τῆς 22 Ἰουνίου μέχρι τῆς 21 Σεπτεμβρίου καὶ

Τὸ φθινόπωρον ἀπὸ τῆς 22 Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς 21 Δεκεμβρίου.

5. Τροπικοὶ καὶ πολικοὶ κύκλοι. Ἐπειδὴ

δὲν ἀντιλαμβάνομεθα τὴν περὶ τὸν ἥλιον κίνησιν τῆς γῆς, νομίζομεν, ὅτι ὁ ἥλιος, διαρκούντος τοῦ ἔτους, ἀλλάσσει θέσιν εἰς τὸν οὐρανόν. Τὸν χειμῶνα, ὅταν ὁ ἥλιος κατὰ τὴν μεσημβρίαν μᾶς φαίνεται τόσον χαμηλά, τόσον πλησίον τοῦ νοτίου ὀρίζοντος, αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ φθάνουν εἰς ἡμᾶς πολὺ λοξὰ καὶ μᾶς δίδουν ὀλίγην μόνον θερμότητα. Ἀλλὰ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἐφ' ὅσον ὁ χειμὼν προχωρεῖ, καὶ κατὰ τὴν ἀνοιξιν κατόπιν φαίνεται ὅτι ἀνυψοῦται εἰς τὸν οὐρανόν, αἱ ἡμέραι τότε μεγαλώνουν καὶ αἱ νύκτες γίνονται μικρότεραι.

Ἀκριβῶς τὴν 21 Ἰουνίου, ἡμέραν τῆς θερινῆς τροπῆς, ὁ ἥλιος φθάνει κατὰ τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸ ὑψηλότερον αὐτοῦ σημεῖον. Ἐν τούτοις οὔτε τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν εἶναι τοποθετημένος κατὰ κορυφῶς ὑπεράνω ἀπὸ τὰς κεφαλὰς μας. Οἱ μόνοι ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸν βλέπουν εἰς τὸ ζενίθ, εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι, κατοικοῦν εἰς τὸν γήινον παράλληλον, ὁ ὅποιος λέγεται βόρειος τροπικὸς καὶ κεῖται εἰς $23^{\circ} 1/2$ βόρειον πλάτος (εἰκ. 14).

Εἰκὼν 14.

Ἡ 21 Ἰουνίου εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἡμέρα τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ ἥλιος μᾶς φωτίζει τότε ἐπὶ 15 ὥρας, χωρὶς νὰ υπολογίσωμεν τὴν αὐγὴν καὶ τὸ λυκόφως. Βορειότερον ἡ ἡμέρα εἶναι ἔτι μεγαλυτέρα καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ παραλλήλου, τοῦ λεγομένου βορείου

πολικοῦ κύκλου καὶ πέραν, ὁ ἥλιος δὲν δύει καθόλου, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἡμέρα διαρκεῖ 24 ὥρας. Ὁ βόρειος πολικὸς κύκλος εὐρίσκεται εἰς ἀπόστα-

σιν $23^{\circ} 1'$), ἀπὸ τὸν βόρειον πόλον ἦτοι $66^{\circ} 1'$), ἀπὸ τὸν ἰσημερινόν.

Κατὰ τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον ὁ ἥλιος φαίνεται, ὅτι ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ χαμηλώνει πρὸς νότον εἰς τὸν οὐρανόν. Τὴν 22 Δεκεμβρίου, ὁπότε ἔχομεν τὴν χειμερινὴν τροπὴν, τὸν βλέπομεν εἰς τὸ χαμηλότερον αὐτοῦ σημεῖον. Ἀλλ' ἐὰν αἱ ἡμέραι εἶναι τότε μικραὶ παρ' ἡμῖν, εἶναι μακρὰ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον· ἐκεῖ τότε θερίζουν, ἐνῶ παρ' ἡμῖν τὸ χιόνι καλύπτει τὸ ἔδαφος. Οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι βλέπουν τὸν ἥλιον εἰς τὸ ζενίθ τὴν 22 Δεκεμβρίου, εἶναι οἱ κάτοικοι τοῦ παραλλήλου, ὁ ὁποῖος λέγεται νότιος τροπικὸς καὶ κεῖται $23^{\circ} 1'$), πρὸς νότον τοῦ ἰσημερινοῦ· τότε δὲ εἰς τὸν νότιον πολικὸν κύκλον, ὁ ὁποῖος κεῖται εἰς $66^{\circ} 1'$), νοτίου πλάτους, ἡ ἡμέρα διαρκεῖ 24 ὥρας.

6. Τὸ ἡμερολόγιον.—Γενικῶς μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐννοοῦμεν τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον μετροῦμεν τὸν χρόνον, ὁ ὁποῖος περνᾷ.

Ὁ χρόνος μετρεῖται μὲ ἡμέρας, μῆνας καὶ ἔτη. Αἱ μονάδες αὗται λέγονται φυσικαὶ μονάδες χρόνου, διότι ἔχουν σχέσιν μὲ τὰς κινήσεις τῆς γῆς αἱ τῆς σελήνης.

Ἡ μέρα (ἡμερονύκτιον) εἶναι τὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον χρειάζεται ἡ γῆ διὰ μίαν τελείαν περιστροφὴν περὶ τὸν ἄξονά της, ὑποδιαιρούμενον εἰς 24 ὥρας. Καὶ πάλιν ἡ ὥρα διαιρεῖται εἰς 60' καὶ ἕκαστος εἰς 60''.

Μὴν εἶναι τὸ χρονικὸν διάστημα ποῦ χρειάζεται ἡ σελήνη διὰ νὰ μᾶς δείξῃ τὴν αὐτὴν φάσιν.

Ἔτος εἶναι τὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον χρειάζεται ἡ γῆ διὰ νὰ κάμῃ μίαν πλήρη περιφορὰν περὶ τὸν ἥλιον.

Ἡ γῆ διὰ νὰ ἐκτελέσῃ μίαν περιφορὰν τῆς περὶ τὸν ἥλιον χρειάζεται 365 ἡμ. 5 ὥρας, 48' καὶ 47''. Μὲ ἄλλας λέξεις τὸ ἔτος ἀποτελεῖται ἀπὸ $365 \frac{1}{4}$ περίπου ἡμέρας. Δὲν περιέχει ἀκέραιον ἀριθμὸν

ἡμερῶν, ἡ 366ῃ λοιπὸν ἡμέρα ἐκάστου ἔτους θὰ ἀνῆκε καὶ εἰς τὸ παλαιὸν καὶ εἰς τὸ νέον ἔτος, καὶ εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ χρόνου τοῦτο θὰ παρεῖχε σημαντικὴν ἀνωμαλίαν.

Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, κατὰ συμβουλὴν τοῦ Ἑλληνος ἀστρονόμου Σωσιγένους, διέταξε νὰ μετροῦν 3 ἔτη ἀπὸ 365 ἡμέρας καὶ κατόπιν τὸ τέταρτον ἔτος νὰ τὸ ὑπολογίζουσιν μὲ 366 ἡμέρας. Δηλαδή παρέλειψεν ἀπὸ ἕκαστον τῶν 3 ἐτῶν τὸ 1) 4 τῆς ἡμέρας· τὰ παραλειφθέντα 3) 4 τοῦτα τῆς ἡμέρας μαζί μὲ τὸ 1) 4 τῆς ἡμέρας τοῦ 4ου ἔτους, ἀποτελοῦν μίαν ἡμέραν, ἡ ὁποία προστετέθη εἰς τὸ 4ον ἔτος, τὸ ὁποῖον τοιουτοτρόπως ἀποτελεῖται ἐκ 366 ἡμερῶν καὶ καλεῖται δίσεκτον. Τὸ τοιουτοτρόπως διαρρυθμισθὲν ἡμερολόγιον ἐκλήθη ἰουλιανὸν ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος.

Τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον ἔχει δίσεκτα, ὅσα ἔτη διαιροῦνται ἀκριβῶς διὰ τοῦ 4· π. χ. τὰ ἔτη 1920, 1924, 1928, 1932, 1936 κτλ. εἶναι δίσεκτα. Τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον μετεχειρίζοντο οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ὡς τὸ ἀφῆκαν.

Τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον λογαριάζει τὸ ἔτος 365 1) 4 ἡμέρας, ἥτοι 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας. Ἀλλ' ὥς εἶδομεν, ἡ ἀκριβὴς διάρκεια τοῦ ἔτους εἶναι 365 ἡμ. 5 ὥραι, 48' καὶ 47". Ὑπάρχει δηλαδή μεταξὺ τοῦ ἰουλιανοῦ ἔτους καὶ τοῦ πραγματικοῦ ἔτους διαφορά 11' περίπου· ἥτοι τὸ ἰουλιανὸν ἔτος εἶναι μεγαλύτερον τοῦ πραγματικοῦ καὶ κλέπτει κατ' ἔτος 11' ἀπὸ τὸ νέον ἔτος καὶ εἰς 130 ἔτη κλέπτει μίαν ἡμέραν καὶ τὴν κρύπτει, οὕτως εἰπεῖν, χωρὶς νὰ τὴν μετρή. Ἐνῶ δηλαδή τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον μετρεῖ π. χ. ἀπὸ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1792 ἕως τὴν 1 Ἰανουαρίου 1922 130 ἔτη, ἥτοι 47482 ἡμέρας ἢ 47482 ἀνατολάς ἡλίου, πραγματικῶς ἔχουν συμβῆ 47483 ἀνατολαὶ ἡλίου, ἔχουν δηλαδή πράγματι παρέλθῃ 47483 ἡμέραι.

Τὸ λάθος τοῦτο διώρθωσεν ὁ πάπας Γρηγόριος

ὁ 13ος τῷ 1582· ἐτροποποίησε δὲ διὰ τὸ μέλλον τὸν ἀριθμὸν τῶν δισεκτῶν ἐτῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ μὴ συμβαίνει τὸ λάθος τῆς 1 ἡμέρας εἰς κάθε 130 ἔτη, ἀλλ' εἰς κάθε 4000 ἔτη περίπου.

Τὸ τοιοῦτοτρόπως διωρθωμένον καὶ τελειότερον ἡμερολόγιον ἀκολουθοῦν τώρα πάντες οἱ χριστιανικοὶ λαοί.
"Ἄλλοι λαοὶ μετροῦν τὸν χρόνον κατ' ἄλλον τρόπον.

Ο ΕΝΑΣΤΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ

1. Τὸ σύμπαν. — Ἡ γῆ, ἡ ὁποία φαίνεται εἰς ἡμᾶς τόσον ἀπέραντος, ἀποτλεῖ ἀπλοῦν σημεῖον εἰς τὸ ἄπειρον σύμπαν, ὅπου ὑπάρχει ἀπειρία ἀστέρων, εἰς ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι καὶ ἡ γῆ μας. Μεταξύ τῶν ἀστέρων αὐτῶν διακρίνομεν τοὺς ἀ π λ α ν ε ῖ ς, τοὺς π λ α ν ῆ τ α ς, τοὺς δ ο ρ υ φ ὀ ρ ο υ ς καὶ τοὺς κ ο μ ῆ τ α ς.

2. Οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες φαίνονται εἰς ἡμᾶς ὡς μικρὰ σπινθηρίζοντα σημεῖα, τὰ ὁποῖα διατηροῦν τὴν αὐτὴν πάντοτε θέσιν μεταξύ των. Εἰς τὴν πραγματικότητα κινοῦνται, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀπόστασίς των ἀπὸ ἡμᾶς εἶναι τεραστία, δὲν διακρίνομεν τοῦτο καὶ μᾶς φαίνονται ἀκίνητοι. Αὐτοὺς ὅπου βλέπομεν μὲ τὸ μάτι εἶναι οἱ ὀλιγώτεροι, μὲ τὸ τηλεσκόπιον ὅμως διακρίνομεν ἑκατομμύρια. Οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες εἶναι αὐτόφωτοι, ὅπως ὁ ἥλιος. Τοὺς ἀναγνωρίζομεν εὐκολα, διότι ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ ἄνθρωποι τοὺς συνέδεσαν εἰς ομάδας, τὰς ὁποίας ἐκάλεσαν ἀ σ τ ε ρ ι σ μ ο ῦ ς.

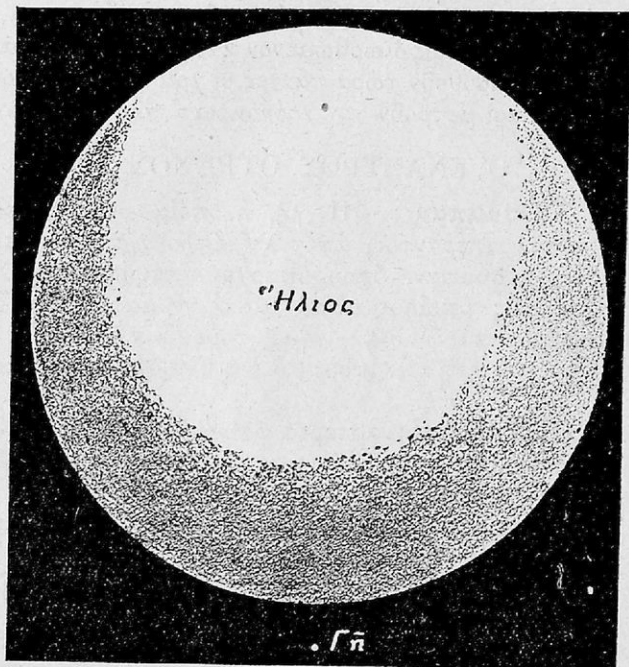
3. Ὁ ἥλιος εἶναι ἄστρον 1.300.000 φορὰς μεγαλύτερον τῆς γῆς (εἰκ. 15) ¹). Ἡ πελωρία αὐτῆ σφαῖρα

(1) Διὰ νὰ ἐνοήσωμεν καλύτερα τὴν διαφορὰν τοῦ ἡλίου ἀπὸ τῆς γῆς κάμνομεν τὴν ἐξῆς σύγκρισιν·

Ἐπὶ 1 ὀκιά σιτὰρι ἔχει	10,000 κόκκους
10 ὀκάδες θά ἔχουν	100,000 »
100 » » »	1,000,000 »
130 » » »	1,300,000 »

Ἐὰν λοιπὸν σχηματίσωμεν σωρὸν 130 ὀκάδων σίτου καὶ

στρέφεται περὶ τὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ συγχρόνως τρέχει εἰς τὸ διάστημα. Ἡ ἐπιφάνειά τῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ

Εἰκὼν 15. Συγκριτικὸν μέγεθος γῆς καὶ ἡλίου.

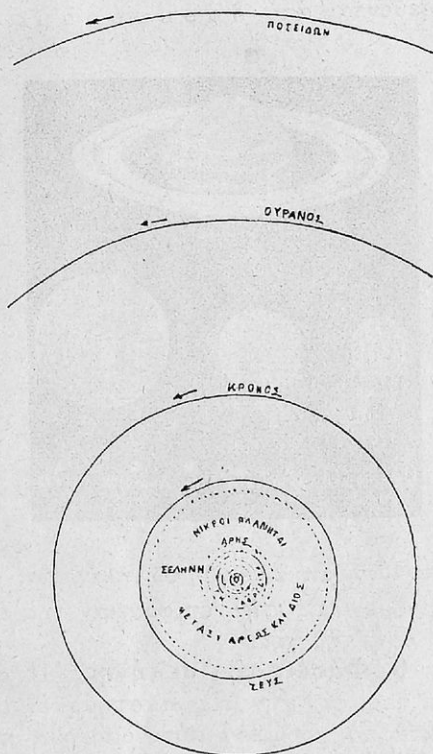
ὕλας εἰς κατάστασιν τήξεως· περιβάλλεται δὲ ἀπὸ στρῶμα ἀερίων, διαπύρων καὶ φωτεινῶν.

4. Οἱ πλανῆται. Ὀνομάζονται π λ α ν ῆ τ α ι τὰ ἄστρα, τὰ ὁποῖα περιφέρονται περὶ τὸν ἥλιον. Ἐκ πρώτης ὕψεως δὲν διαφέρουν ἀπὸ τοὺς ἀπλανεῖς, ἐν τούτοις εἶναι σώματα ἐντελῶς διάφορα. Ἐπειδὴ, ἂν τὰ

ἀπὸ τὸν σωρὸν αὐτὸν ἀφαιρέσωμεν ἓνα κόκκον θὰ ἐννοήσωμεν τί τεραστία διαφορά ὑπάρχει μεταξὺ ἡλίου καὶ γῆς, διότι ὁ σωρὸς τῶν 130 ὀκάδων τοῦ σίτου ἀντιπροσωπεύει τὸν ἥλιον, ὁ δὲ ἓνας κόκκος τὴν γῆν.

παρὰβάλωμεν πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς, εἶναι πολὺ πλησίον μας, τὰ βλέπομεν νὰ ἀλλάσσουν θέσιν εἰς τὸν οὐρανὸν ἔνεκα τῆς κινήσεώς των περὶ τὸν ἥλιον. Δὲν εἶναι αὐτόφωτα· ἐὰν δὲ λάμπουν, τοῦτο συμβαίνει, διότι φωτίζονται, ἀπὸ τὸν ἥλιον, ἐνῶ οἱ ἀπλανεῖς εἶναι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πηγαὶ φωτός.

Καὶ ἡ γῆ εἶναι πλανήτης, ἀπέχει δὲ ἀπὸ τὸν ἥλιον 150 ἑκατομμύρια χιλιόμετρα (1). Οἱ κύριοι πλανῆται οἱ ὅποιοι περιστρέφονται περὶ τὸν ἥλιον συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς γῆς, εἶναι ὀκτώ. Εἶναι δὲ κατὰ σειρὰν ἀποστάσεως ἀπὸ τοῦ ἡλίου οἱ ἑξῆς· Ἑρμῆς, Ἀφροδίτη, Γῆ, Ἀρης, Ζεὺς,

Εἰκὼν 16. Πλανητικὸν σύστημα.

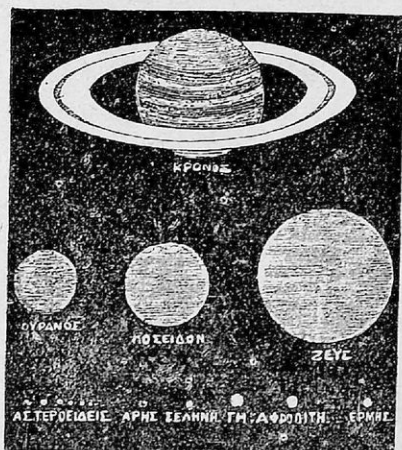
(1) Ἐνα ἀεροπλάνον μὲ ταχύτητα 120 χιλιομέτρων τὴν ὥραν, ἐὰν ταξιδεύῃ νύκτα ἡμέραν χωρὶς νὰ σταματήσῃ καθόλου, θὰ χρειασθῇ 142 ἔτη καὶ 253 ἡμέρας διὰ νὰ μεταβῇ ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸν ἥλιον.

Ἐνας σιδηρόδρομος ταξιδεύων μὲ ταχύτητα 30 χιλιομέτρων νύκτα ἡμέραν, θὰ χρειασθῇ 570 ἔτη καὶ 285 ἡμέρας.

Ἐνας ἄνθρωπος πεζός, διατρέχων ἕνα χιλιόμετρον εἰς 12

Κρόνος, Οὐρανός καὶ Ποσειδῶν (εἰκ. 14) (1).

5. Οἱ δορυφόροι. Πολλοὶ ἐκ τῶν πλανητῶν συνοδεύονται ἀπὸ δορυφόρους, δηλαδή ἀστέρας, οἱ ὅποιοι περιφέρονται γύρω εἰς τοὺς πλανήτας των.

Ἡ γῆ ἔχει ἓνα δορυφόρον, τὴν σελήνην, 49 φορές μικρότεραν αὐτῆς (εἰκ. 18). Ἡ σελήνη δέχεται τὸ φῶς ἀπὸ τὸν ἥλιον· δὲν ἔχει οὐ.ε νερὸ οὔτε ἀτμόσφαιραν, ὅπως τὴν ἐννοοῦμεν ἡμεῖς. Μὲ τὸ τηλεσκόπιον δι-

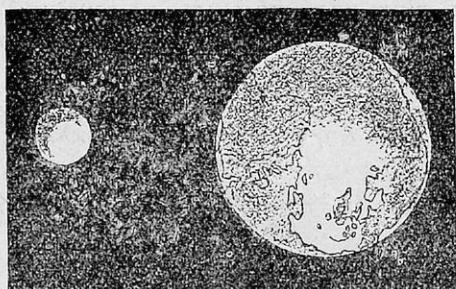
Εἰκ. 17. Σχετικὰ μεγέθη τῶν πλανητῶν. κρίνομεν εἰς τὴν ἐπιφανείᾳ τῆς ὕψι, ὅπως τὰ ὄρη τῆς γῆς.

6. Φάσεις τῆς σελήνης. Ἡ σελήνη περιφέρεται περὶ τὴν γῆν εἰς διάστημα ἑνὸς περίπου μηνός. Κατὰ τὸ χρονικὸν αὐτὸ διάστημα παρυσιάζεται εἰς ἡμᾶς ὑπὸ διαφόρους μορφάς, αἱ ὅποια καλοῦνται φάσεις τῆς σελήνης. Κατὰ τὴν νέαν σελήνην (νουμηνίαν) πρὸς ἡμᾶς εἶναι ἐστραμμένον τὸ σκο-

λεπτὰ τῆς ὥρας, θὰ χρειασθῇ 3425 ἔτη! δηλ. ἂν ἐξεκίνηει ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ θὰ εἶχε διανύσει ἕως τώρα τὸ ἥμισυ καὶ ἄτι τοῦ δρόμου του χωρὶς νὰ σταματήσῃ ἀπὸ τότε νὰ βαδίζῃ νύκτα καὶ ἡμέραν.

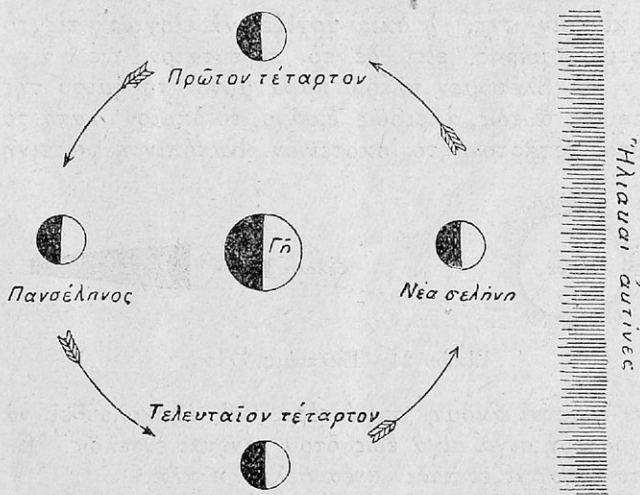
(1) Εἰς τὸ εὐρὸν διάστημα τὸ μεταξὺ Ἀρεως καὶ Διός, κυκλοφοροῦν πλέον τῶν 1000 μικρῶν πλανητῶν, ἐκ τῶν ὁποίων μερικοὶ εἶναι μικρότεροι τῆς Ἑλλάδος. Ἐπίσης μεταξὺ γῆς καὶ Ἀρεως ὑπάρχει ἓνας μικρὸς πλανήτης, ὁ Ἐρως.

τεινὸν μέρος αὐτῆς καὶ δι' αὐτὸ δὲν τὴν βλέπο-
μεν (εἰκ. 19).

Εἰκὼν 18. Σχετικὰ μεγέθη Γῆς καὶ Σελήνης.

Κατόπιν, ἐφ' ὅσον ἡ σελήνη προχωρεῖ εἰς τὸν δρό-
μον τῆς περὶ τὴν γῆν, ἓνα μικρὸν μέρος τῆς φωτι-

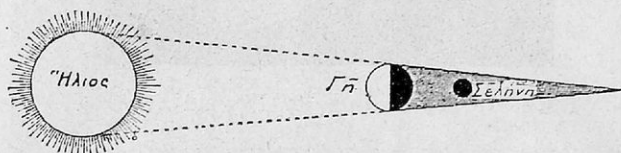

Εἰκὼν 19. Αἱ φάσεις τῆς Σελήνης.

ζομένης ἐπιφανείας τῆς ἀρχίζει νὰ φαίνεται κατ' ἀρ-
χὰς ὡς μιὰ στενὴ λωρὶς εἰς σχῆμα δρεπάνου ἢ μη-
νίσκου. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ μηνίσκος μεγαλώνει,

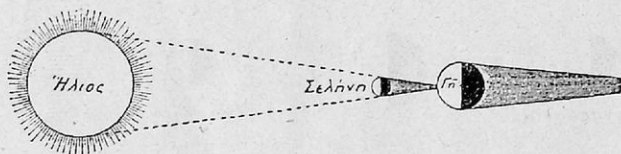
καὶ εἰς τὸ πρῶτον τέταρτον ἡ ὄψις τοῦ μέρους τῆς σελήνης, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐστραμμένον πρὸς ἡμᾶς, εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ φωτεινὴ καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ σκοτεινὴ· ἡ σελήνη τότε φαίνεται ὡς φωτεινὸν ἡμικύκλιον· ἐξακολουθεῖ κατόπιν νὰ αὐξάνῃ τὸ φωτεινὸν μέρος, τὸ ἡμικύκλιον ὁλονὲν μεγαλύνει καὶ εἰς τὴν πανσέληνον γίνεται ὁλόκληρος κύκλος φωτεινός.

Ἐπειτα πάλιν, ἐφ' ὅσον ἡ σελήνη ἐξακολουθεῖ

Εἰκὼν 20. Ἐκλειψις σελήνης.

τὴν κίνησιν τῆς, ἡ σκιά ἀρχίζει νὰ εἰσχωρῇ εἰς τὸ φωτεινὸν μέρος, εἰς δὲ τὸ τελευταῖον τέταρτον δὲν βλέπομεν πλέον, παρὰ μόνον τὸ ἥμισυ τῆς φωτεινῆς ὀψευς, ἀκριβῶς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον ἦτο σκοτεινόν. Κατόπιν ἡ φωτεινὴ

Εἰκὼν 21. Ἐκλειψις ἡλίου.

ζώνη γίνεται ἀκόμη στενωτέρα καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ὀλιγοστεύῃ σιγὰ σιγὰ ἕως ὅτου χάνεται ἐντελῶς. Ἐπειτα ξαναρχίζει πάλιν «νέα σελήνη» κλπ.

7. Ἐκλείψεις. Ὅταν ἐνίοτε ἡ σελήνη εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκιάν, τὴν ὁποίαν ἡ γῆ φωτιζομένη ἀπὸ τὸν ἥλιον ρίπτει ὀπισθὲν τῆς, δὲν τὴν βλέπομεν πλέον, καὶ τότε ἔχομεν ἑκλειψιν σελήνης (εἰκ. 20). Ἡ ἑκλειψις εἶναι ὀλική, ὅταν ὅλος ὁ δίσκος τῆς σελήνης εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκιάν, μερικὴ δέ,

ὅταν μέρος μόνον τοῦ δίσκου εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκιὰν τῆς γῆς.

Ἐὰν κατὰ τὴν περιφορὰν τῆς ἡ σελήνη τύχῃ νὰ εὗρεθῇ πρὸ τοῦ ἡλίου οὕτως, ὥστε νὰ τὸν κρύψῃ ἀπὸ ἡμᾶς, γίνεται ἔ κ λ ε ι ψ ι ς ἡ λ ί ο υ (εἰκ. 21). Ὅπως ἡ ἔκλειψις τῆς σελήνης καὶ ἡ ἔκλειψις τοῦ ἡλίου δύναται νὰ εἶνε ὁ λ ι κ ῆ ῖ ἡ μ ε ρ ι κ ῆ, δυνατὸν ὅμως ἡ ἔκλειψις τοῦ ἡλίου νὰ εἶναι καὶ δ α κ τ υ λ ι ο - ε ι δ ῆ ς, ὅταν ἡ σελήνη, διερχομένη πρὸ τοῦ ἡλίου, δὲν τὸν καλύπτει ἐντελῶς, ἀλλ' ἀφήνῃ νὰ ἐξέχῃ γύρω τῆς ἑνας φωτεινὸς δακτύλιος.

Εἰκ. 22. Κομήτης.

8. Κομήται. Οἱ κομήται εἶναι οὐράνια σώματα, τὰ ὅποια φαίνονται ὡς φωτεινὰ σημεῖα· ἔχουν δὲ συνήθως μακρὰν φωτεινὴν οὐράν (εἰκ. 22).

Ὁ ἥλιος μὲ τοὺς πλανήτας, τοὺς δορυφόρους καὶ τοὺς κομήτας μαζί, οἱ ὅποιοι περιφέρονται περὶ αὐτόν, ἀποτελοῦν τὸ ἡ λ ι α κ ὸ ν σ ὅ σ τ η μ α.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ

1. Αἱ ἀνθρώπινα φυλαί.—Ὑπολογίζουν εἰς 1700 ἑκατομμύρια ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς γῆς. Εἶναι διεσπαρμένοι εἰς ὅλα τὰ μέρη· μόνον αἱ πολικαὶ χῶραι καὶ μερικαὶ μικραὶ νῆσοι εἶναι ἀκατοίκητοι.

Ἐν τούτοις οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι διαμοιρασμένοι ἐξ ἴσου εἰς ὅλας τὰς ἡπείρους. Μερικαὶ χῶραι ἔχουν περισσοτέρους κατοίκους ἀπὸ ἄλλας τῆς αὐτῆς ἐκτάσεως. Ἄν ταξιδεύσωμεν δι' ἀεροπλάνου, θὰ παρατηρήσωμεν ὅτι εἰς τὰ εὐφορα μέρη τὰ χωρία εἶναι τὸ ἕνα πλησίον τοῦ ἄλλου, ἀντιθέτως δὲ εἰς τὰ ἄγονα,

Εικ. 23. 1. Λευκός. 2. Μαλαῖος. 3. Μογγόλος.
4. Ἐρυθρόδερμος. 5. Μαῦρος.

τὰ βραχῶδη καὶ ἐλώδη μέρη δὲν ὑπάρχουν χωρία ἢ ὑπάρχουν ἐλάχιστα.

Εἰς τὰς πολὺ ψυχρὰς χώρας, εἰς τὰς στέππας καὶ τὰς ἐρήμους, ὅπου τὸ ἔδαφος δὲν παράγει τίποτε ἢ παράγει πολὺ ὀλίγα, ἡ π υ κ ν ό τ η ς τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι μικρά. Κατὰ γενικὸν κανόνα τὰ βουνὰ εἶναι ὀλιγώτερον κατοικημένα ἀπὸ τὰς πεδιάδας. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι κυρίως πολυάριθμοι εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης καὶ εἰς τὰς μεγάλας καὶ εὐφόρους πεδιάδας.

Τὸ πολὺ θερμὸν κλίμα ἐκνευρίζει καὶ ἐξαντλεῖ τὸν ἄνθρωπον. Εἰς τὰ πολὺ ψυχρὰ μέρη τὸ ἔδαφος εἶναι πτωχὸν καὶ δὲν δύναται νὰ θρέψῃ πολλοὺς κατοίκους. Αἱ εὐκρατοὶ ζῶναι κατὰ συνέπειαν εἶναι αἱ περισσότερον κατὰλληλοι διὰ τοὺς ἄνθρώπους. Πράγματι δὲ

ἐκεῖ κατοικοῦν πολλοὶ καὶ ἐκεῖ ἡδυνήθησαν καλύτερα νὰ ἀναπτύξουν τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πολιτισμόν.

Οἱ ἄνθρωποι διαφέρουν ἀναμεταξύ των κατὰ τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος, τὸ μέγεθος τοῦ κρανίου, τὸ σχῆμα τῆς μύτης, τὸ εἶδος τῶν μαλλιῶν τῆς κεφαλῆς, τὸ ἀνάστημα κλπ. Ἀπὸ τὰς διαφορὰς δὲ αὐτὰς διήρεσαν τοὺς ἀνθρώπους εἰς φυλάξ. Τρεῖς εἶναι αἱ κυριώτεραι ἐξ αὐτῶν· ἡ λευκὴ φυλή, ἡ κίτρινη φυλή καὶ ἡ μαύρη ἡ αἰθιοπικὴ φυλή.

Λευκὴ φυλή. — Οἱ ἄνθρωποι τῆς λευκῆς φυλῆς ἔχουν ἀνοικτὸν χρῶμα, πλατὺ μέτωπον καὶ μεταξοειδῆ κόμην μὲ λείας καὶ μακρὰς τρίχας.

Κατοικοῦν κυρίως τὰς εὐκράτους ζώνας. Ἡ κυρία ἀρχικὴ αὐτῶν πατρὶς εἶναι τὰ νοτιοδυτικὰ μέρη τῆς Ἀσίας, ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ βόρειος Ἀφρικὴ· ἔδρυσαν ὅμως ἀποικίας καὶ κράτη πολυάριθμα καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, ὡς εἰς Ἀμερικὴν, Αὐστραλίαν καὶ λοιπά.

Ἡ κιτρίνη φυλὴ περιλαμβάνει τὴν μογγολικὴν φυλήν, τὴν μαλαϊκὴν φυλήν καὶ τὴν φυλὴν τῶν ἰθαγενῶν (ἐρυθροδέρμων) τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ μογγολικὴ φυλὴ κατοικεῖ κυρίως τὴν Ἀσίαν, ἔχει τὸ δέρμα κιτρινωπόν, πρόσωπον πλατὺ, τὰ μῆλα τῶν παρειῶν ἐξέχοντα, τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς καὶ λοξοὺς, τὴν μύτην χαμηλὴν, τὴν κόμην μαύρην μὲ τρίχας χονδρὰς καὶ σκληρὰς. Οἱ Μαλαῖοι διακρίνονται ἀπὸ τὸ καστανόχρουν ἢ ἐλαιῶδες αὐτῶν χρῶμα. Οἱ ἐρυθρόδερμοι Ἰνδοί, δηλαδὴ οἱ αὐτόχθονες Ἀμερικανοί, διακρίνονται ἀπὸ τὸ χρῶμά των, τὸ ὅποῖον εἶναι κίτρινον χαλκόχρουν, ἀπὸ τὴν μεγάλην κυρτὴν μύτην καὶ τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα. Πολλοὶ τοὺς θεωροῦν ὡς ἰδιαιτέραν φυλήν, ὅπως καὶ τοὺς Μαλαίους.

Ἡ μαύρη φυλὴ περιλαμβάνει κυρίως τοὺς μαύρους τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας. Οἱ μαῦροι

ἔχουν ὡς διακριτικὰ γνωρίσματα τὸ χρῶμά των, τὸ ὁποῖον ποικίλλει μεταξὺ μελαγχροinoῦ καὶ μαύρου, τὸ κοντὸν μέτωπον, τὸ ὁποῖον κλίνει πρὸς τὰ ὀπισθεν, τὴν πλατεῖαν μύτην, τὰ παχέα χεῖλη καὶ τὴν πολὺ κατσαρὴν κόμην.

Ὑπὸ ἔποψιν πολιτισμοῦ, ἡ λευκὴ φυλὴ κατέχει γενικῶς τὴν πρώτην θέσιν. Αἱ κίτριναὶ φυλαὶ ἔρχονται κατόπιν. Αἱ μαῦραι φυλαὶ ἔμειναν εἰς κατωτέραν βαθμίδα.

4. Θρησκείαι.—Οἱ ἄνθρωποι δὲν διαφέρουν μόνον κατὰ τὴν φυλὴν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν, τὴν θρησκείαν, τὸ κυβερνητικὸν σύστημα καὶ τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν. Ὁμιλοῦνται πλεόντων 800 γλωσσῶν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

Εἰδωλολατρεία. Πολλοὶ λαοί, οἱ ὁποῖοι ἔμειναν εἰς ἀγρίαν κατάστασιν λατρεύουν τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, διάφορα ζῶα, δένδρα καὶ εἶδωλα. Δι' αὐτοὺς ὁ κόσμος κατοικεῖται ἀπὸ πνεύματα, ἄλλα ἀγαθὰ καὶ ἄλλα κακά. Τοιοῦτοι εἰδωλολάτραι εἶναι οἱ ἐντόπιοι τῆς Ὀκεανίας, οἱ μαῦροι τῆς Ἀφρικῆς καὶ οἱ ἐρυθρόδερμοι τῆς Ἀμερικῆς.

Βραχμανισμός. — Οἱ Ἰνδοὶ (κάτοικοι τῶν Ἰνδιῶν τῆς Ἀσίας) πρεσβεύουν πολὺ ἀρχαίαν θρησκείαν, τὸν βραχμανισμόν. Ὡς ἀνώτατον θεὸν λατρεύουν τὸν Βράχμαν. Ἡ θρησκεία των ὑπαγορεύει εἰς αὐτοὺς τὴν διαίρεσιν τοῦ πληθυσμοῦ εἰς κοινωνικὰς τάξεις ἢ φυλάς, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ εἶναι χωρισμέναι μεταξὺ των.

Ὁ βουδδισμός ἢ θρησκεία τοῦ Βούδδα, ἐγεννήθη ἐπίσης εἰς τὰς Ἰνδίας, ἀλλ' οἱ ὀπαδοὶ του ἐξεδιώχθησαν ἀπὸ ἐκεῖ. Κατήργησε τὴν διαίρεσιν εἰς χωριστὰς κοινωνικὰς τάξεις ἢ φυλάς καὶ διδάσκει τὴν ἡπιότητα, τὴν εἰρήνην καὶ τὴν φιλανθρωπίαν. Ἐπικρατεῖ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν· εἰς πολλὰ δὲ μέρη μετεμορφώθη εἰς καθαρὰν εἰδωλολατρίαν.

Ὁ χριστιανισμός εἶναι ἡ θρησκεία τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν. Εἶναι εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς

όλας τὰς ἡπείρους ὅπου ὑπάρχουν εὐρωπαϊκαὶ ἀποικίαι. Χάρις δὲ εἰς τοὺς ἱεραποστόλους κάμνει μεγάλας προόδους μεταξύ τῶν λαῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀκόμῃ εἰδωλολάτραι. Διαιροῦνται δὲ οἱ χριστιανοὶ εἰς ὀρθοδόξους, εἰς καθολικοὺς καὶ εἰς διαμαρτυρομένους.

Ὁ μωαμεθανισμὸς εἶναι ἡ θρησκεία τοῦ Μωάμεθ. Διδάσκει ὅτι ἓνας εἶναι ὁ θεὸς καὶ ὁ Μωάμεθ προφήτης του. Εἰς πολλὰ εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸν χριστιανισμόν. Οἱ Μωαμεθανοὶ κατοικοῦν τὸ ΝΔ. τμήμα τῆς Ἀσίας καὶ τὰ Β. τῆς Ἀφρικῆς.

Αἱ δύο θρησκεῖαι, αἱ ὅποια ἀριθμοῦν περισσοτέρους ὁπαδοὺς, εἶναι ὁ χριστιανισμὸς καὶ ὁ βουδδισμός.

3. Κυβέρνησις. — Ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει, ὅτι τὰ πολιτισμένα κράτη δὲν διωργανώθησαν διὰ μιᾶς, ὅπως εἶναι σήμερον.

Οἱ ἄνθρωποι κατ' ἀρχὰς ἐζοῦσαν ἄθλια, καθένας χωριστὰ ἢ κατὰ μικράς ομάδας, αἱ ὅποια ἐσχηματίζοντο ἢ διεσκορπίζοντο κατὰ τὰς περιστάσεις. Ἐπλανῶντο χωρὶς φορέματα καὶ χωρὶς ὅπλα διὰ νὰ εὗρουν τροφήν, καὶ εἶχον ὡς κατοικίαν σπήλαια ἢ καλύβας ἀπὸ κλαριά. Πολλοὶ ἄγριοι ζοῦν ἀκόμῃ καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐν ταῦτοις οἱ ἄνθρωποι ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ ζοῦν πολλοὶ μαζί. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐδημιουργήθη ἡ οἰκογένεια, ἀκολούθως ἡ ὀρδή. Πολλὰ ὄρδα ἐνωθεῖσαι, ἀπέτελεσαν τὴν φυλήν, ἡ ὁποία εἶχεν ἓνα ἀρχηγόν.

Αἱ φυλαὶ ἐπολέμουν ἀναμεταξύ των· συνεπεία δὲ τῶν διαρκῶν αὐτῶν πολέμων, ἡ χώρα των κατεστρέφετο καὶ ἡ βαρβαρότης ἐβασίλευε. Τοῦτο γίνεται ἀκόμῃ καὶ σήμερον εἰς μερικὰς χώρας τῆς Ἀφρικῆς.

Ἐπέροσαν πολλοὶ αἰῶνες ἕως ὅτου οἱ κάτοικοι τῆς αὐτῆς χώρας ἐννοήσουν ὅτι συμφέρον των ἦτο νὰ ζοῦν μεταξύ των μὲ ἀρμονίαν καὶ ἀγάπην καὶ νὰ ἐνωθοῦν διὰ νὰ ἠμποροῦν νὰ ἐργάζωνται μὲ ἡσυχίαν.

Οὕτως ἐσχηματίσθησαν μεγαλύτεροι λαοί, ἔθνη καὶ κράτη.

Διὰ τὴν διατηρηθῆ ἓνα κράτος πρέπει νὰ εἶναι καλὰ ὀργανωμένον καὶ νὰ ἔχῃ νόμους. Ἐπὶ κεφαλῇς τῆς τοιαύτης ὀργανώσεως εὐρίσκεται ἐξουσία, δηλ. **κυβέρνησις** ἡ ὁποία ἐκτελεῖ τοὺς νόμους.

Μοναρχία. Ὑπάρχουσι πολλὰ εἶδη κυβερνήσεων. Εἰς τὴν **μοναρχίαν** ἡ ἐξουσία ἀσκειῖται ἀπὸ ἀρχηγόν, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται κατὰ τόπους **αὐτοκράτωρ**, **βασιλεὺς**, **σουλτᾶνός**, ἡγεμὼν κλπ. συνήθως δὲ τὸ ἀξίωμα του εἶναι κληρονομικὸν εἰς τὴν οἰκογένειάν του, δηλαδή μεταβιβάζεται ἀπὸ τὸν πατέρα εἰς τὸν υἱόν.

Ἡ **μοναρχία** ὀνομάζεται **ἀπολυτός**, ὅταν ἡ ἐξουσία τοῦ ἡγεμόνος εἶναι ἀπεριόριστος καὶ ἀνεξέλεγκτος, ὅπως πρὸ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ἦτο εἰς τὴν **Ρωσίαν** καὶ τὴν **Τουρκίαν**. Εἶναι **συνταγματική**, ὅταν ἡ ἐξουσία αὕτη ὀρίζεται ὑπὸ κανονισμοῦ, ὁ ὁποῖος λέγεται **σύνταγμα** καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὸν ἑλεγχον **Βουλῆς**, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Δημοκρατία. Εἰς τὴν δημοκρατίαν δὲν ὑπάρχει πλέον κληρονομικὸς μονάρχης, ἀλλὰ μόνον ἄρχοντες, οἱ ὁποῖοι ἐκλέγονται δι' ὀρισμένα ἔτη. Ἡ ἀνωτάτη ἐξουσία ἀνήκει εἰς τοὺς πολίτας, οἱ ὁποῖοι ἐκδηλοῦν τὸ φρόνημά των διὰ τῆς ψήφου των.

Ὁμοσπονδία εἶναι ἑνώσις κρατῶν, τὰ ὁποῖα, ἐνῶ διατηροῦν ἕκαστον τὴν κυβέρνησίν του, ἀναγνωρίζουν μίαν κεντρικὴν ἢ συμπολιτειακὴν ἀρχήν· ἡ ἀρχὴ αὕτη διευθύνει τὰς υποθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐνδιαφέρουν τὴν ὁμοσπονδίαν. Ἡ **Ἑλβετία** εἶναι διωργανωμένη εἰς δημοκρατικὴν ὁμοσπονδίαν.

4. Συγκοινωνία. Ἀφ' ὅτου οἱ ἄνθρωποι ἐσχημάτισαν κοινωνίας καὶ ἔλαβαν πόλεις, ἠρθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπικοινωνοῦν μεταξὺ των· ὁ σπουδαιότερος λόγος διὰ τὴν τοιαύτην ἐπικοινωνίαν εἶναι ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν προϊόντων τῶν διαφόρων χωρῶν, διότι δὲν παράγει

κάθε χώρα ὅλα ὅσα ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλη χώρα παράγει π. χ. σιτηρὰ πολλά, ἀλλ' ὀλίγον ἢ καθόλου λάδι ἢ κρασί. Εἰς τὰς παραλίους χώρας τὰ ψάρια ἀφθονοῦν, ἐνῶ τοῦναντίον εἰς πολλὰς μεσογείους δὲν ὑπάρχουν καθόλου. Εἰς τὴν Ἑλλάδα παράγονται σταφίδες, κρασιά, λάδια καπνά· εἰς τὴν Ρωσίαν σιτηρά, εἰς τὴν Ἀραβίαν καφέες, εἰς τὰς Ἰνδίας ρύζι κλπ. κλπ. Κάθε χώρα στέλλει ὅ,τι περισσεύει ἀπὸ τὰ προϊόντα τῆς εἰς ἄλλας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν ὅμοια. Τοῦτο γίνεται διὰ τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου.

Τὰ προϊόντα μεταφέρονται εἴτε διὰ ξηρῆς εἴτε διὰ θαλάσσης. Τὰ μεταφορικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζομεθα εἰς τὴν ξηράν, εἶναι οἱ σιδηρόδρομοι, τὰ φορτηγὰ ἀμάξια, τὰ αὐτοκίνητα καὶ τὰ φορτηγὰ ζῶα (ἵπποι, καμήλαι, ἐλέφαντες κλπ.). Διὰ θαλάσσης τὰ προϊόντα μεταφέρονται μὲ πλοῖα ἱστιοφόρα ἢ ἀτμόπλοια.

Αἱ μεγάλαι ὁδοὶ τῶν παγκοσμίων κατὰ ξηράν συγκοινωνιῶν ἔχουν χαραχθῇ ὑπὸ τῆς φύσεως· εἶναι αἱ πεδιάδες, αἱ κοιλάδες, αἱ κλεισώρειαι, οἱ αὐχένες τῶν ὀρέων, διότι διερχόμεθα εὐκόλως ἀπὸ αὐτά. Τὰς ὁδοὺς αὐτὰς τὰς φυσικὰς, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται εἰς τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις των οἱ ἄνθρωποι, ἠκολούθησαν καὶ οἱ λαοὶ εἰς τὰς μεταναστεύσεις των καὶ οἱ στρατοὶ εἰς τὰς πορείας των.

Ἐκ τῶν θαλασσιῶν ὁδῶν ἡ σπουδαιότερα εἶναι ἡ Μεσόγειος θάλασσα, διὰ τῆς ὁποίας συγκοινωνοῦν αἱ νρεῖς ἡπειροὶ τοῦ παλαιοῦ κόσμου.

Αἱ μεγάλαι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ τῆς παγκοσμίου συγκοινωνίας εἶναι αἱ ἑξῆς.

Ἀπὸ τὰ ΝΔ πρὸς τὰ ΒΑ τῆς Εὐρώπης. Λισσαβὼν (Πορτογαλλία)—Μαδρίτη—Παρίσιοι—Βερολῖνον—Βαρσοβία—Μόσχα—Πεκῖνον (ὑπερσιβηρικὸς).

Ἀπὸ ΒΔ πρὸς τὰ ΝΑ τῆς Εὐρώπης. Λονδῖνον—

Παρίσιοι—Γενεύη—Μιλᾶνον—Βελιγράδιον — Σόφια—
Κωνσταντινούπολις καὶ διὰ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ Μεσο-
ποταμίας εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον ¹⁾). Ἡ ἀμαξοστοιχία
Παριοίων—Κ) πόλεως ἀπὸ τοῦ Βελιγράδιου διακλα-
δίζεται πρὸς Ν. Βελιγράδιον—Θεσσαλονίκη—Ἀθήνας,
φέρει δὲ τὸ ὄνομα Ἀκροπόλ ἐξ πρῆς, ἐκ τῆς
ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Δι' αὐτῆς ἡμεῖς οἱ Ἑλ-
ληνες συγκοινωνοῦμεν μετὰ τῆς ἄλλης Εὐρώπης.

Ἀπὸ Β πρὸς Ν 1) Λονδίνον—Παρίσιοι—Μασσαλία.
2) Βερολίνον—Μόναχον—Νεάπολις. 3) Πετρούπολις—
Μόσχα — Ροστόβ — Βακκὺ (Κασπία) καὶ διὰ τοῦ
υπερχασπίου διευθύνεται διὰ τοῦ Τουρκεστάν πρὸς
τὴν Κίναν καὶ διὰ τοῦ Ἀφγανιστάν πρὸς τὰς Ἰνδίας.

Αἱ δὲ κυριώτεραι ἐκ τῶν μεγάλων θαλασσίων
γραμμῶν τῆς συγκοινωνίας εἶναι αἱ

1) Λονδίνου—(Ἀμβουργον, Ἀμβέρσα, Βορδῶ)—
Νέας Ὑόρκης 7 ἡμέραι,

2) Λονδίνου—Βουένος Ἀἵρες (νότ. Ἀμερικὴ)
22 ἡμέραι,

3) Λονδίνου — Ἀκρωτηρίου (Ν. Ἀφρική) 25
ἡμέραι,

4) Λονδίνου—Πόρτ-Σάϊτ—Ἀδεν—Κολόμπο (Κεϋ-
λάνης)—Σιγγαπούρη—Χόγγ-Κόγγ—Σαγγάη (Κίνα)—
Ἰοκοχάμα (Ἰαπωνία)—Ἀγ. Φραγκίσκου (Ἡνωμ.
Πολ. Ἀμερικῆς) ἡμέραι 60.

Τὰς μεταφορὰς εἰς πολλὰς μεσογείους χώρας
δυσκολύνουν καὶ οἱ μεγάλοι ποταμοί.

(1) Ἡ κατασκευὴ τῆς γραμμῆς Μεσοποταμίας δὲν ἐτε-
τελείωσεν ἀκόμη.

Η ΕΥΡΩΠΗ

Η ΕΥΡΩΠΗ

50

ΕΥΡΩΠΗ — ΟΡΙΑ

Ο Χάρτης

Τετράγωνο. Κάθε τετράγωνο του χάρτη έχει μήκος 800 χιλόμετρον.

Περιεχόμενον. Ο χάρτης περιλαμβάνει ολόκληρον την Ευρώπην, τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἀφρικῆς, τὸ δυτικὸν τῆς Ἀσίας καὶ τμήμα τῆς Γροιλανδίας. Ἡ Γροιλανδία ἀνήκει εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

Ὁκεανοί. Πρὸς δυσμὰς ὁ Ἀτλαντικὸς καὶ ὁ βόρειος Παγωμένος πρὸς βορρᾶν.

Θέσεις κλπ.

Ἡ Εὐρώπη εὐρίσκεται εἰς τὸ Β.Α. μέρος τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαίου. Ἡ Εὐρώπη εἶναι ἡσυχμὴ μετὰ τῆς Ἀσίας, μετὰ τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ ἓν μέρα τμήμα ξηρᾶς ἐκτεταμένου ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἰς τὸν Εἰρηκτικόν.

Ὁρία. Πρὸς Β. ὁ Βόρειος παγωμένος ὁκεανός, πρὸς Α. ὁ Ἀτλαντικός, πρὸς Ν. ἡ Μεσόγειος θάλασσα, ὁ Εὐξεινὸς Πόντος καὶ τὸ ὄρος Καύκασος. Πρὸς Α. ἡ Κασπία θάλασσα, ὁ πο-

ταμὸς Οὐράλης καὶ τὰ Οὐράλια ὄρη.

Ἐκτάσις. 10 εκατομμύρια τετραγών. χιλιόμετρα.

Μήκος. Ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον 4,000 χιλιόμετρα περίπου.

Πλάτος. Ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς 5000 χιλιόμετρα περίπου.

Ἀρτὰί. Πολλὴ ἐκτεταμένη, περίπου 32,000 χιλιόμετρα.

Πληθυσμός. Περίπου 450 εκατομμύρια. Ἡ Εὐρώπη εἶναι ἡ πλέον πυκνῶς κατοικημένη ἡπειρος.

ΕΥΡΩΠΗ -- ΚΡΑΤΗ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΙ

Βόρειος και ΒΔ Ευρώπη

Σουηδία (βασιλείον)	πρωτ. Στοκχόλμη
Νορβηγία (βασιλείον)	» Χριστιανία
Φινλανδία (δημοκρατ.)	» Έλσιγκφορς
Έσθονία	» Ρεβάλ
Λεττονία	» Ρίγα
Λιθουανία	» Βίλνα
Ρωσία (Σοβιετ.δημ.)	» Μόσχα
Ουκρανία (Σοβ. δημοκρατία)	πρωτ. Κίεβον

Μέση και Δ. Ευρώπη

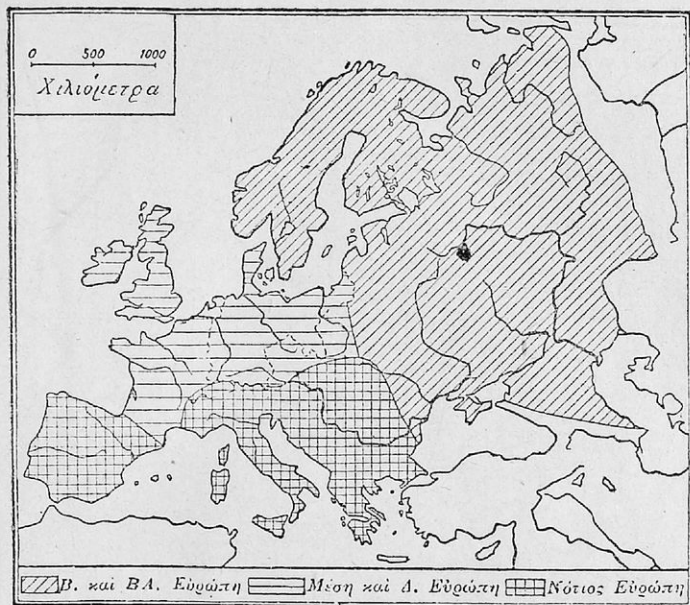
Γαλλία (δημοκρατία)	πρωτ. Παρίσιον
Βέλγον (βασιλείον)	» Βρυξέλαι
Όλλανδία	» Χάγη
Γερμανία (δημοκρατ.)	» Βερολίνον
Πολωνία	» Βαρσοβία

Δανία (βασιλείον) πρωτ. Κοπεγχάγη
» » Λονδίον

Νότιος Ευρώπη

Ισπανία (βασιλείον)	πρωτ. Μαδρίτη
Έλβετία (δημοκρατ.)	» Βέορν
Αυστρία	» Βιέννη
Τσεχοσλοβακία	» Πράγα
Πορτογαλία	» Λισαβών
Ιταλία (βασιλείον)	» Ρώμη
Νοτιοσλαβία	» Βελιγράδιον
Ρουμανία	» Βουκουρεστίον
Ουγγαρία (δημοκρατ.)	» Βουδαπέστη
Βουλγαρία (βασιλείον)	» Σόφια
Τουρκία (δημοκρατ.)	» Κων/πολις
Έλλάς	» Αθήναι
Αλβανία (προσωρ. κυβέρον.)	» Τυράζιον.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Πλήν των ανωτέρω υπάρχουν και τὰ ἐξῆς μικρὰ κράτη.

- Ἀγίος Μαρίνος (δημοκρατία) εἰς τὰς ἀνατολικὰς κλιτεῖς τῶν Ἀπεννίνων ὀρέων πλησίον τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης πρὸς Β. τῆς Ἀγκῶνος. Ἐκτασίς 100 τετρ. χιλιόμετρα πληθυσμὸς 12.000.
- Μονακό (ἡγεμονία) παρὰ τὴν Νίκαιαν τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῆς Μεσογείου. Ἐκτασίς 20 τετρ. χιλιόμε. πληθυσμὸς 23.000.
- Ἀνδόρα (δημοκρατία) εἰς τὴν Ν. Πλευρὸν τῶν Πυρηναίων μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας. Ἐκτασίς 500 τετρ. χιλιόμε. κάτοικοι 5.000.
- Λιχτενστάιν (ἡγεμονία) μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Ἑλβετίας. Ἐκτασίς 160 τετρ. χιλιόμε. κάτοικοι 10.000.
- Δάντσειγκ (ἐλευθέρη πόλις ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Κοινοῦνίας τῶν Ἑθνῶν) Κέντρον ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Βιστούλα. Ἐκτασίς 150 τετρ. χιλιόμε. κάτοικοι 350.000.
- Λομβαρδία (Μέγα Δουκάτον) μεταξὺ Γαλλίας Βελγίου καὶ Γερμανίας. Ἐκτασίς 2.500 τετρ. χιλιόμε. κάτοικοι 260.000.

Παρατηρήσεις.

- Τὸ μεγαλύτερον κράτος κατὰ τὴν ἑκτασίαν εἶναι ἡ Ρωσία (22 φορές μεγαλύτερ. Ἑλλάδος).
- Τὸ μικρότερον κράτος κατὰ τὴν ἑκτασίαν εἶναι ἡ Ἀλβανία (τὸ 1/5 τῆς Ἑλλάδος).
- Τὸ μεγαλύτερον κατὰ τὸν πληθυσμὸν κράτος εἶναι ἡ Ρωσία.
- Τὸ μικρότερον κατὰ τὸν πληθυσμὸν κράτος εἶναι ἡ Ἀλβανία.
- Τὸ πικνότερον κατοικημένον κράτος ἀναλόγως τῆς ἐκτασέως του εἶναι τὸ Βέλγιον 55 κάτοικοι κατὰ τετρ. χιλ. Ἑλλάς 39 κάτοικοι κατὰ τετρ. χιλιόμε.).
- Τὸ ἀραιότερον κατοικημένον κράτος εἶναι ἡ Ρωσία (25 κάτοικοι κατὰ τετρ. χιλ.)
- Τὰς περισσότερας ἀποικίας εἰς τὸν κόσμον ἔχει ἡ Ἀγγλία (ἑκτασίς 30 ἐκ. τετρ. χιλιόμε. πληθυσμὸς 375 ἑκατομμύρια).
- Δευτέρα ἡ Γαλλία (10 ἐκ. τετρα. χιλιόμε. 49 ἑκατομ. κάτοικοι).

ΕΥΡΩΠΗ ΦΥΣΙΚΗ

Σημ. Τὰ ὄρη εἰς τὸν χάρτην σημειοῦνται διὰ μαύρων γραμμῶν. Ὅσα ὀνόματα ἐν τῶν κατωτέρω ἔχουν πρὸ αὐτῶν ἀστερίσκον δὲν ἀνερῶνθησαν εἰς τὸν χάρτην διότι εἰς τὴν ἐκδοὺς αὐτοῦ ἔχοντο.

Θαλ. διαμελισμοὶ

Λευκὴ Θάλασσα
Βαλτικὴ Θάλασσα
Βοθηνικὸς κόλπος
Φιννικὸς κόλπος
Κατεγάτης
Σκωτσένης
Βόρειος Θάλασσα
Θάλασσα τῆς Μάγχης
Βισκαϊκὸς ἢ Γασκονικὸς
Κόλπος
Μεσόγειος Θάλασσα
Κόλπος τοῦ Λέοντος
* Κόλπος Γεννούης
* Τυρρηνικὸν πέλαγος
* Ἀδριατικὸν πέλαγος
* Ἰόνιον πέλαγος
Αἰγαίου πέλαγος
Προποντικὴ ἢ Θάλασσα
Μαυραῶν
Εὐξείνιος Πόντος ἢ

Μαύρη Θάλασσα
Ἀζοφικὴ

Πορθμοὶ

Καλαὶ
Γιβραλτὰρ
Δαρδανέλια
Βόσπορος

Ἀκρωτήρια

Βόρειον
Φινίστερον
Ἀγ. Βικεντίου
Τσαφάλγαρ
Ταίρια
Ταίναρον

Νῆσοι

Εἰς τὸν Β. Παρ. ὠκεανὸν
Νέα Ζέρβια
Σπιτσεβέργη
Λοφῶν νῆσοι

Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν

Ἰσλανδία
Φαρόαι νῆσοι
Βρετανικαὶ

Εἰς τὴν Μεσόγειον

Βαlearίδες νῆσοι
Κορσική
Σικελία
Σαρδηνία
Μάλτα
* Ἰόνιοι νῆσοι
Νῆσοι Αἰγαίου πελ.
Κρήνη

Ὅρη

Οὐράλια
Καύκασος
Ἀπέννινα
Καρπάθια
Αἴμος (Βαλκάνια)
Πίνδος

ΕΥΡΩΠΗ ΑΝΑΓΛΥΦΟΣ

Αλπεῖς
 Απένινα
 Ευρηναία
 Κεβένναι
 Ίούρας
 Βόσγια
 Μέλαισδρυμός (Γερμαν.)
 Ετνα (Σικελία)
 Εκλα (Ίσλανδία)
 Κανδινανικά (Κιαλέ-
 νια—Δόβρο)

Γαλλία

Ποταμοὶ

Βίνας
 Νέβας (Ρωσία)
 ὄν

Βόλγας
 Ουράλης
 Δνσίπερος
 Δνσίστερος
 Βιστούλας
 Ώδερος
 Ώλβις
 Ρήνος
 Δείγρο
 Γαρούνας
 Ροδανός
 Τάγος
 Δούναβις
 *Τάμεσις (Άγγλία)
 Σηκουάνας

Λίμναι

Ώνένα
 Λαγόδα
 Βενέο
 Βετέο
 *Γενεύης
 *Λουκέρνης
 *Κόμος
 *Μαγιόρε

Ήλβετία

Ίταλία

Πεδιάδες

*Κεντρική ἡ μεγάλη
 πεδιάς
 *Ουγγρική
 *Λομβαρδίας
 Κάτω Δουνάβεως

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ

- Ευβοία
- Αττική
- Αργολίδα
- Πελοπόννησος

ΕΥΡΩΠΗ ΦΥΣΙΚΗ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

ΕΚΤΑΣΙΣ. — Ἡ *Εὐρώπη*, εἶναι μεγάλη χερσόνησος τῆς Ἀσίας καὶ προχωρεῖ στενουμένη ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, μεταξὺ τοῦ Βορ. παγωμένου ὠκεανοῦ, τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Μεσογείου, ἔχει ἑκτασιν 10 ἑκατομμυρίων τετραγωνικῶν χιλιομέτρων.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. — Τὰ δύο τρίτα τοῦ ἐδάφους τῆς εἶναι πεδιάδες. Ἡ *Εὐρώπη* ἔχει ὄρη ἀρχαιότατα (Σκανδιναυικαὶ ἄλπεις, ὄρη τῶν βρεττανικῶν νήσων, Βόσγια, ὀροπέδια τῶν Ἀρδενοῶν καὶ τῶν Παραρρηνίων χωρῶν, κλπ.) καὶ ὄρη σχετικῶς νεώτερα (Πυρηναιῶν, Ἀλπεῖς, Ἀπέννινα, Καρπάθια κλπ.).

Αἱ Ἀλπεῖς προχωροῦν ἡμικυκλικῶς ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Γενοῦης πρὸς τὸν Δούναβιν (1200 χιλιομ. μῆκος, 130—180 πλάτος). Ἔχουν ωραίας στενάς κοιλάδας πυκνῶς κατωκημέναι· πολυάριθμοι δρόμοι καὶ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ τὰς διασχίζουν.

Τὰ Ἀπέννινα, τὰ Καρπάθια, τὰ Βαλκανικὰ εἶναι ὡς μία ἐπέκτασις τῶν Ἀλπεων. Τὰ κυριώτερα ἄλλα ὄρη εἶνε τὰ Βόσγια, ὁ Μέλας δρυμός, ὁ Ἰούρας, τὰ Βοημικὰ ὄρη, τὰ Πυρηναιῶν, Σιέρα Νεβάδα, τὰ Βαλκάνια, τὰ Οὐράλια, αἱ Σκανδιναυικαὶ ἄλπεις κτλ.

ΘΑΛΑΣΣΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΙΑΙ. — Ἡ *Εὐρώπη* βρέχεται ἀπὸ τὸν Βόρειον παγωμένον ὠκεανόν, τὸν Ἀτλαντικόν ὠκεανόν καὶ τὴν Μεσόγειον, οἱ ὅποιοι σχηματίζουν πολλοὺς καὶ μεγάλους κόλπους. καὶ τῆς δίδουν μεγίστης ἐκτάσεως παράλια (32.000 χιλιομέτρων).

Ὁ Βόρειος παγωμένος ὠκεανὸς σχηματίζει τὴν *Λευκὴν θάλασσαν*.

Ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανὸς σχηματίζει πολλὰς θαλάσσας: τὴν *Βαλτικὴν*, τὴν *Βόρειον θάλασσαν*, τὴν *Ἰρλανδικὴν θάλασσαν*, τὴν *θάλασσαν τῆς Μάγχης*, τῶν ὁποίων τὸ βάθος εἶναι κατώτερον τῶν 200 μέτρων καὶ τὴν μεγίστην ὅλων *Μεσόγειον θάλασσαν*.

Ἡ *Μεσόγειος* (3 ἑκατομμύρια τετρ. χιλιομ.) ἐκτείνεται μεταξὺ τῆς *Εὐρώπης*, τῆς *Ἀσίας* καὶ τῆς *Ἀφρικῆς*, εἶνε θάλασσα μεταξὺ ξηρῶν. Ἡ Ἰταλία μὲ τὴν *Σικελίαν* τὴν διαιροῦν εἰς δύο λεκάνας· 1ον τὴν *δυτικὴν λεκάνην* ἢ *λατινικὴν*, 2ον τὴν *ἀνατολικὴν λεκάνην* ἢ *ἐλληνικὴν*, ἡ ὁποία σχηματίζει σειρὰν κλειστῶν θαλασσῶν, τὸ *Αἰγαῖον πέλαγος* ἢ *ἐλληνικὸν*

ἀρχιπέλαγος, τὴν Προποντίδα, τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν. Ἡ Μεσόγειος ἔχει μικρὰς παλιρροίας· τὰ νερά της εἶναι πολὺ κυανᾶ καὶ περισσότερον ἄλμυρά ἀπὸ τὰ νερά τοῦ ὠκεανοῦ. Ἐχει τὴν μεγαλυτέραν κίνησιν πλοίων ἀπὸ ὅλας τὰς θαλάσσας τοῦ κόσμου. Εἰς αὐτὴν ἐπίσης συνέβησαν τὰ μεγαλύτερα ἱστορικὰ γεγονότα τοῦ κόσμου.

ΤΟ ΚΛΙΜΑ.—Τὸ κλίμα τῆς Εὐρώπης ποικίλλει ἀναλόγως τῆς θέσεως τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ τοῦ ὕψους αὐτῶν ἀνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Γενικῶς διακρίνομεν ἑξ κυρίας κλιματικὰς ζώνας εἰς τὴν Εὐρώπην.

1) Τὴν ζώνην τῶν παραλίων χωρῶν τῆς Μεσογείου. Τὸ κλίμα εἰς τὰς χώρας ταύτας εἶναι ὠκεάνιον μὲ θερμὸν ξηρὸν θέρος καὶ μὲ ὑγρὸν ἥπιον χειμῶνα. Ἐξ ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν τὰ παράλια τῆς Μεσογείου θαλάσσης ἔχουν τὸ γλυκύτερον κλίμα. Εἶναι τὸ κλίμα ποὺ ἔχει καὶ ἡ πατρίς μας.

2) Ζώνη τῶν παραλίων τοῦ Ἀτλαντικοῦ. ὠκεάνιον κλίμα· δροσερὸν θέρος, ὑγρότατος καὶ σχετικῶς ἥπιος χειμὼν.

3) Ζώνη τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης. Ἡπειρωτικὸν κλίμα· θερμὸν βραχὺ θέρος, δριμύς πολλῶν μηνῶν χειμῶν.

4) Ζώνη ἀνατολικῆς Εὐρώπης. Ἡπειρωτικὸν κλίμα. θερμὸν βραχὺ θέρος, δριμύτατος παγερὸς χειμῶν.

5) Ζώνη τῶν βορειοτάτων χωρῶν καὶ τῶν ὑψιπέδων. Βραχυτάτον θέρος· σχεδὸν συνεχὲς παγερώτατος χειμῶν.

6) Ζώνη τῶν περὶ τὸν Εὐξείνιον πόντον χωρῶν. Ἡπειρωτικὸν κλίμα· θερμὸν θέρος, δριμύτατος χειμῶν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο κλίμα παρατηρεῖται καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἰβηρικῆς χερσονήσου καὶ εἰς τὴν Οὐγγαρίαν.

Η ΠΑΛΑΙΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ

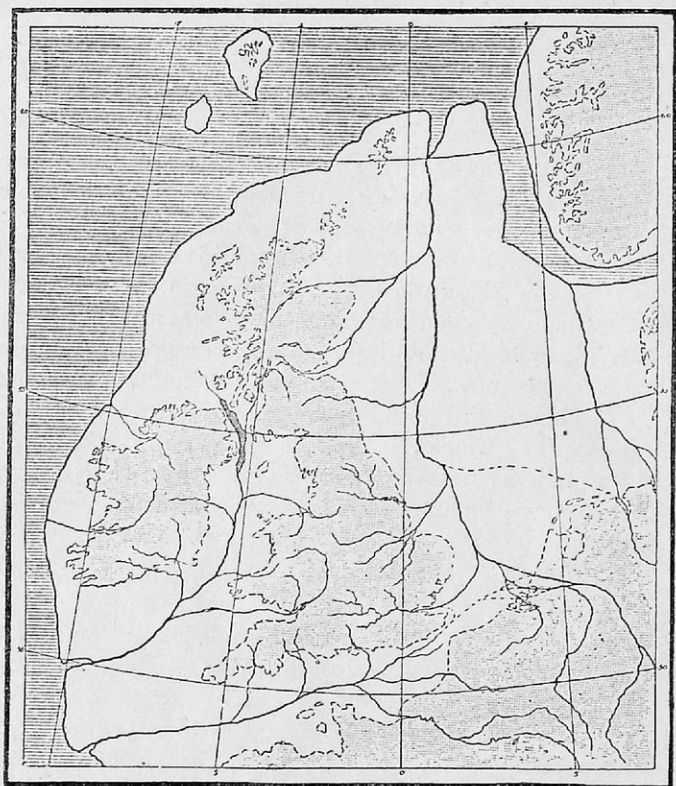
1. Εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν μεγάλα κοπάδια βουβάλων καὶ ἄλλων ζῴων μετακινουῦνται πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς νότον ἀναλόγως τῆς ὥρας τοῦ ἔτους. Τὸ θέρος εὐρίσκονται εἰς τὰς πεδιάδας τῶν βορείων χωρῶν, τὸν δὲ χειμῶνα κατέρχονται πρὸς νότον. Οἱ ἐρυθρόδερμοι Ἰνδοὶ τὰς παρακολουθοῦν πάντοτε. Στήνουν τὴν σκηνὴν των ὅπου ὑπάρχουν τοιαῦτα κοπάδια καὶ τὰ κυνηγοῦν εἰς τὰς ἀπεράντους ἐκεῖνας πεδιάδας.

2. Κάποτε αἱ αὐταὶ συνθῆκαι φαίνεται ὅτι ὑπῆρχον καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀλλ' αὐτὸ συνέβη πολὺ πρὶν αἱ σημεριναὶ εὐρωπαϊκαὶ φυλαὶ κατοικήσουν τὴν εὐρωπαϊκὴν ἡπειρον. Κατὰ τὴν μακρινὴν ἐκείνην ἐποχὴν ὑπῆρχον εἰς τὴν Εὐρώπην λέοντες, πάνθηρες, ὕαιναι· πρὸς δὲ καὶ ἄλλα ζῶα, ἵπποι, βούβαλοι κλπ.

3. Ἀκριβῶς ὅπως παρακολουθοῦνται τῶρα ἀπὸ τοὺς ἐρυθροδέρμους τὰ κοπάδια τῶν βουβάλων εἰς τὴν Ἀμερικὴν, οὕτω καὶ τὰ ζῶα ἐκεῖνα παρακολουθοῦντο ἀπὸ κυνηγοὺς ἀγνώστου φυλῆς, τῶν ὁποίων τὰ ἐργαλεῖα εὐρέθησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ πολλάκις χωμένα μέσα εἰς τὴν γῆν.

4. Ἐν ᾧ το δυνατόν νὰ ἔχωμεν γεωγραφικὸν χάρτην τῆς Εὐρώπης τῆς παλαιολιθικῆς αὐτῆς ἐποχῆς δὲν θὰ εἰμυροῦσαμεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν σημερινὴν ἡπειρον. Κατὰ τὴν μακρινὴν ἐκείνην ἐποχὴν ἡ Βαλκανικὴ χερσόνησος ἦτο ἡνωμένη μετὰ τὴν Μ. Ἀσίαν. Ὁλητὴ ἡ ἔκτασις, τὴν ὁποίαν καλύπτει σήμερον τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἦτο χαμηλὴ πεδιάς, εἰς τὴν ὁποίαν ἕνας μέγιστος ποταμὸς ἐσχημάτιζε τεράστια ἔλη.

Τοῦ ποταμοῦ τούτου παραπόταμοι ἦσαν οἱ Ἑβρος, Νέστος, Στρυμὼν, Ἀξιός, Ἀλιάκμων, Πηνειὸς καὶ οἱ ποταμοὶ τῆς Μ. Ἀσίας Ἑρμος καὶ Μαίανδρος. Αἱ ἐκ-

Εἰς τὴν παλαιὰν ἐποχὴν αἱ ἀκταὶ τῆς Εὐρώπης ἦσαν
300 χιλιομ. πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰρλανδίας.

βολαὶ τοῦ ποταμοῦ τούτου ἴσως θὰ ἦσαν πρὸς Α.
τῆς Κρήτης.

5. Ἡ Βόρειος θάλασσα ἦτο ἀπέραντος πεδιάς,
περιέχουσα μερικὰς λίμνας γλυκέος ὕδατος καὶ ἐκτε-
ταμένα δάση. Ὁ Ρῆνος καὶ ὁ Ἄλβις ἔρρεον διὰ μέσου
τῆς μεγάλης αὐτῆς πεδιάδος καὶ ἐχύνοντο εἰς τὸν
ὠκεανὸν παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Νορβηγίας, ὁ δὲ Τά-
μεσις ἦτο παραπόταμος τοῦ Ρῆνου.

6. Αἱ Βρεττανικαὶ νῆσοι ἀπετέλουν μέρος τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου. Ἡ ξηρὰ ἐξετείνεται περὶ τὰ τριακόσια χιλιόμετρα πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰρλανδίας. Πρὸς νότον περιελάμβανε τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης καὶ ἔφθανεν εἰς τὸν Γασκονικὸν κόλπον, πρὸς βορρᾶν δὲ ἐξετείνεται πέραν τῶν νήσων Ἑβρίδων καὶ τῶν Σελανδικῶν νήσων μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Νορβηγίας.

7. Ἡ ὄροσειρὰ τοῦ Ἀτλαντος τῆς Ἀφρικῆς συνεδέετο μὲ τὴν Σιέρρα Νεβάδα τῆς Ἰσπανίας καὶ μὲ τὰ ὄρη τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου (Ἀπέννινα) διὰ τῆς Σικελίας. Ὁ Εὐξείνιος πόντος ἦτο ἡνωμένος μὲ τὴν Κασπίαν θάλασσαν καὶ δὲν εἶχε συγγκoinωνίαν μὲ τὴν Μεσόγειον. Οὔτε πορθμὸς τοῦ Γιβραλτάρ ὑπῆρχε τότε οὔτε Βόσπορος οὔτε Δαρδανέλλια.

8. Τὰ δάση καὶ αἱ εὐφοροὶ αὐταὶ πεδιάδες τῆς Εὐρώπης εἶχαν γεμίσει ἀπὸ κοπάδια ἀγρίων ζώων. Τὰ λείψανά των εὐρίσκονται ὅχι μόνον εἰς τὰς κοιλότητας ἢ χαλικώδεις κοίτας τῶν τότε ποταμῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν βυθὸν τῆς Βορείας θαλάσσης ὁπόθεν ἐξήχθησαν διὰ τῆς ἀλιείας ἄφθονα τοιαῦτα.

9. Μετὰ αἰῶνας πολλοὺς ἡ μεταξὺ Μ. Ἀσίας καὶ Βαλκανικῆς πεδιάς ἔπαθε καθίζησιν. Εἰς τὸ κοίλωμα αὐτὸ ἐχύθησαν τὰ νερά τῆς Μεσογείου καὶ ἐσχημάτισαν τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Ὁμοίαν καθίζησιν ἔπαθε καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς τότε δυτικῆς Εὐρώπης. Τὰ ὕδατα τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἐκάλυψαν μέρος τῆς ξηρᾶς καὶ ἐσχημάτισαν τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης καὶ τὴν Βόρειον θάλασσαν. Διὰ τῆς καθιζήσεως ταύτης τῆς ξηρᾶς ἡ μεγ. Βρεττανία ἐγίνε νῆσος.

10. Ἡ Εὐρώπη εἶναι μιὰ μεγάλη χερσόνησος τῆς Ἀσίας. Ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ὅμως θεωρεῖται ὡς ἰδιαίτερα ἡπειρος ἰδίως λόγῳ τῆς διαφορᾶς τῶν λαῶν τῆς. Ἡ Εὐρώπη εἶναι τὸ μικρότερον ἀπὸ τὰ μεγάλα τμήματα τῆς ὑδρογείου σφαίρας, ἐξαιρέσει τῆς Αὐστραλίας, ἀλλ' εἶναι τὸ σπουδαιότερον. Τὰ πρωτεύοντα ἔθνη τοῦ κόσμου ἀνήκουν εἰς τὴν Εὐρώπην· τὸ ἐμπόριον τῆς Εὐρώπης εἶναι μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ

ἐμπορίον ὅλων τῶν ἄλλων ἡπείρων ὁμοῦ. Καὶ παρ' ὅ-
λην τὴν μικρὰν αὐτῆς ἔκτασιν ἡ Εὐρώπη περιέχει
σχεδὸν τὸ τέταρτον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς, ἑκατομ-
μύρια δὲ τῶν κατοίκων τῆς μετέβησαν εἰς ἄλλας
ἡπείρους καὶ τὰς κατόκησαν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἀλλοτε αἱ Βρεττανικαὶ νῆσοι ἀπετέλουν
μέρος τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου καὶ ἡ Βόρειος θάλασσα ἦτο
ἐκτεταμένη πεδιάς. Ἡ Βαλκανικὴ χερσονήσος ἦτο ἡνωμένη
μὲ τὴν Μ. Ἀσίαν. Ἡ Μεσόγειος ἐχωρίζετο εἰς δύο ὑπὸ τῆς
Ἰταλικῆς χερσονήσου, ἡ ὁποία ἦτο ἡνωμένη μὲ τὴν Ἀφρικὴν.
Δὲν εἶχε τότε συγκοινωνίαν ἡ Μεσόγειος οὔτε μὲ τὸν Ἀτλαν-
τικὸν ὠκεανὸν οὔτε μὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον. Πολλὰ ἄγρια
ζῷα τῆς Εὐρώπης, μετέβαινον εἰς τὰς Βρεττανικὰς νήσους,
ἀπὸ τῆν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν, τὰ δὲ λείψανά των εὐ-
ρίσκονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἐπειτα ἤλθον ἐποχαὶ ὅποτε
διάφορα μέρη ἐβυθίσθησαν καὶ ἐσχηματίσθησαν ἡ Βόρειος
θάλασσα ὁ πορθμὸς τοῦ Καλαί, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἡ
Προποντίς καὶ τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου, τοῦ Βοσπό-
ρου, τοῦ Γιβραλτάρ κλπ. Ἡ Εὐρώπη εἶναι ἡ μικροτέρα ἀπὸ
τὰς ἄλλας ἡπείρους, πλην τῆς Αὐστραλίας.

Αἱ ΘΑΛΑΣΣΑΙ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

1. Μεσόγειος. Αἱ δύο κυριώτεραι θάλασσαὶ πρὸς
νότον τῆς Εὐρώπης εἶναι ἡ Μεσόγειος καὶ ἡ Μαύρη
θάλασσα (Εὐξείνιος πόντος). Ἡ Μεσόγειος θάλασσα
εἶναι ἡ σπουδαιότερα θάλασσα τοῦ κόσμου. Εἰς τὰς
ἀκτὰς αὐτῆς ἔζησαν τὰ μεγάλα ἔθνη τῶν ἀρχαίων
χρόνων, οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι. Ἡ Μεσόγειος
ἦτο τότε ἡ μόνη ὁδὸς τοῦ ἐμπορίου καὶ εἰς αὐτὴν
ἔλαβον χώραν τὰ σπουδαιότερα γεγονότα τῆς ἱστορίας.

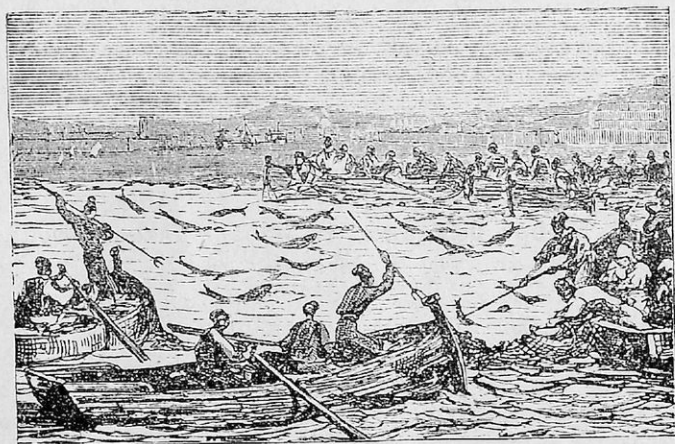
2. Τὸ μῆκος τῆς Μεσογείου ἀπὸ τὸ Γιβραλτάρ
μέχρι τῆς Συρίας εἶναι περίπου 3400 χιλιομ. Δὲν ἔχει
σχεδὸν καθόλου παλίσροϊαν, διότι εἰς κανένα μέρος αὐ-
τῆς ἡ πλημμυρίς δὲν ὑψοῦται περισσότερον ἀπὸ ὀλίγα
ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου. Αἰτία εἶναι, ὅτι τὸ μέγα παλιρ-
ροϊακὸν κύμα τοῦ Ἀτλαντικοῦ διέρχεται παρὰ τὸ
στενὸν τοῦ Γιβραλτάρ χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Με-
σόγειον, διότι ἔχει διεύθυνσιν πρὸς βορρᾶν.

3. Εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρ ὑπάρχει ἐπὶ μὲν
τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ρεῦμα ἐκ τοῦ Ἀτλαν-

τικοῦ πρὸς τὰ ἔσω, ὑποβρυχίως δὲ ἀντίθετον ρεῦμα ἐκ τῆς Μεσογείου πρὸς τὰ ἔξω.

4. Τὸ χροῶμα τῆς Μεσογείου εἶναι βαθὺ καὶ ὥραϊον κυανοῦν. Ἐπειδὴ ἡ ποσότης τοῦ γλυκοῦ νεροῦ, τὸ ὁποῖον χύνεται εἰς αὐτὴν, εἶναι μικρά, ἡ δὲ ἐξάτμισις μεγάλη, τὸ νερὸ αὐτῆς εἶναι πολὺ ἀλμυρότερον τοῦ ὠκεανοῦ. Ἡ θάλασσα αὕτη ἔχει ἄφθονα ψάρια. Ξιφίαι, καρχαρία καὶ δελφίνια ὑπάρχουν πάρα πολλά. Εἰς τὴν Μεσόγειον σπουδαία εἶναι ἡ ἀλιεῖα τοῦ τόννου. Ἐπίσης ἀλιεύονται εἰς αὐτὴν εἰς πολὺ μέγας ποσότητας σαρδέλλαι καὶ σκομβρία.

Τόννοι ψαρεύονται εἰς ὅλην τὴν παραλίαν ἀπὸ

Ἀλιεῖα τόννων.

Γιβραλτὰρ μέχρι Σικελίας, εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀλβανίας καὶ τὴν Προποντίδα. Σαρδέλλαι δὲ ἀπὸ Μασσαλίας μέχρι Δυρραχίου καὶ εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Σκομβρία περὶ τὴν Μάλταν, τὰς ἀλβανικὰς ἀκτὰς καὶ εἰς τὴν Προποντίδα.

5. Μεταξὺ ἄλλων προϊόντων τῆς Μεσογείου εἶναι τὰ σφογγάρια, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται κυρίως εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Βερβερίας, καὶ τὰ κο-

ράλλιοι, τὰ ὁποῖα ἀνασύρονται ἀπὸ τὰς ἀκτὰς τῆς Σαρδινίας, τῆς Κορσικῆς καὶ τῆς Σικελίας.

6. Τὰ καλύτερα σφογγάρια εὐρίσκονται εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

7. Τὰ κοράλλια εἰς μερικὰ μέρη τὰ μαζεύουν μετὰ τὸ χέρι, ἀλλὰ γενικῶς γίνεται χρῆσις δικτύου. Καταβυθίζεται τὸ δίκτυ ἀπὸ πλοιάριον, εἰς τὸ ὁποῖον κωπηλατοῦν σιγὰ σιγὰ καὶ σύρουν τὸ δίκτυ ἐπάνω ἀπὸ τὰ μέρη ὅπου γνωρίζουν ὅτι ὑπάρχουν κοράλλια. Τὰ κομμάτια τῶν κοραλλίων, τὰ ὁποῖα ἐξέχουν εἰς τὸ πυθμένα τῆς θαλάσσης, περιπλέκονται εἰς τὸ δίκτυ, τὸ ὁποῖον ἀνασύρεται μετὰ αὐτὰ εἰς τὸ πλοῖον.

8. Τὰ κυριώτερα τμήματα τῆς Μεσογείου θαλάσσης εἶναι τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος μεταξὺ Ἰταλίας καὶ τῶν νήσων Σικελίας-Σαρδινίας καὶ Κορσικῆς. Τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Νοτιο-σλαβίας. Τὸ Ἰόνιον πέλαγος μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Ἑλλάδος. Τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἢ ἑλληνικὸν ἀρχιπέλαγος μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ μικρᾶς Ἀσίας.

2. Μαύρη θάλασσα. Ἡ Μαύρη θάλασσα ὀνομάσθη οὕτως ἀπὸ τὴν πολλὴν ὁμίχλην καὶ τὰς τρικυμίας της. Εἶναι θάλασσα βαθεῖα, χωρὶς βράχους καὶ δύσκολος εἰς τὴν ναυσιπλοΐαν· δὲν ἔχει δὲ νήσους. Εἰς τὰ βορειοανατολικά τοῦ Αἰγαίου πελάγους στενὴ διόδος, ὀνομαζομένη Δαρδανέλλια (Ἑλλησποντος), φέρει εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ ἢ Προποντίδα, ἀπὸ τὴν δὲ Προποντίδα ἄλλος στενὸς πορθμός, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται Θρακικὸς Βόσπορος ἀποτελεῖ τὴν εἴσοδον τῆς Μαύρης θαλάσσης.

9. Ἡ Μαύρη θάλασσα ἔχει μίαν μόνην διακλάδωσιν, τὴν Ἀζοφικὴν, εἰς τὰ βόρεια παράλιά της. Ἡ Ἀζοφικὴ ὁμοιάζει μετὰ λίμνην. Οἱ κυριώτεροι ποταμοί, οἱ ὁποῖοι ἐκβάλλουν εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν εἶναι ὁ Δούναβις, ὁ Δνίπερος καὶ ὁ Δνίστερος. Ὑπολογίζεται ὅτι περίπου τὸ ἓνα τέταρτον ἀπὸ ὅλα τὰ νερά, τὰ ὁποῖα ρέουν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, χύνονται εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν.

10. Ἡ Μαύρη θάλασσα εἶναι ὀλιγώτερον ἄλμυρά τῆς Μεσογείου· ἀκόμη ὀλιγώτερον ἄλμυρά εἶναι ἢ Ἀζοφική, τῆς ὁποίας τὸ νερὸ εἶναι μόλις ὑφάλμυρον. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ πολὺ γλυκὸ νερὸ ποὺ δίδουν εἰς τὰς θαλάσσας αὐτὰς οἱ ἐκεῖ χυνόμενοι μεγάλοι ποταμοί.

11. Ἡ Ἀζοφική εἶναι πολὺ ἀβαθὴς καὶ πλεόν τῶν τεσσάρων μηνῶν κατ' ἔτος εἶναι παγωμένη. Τὰ ἀτυόπλοια διὰ τὰ φορτώσουν ἀγκυροβολοῦν πολλὰ μίλια μακρὰν τῆς ἀκτῆς.

Ἀπὸ τὰ πολλὰ γλυκὰ νερά ποὺ χύνονται εἰς τὴν Μαύρην καὶ τὴν Ἀζοφικὴν σχηματίζεται συνεχὲς θαλάσσιον ρεῦμα εἰς τὸν Βόσπορον ἐκ τῆς Μαύρης θαλάσσης πρὸς τὴν Προποντίδα καὶ εἰς τὰ Δαρδανέλλια ἐκ τῆς Προποντίδος πρὸς τὸ Αἰγαῖον.

12. Ὁ Ἑλλήσποντος καὶ ἡ Προποντὶς εἶναι σπουδαῖα κέντρα ἀλιείας, πρὸ πάντων σκόμβρων. Οἱ σκόμβροι, ὅταν περνοῦν τὴν ἀνοιξιν πρὸς τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ τὸ φθινόπωρον ἐκ τῆς Μαύρης θαλάσσης πρὸς τὸ Αἰγαῖον συλλαμβάνονται καὶ τὴν μὲν ἀνοιξιν ξηραίνονται καὶ δίδονται εἰς τὸ ἐμπόριον ὡς τσίροι, τὸ δὲ φθινόπωρον ἀλατίζονται εἰς κάδους.

13. **Ἡ Γασκονικὴ θάλασσα** ὀνομάζεται καὶ κόλπος τῆς Γασκόνης ἢ Βισκωνίας εἶναι δὲ πλατὺς κόλπος τοῦ Ἀτλαντικοῦ μεταξὺ τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Γαλλίας. Εἶναι ἐντελὼς ἐκτεθειμένος εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ ὠκεανοῦ καὶ κατὰ τὰς τριχυμίας δὲν ὑπάρχει κανὲν ἄλλο μέρος τῶν ἀκτῶν τῆς Εὐρώπης, ὅπου τὰ ἄγρια κύματα τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἶναι τόσον πελώρια. Ὁ κόλπος τῆς Γασκόνης ἔχει πλάτος 500 πεοίπου χιλιομέτρων.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.— Αἱ δύο κυριώτεραι θάλασσαι τῆς μεσημβρινῆς-εὐρώπης εἶναι ἡ Μεσόγειος καὶ ἡ Μαύρη θάλασσα. Εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἡ Μεσόγειος ἦτο ἡ μεγάλη λεωφόρος τοῦ ἐμπορίου. Ἐχει μῆκος 3400 χιλιομέτρα. Δὲν ἔχει σχεδὸν καθόλου παλίρροαν. Εἰς τὸ Γιβραλτάρ παρατηρεῖται εἰς μὲν τὴν ἐπιφάνειαν ρεῦμα πρὸς τὰ μέσα, ὑποβρυχίως δὲ ρεῦμα πρὸς τὰ ἔξω. Τὸ χρῶμα τοῦ νεροῦ τῆς Μεσογείου εἶναι βαθὺ κυανοῦ.

Ἡ Μεσόγειος θάλασσα ἔχει ἄφθονα ψάρια. Ἐπίσης σφογγάρια καὶ κοράλλια. Ἡ Μαύρη θάλασσα ὀνομάζεται οὕτως

ἀπὸ τὴν ὁμίλῃν καὶ τὰς τρικυμίας τῆς. Εἶναι βαθεῖα, χωρὶς βράχους καὶ δύσκολος πρὸς ναυσιπλοῖαν. Τὸ ἐν τέταρτον περίπου ἀπὸ τὰ νερά τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης χύνεται εἰς αὐτήν.

Ὁ κόλπος τῆς Γασκόνης εἶναι κόλπος εὐρὺς πρὸς δυσμὰς τῆς Γαλλίας. Εἶναι πολὺ τρικυμιώδης καὶ εἰς αὐτὸν συμβαίνουν πολλὰ ναυάγια.

ΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΙ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΥΡΩΠΗΣ

1. **Βόρειος θάλασσα.** Αἱ κυριώτεραι θάλασσαί εἰς τὰ βόρεια τῆς Εὐρώπης εἶναι ἡ Βόρειος θάλασσα, ἡ Βαλτικὴ καὶ ἡ Λευκὴ θάλασσα.

Ἡ Βόρειος θάλασσα, εἶναι ἓνας μέγας κόλπος τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ· καλύπτει ἐπιφάνειαν μεγαλύτεραν τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου, διότι ἔχει μῆκος 1000 χιλιομ. ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον καὶ πλάτος περίπου 550 χιλιομ. εἰς τὸ μέσον μεταξύ Σκωτίας καὶ Δανίας. Ἐχει τὸ μεγαλύτερον βάθος παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Σκωτίας, πρὸς νότον δὲ εἶναι ἀβαθὴς καὶ γεμάτη ἀπὸ σύρτεις.

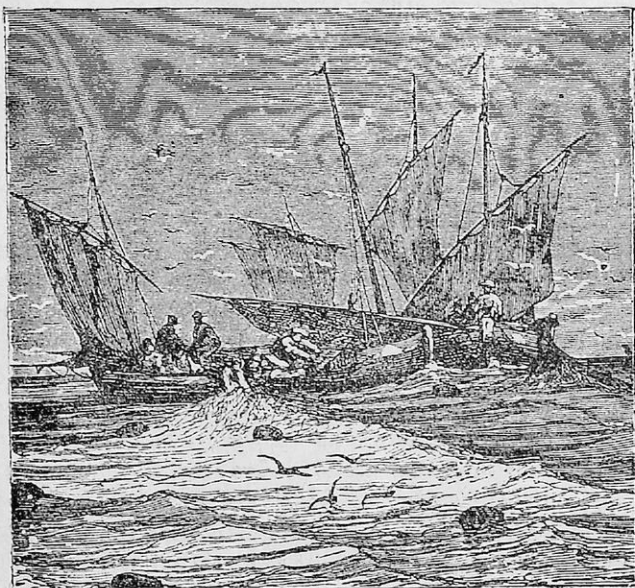
2. Ἡ Βόρειος θάλασσα ἔχει ἄφθονα ψάρια· βακαλαοί, ρέγγαι, σκομβρία, γλῶσσαι καὶ πολλὰ ἄλλα ψάρια ἀλιεύονται εἰς καταπληκτικὰς ποσότητας. Τὸ καλύτερον μέρος διὰ τὴν ἀλιεῖαν τοῦ βακαλαοῦ εἶναι ἡ σύρτις τοῦ Ντόγγερ, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας μέχρι σχεδὸν τῆς χερσονήσου Δανίας. Εἶναι τὸ κέντρον τῆς ἀλιείας τοῦ βακαλαοῦ διὰ τοὺς Ὀλλανδοὺς καὶ Ἀγγλοὺς ψαράδας. Ἡ ἀλιεῖα τῆς ρέγγας γίνεται εἰς ὅλας τὰς βρεττανικὰς ἀκτὰς καὶ φθάνει πρὸς βορρᾶν μέχρι τῶν Σετλανδικῶν νήσων καὶ εἰς ὅλην τὴν παραλίαν τῆς Νορβηγίας.

3. Ἡ ποσότης τοῦ βακαλαοῦ καὶ τῶν ρεγγῶν, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν εἶναι σχεδὸν ἀπίστευτος. «Ὅσοι ἔχουν παρακολουθήσει τὴν ἀλιεῖαν τοῦ βακαλαοῦ εἰς τὰς Λοφόδας νήσους παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Νορβηγίας, λέγουν, ὅτι ἡ εἴσοδος τοῦ βακαλαοῦ τὸν Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ πλέον ἀξιοθαύμαστα θεάματα τοῦ κόσμου, ὅτε ὁ βα-

καλὸς σχηματίζει τὸ λεγόμενον «βουνό». Τότε παρουσιάζεται ὁ βακαλὸς κατὰ κοπάδια πυκνὰ εἰς μῆκος καὶ βάθος, τὰ ὁποῖα ὁμοιάζουν μὲ βουνά. Τὸ κάθεται ὕψος ἐνὸς τοιούτου βουνοῦ φθάνει τὰ 40—60 μέτρα ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Αὐτὰ δὲ τὰ τεράστια κοπάδια βακαλίου ἐξακολουθοῦν νὰ ἔρχονται ἀπὸ δυσμῶν καὶ νότου ἐπὶ δύο περίπου μῆνας.

4. Ὑπελόγισαν ὅτι εἰς κάθε τετραγωνικὸν χιλιόμ. ἐνὸς τοιούτου κοπαδιοῦ θὰ ὑπάρχουν ἐπάνω κάτω περὶ τὰ 50 ἑκατομμύρια βακαλίων.

Ὁλόκληρος ἡ ἐσοδεία τῆς ἀλιείας τῆς Νορβηγίας,

Ἀλιεία ρέγγας

μολονότι εἶναι πολὺ μεγάλη, δὲν ἀποφέρει περισσότερον ἀπὸ 70 ἑκατομμύρια κομμάτια· δηλ. ἑνὰ μίση καὶ μόνον ἀπὸ τὰ τεράστια αὐτὰ κοπάδια θὰ ἐπῆρκει καὶ θὰ ἐπε-

ρίσσευε δι' ὁλόκληρον τὴν ἐσοδείαν τῆς Νορβηγίας.

5. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ρέγγα, διότι ἡ κυριωτέρα τροφή τοῦ βακαλάου εἶναι ἡ ρέγγα. Κατὰ συνέπειαν τὰ 50 αὐτὰ ἑκατομμύρια τῶν βακαλάων ποὺ περιέχονται εἰς ἓνα τετραγωνικὸν χιλιόμετρον πρέπει νὰ τραφοῦν μὲ ρέγγας. Ἐὰν δὲ ὑπολογίσωμεν, ὅτι ἓνας βακαλάος τρώγει μόνον μίαν ρέγγαν τὴν ἡμέραν, βλέπομεν ὅτι ἡ ποσότης τῶν ρεγγῶν, τὴν ὁποίαν θὰ χρειασθῇ νὰ φάγουν οἱ βακαλάοι διὰ μίαν ἐβδομάδα θὰ ἀνέλθῃ εἰς 350 περίπου ἑκατομμύρια. Ἀλλὰ ὁλόκληρος ἡ νορβηγικὴ ἀλιεῖα τῆς ρέγγας οὐδέποτε ἔφθασε τὰ 400 ἑκατομμύρια κομμάτια· δηλαδὴ ἡ ποσότης μόνον τῶν ρεγγῶν, τὰς ὁποίας τὸ μέγα αὐτὸ κοπάδι τῶν βακαλάων τρώγει καθ' ἐβδομάδα θὰ ἐπῆρκει δι' ὁλόκληρον τὴν ἐσοδείαν τῆς ἀλιείας τῆς Νορβηγίας. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀλιείας, «βακαλάος, ρέγγα, σκομβριά» δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀνεξάντλητον.

6. **Βαλτικὴ θάλασσα.** Ἡ Βαλτικὴ θάλασσα εἶναι βραχίων τῆς Βορείου θαλάσσης· συνέχεται δὲ μετ' αὐτῆς διὰ δύο πορθμῶν, οἱ ὁποῖοι ὀνομάζονται Σκαγεράκης καὶ Καττεγάτης. Ἡ Βαλτικὴ εἶναι ἀβαθὴς θάλασσα χωρὶς παλιρροίας. Δέχεται πολλὰ γλυκὰ νερὰ ἀπὸ τοὺς ποταμούς, οἱ ὁποῖοι χύνονται εἰς αὐτὴν. Δι' αὐτὸ τὰ νερὰ εἶναι γλυφὰ καὶ ὄχι ἀλμυρά· τὸν δὲ χειμῶνα παγώνει, κάποτε μάλιστα ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον οὕτως, ὥστε διὰ τέσσαρας μῆνας, ἀπὸ Δεκεμβρίου μέχρις Ἀπριλίου, τὰ πλοῖα οὔτε νὰ εἰσέλθουν εἰς αὐτὴν ἠμποροῦν οὔτε νὰ ἐξέλθουν. Κατὰ τοὺς μῆνας αὐτοὺς ἡ συγκοινωνία μεταξὺ Φιλλανδίας καὶ Σουηδίας γίνεται διὰ ξηρᾶς μὲ ἀμάξας (ἔλκυθρα) ἐπὶ τοῦ πάγου. Ὡς τοιοῦτο πέραμα χρησιμεύει τὸ παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Βοθνικοῦ κόλπου τμημα. Ἐκεῖ εὐρίσκονται πολλαὶ μικραὶ νῆσοι, καὶ ἡ Ἀλανδ», καὶ διὰ τοῦτο ὁ πάγος ἐκεῖ εἶναι δυνατώτερος.

Ἡ Βαλτικὴ ἔχει δύο μεγάλας διακλαδώσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσχωροῦν εἰς τὴν ξηράν· ἥτοι τὸν Βοθνικὸν κόλπον, μεταξὺ Σουηδίας καὶ Φιλλανδίας, καὶ τὸν κόλ-

πον τῆς Φιλλανδίας, μεταξὺ Φιλλανδίας καὶ Ἑσθονίας.

7. Ἡ Βαλτικὴ εἶναι ὀνομαστὴ διὰ τὸ ἤλεκτρον της. Τοῦτο εἶναι ἀπεσκληρυμμένη ρητίνη εἵδους πεύκης, ἥ ὁποία εἰς ἀρχαίους χρόνους ἐφύετο εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης. Τὸ πλεῖστον τοῦ ἡλέκτρον, τὸ ὁποῖον πωλεῖται εἰς τὸ ἐμπόριον, προέρχεται ἀπὸ τὰς πρωσσικὰς ἀκτὰς τῆς Βαλτικῆς. Μέρος ἐξ αὐτοῦ ἐξάγεται ἀπὸ τὸ ἔδαφος καὶ μέρος συλλέγεται ἀπὸ τὴν παραλίαν, ὅπου ἐκβράζεται ἀπὸ τὰ κύματα κατὰ τὰς τρικυμίας. Ὑποτίθεται ὅτι εἰς χρόνους πολὺ παλαιούς αἱ ἀκταὶ τῆς Βαλτικῆς ἐκαλύπτοντο ἀπὸ ἀπέραντον δάσος ρητινοφόρων δένδρων. Τὸ κλῖμα τῆς βορείου Γερμανίας κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦτο πολὺ θερμώτερον ἀπὸ ὅτι εἶναι τώρα, καθ' ὅσον ἔντομα, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν εἰς κλῖμα θερμόν, εὐρίσκονται συχνὰ μέσα εἰς τεμάχια ἡλέκτρον.

8. **Λευκὴ θάλασσα.** Ἡ Λευκὴ θάλασσα ἀπέχει τῆς Βαλτικῆς 320 περίπου χιλιόμετρα καὶ βρέχει τὰ βόρεια περάτια τῆς Ρωσίας. Εἶναι κόλπος τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ. Ἐχει τὸ μέγεθος περίπου τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος. Ἐπὶ ἐξ ἧς ἐπτὰ μῆνας τοῦ ἔτους παγώνει ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. Κατὰ τοὺς ἄλλους μῆνας εἰσέρχονται εἰς αὐτὴν πλοῖα διὰ νὰ παραλάβουν ξυλείαν, ψάρια καὶ γουναρικά, τὰ ὁποῖα φορτώνουν εἰς τὸν Ἀρχάγγελον, τὴν μόνην σπουδαίαν πόλιν εἰς τὰς βορείας ἀκτὰς τῆς Εὐρώπης.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.— Αἱ κυριώτεραι θάλασσαι τῆς βορείας Εὐρώπης εἶναι ἡ Βόρειος θάλασσα, ἡ Βαλτικὴ καὶ ἡ Λευκὴ θάλασσα. Ἡ Βόρειος θάλασσα ἔχει μῆκος 1000 χιλιομ. ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον καὶ 550 χιλιομ. πλάτος. Ἐχει ἀφθονίαν βακαλίων, ρεγγῶν, σκομβρίων κλπ. Τὰ κοπάδια τῶν βακαλίων σχηματίζουν τὸ λεγόμενον «βουνὸ ἀπὸ βακαλάους». Ἡ Βαλτικὴ εἶναι κλάδος τῆς Βορείου θαλάσσης. Εἶναι ἀβαθὴς καὶ τὰ νερά της εἶναι γλυφά. Ἡ Λευκὴ θάλασσα κεῖται ἐπὶ τῆς βορείας ἀκτὸς τῆς Ρωσίας. Ἐπὶ 6—7 μῆνας τοῦ ἔτους εἶναι παγωμένη.

ΑΙ ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

1. **Ἡ Νέα Ζέμβλα** (92,000 τ. χμ.) καὶ ἡ Ἰσλανδία (104,000 τ. χμ.) εἶναι αἱ δύο μεγαλύτεραι νῆσοι τοῦ βορρᾶ αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἡ Νέα Ζέμβλα (Νέα Γῆ) ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο νήσους πρὸς βορρᾶν τῆς Ρωσίας. Τὸ θέρος εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς προσεγγίζουν πλοῖα ἐκ τοῦ Ἀρχαγγέλου διὰ τὴν ἀλιεῖαν τῆς φώκης, δὲν ἔχει ὅμως μονίμους κατοίκους.

2. **Ἡ Ἰσλανδία** εἶναι μεγάλη νῆσος ὀλίγον τι μικροτέρα τῆς Ἑλλάδος. Εὐρίσκεται ΒΔ. τῆς Μ. Βρετανίας. Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι κτῆσις τῆς Δανίας.

3. Ἄλλοτε ὑπῆρχον πολυάριθμα ἡφαίστεια εἰς ὅλην τὴν Ἰσλανδίαν, ἐκ τῶν ὁποίων μερικὰ εὐρίσκονται ἀκόμη ἐν ἐνεργείᾳ. Παρὰ τὰς ΝΔ. ἀκτὰς τῆς νήσου ὑφύεται τὸ περίφημον ἡφαίστειον «Ἐκλα», ὕψους 1553 μέτρων σκεπασμένον πάντοτε μὲ χιόνια.

4. Εἰς τὰ βόρεια τῆς νήσου ὑπάρχουν σήμερον θερμοπίδακες (γκεύζερ). Πεντήκοντα τοιούτους δύναται νὰ ἴδῃ κανεὶς ἐπὶ ἐκτάσεως ὀλίγων στρεμμάτων. Κατὰ διαστήματα ἐξακοντίζουν στήλην ὕδατος ἢ μᾶλλον πολλὰς στήλας εἰς ὕψος 25 — 30 μέτρων συνοδευόμενας μὲ φοβεράς ἐκρήξεις. Ἴδου πῶς περιγράφει τοὺς γκεύζερ ἓνας περιηγητής, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐπεσκέφθη.

5. «Μετὰ κουραστικὴν βραδυπορίαν δεκαπέντε ὥρῶν εὐρέθημεν πρὸ τῶν γκεύζερ. Ἦτο μία μετὰ τὸ μεσοσύκτιον, ὅταν αἰφνιδίως ἤκούσαμεν τρομακτικὸν κρότον. Μᾶς ἐφάνη ὡς ἐὰν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς ἐρρίπτοντο πυροβολαρχίαι πολλαὶ συγχρόνως. Ὀλόκληρος ἡ γῆ ἐσειετο. Αἰφνιδίως μέγας ὄγκος νεροῦ ἐσηκώθη εἰς ὕψος 8 ἕως 10 μέτρων· ἔπειτα ἐσκορπίσθη καὶ κατέπεσεν.

6. Ἀμέσως δὲ νέα στήλη ἢ μᾶλλον μεγαλύτεραι πολλαὶ στήλαι, ἀνεπήδησαν εἰς τὸν ἀέρα καὶ μὲ διαδοχικὰ ἄλματα, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀνέβαινε ὀλονὲν ὑψηλότερα, ἐξεσφενδόνισαν τὰ ἀργυρᾶ νερὰ πρὸς τὸν οὐρανόν.

7. «Ἡ ἔκρηξις διήρκεσεν ὀλίγα λεπτά, ἔπειτα ἡ στήλη ἐφάνη ὅτι χάνει τὴν πρὸς τὰ ἄνω ὁρμήν. Τὰ νερά ἐτάλαντεύθησαν καὶ ἐσωριάσθησαν, ἀπάνω των διὰ τὰ ἀπορροφηθῶν μέσα εἰς τὸ τεράστιον στόμα τοῦ γκέυζερ. Τὸ θέαμα ἦτο μεγαλοπρεπές. Ἡ τεραστία ποσότης τοῦ νεροῦ, ἡ ὁρμητικότης του, τὰ ἀπέραντα νέφη λαμποκοποῦντος ἀτμοῦ, ὅλα αὐτὰ συνέτειναν νὰ μᾶς κάμουν νὰ αἰσθανθῶμεν τὴν καταπληκτικὴν ἐνέργειαν, ἡ ὁποία κρύπτεται καὶ εἰς τὴν πλέον ἀσήμαντον τῆς φύσεως ἐκδήλωσιν».

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.— Αἱ δύο μεγαλύτεραι νῆσοι τῆς βορείας Εὐρώπης εἶναι ἡ Νέα Ζέμβλα καὶ ἡ Ἰσλανδία.— Ἡ Νέα Ζέμβλα (διπλὴ νῆσος πρὸς βορρᾶν τῆς Ρωσίας) συχνάζεται ὑπὸ τῶν κυνηγῶν τῆς φώκης.— Ἡ Ἰσλανδία κεῖται εἰς τὰ σύνορα τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν. Ἀνήκει εἰς τὴν Δανίαν. Περιέχει πολλὰ ἡφαίστεια ἐν ἐνεργείᾳ, τὸ κυριώτερον τῶν ὁποίων εἶναι τὸ ὄρος Ἐκλα. Ὑπάρχουν δὲ καὶ θερμαὶ πηγαὶ καλοῦμεναι γκέυζερ ἢ θερμοπίδακες, οἱ ὅποιοι κατὰ διαλείμματα ἐξακοντίζουν μεγάλας θερμοῦ νεροῦ εἰς τὸν ἀέρα.

ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

1. **Σικελία.** Ἡ νῆσος Σικελία, περίφημος διὰ τὰ μεγαλοπρεπῆ αὐτῆς τοπία καὶ διὰ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, κεῖται παρὰ τὰ ΝΔ τῆς Ἰταλίας, μετὰ τὴν ὁποίαν σχηματίζει τὸν πορθμὸν τῆς Μεσσηνίας. Εἶναι ἡ μεγαλύτερα νῆσος τῆς Μεσογείου. Αἱ παρὰ τὰς ἀκτὰς πεδιάδες εἶναι πολὺ εὐφοροί. Οἱ Ρωμαῖοι ἀπεκάλουν τὴν Σικελίαν «σιτοβολῶνα τῆς Ρώμης». Εἰς τὴν Σικελίαν ἐξάγεται θεῖον εἰς μεγάλας ποσότητας.

2. Τὸ ὄρος Αἴτνη, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς Σικελίας, εἶναι τὸ ὑψηλότερον ἡφαίστειον τῆς Εὐρώπης. ἔχει ὕψος 3313 μέτρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ὁ κρατὴρ του ἔχει εἰς τὴν κορυφὴν περιφέρειαν 3200 μέτρων, τὸ δὲ ἀνώτερον αὐτοῦ μέρος καλύπτεται ἀπὸ χιόνια ἐπὶ ἕξ μῆνας τοῦ ἔτους. Τὸ ὠραιότερον θέαμα εἰς ὅλην τὴν Σικελίαν εἶναι ἡ ἀποψὶς τῆς Αἴτνης ἐκ τῆς Ταορμίνας, πόλεως παραλίου μετὰ θαυμασία ἐρείπια.

3. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκρήξεων τῆς Αἴτνης, τὰς ὁποίας ἀναφέρει ἡ ἱστορία ἀνέρχεται εἰς ὀγδοήκοντα. Λέγουσιν ὅτι εἰς κάποιαν ἐκρήξιν δύο ἀδελφοὶ ἐφευγον παρακολουθούμενοι κατὰ πόδας ὑπὸ τῆς ἀναλελυμένης λάβας καὶ φέροντες ἐπὶ τῶν ὤμων τοὺς γέροντας γονεῖς των. Τὴν στιγμὴν ὅμως, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ πύρινος ποταμὸς τοὺς κατέφθασε, διὰ μιᾶς ἐχωρίσθη εἰς δύο καὶ ἄφησεν αὐτοὺς ἀβλαβεῖς εἰς τὸ μέσον. Καὶ σήμερον φαίνεται ἑκτασις λάβας, χωρισμένη εἰς δύο ἢ ὁποία λέγεται «ὁ ἀγρὸς τῶν εὐσεβῶν ἀδελφῶν».

Ἡ νεωτέρα ἐκρήξις τῆς Αἴτνης συνέβη τὸν Ἰούνιον 1923.

4. Ἡ μεγαλυτέρα πόλις τῆς Σικελίας εἶναι τὸ Παλέρμον (Πάνορμος) ἐπὶ τῆς βορείας ἀκτῆς τῆς νήσου, εἰς τὸ μέσον θαυμασίας εὐφόρου περιοχῆς. Ἡ Μεσσήνη ἐπὶ τῆς ΒΑ ἀκτῆς ἔχει ἓνα ἐκ τῶν ἀρίστων λιμένων τῆς Μεσογείου καὶ σημαντικὸν ἐμπόριον οἶνων, ἐλαίου, μετὰξξης καὶ ὀπωρικῶν.

5. Εἰς τὸ μέσον τῆς Α ἀκτῆς, παρὰ τὸ ὄρος Αἴτνη κεῖται ἡ Κατάνη, ἡ ὁποία ἐπανειλημμένως κατεστράφη ἀπὸ σεισμούς, ἀλλ' εἶναι τώρα ἡ ὠραιότερα πόλις τῆς νήσου. Αἱ ὁδοὶ τῆς εἶναι στρωμέναι μὲ λάβαν, μὲ λάβαν δὲ ἐπίσης εἶναι κτισμένα τὰ μέγαρα καὶ αἱ ἐκκλησίαι τῆς, εἰς τρόπον ὥστε εἶναι πράγματι ἡφαιστειόκτιστος πόλις.

6. **Μάλτα.** Πρὸς νότον τῆς Σικελίας κεῖται ἡ νῆσος Μάλτα (Μελίτη) ἀγγλικὴ κτῆσις. Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς Βαλέττα εἶναι τὸ ἰσχυρότερον φρούριον τοῦ κόσμου.

7. Πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰταλίας ὑπάρχουν δύο μεγάλαι νῆσοι, ἡ Κορσικὴ καὶ ἡ Σαρδινία, χωριζόμεναι διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ ἀγίου Βονιφατίου.

8. **Κορσικὴ.** Ἡ Κορσικὴ ἀνήκει εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἶναι ἡ μεγαλυτέρα γαλλικὴ νῆσος εἰς τὴν Εὐρώπην. Εἰς τὴν πρωτεύουσάν της Αἰάκιον ἐγεννήθη ὁ μέγας Ναπολέων, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἀπλοῦς ἀνθυπλοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ ἔγινε διὰ τῆς ἱκανότητός του αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων καὶ ἀνεδείχθη ὁ μέγιστος

στρατηγὸς τῶν νεωτέρων χρόνων. Μεταξὺ τῆς Κορσικῆς καὶ τῆς Ἰταλίας κεῖται ἡ μικρὰ νῆσος Ἑλβα, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ναπολέων ἐξωρίσθη δι' ὀλίγον χρόνον.

9. **Σαρδινία.** Ἡ Σαρδινία πρὸς νότον τῆς Κορσικῆς εἶναι ἡ δευτέρα εἰς μέγεθος νῆσος τῆς Μεσογείου. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι ὑγιεινὸν καὶ τὸ ἔδαφός της κατὰ τὰ 2)3 δασῶδες· τρέφει πάμπολλα ποίμνια.

10. **Βαlearίδες.** Ἀπέναντι τῶν ἀνατολικῶν ἀντῶν τῆς Ἰσπανίας εἶναι αἱ Βαlearίδες νῆσοι, πέντε τὸν ἀριθμὸν. Τὸ ὄνομά των σημαίνει « νῆσοι τῶν σφενδονιστῶν » καὶ ἐδόθη εἰς αὐτάς τοῦτο ἐπεὶ εἰς ἀρχαίους χρόνους οἱ κάτοικοί των ἦσαν πολὺ ἐπιδέξιοι σφενδονισταί. Ἡ Μαγιόρκα, ἡ μεγαλυτέρα ἐξ αὐτῶν, εἶναι πολὺ ὀρεινὴ. Δευτέρα εἰς μέγεθος εἶναι ἡ Μινόρκα.

11. **Ἑλληνικαὶ νῆσοι.** Ἄλλαι νῆσοι εἶναι αἱ ἑλληνικαὶ νῆσοι, ἡ Ἐπτάνησος, ἡ Κρήτη καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ—Ἡ Σικελία εἶναι ἡ μεγαλυτέρα νῆσος τῆς μεσογείου. Κεῖται παρὰ τὰς νοτιοδυτικὰς ἀκτὰς τῆς Ἰταλίας. Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς αὐτῆς εἶναι τὸ ὄρος Αἶτνη, τὸ ὑψηλότερον ἡφαίστειον τῆς Εὐρώπης. Πρὸς νότον τῆς Σικελίας εἶναι ἡ Μάλτα, βρεττανικὴ κτῆσις. Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς Βαλέττα εἶναι ἰσχυρότατον φρούριον. Ἡ Κορσικὴ ἀνήκει εἰς τὴν Γαλίαν. Πρὸς νότον τῆς Κορσικῆς εἶναι ἡ Σαρδινία, ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὴν Ἰταλίαν. Εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον δασώδης. Αἱ νῆσοι Βαlearίδες (τῶν σφενδονιστῶν) κεῖνται παρὰ τὰς ἀνατολικὰς ἀκτὰς τῆς Ἰσπανίας. Ἐκ τῶν ἑλληνικῶν νήσων μεγαλυτέρα εἶναι ἡ Κρήτη.

ΤΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΑ ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

1. **Βόρειον ἀκρωτήριο.**—Τὸ βορειότερον σημεῖον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου (Νορβηγία) εἶναι ἡ ὑψηλὴ ἄκρα ἡ γνωστὴ ὡς Βόρειον ἀκρωτήριο. Εἶναι τεράστιος βραχώδης ὄγκος ὑπερηφάνως ὀρθούμενος εἰς τὸ μέσον τῶν κυμάτων τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ.

2. Εἰς τὸ μέρος αὐτὸ τῆς γῆς ὁ ἥλιος δὲν ἀνατέλλει ἐπὶ ἀρχετὰς ἐβδομάδας τὸν χειμῶνα καὶ οὔτε δύνει δι' ἴσον χρόνον κατὰ τὸ θέρος. "Ὅσον πλησιέστερα εἶναι ἓνα μέρος πρὸς τὸν βόρειον πόλον τόσον μεγαλυτέρα εἶναι ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύκτα. Εἰς τὰς Λοφώδας νήσους ὁ ἥλιος εἶναι ὁρατὸς κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἐπὶ πέντε ἐβδομάδας κατὰ τὸν Ἰούνιον· εἰς δὲ τὸ Βόρειον ἀκρωτήριο ἐπὶ ἑννέα ἐβδομάδας. Πολλοὶ περιηγηταὶ ἐπισκέπτονται τὸ Βόρειον ἀκρωτήριο κατὰ Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον διὰ νὰ ἴδουν τὸ θαυμάσιον θέαμα τοῦ «ἡλίου τοῦ μεσονυκτίου».

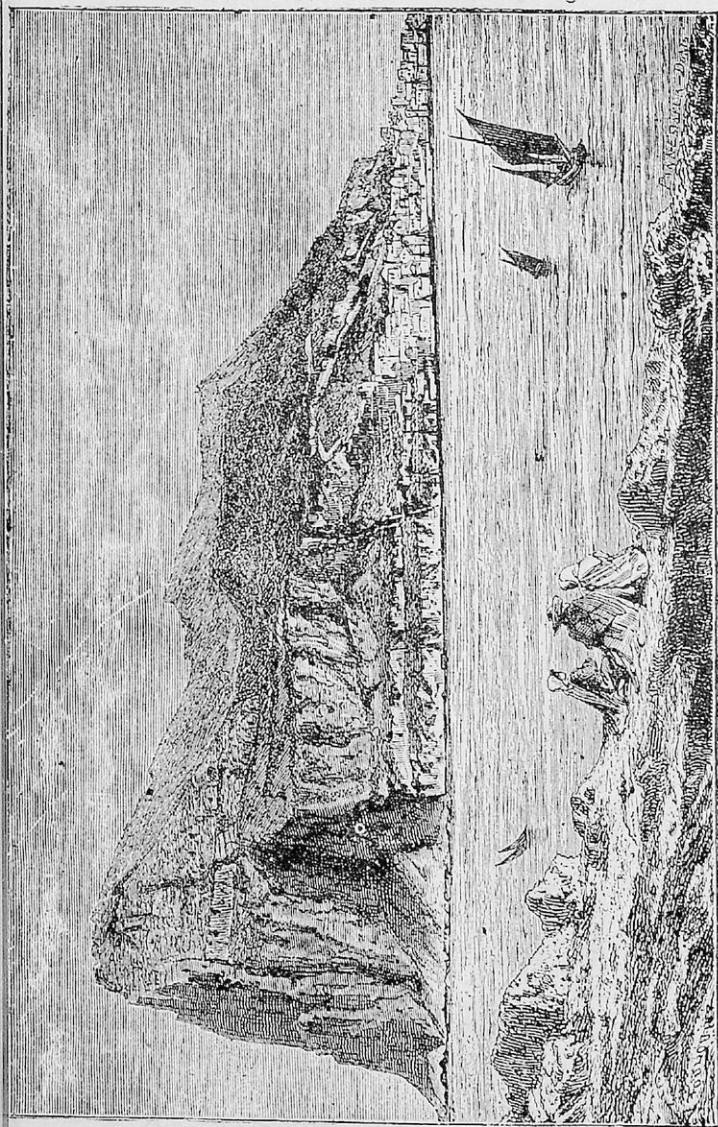
3. Τὰ νοτιώτερα σημεῖα τῆς Εὐρώπης εἶναι τὸ **Ταίναρον** εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἀκρωτήριο **Ταρίφα** εἰς Ἰσπανίαν (πορθμὸς Γιβραλτάρ). Τὸ ἀκρωτήριο Ταίναρον (κοινῶς κάβο Ματαπᾶς) εἶναι τραχὺς καὶ γυμνὸς βράχος, εἰσχωρῶν βαθέως εἰς τὴν θάλασσαν. Τὸ ἀκρωτήριο Ταρίφα κεῖται ἀκόμη νοτιώτερον τοῦ Ταϊνάρου. Τὸ Γιβραλτάρ κεῖται εἰκοσιπέντε μόνον χιλιόμετρα βορειοανατολικώτερον.

4. Βορειοδυτικῶς τῆς Ταρίφας εἶναι δύο σπουδαῖα ἀκρωτήρια, τὸ **Τράφαλγαρ** εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὸ ἀκρωτήριο τοῦ **ἀγίου Βικεντίου** εἰς τὴν Πορτογαλίαν.

Τὸ ἀκρωτήριο τοῦ ἀγίου Βικεντίου εἶναι ἔρημος βραχίωδης ἄκρα εἰς τὸν ὠκεανόν. Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑπάρχει θαυμάσιος φάρος μὲ ἀπαστράπτον φῶς, ὁ ὁποῖος λάμπει σὺν ἄστρο μέσα εἰς τὸν σκοτεινὸν σάλον τῶν πελωρίων κυμάτων τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

5. Τὸ Τράφαλγαρ εἶναι μικρὸν ἀκρωτήριο προεξέχον εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

6. **Γιβραλτάρ.** Ὁ βράχος τοῦ Γιβραλτάρ σχηματίζει ἄκραν, ἡ ὁποία πρὸς τὴν θάλασσαν ἔχει ὕψος 430 μέτρων. Ὀλόκληρος ἡ ὄψις τοῦ ἀποκρήμνου αὐτοῦ ὄγκου εἶναι κατειλημμένη ἀπὸ φοβεράς κανονιοστοιχίας τὴν μίαν ἐπὶ τῆς ἄλλης κυρμένης εἰς ὀχυρώματα, τὰ ὁποία εἶναι σκαλισμένα μέσα εἰς τὸν βράχον. Κάθε γωνία κρύπτει βαρὺ πυροβόλον εἰς τρόπον

Τὸ Γιβραλτάρ.

ὥστε τὸ Γιβραλτὸρ εἶναι τὸ ἰσχυρότερον φρούριον τοῦ κόσμου.

7. Ἡ πόλις τοῦ Γιβραλτάρ κεῖται εἰς τοὺς πρό-
ποδας τοῦ βράχου, πρὸς τὸ βόρειον ἄκρον, ὃ δὲ μεταξὺ
πόλεως καὶ τῆς κορυφῆς χώρος καταλαμβάνεται ἀπὸ
στρατῶνας καὶ τερπνάς ἐπαύλεις, ὑπὸ τὴν σκιὰν
πυκνοφύλλων δένδρων. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ
βράχου εἶναι ἕνας κρημνὸς ἀπὸ ἐπάνω ἕως κάτω. Εἰς
τὸν κρημνὸν δὲ αὐτὸν ὑπάρχει σκάλα, ἥ ὅποια μὲ
διαφόρους ἐλιγμούς, φθάνει ἀπὸ τὴν κορυφὴν κάτω
εἰς τὴν γαλανὴν θάλασσαν τῆς Μεσογείου.

8. Τὸ Γιβραλτάρ εἶναι ἀγγλικὸν ἀπὸ τοῦ 1704.
Διὰ τῆς κατοχῆς αὐτοῦ ἡ Ἀγγλία ἐξησφάλισε τὴν
ὑπεροχὴν εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ τὸν δρόμον τῶν Ἰν-
διῶν. Τῷ 1779, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰσπανία ἠνώθησαν
ἐναντίον τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐπολιορκήσαν τὸ Γι-
βραλτάρ.

9. Τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς πολιορκίας,
οἱ ἠνωμένοι στόλοι τῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας ἐπετέ-
θησαν, ἀλλ' ἐνικήθησαν κατὰ κράτος ὑπὸ τῆς ἀγγλι-
κῆς φρουρᾶς τοῦ Γιβραλτάρ· ὀλόκληρος δὲ ὁ Ἰσπα-
νικὸς στόλος κατεστράφη ὑπὸ πυρκαϊᾶς.

Μετὰ τὸ γεγονός τοῦτο οὐδεμία ἀπόπειρα ἐγένετο
διὰ νὰ ἀφαιρέσουν τὸν βράχον ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Εἰς τὰς ἀρκτικὰς χώρας ὁ ἥλιος δὲν
ἀνατέλλει ἐπὶ ἱκανὰς ἐβδομάδας καὶ κατὰ τὰ μέσα τοῦ χει-
μῶνος, δι' ἵσον δὲ χρονικὸν διάστημα εἰς τὸ μέσον τοῦ θε-
ρους οὐδέποτε δύει. Τὰ νοτιώτερα σημεῖα τῆς Εὐρώπης
εἶναι τὸ Ταϊναρον (κάβο Ματαπᾶς) εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ
Ταρίφα εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Βορειοδυτικῶς τῆς Ταρίφας εἶναι
τὸ Τράφαλγαρ ἀκρωτήριο τῆς Ἰσπανίας καὶ ὁ ἄγιος Βι-
κέντιος ἀκρωτήριο τῆς Πορτογαλλίας.

ΟΡΙΗ ΚΑΙ ΠΕΔΙΑΔΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

1. Τέσσαρες μεγάλαι ὁροσειραὶ διασχίζουν τὴν
Εὐρώπην μὲ κατεύθυνσιν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς,
ἤτοι τὰ Πυρηνναῖα, αἱ Ἀλπεις, τὰ Καρπάθια καὶ

ὁ Αἶμος (Βαλκάνια). Εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἐξ ὁρέων τεῖχος ὑπάρχει εὐρὺ ρῆγμα μεταξὺ Πυρηναίων καὶ Ἀλπεων, εἰς τὸ ὁποῖον κεῖται ἡ κοιλάς τοῦ Ροδανοῦ. Ἄλλο ρῆγμα χωρίζει τὰς Ἀλπεὺς ἀπὸ τὰ Καρπάθια καὶ δι' αὐτοῦ ρέουν τὰ ὕδατα τοῦ ἄνω Δουνάβεως πρὸς τὴν μεγάλην πεδιάδα τῆς Οὐγγαρίας. Μεταξὺ τῶν Καρπαθίων καὶ τῶν Βαλκανίων ὑπάρχει ἄλλο ρῆγμα, αἱ «σιδηραῖ πύλαι» τοῦ Δουνάβεως, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ρεεῖ ὁ κάτω Δουνάβης πρὸς τὴν Μαύρην θάλασσαν.

2. Τὰ Πυρηναιῖα κεῖνται μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας. Ἡ ὑψηλότερα αὐτῶν κορυφή (Μαλαδέττα) εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ γιγάντεια ὄρη τῆς Εὐρώπης. Ἡ ὁροσειρὰ αὕτη μήκους 500 καὶ πλέον χιλιομέτρων εἶναι ἡ μεγαλοπρεπεστέρα καὶ ἀγριωτέρα τῆς Εὐρώπης, ἀβλακυμένη ὑπὸ στενῶν ἢ «πυλῶν», ὅπως τὰς λέγουν, διὰ τῶν ὁποίων συγκοινωνεῖ ἡ Γαλλία μετὰ τῆς Ἰσπανίας.

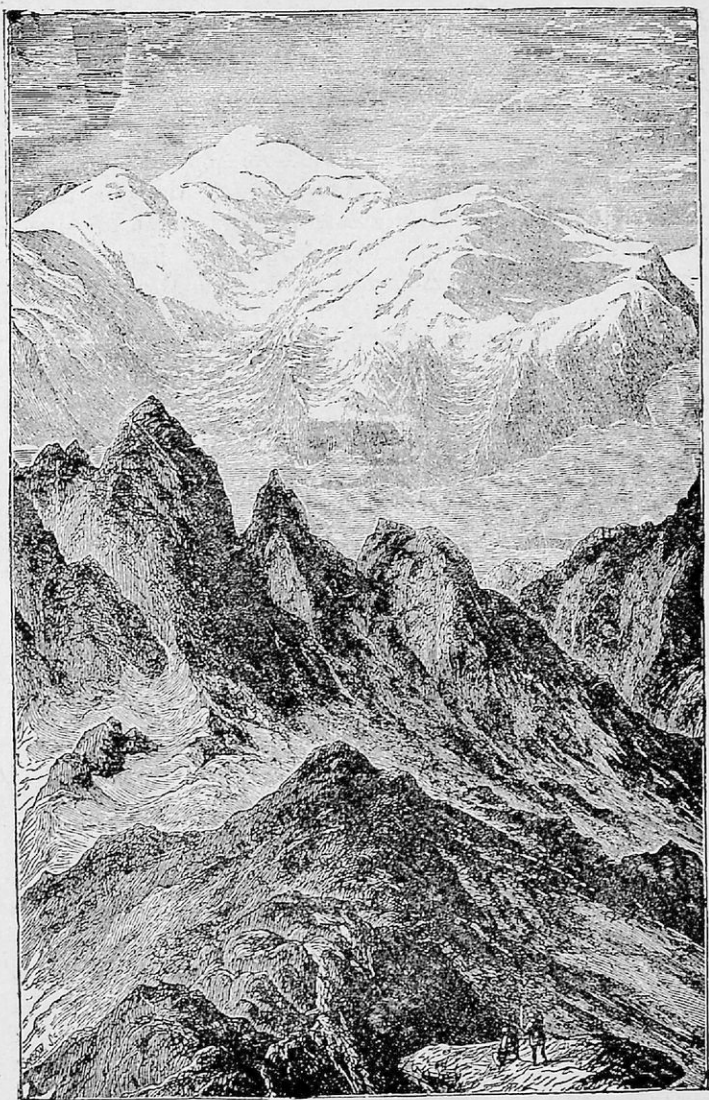
Ἡ συγκοινωνία μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας γίνεται ὑπὸ δύο σιδηροδρομικῶν γραμμῶν· τῆς μιᾶς εἰς τὸ ἀνατολικὸν καὶ τῆς ἄλλης εἰς τὸ δυτικὸν ἄκρον τῶν Πυρηναίων.

3. Ἡ σειρὰ τῶν Ἀλπεων περιλαμβάνει τὴν ὑψηλότεραν χώραν τῆς Εὐρώπης. Ἐκτείνεται ἐκ τῆς Γαλλίας πρὸς ἀνατολὰς εἰς ἀπόστασιν 900 χιλιομέτρων καὶ ἔχει πλάτος 150—180 χιλιομέτρων. Αἱ δύο ὑψηλότεραι κορυφαί, τὸ Λευκὸν ὄρος¹⁾ καὶ τὸ Ρὸζ²⁾ (τριανταφυλλί) εἶναι ἡ μία πλησίον τῆς ἄλλης καὶ διαχωρίζονται ὑπὸ βαθείας κοιλάδος. Ἐκτὸς τῶν δύο αὐτῶν γιγαντωδῶν ὁρέων ὑπάρχουν ἑκατὸν τοῦλάχιστον κορυφαὶ ὕψους ἀπὸ 3000 μέτρων καὶ ἄνω.

4. Τὰ Καρπάθια ὄρη ἔχουν σχῆμα ἡμικυκλίου καὶ

1) Λευκὸν ὄρος.—Ἵψος κατὰ τοὺς Ἰταλοὺς μηχανικοὺς 4810 μέτρα.

2) Ρὸζ ὄρος.—Ἵψος τῆς ὑψηλότερας ἐκ τῶν ἐνέα αὐτοῦ κορυφῶν 4640 μέτρων.

Λευκόν ὄρος.

περιβάλλουν τὴν μεγάλην οὐγγρικήν ἢ πεδιάδα τοῦ ἄνω Δουνάβεως. Ἡ ὑψηλοτέρα αὐτῶν κορυφή εἶναι 2540 μέτρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· τὸ συνηθισμένον ὅμως ὕψος των δὲν ὑπερβαίνει τὰ 1000 μέτρα. Τὰ τοπεῖα τῶν Καρπαθίων δὲν ἔχουν τὸ μεγαλεῖον τῶν Ἀλπεων καὶ τῶν Πυρηναίων· εἶναι ὅμως γεμᾶτα ἀπὸ λαγκάδια, μικρὰς λίμνας καὶ γραφικοὺς καταρράκτας.

5. Ὁ Αἷμος (Βαλκὰν τουρκιστὶ) διευθύνεται ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς. Πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ ἐκτείνεται ἡ πεδιάς τοῦ κάτω Δουνάβεως καὶ πρὸς νότον ἡ Θράκη. Τὰ Βαλκάνια δὲν φθάνουν εἰς μέγα ὕψος· ἔχουν ὅμως καὶ μίαν κορυφὴν 2380 μέτρων. Αἱ πλευραὶ αὐτῶν καλύπτονται ἀπὸ δάση, εἰς δὲ τὴν κορυφὴν των τὰ χιόνια δὲν λειώνουν, παρὰ μόνον κατὰ τὰ μέσα τοῦ θέρους.

6. Τὰ κυριώτερα στενὰ τοῦ Αἷμου εἶναι τὰ στενὰ τῆς Σίπκας. Κατέστησαν περίφημα κατὰ τὸν ρωσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1876 — 77. Οἱ Ρῶσοι εἶχον διέλθει τὸν Δούναβιν καὶ εἶχον νικήσει τοὺς Τούρκους ἐπὶ τῆς νοτίας αὐτοῦ ὄχθης. Μόνον ἐμπόδιον τότε μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς τουρκικῆς πρωτευούσης ἦσαν τὰ Βαλκάνια (ὁ Αἷμος). Μολονότι εὗρισκοντο εἰς τὰ μέσα τοῦ χειμῶνος ὁ Ρῶσος στρατηγὸς ἀπεφάσισε νὰ ἐκβιάσῃ τὰ στενὰ τῆς Σίπκας καὶ νὰ πολεμήσῃ τὰ τουρκικὰ στρατεύματα εἰς τὴν Θράκην.

7. Οἱ Ρῶσοι στρατιῶται ἐχρειάσθη νὰ σύρουν τὰ καννόνια των με σχοινιά ἐπάνω εἰς τὰ χιόνια καὶ εἰς τοὺς πάγους. Συνήντησαν φοβερὰν χιονοθύελλαν ἐκεῖ ὑψηλὰ καὶ ὑπέφεραν πολὺ, ἀλλ' ἐπέτυχον. Ἀφοῦ δὲ διῆλθον τὰ στενὰ, οἱ Τοῦρκοι ἦσαν πλέον εἰς τὴν διάθεσίν των.

8. Πρὸς νότον τῶν μεγάλων τούτων κεντρικῶν ὄροσειρῶν αἱ χῶραι τῆς Εὐρώπης εἶναι ὅλοι ὄρειναι. Πρὸς νότον τῶν Πυρηναίων, μακρὰι σειραὶ ὄρεων καλύπτουν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἰσπανίας. Πρὸς

νότον τῶν Ἀλπεων τὰ **Ἀπέννινα** διασχίζουσιν εἰς τὸ μέσον τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον· καὶ πρὸς νότον τοῦ Αἰμοῦ εἶναι τὰ ὄρη τῆς **Ἑλλάδος**.

9. Εἰς τὴν μέσσην Εὐρώπην, τὰ σπουδαιότερα ὄρη, εἶναι αἱ **Κεβένναι**, ὁ **Ἰούρας** καὶ τὰ **Βόσγια** εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ὁ **Μέλας δρυμὸς** εἰς τὴν Γερμανίαν. Εἰς τὴν βορείαν Εὐρώπην τὰ κυριώτερα ὄρη εἶναι τὰ **Σκανδιναυικά**· αὐτὰ ἐκτείνονται σχεδὸν καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου. Εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Εὐρώπης τὰ μόνα ὄρη πρὸς βορρᾶν τῆς Κασπίας θαλάσσης εἶναι τὰ **Οὐράλια** ὄρη, διευθυνόμενα ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν καὶ τὸ σύνορον μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας.

10. Αἱ ὄρειαι περιοχαὶ τῆς Εὐρώπης, ὅσον καὶ ἂν εἶνε ἐκτεταμέναι, καλύπτουν μικρὸν μόνον μέρος τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Τὸ μεγαλύτερον αὐτῆς μέρος ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐκτεταμένην πεδιάδα, ἡ ὁποία λέγεται **Κεντρικὴ ἢ μεγάλη πεδιάς τῆς Εὐρώπης**. Ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Γασκονικοῦ κόλπου μέχρι τῶν Οὐραλίων ὄρεων εἰς ἀπόστασιν 5400 χιλιομέτρων καὶ περιλαμβάνει πλέον τοῦ ἡμίσεος τῆς ὅλης ἡπείρου. Περιχλεῖται τὸ βόρειον ἡμισυ τῆς Γαλλίας καὶ σχεδὸν ὁλόκληρον τὸ Βέλγιον, τὴν Ὀλλανδίαν, τὴν βόρειον Γερμανίαν, τὴν Πολωνίαν, τὰ κράτη τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τὴν Ρωσίαν. Ὁλόκληρος ἡ ἐκτεταμένη αὕτη χώρα εἶναι σχεδὸν ἐντελῶς ἐπιπεδος, χωρὶς ὄρη ἢ λόφους. Ὑπάρχουν καὶ μικρότεραι πεδιάδες εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης. Αἱ σπουδαιότεραι ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ **πεδιάς τῆς Λομβαρδίας** εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν ἡ **πεδιάς τῆς Οὐγγαρίας** καὶ ἡ **πεδιάς τοῦ κάτω Δουνάβειος**.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.— Τέσσαρες μεγάλαι σειραὶ ὄρεων διασχίζουν τὴν Εὐρώπην ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς· ἴτοι τὰ Πυρηναῖα, αἱ Ἀλπεις, τὰ Καρπάθια καὶ ὁ Αἶμος. Διὰ μέσου ρήγματος μεταξὺ Πυρηναίων καὶ Ἀλπεων ῥεεῖ ὁ Ροδανός, διὰ μέσου ἄλλων ρηγμάτων μεταξὺ Ἀλπεων, Αἰμοῦ καὶ Καρπαθίων ῥεεῖ ὁ Δούναβις. Τὰ Πυρηναία κεῖνται μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας κα εἶναι ὀνομαστά διὰ τὰ πο-

λυάριθμα αὐτῶν στενά, τὰ ὁποῖα καλοῦνται πύλαι. Αἱ "Αλπεις εἶναι τὰ ὑψηλότερα ὄρη ἐν Εὐρώπῃ μὲ ὑψίστας κορυφάς, τὸ Λευκὸν ὄρος καὶ τὸ Ρόζ. Πρὸς νότον τῶν κεντρικῶν ὀροσειρῶν αἱ χῶραι τῆς Εὐρώπης εἶναι ὄρειναί. Μεγάλῃ πεδιάδι ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν Γασκονικὸν κόλπον μέχρι τῶν Οὐραλίων ὄρεων. "Αλλαι μεγάλαι πεδιάδες εἶναι ἡ οὐγγρική, ἡ λομβαρδική καὶ ἡ τοῦ κάτω Δουνάβεως.

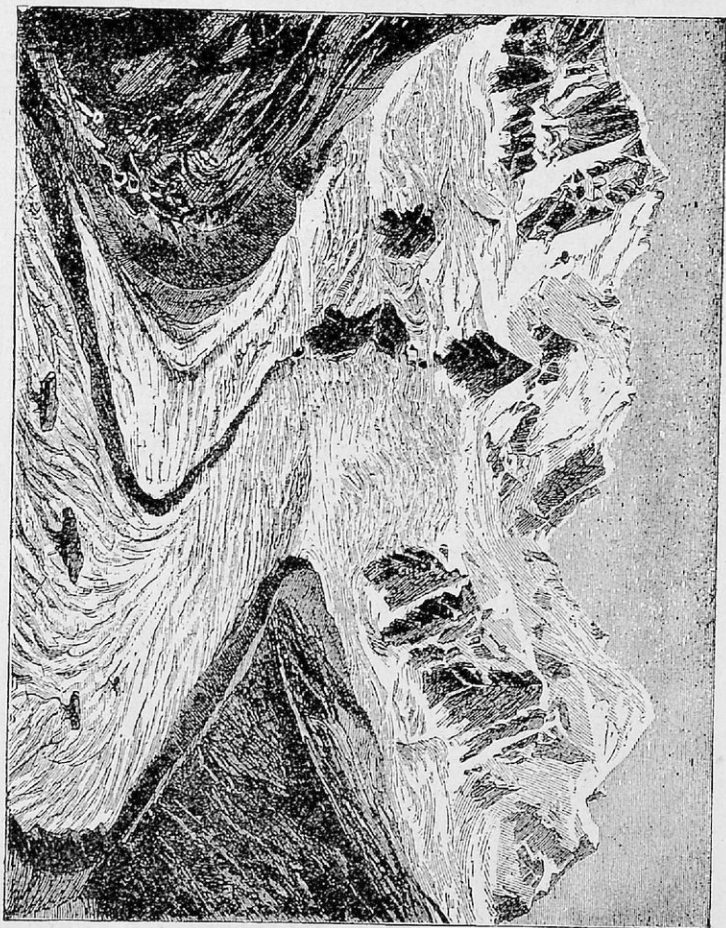
ΠΑΓΕΤΩΝΕΣ

1. Μεταξὺ τῶν θαυμάτων τῶν "Αλπεων τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσιν οἱ παγετῶνες. Τὸ χιόνι συσσωρεύεται κατ' ἔτος εἰς τὰ ὄρη ταῦτα, χωρὶς τὸ θέρος νὰ λειώνῃ εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐσχηματίσθησαν τεράστιοι ὄγκοι στερεοῦ πάγου, ὀνομαζόμενοι παγετῶνες, οἱ ὁποῖοι εἰς μερικὰ μέρη ἔχουν πάχος ἑκατοντάδων μέτρων καὶ μῆκος πολλῶν χιλιομέτρων. Ὁ παγετῶν ὅμως δὲν μένει ἀκίνητος. Εἶναι πραγματικὸς ποταμὸς πάγου, ὁ ὁποῖος κινεῖται ἀργὰ μὲν, ἀλλὰ σταθερῶς πρὸς τὰ κάτω δυνάμει τῆς πίεσεως ἐκ τῶν ἄνω. Ἡ κίνησις αὕτη δὲν ὑπερβαίνει ποτὲ τὰ 100 μέτρα κατ' ἔτος.

2. Ἐφ' ὅσον ὁ παγετῶν κατέρχεται εἰς χαμηλότερα καὶ θερμότερα μέρη, ἀρχίζει νὰ λειώνῃ καὶ ἐπὶ τέλους σχηματίζεται ἐξ αὐτοῦ χεῖμαρρος, ὁ ὁποῖος ρεεῖ κάτω πρὸς τὴν κοιλάδα. Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης, π.χ. ὁ Ρῆνος, ὁ Ροδανός, ὁ Δούναβις κλπ. ἔχουν τὰς πηγὰς τῶν εἰς τοὺς παγετῶνας τῶν "Αλπεων.

3. Τὰ ποτάμια, τὰ ὁποῖα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ νερὸ τῶν παγετῶνων, εἶναι γενικῶς γεμᾶτα ἄμμον καὶ λάσπην, τὰ ὁποῖα φέρουν πρὸς τὰ κάτω ἀπὸ τὰς πλευράς τῶν ὀρέων. Ἡ ἄμμος καὶ ἡ λάσπη αὕτη, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ νὰ παρασύρεται ἐπὶ χιλιάδας χρόνια ἐσχημάτισαν τὰς πεδιάδας τῶν τόπων ὅπου διέρχονται. Οἱ γεωλόγοι μᾶς λέγουν, ὅτι ὑπῆρξε κάποια ἐποχή, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Εὐρώπης, ἀπὸ τὰς "Αλπεις μέχρι τῆς Νορβηγίας, ἦτο σκεπασμένον μὲ χιόνια καὶ ἀπεράντους παγετῶνας,

Παγετώντων "Δάπεων".

ἀλλὰ πρὸ πόρων αἰώνων περίπου κανεῖς δὲν εἰμπορεῖ νὰ μᾶς εἴπῃ. Χιλιάδες χρόνια θὰ πέρασαν προτοῦ ἢ γῇ γίνῃ κατὰλληλος διαμονὴ διὰ τὸν ἄνθρωπον.

4. Εἰς τὸν ἥλιον ὀφείλομεν τοὺς ὑδρατμούς, οἱ ὁποῖοι παράγονται ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ σχηματίζουν τὰ νέφη, τὰ ὁποῖα πάλιν πίπτουσιν ὡς βροχὴ εἰς τὰς πεδιάδας καὶ ὡς χιόνι εἰς τὰ βουνά. Αὐτὸς ἐσήκωσεν ὑψηλὰ τὸ νερό, τὸ ὁποῖον ἔσκαψεν αὐτὰς τὰς χαράδρας· αὐτὸς ἐσφῆνωσεν εἰς τὰ πλευρὰ τῶν βουνῶν τοὺς παγετῶνας καὶ τοὺς μετεχειρίσθη ὡς ἄροτρον διὰ νὰ διανοίξῃ καὶ παρασύρῃ τοὺς βράχους. Αὐτός, ἐργαζόμενος διὰ μέσου τῶν αἰώνων, θὰ ἰσοπεδώσῃ μίαν ἡμέραν τὰ τεράστια αὐτὰ ὄρη, τὰ ὁποῖα θὰ κυλίσῃ ὡς χῶμα καὶ ἄμμοι ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς τὴν θάλασσαν.

5. Τὸ ὄριον τῶν αἰωνίων χιόνων εἰς τὰ Πυρηναῖα εἶναι 3000 μέτρα, ἐνῶ εἰς τὰς Ἀλπεις εἶναι 2670. Ἡ διαφορὰ ὀφείλεται εἰς τὴν νοτιωτέραν θέσιν τῶν Πυρηναίων καθὼς καὶ εἰς τὸ ὅτι εὐρίσκονται πλησίον τῆς θαλάσσης. Εἰς τὰ Πυρηναῖα δὲν ὑπάρχουν ἀληθινοὶ παγετῶνες. Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ εἶναι σκεπασμέναι ἀπὸ πλατείας ζώνας πάγου· δὲν ὑπάρχουν ὅμως ποταμοὶ πάγου, κινούμενοι διὰ μέσου τῶν φαράγγων τῶν πλευρῶν. Εἰς τὰ Καρπάθια ὄρη ὑπάρχει ἓνας καὶ μόνος παγετῶν. Εὐρίσκεται εἰς τὴν βορείαν πλευρὰν 2700 μέτρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

6. Εἰς τὴν Νορβηγίαν ὑπάρχουν πολλοὶ μεγαλοπρεπεῖς παγετῶνες. Εἶναι δὲ σπουδαῖοι διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν ἔκτασιν, ἢ ὁποῖα πολλάκις καλύπτει ὁλόκληρον χερσόνησον, πλάτους πολλῶν χιλιομέτρων. Ὁ αὐτὸς παγετῶν στέλλει διακλαδώσεις πρὸς διάφορους κοιλάδας. Κάπου ὁ παγετῶν κρέμαται ἄνωθεν βράχου, ὕψους ἑκατοντάδων μέτρων, καὶ σχηματίζει παγωμένον καταρράκτην, ἀπὸ τὴν βάσιν τοῦ ὁποίου πίπτει παταγώδης χεῖμαρρος. Τὰ μεγάλα φιορδ τῆς Νορβηγίας, ὅπως καὶ πολλαὶ κοιλάδες

τῶν Ἀλπεων, ἐλαξέυθησαν ἀναμφιβόλως ἀπὸ παγετῶνας εἰς πολὺ παλαιὴν ἐποχὴν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Παγετῶνες εἶναι ἐκτεταμένοι ὄγκοι στερεοῦ πάγου συσσωρευμένοι εἰς τὰς ὑψηλοτέρας κοιλάδας τῶν Ἀλπεων καὶ ἄλλων ὑψηλῶν ὀρέων. Παγετῶν εἶναι πραγματικῶς ποταμὸς πάγου· κινεῖται ὅμως πολὺ ἀργά, ὅχι πλέον τῶν 100 μέτρων κατ' ἔτος. Ὁ Ρῆνος καὶ ὁ Ροδανός, ὁ Δούναβις καὶ ἄλλοι ποταμοὶ τροφοδοτοῦνται ἀπὸ παγετῶνας. Ἡ ἄμμος καὶ ἡ λάσπη, τὴν ὁποίαν φέρουν πρὸς τὰ κάτω οἱ χεῖμαρροι τῶν παγετῶνων ἀποτελοῦν μέρος τοῦ ἐδάφους. Εἰς πολὺ ἀρχαίαν ἐποχὴν τὸ μέγιστον μέρος τῆς Β. Εὐρώπης ἐκαλύπτετο ἀπὸ παγετῶνας. Δὲν ὑπάρχουν ἀληθινοὶ παγετῶνες εἰς τὰ Πυρηναιῖα. Ἐνας δὲ μόνον ὑπάρχει εἰς τὰ Καρπάθια. Εἰς τὴν Νορβηγίαν ὑπάρχουν πολλοὶ μεγαλοπρεπεῖς παγετῶνες.

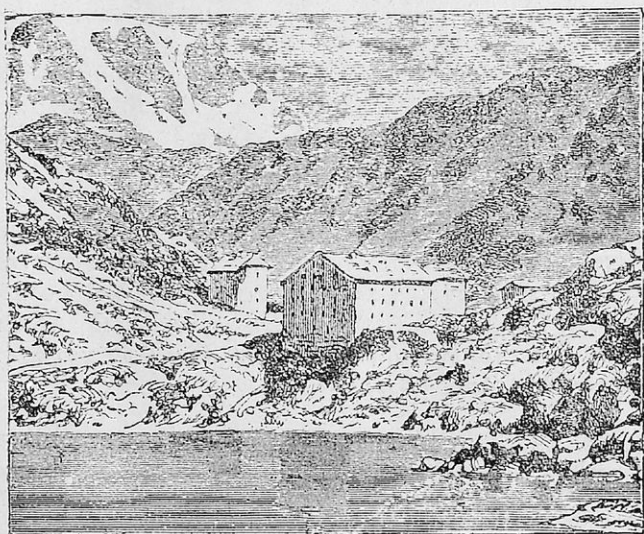
ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΣΤΕΝΑ ΤΩΝ ΑΛΠΕΩΝ

1. Τὰ τέσσαρα κυριώτερα στενά διὰ μέσου τῶν Ἀλπεων πρὸς τὴν Ἰταλίαν εἶναι τὸ **Σεμπλόν, ὁ ἄγ. Βερνάρδος, ὁ ἄγ. Γοθάρδος καὶ τὸ Σπλύγεν.** Αἱ ὁδοὶ διὰ μέσου αὐτῶν κατεσκευάσθησαν διὰ μεγάλης δαπάνης καὶ εἶναι ἀξιοθαύμαστοι ἀπὸ μηχανικῆς ἐπιψέως. Εἰς μερικὰ σημεῖα ὁ δρόμος ἔχει λαξευθῇ εἰς τὰς πετρώδεις πλευράς καὶ ἔχει ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος χάος ἀμέτρον, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο τοὺς κρημνοὺς νὰ κρέμανται ἀπὸ ἐπάνω. Εἰς ἄλλα πάλιν σημεῖα ὁ δρόμος διέρχεται διὰ σήραγγος ἀπὸ τὰ σπλάχνα βουνῶν ἢ διασκελίζει διὰ γεφύρας εἰς ὕψος ἱλιγγιωδές, ἀπόκρημνον χαράδραν ἢ ἀνέρχεται διὰ πολλῶν ἐλιγμῶν εἰς τὴν πλευράν τοῦ βουνοῦ, ἢ ὁποία εἶναι τόσο ἀπότομος, ὥστε καὶ οἱ αἰγαγροὶ μετὰ δυσκολίας θὰ ἠδύναντο νὰ ἀναρριχηθοῦν εἰς αὐτήν. Τὰ στενά τῶν Ἀλπεων ἀνήκουν εἰς τὰ θαύματα τῆς Εὐρώπης.

2. Αἱ ὁδοὶ αὗται ἔχουν ἀνάγκην διαρκοῦς ἐπισκευῆς, διότι εὐκολὰ καταστρέφονται. Εἰς πολλὰ μέρη σφοδραὶ χιονοθύελλαι σαρώνουν τὸν δρόμον μετὰ καταστρεπτικὴν δύναμιν καὶ εἰς κατάλληλα σημεῖα ἔχουν κατασκευάσει σιόας καὶ καταφύγια διὰ τοὺς

όδοιπόρους. Τὸ χιόνι καὶ ὅ,τι ἄλλο παρασύρει εἰς τὸν δρόμον της ἡ θύελλα ἀπὸ ἐπάνω ἀπὸ τὴν στέγην τῶν στοῶν τούτων ἐκσφενδονίζονται κάτω εἰς τὴν χαράδραν.

3. Ἡ κατασκευὴ τῆς ὁδοῦ διὰ τοῦ Σεμπλὸν εἶναι ἔργον τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος. Ἐχρειάσθησαν ἕξ χρόνια διὰ νὰ τελειώσῃ, περισσότερον δὲ ἀπὸ τριάκοντα χιλιάδες ἐργάται εἰργάζοντο. Διὰ νὰ λάβετε ἰδέαν πόσον μέγας ἦτο τὸ ἔργον αὐτό, ἀρκεῖ νὰ μάθετε, ὅτι ἔχει πλέον ἀπὸ ἑξακοσίας γεφύρας. Φαντασθῆτε τώρα κοψίματα βράχων, ἐπιχωματώσεις, ἐξορύξεις ἢ στοᾶς κλπ

Ὁ ξενὼν τοῦ ἁγίου Βερνάρδου.

4. Εἰς πολλὰ ἀπὸ τὰ στενὰ ὑπάρχουν ξενῶνες, ὅπου οἱ ταξιδιῶται ἡμποροῦν νὰ περάσουν τὴν νύκτα. Ὁ περιφημότερος εἶναι ὁ ξενὼν τοῦ ἁγίου Βερνάρδου.

5. Εἰς τὸν ξενῶνα αὐτὸν τοῦ ἁγ. Βερνάρδου τρέφουν ἓνα φημισμένον εἶδος σκύλων, οἱ ὅποιοι ἔχουν μεγάλην δύναμιν. Τὸν χειμῶνα, ὅταν ὁ δρόμος εἶναι σκεπασμένος μὲ χιόνι, οἱ σκύλλοι αὐτοὶ τρέχουν καὶ ψάχνουν καὶ ὅταν εὑρουν ἄνθρωπον παγωμένον τὸν μεταφέρουν εἰς τὸν ξενῶνα. Εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Βέρνης ὑπάρχει τὸ ταριχευμένον σῶμα ἐνὸς τοιούτου σκύλλου, τοῦ ὀνομαστοῦ «Μπάρρυ», ὁ ὁποῖος λέγεται ὅτι ἔσωσε τὴν ζωὴν τεσσαράκοντα περίπου ἀτόμων.

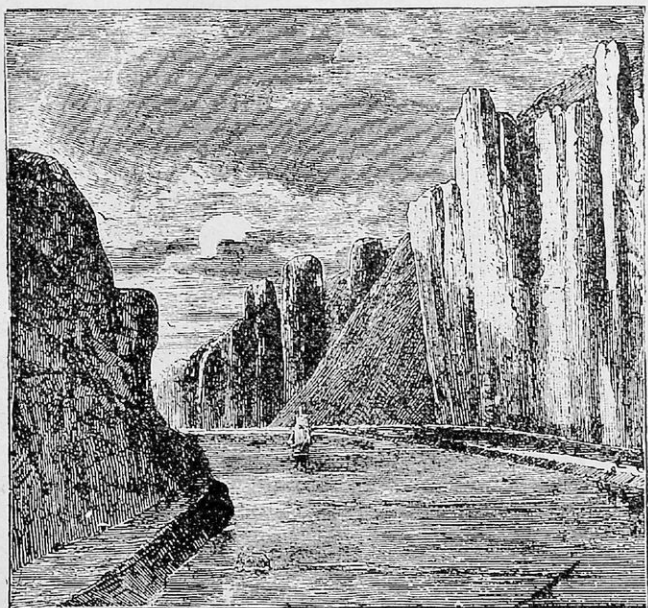
6. Οἱ μοναχοί, οἱ ὅποιοι ζοῦν εἰς τὸν ξενῶνα, εἶναι ὅλοι νέοι. Ἀρχίζουν τὴν ζωὴν των ἐκεῖ ἐπάνω εἰς ἡλικίαν δεκαοκτῶ ἐτῶν, ἥ δὲ συνηθισμένη θητεία των εἶναι δεκατέσσαρα ἔτη· ὀλίγοι ὅμως προφθάνουν νὰ τὴν τελειώσουν. Τὸ δριμύτατον ἐκεῖνο κλῆμα τοὺς συντομεύει τὴν ζωὴν.

7. Τώρα ὀλίγοι ταξιθεύουν εἰς τοὺς δημοσίους τοὺς δρόμους τῶν Ἀλπεων, διότι δύο σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ διατρυποῦν πλέον τὰς Ἀλπεῖς· ἡ μία διὰ τῆς σήραγγος τοῦ Σεμπλόν 19731 μέτρων μήκους, ἡ ἄλλη διὰ τῆς σήραγγος τοῦ ἁγίου Γοθάρδου μήκους 14980 μέτρων. Καὶ αἱ δύο εἶναι θαύματα τῆς μηχανικῆς ἐπιστήμης, συνετέλεσαν δὲ νὰ ἀναπτυχθῇ κολοσσιαία συγκοινωνία μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἰταλίας καὶ Γερμανίας καὶ Ἰταλίας. Δὲν ὑπάρχουν σήμερον Ἀλπεῖς πλέον διὰ τὸν ταξιδιώτην, ἐὰν θέλῃ νὰ χρησιμοποίησῃ τὸν σιδηρόδρομον.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Τὰ τέσσαρα κυριώτερα στενὰ τῶν Ἀλπεων εἶναι τὸ Σεμπλόν, ὁ ἅγιος Βερνάρδος, ὁ ἅγιος Γοθάρδος καὶ τὸ Σπλύγεν. Αἱ δι' αὐτῶν ὁδοὶ εἶναι θαυμάσιαι ἀπὸ μηχανικῆς ἐπόψεως. Ἡ ὁδὸς τοῦ Σεμπλόν κατεσκευάσθη κατὰ διαταγὴν τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος καὶ ἐχρηστάσθησαν ἑξ ἑτη. Εἰς πολλὰ ἀπὸ τὰ στενὰ ὑπάρχουν ξενῶνες. Ὁ σπουδαιότερος εἶναι ὁ τοῦ ἁγίου Βερνάρδου. Εἶναι ὀνομαστός διὰ τοὺς περιφήμους σκύλλους καὶ διὰ τοὺς φιλοξένους μοναχοὺς του. Ὑπάρχουν σήμερον δύο σιδηροδρομικαὶ σήραγγες διὰ μέσου τῶν Ἀλπεων, ἡ τοῦ Σεμπλόν καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Γοθάρδου.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΟΤΑΜΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

1. Ἐάν σύρωμεν μίαν γραμμὴν ἀπὸ τὰ Πυρηναιᾶ πρὸς τὸ μέσον τῶν Οὐραλίων ὄρεων, ἡ γραμμὴ αὕτη θὰ διέλθῃ κατὰ προσέγγισιν ἀπὸ τὴν περιοχὴν τῶν πηγῶν τῶν μεγάλων ποταμῶν τῆς Εὐρώπης. Ἡ γραμμὴ αὕτη διαίρει ἐπίσης τὴν εὐρωπαϊκὴν ἥπειρον εἰς δύο μεγάλας κατωφέρειας, τὴν μίαν πρὸς τὰ βορειο-

Αἱ σιδηραὶ πύλαι τοῦ Δουνάβεως.

δυτικὰ καὶ τὴν ἄλλην πρὸς τὰ νοτιοανατολικά. Ἐκ τῶν ποταμῶν, οἱ ὅποιοι ρέουν πρὸς βορρᾶν, οἱ κυριώτεροι εἶναι ὁ Δίγηρ, ὁ Σηκουάνας, ὁ Ρῆνος, ὁ Ἄλβις, ὁ Ὅδερος καὶ ὁ Βιστούλας. Ἐξ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ρέουν εἰς τὸ νότιον τμήμα, οἱ κυριώτεροι εἶναι ὁ

Ροδανός, ὁ Πάδος, ὁ Δούναβις, ὁ Δνίπερος, καὶ ὁ Βόλγας.

2. Ὁ **Ρῆνος** πηγάζει ἀπὸ ἓνα παγετῶνα τοῦ ἀγ. Γουθάρδου, εἰς τὰς Ἀλπεις, καὶ ρέων διὰ μέσου ωραίας ὄρεινῆς χώρας χύνεται εἰς τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας εἰς Ἑλβετίαν. Ἀπὸ τὴν λίμνην ἐξέρχεται μεγαλύτερος, χωρίζων τὴν Γερμανίαν ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Γαλλίαν, καὶ ἔπειτα διευθύνεται διὰ μέσου τῆς Γερμανίας εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, ὅπου χύνει τὰ νερά του διὰ διαφόρων στομιῶν εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν.

3. Ὁ **Ρῆνος** ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Κωνσταντίας μέχρι τῆς πόλεως Βασιλείας (Μπάξελ ἢ Μπάλ) εἰς τὰ σύνορα Ἑλβετίας-Γαλλίας-Γερμανίας εἶναι ὁρμητικός· λόγῳ δὲ τῆς ὁρμῆς τῶν ὑδάτων του δὲν εἶναι πλωτός. Ἀπὸ τῆς Βασιλείας ὅμως εἶναι ποταμὸς ἥσυχος καὶ πλωτός εἰς μεγάλα πλοῖα.

4. Ὁ Δούναβις ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὸν Μέλανα δρυμόν, ἀλλὰ δέχεται καὶ πολλὰ νερά τῶν Ἀλπεων. Εἶναι ὁ πολυδρότερος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης, καίτοι εἶναι κατὰ μῆκος μικρότερος τοῦ Βόλγα, εἶναι σπουδαῖος, διότι διέρχεται ἀπὸ χώρας πλουσιωτέρας καὶ πυκνότερον κατοικημένης. Διασχίζει τὴν μεγάλην πεδιάδα τῆς Οὐγγαρίας μεταξὺ τῶν Ἀλπεων καὶ τῶν Καρπαθίων.

5. Εἰς τὸ μέσον τοῦ ροῦ του, ἐκεῖ ὅπου σχίζει τὰς Τρανσυλβανικὰς Ἀλπεις (νότια Καρπάθια), ὁ Δούναβις διέρχεται στενὴν βραχώδη διόδον, μῆκους 100 καὶ πλέον χιλιομέτρων, ἣ ὁποία λέγεται «Σιδηραὶ πύλαι τοῦ Δουνάβεως». Ὁ κάτω Δούναβις ρεεῖ ἐκ τῶν σιδηρῶν πυλῶν διὰ μέσου χαμηλῶν πεδιάδων καὶ καταλήγει εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκβάλλει διὰ διαφόρων στομιῶν σχηματίζων ἐκτεταμένον δέλτα.

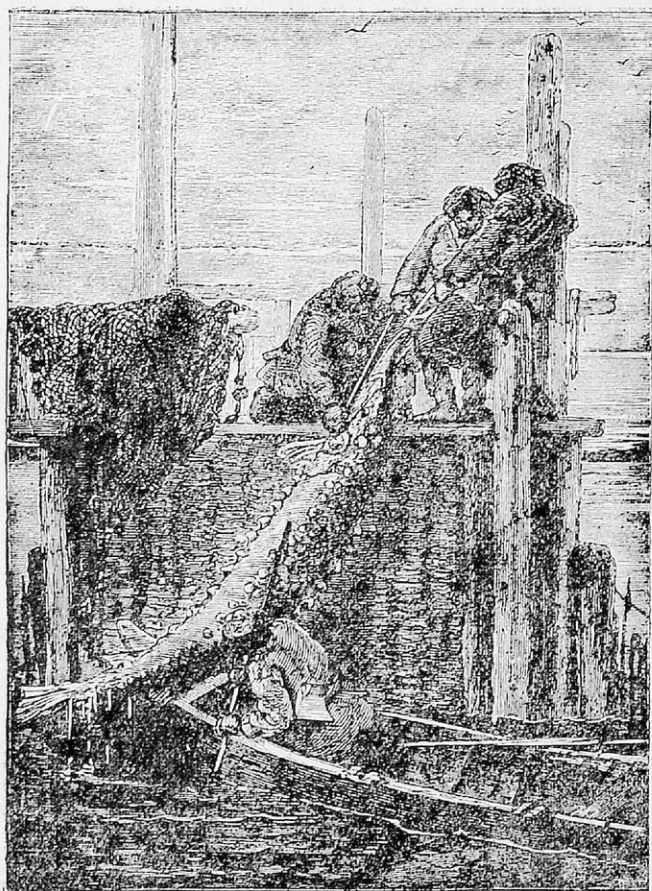
6. Ὁ μέγας ποταμὸς **Βόλγας** ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς λίμνην παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν Βαλδαίων λόφων. Ἀπὸ τῆς μικρᾶς ταύτης λίμνης μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βόλγα εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν εἶναι

ἀπόστασις πλεόν τῶν 1600 χιλιομέτρων κατ' εὐθεΐαν γραμμὴν. Ἐὰν ἀκολουθήσωμεν τοὺς πολλοὺς ἐλιγμοὺς τοῦ ποταμοῦ, ἔχομεν μῆκος 4450 χιλιομέτρων, ἥτοι κατὰ χίλια ἑξακόσια χιλιόμετρα μεγαλείτερον τοῦ Δουνάβεως, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ δεύτερος κατὰ τὸ μῆκος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης. Κανεῖς δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ τελείως τὴν ἱστορίαν τῆς Ρωσίας καὶ τοῦ λαοῦ της, ἐὰν δὲν ἔχει εἰς τὸν νοῦν τοῦ σαφῆ ἰδέαν τοῦ μεγέθους καὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ Βόλγα. Διὰ τοὺς Ρώσους εἶναι ἡ «μητέρα Βόλγα» ὁ μέγας ποταμὸς τοῦ κόσμου.

6. Ὁ Βόλγας εἶναι πλωτὸς μέχρις αὐτῶν τῶν πηγῶν του. Τὸ πλάτος του ἀπὸ ὄχθης εἰς ὄχθην κατὰ τὸν μέσον αὐτοῦ ροῦν πλησιάζει τὰ 1800 μέτρα, χύνει δὲ τὰ νερά του εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν δι' ἑβδομήκοντα στομίον. Διὰ τοῦ συστήματος τῶν διωρύγων, αἱ ὁποῖαι συνδέουν τοὺς ποταμοὺς τῆς Ρωσίας ὁ Βόλγας συγκοινωνοῖ μετὰ τὴν Λευκὴν θάλασσαν, μετὰ τὴν Βαλτικὴν καὶ μετὰ τὴν Μαύρην θάλασσαν.

7. Ὁ Βόλγας ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ εἶναι τὸ κυριώτερον μέσον συγκοινωνίας, διὰ τοῦ ὁποῦ τὰ προϊόντα τῆς βορείου καὶ μέσης Ἀσίας ἀνταλλάσσονται μετὰ τὰ εὐρωπαϊκά· ἡ κυριώτερα ὁμῶς σπουδαιότης του εἶναι ὅτι δι' αὐτοῦ συλλέγονται καὶ διανέμονται τὰ προϊόντα καὶ ἐμπορεύματα τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ. Περισσότερα ἀπὸ δεκαπέντε χιλιάδες πλοῖα μικρὰ καὶ μεγάλα τὸν διασχίζουν. Αἱ δὲ μακραι γραμμαὶ τῶν ξυλίνων ἀποβαθρῶν του εἶναι γεμᾶται ἀπὸ ἐμπορεύματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλα ἐξεφορτώθησαν καὶ ἄλλα εἶναι ἑτοιμα διὰ νὰ φορτωθοῦν.

8. Τὸν χειμῶνα ὁ ποταμὸς παγώνει ὅλος ἀπὸ τὰς πηγὰς μέχρι τῶν ἐκβολῶν του. Κάποτε δὲ τὸ στρῶμα τοῦ πάγου ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ μεγάλου μέρους τῶν γλυφῶν ὑδάτων τῆς Κασπίας θαλάσσης. Ἀτμόπλοια, ἱστιοφόρα, λέμβοι καὶ σχεδία μένουσιν ἀποκλεισμένα ἐφ' ὅσον διαρκοῦν οἱ πάγοι. Ἀλλὰ καὶ τὸν χειμῶνα ὁ Βόλγας ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι τὸ κέντρον μεγάλης κινή-

Ἀλιεία ὀξυρρύγχου.

σεως. Ἡ παγωμένη ἐπιφάνειά του εἶναι ὁ δρόμος, τὸν ὁποῖον προτιμοῦν οἱ ταξιδιωταί. Αἱ ὄχθαι του ἀντηχοῦν ἡμέραν καὶ νύκτα ἀπὸ τὰ κουδουνίσματα τῶν διερχομένων ἐλκύθρων, ἥτοι ἀμαζῶν συρομένων ἐπὶ τοῦ πάγου.

9. Αἱ νῆσοι εἰς τὸ στόμιον τοῦ Βόλγα εἶναι τὸ κυριώτερον κέντρον τῆς ἀλιείας τοῦ ὀξύρρυγχου (κοινῶς μερσίσι). Τὸ ψάρι αὐτὸ (ὀξύρρυγχος) ζῇ εἰς τὸν Βόλγαν ἀπὸ τῶν πηγῶν του, μέχρι τῆς Κασπίας θαλάσσης. Ἀλιεύονται ὀξύρρυγχοι ζυγίζοντες μέχρι 700 ὀκάδων. Ἀπὸ τὰ αὐγά τοῦ ψαριοῦ αὐτοῦ κατασκευάζεται τὸ μαῦρο χαβιάρι.

10. Μόλις ὁ πάγος ἀρχίζει νὰ σκεπάζῃ τὸν ποταμόν, οἱ ὀξύρρυγχοι τρέχουν πρὸς τὴν θάλασσαν. Πολλοὶ ὅμως δὲν προφθάνουν νὰ φθάσουν εἰς αὐτὴν καὶ περικλείονται εἰς τὰ βαθέα κοιλώματα τοῦ ποταμοῦ ὅπου συνωστίζονται ἀποτελοῦντες σχεδὸν μίαν συμπαγῇ μᾶζαν. Ἐκεῖ συλλαμβάνονται ἀπὸ τοὺς Κοζάκους ψαράδες χωρὶς πολλὴν δυσκολίαν. Οἱ Κοζάκοι αὐτοὶ ἔρπου ἐπὶ τῆς παγωμένης ἐπιφανείας τοῦ ποταμοῦ καὶ προσπαθοῦν νὰ ἀνακαλύψουν διὰ μέσου τοῦ διαφανοῦς πάγου ποῦ ἔχουν κρυφθῇ ὀξύρρυγχοι.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Γραμμὴ ἀπὸ τὰ Πυρηναιῖα πρὸς τὸ μέσον τῶν Οὐραλίων ὁρέων διέρχεται ἀπὸ τὰς πηγὰς τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης. Ὁ Ρῆνος πηγάζει ἀπὸ παγετῶνα τῶν Ἀλπεων. Ὁ Δούναβις πηγάζει ἀπὸ τὸν Μέλανα δρυμόν. Εἶναι ὁ πολυδρότερος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης. Μεταξὺ τοῦ ἄνω καὶ τοῦ κάτω Δουνάβεως εἶναι αἱ «σιδηραὶ πύλαι». Ὁ Βόλγας πηγάζει ἀπὸ λίμνην εἰς τὰς ὑπωρείας τῶν Βαλδαίων λόφων, Μὲ τοὺς ἐλιγμούς του ἔχει μῆκος 4500 χιλιόμετρων, Οἱ Ρῶσοι τὸν λέγουν «μητέρα Βόλγαν». Συνδέεται διὰ διωρύγων μὲ τὴν Λευκὴν θάλασσαν, τὴν Βαλτικὴν καὶ τὴν Μαύρην θάλασσαν. Εἶναι οὕτω τὸ κέντρον ἐκτεταμένου καὶ ποικίλου ἐμπορίου, 15000 πλοῖα τὸν διαπλέουσι. Τὸν χειμῶνα ὅλος ὁ ποταμὸς παγώνει καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του τρέχουν ἔλκυθρα. Αἱ νῆσοι εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βόλγα εἶναι τὸ κέντρον τῆς ἀλιείας τῶν ὀξύρρυγχων (μερσινιῶν), ἀπὸ τὰ αὐγά τῶν ὁποίων κατασκευάζεται τὸ μαῦρο χαβιάρι.

15. ΑΙ ΛΙΜΝΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

1. Αἱ ὠραιότεραι λίμναι τῆς Εὐρώπης εἶναι αἱ λίμναι τῆς Ἑλβετίας εἰς τὴν βορείαν πλευρὰν τῶν Ἀλπεων καὶ αἱ ἰταλικαὶ λίμναι εἰς τὴν νοτίαν πλευρὰν. Εἰς τὴν Ἑλβετίαν ὑπάρχουν πλεον ἂπὸ χίλιαι λίμναι, μεγάλαι καὶ μικραί. Καμμία ἄλλη χώρα δὲν ἔχει τοὺς θαυμασίους αὐτοὺς καθρέπτας εἰς τόσῃ μεγαλοπρέπειαν.

2. Ἡ λίμνη Λέμαν εἶναι ἡ μεγαλυτέρα λίμνη τῆς Ἑλβετίας. Εἰς τὴν χώραν ταύτην τοῦ φωτός ἡ λίμνη αὐτὴ εἶναι ἡ ἰδία φῶς· ἡ δὲ ἐντύπωσις εἶναι μεγαλειώδης, ὅταν ἀποτόμως ἀπὸ στενὴν διόδον τὴν ἀντικρύσωμεν ἐκτεινομένην κάτωθεν μας καὶ σταματήσωμεν, ὅπως εἰς τὰ χεῖλη καθρέπτου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀτανανλᾷ ὁ ἥλιος. Εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς λίμνης Λέμαν ὑπάρχουν ὀλόγυρα ἑκατοντάδες κόλπων καὶ μικροτέρων ἐσοχῶν ἐξαισίας καλλονῆς.

3. Ἡ λίμνη τῆς Λυκέρνης ἔχει πολὺ περισσότερο μεγαλεῖον καὶ ποικιλίαν. Ἐχει βραχίονας ἢ διακλαδώσεις, ἀπὸ τὰς πλευρὰς τῶν ὁποίων ὑψηλὰ ὄρη ἀνέρχονται ἀπόκημα ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ χεῖλος τοῦ νεροῦ καὶ ἀντικατοπτρίζονται εἰς τὴν καθαρὰν ἐπιφάνειαν τῆς λίμνης. Δὲν ὑπάρχει τίποτε ὠραιότερον εἰς ἕλην τὴν Ἑλβετίαν ἀπὸ μερικὰ τοπεῖα τῆς λίμνης τῆς Λυκέρνης.

4. Αἱ κυριώτεραι ἐκ τῶν ἰταλικῶν λιμνῶν εἶναι ἡ λίμνη Κόμος καὶ ἡ λίμνη Ματζιόρε. Ἡ Κόμος εἶναι ἡ ὠραιότερα ἀπὸ τὰς λίμνας τῆς Ἰταλίας. Λαμπραὶ ἐπαύλεις, μὲ ὠραιότατους γήπους καὶ ἀμπελῶνας, εἶναι ἐγκατεσπαρμέναι κατὰ μῆκος τῶν ὀχθῶν τῆς. Τὰ ὑπερκεείμενα δάση κατοπτρίζουν τὸ λαμπρὸν πράσινον χορῶμά των εἰς τὰ γαλανὰ νερά τῆς λίμνης. Τὰ ὄρη, τὰ περὶ τὴν λίμνην Κόμον, φθάνουν εἰς ὕψος 2300 μέτρων.

Ἡ λίμνη Ματζιόρε ἔχει μῆκος 83 χιλιομέτρων καὶ μέσον πλάτος 10 χιλιομ. Αἱ βόρειαι ὄχθαι αὐτῆς

Αίμνη Λυξέρνης.

εἶναι γεμᾶται ἀπὸ ὑψηλὰ ὄρη, δασώδη κατὰ τὸ πλεῖστον, ἡ δὲ ἀνατολικὴ ἀκτὴ αὐτῆς κατέρχεται βαθμηδὸν πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Λομβαρδίας. Εἰς τὴν λίμνην ταύτην ὑπάρχουν μικραὶ νῆσοι, ὀνομασταὶ διὰ τοὺς ὠραίους κήπους.

Πολλὰς ἄλλας λίμνας θὰ συναντήσωμεν εἰς τὴν βόρειον Εὐρώπην.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Αἱ λίμναι τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Ἰταλίας εἶναι αἱ ὠραιότεραι τῆς Εὐρώπης. Αἱ ἐξοχώτεραι λίμναι τῆς Ἑλβετίας εἶναι ἡ Λέμαν «ἡ ὠραία» καὶ ἡ τῆς Λυκέρνης «ἡ ὑψηλή». Αἱ θαυμασιώτεραι ἀπὸ τὰς ἰταλικὰς λίμνας εἶναι ἡ Κόμος καὶ ἡ Ματζιόρε. Αἱ Βορρομαῖαι νῆσοι τῆς τελευταίας εἶναι ἀξιοσημείωτοι διὰ τὰ ὠραῖα ἄνθηρα καὶ τοὺς κήπους των. Ἡ σπουδαιότερα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ νῆσος Μπέλλα.

ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

Χάρτης Βαλκανικῆς πολιτικῆς.

Ἡ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Ἔκτασις-ὄρια. Ἡ Βαλκανικὴ Χερσονήσος εἶναι ἡ ἀνατολικωτέρων τοιῶν μεγάλων χερσονήσων αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν Ν.Εὐρώπην (αἱ δύο ἄλλαι εἶναι Ἰβηρικὴ καὶ Ἰταλική). Κατὰ τὴν ἔκτασιν εἶναι ἴση περίπου μετὰ τὴν Ἰβηρικὴν καὶ διπλασία τῆς Ἰταλικῆς. Ἐκτείνεται ἀπὸ Β. πρὸς Ν. εἰς μῆκος 1200 περίπου χιλιομέτρων καὶ περιβρέχεται ἀπὸ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, τὸ Ἰόνιον πέλαγος καὶ τὴν ἀδριατικὴν θάλασσαν.

Χάρτης Βαλκανικῆς ἀνάγλυφος.

Παραλίαι. Τὰ παράλια της εἶναι βραχῶδη καὶ θαυμα-
ως ὀδοντωτὰ ἰδίως εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπου περικυκλόνου-
σι ἀπὸ πολυαριθμοῦς νήσους, Ἰόνιοι νῆσοι, Σποράδες, Κυ-
λάδες.

Ἔδαφος. Ἐχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄρεινόν καὶ μόνον
ὁδὸς Β. μεταξύ τῶν Βαλκανίων καὶ τῶν Τρανσυλβανικῶν
πεσῶν εἶναι πεδινόν (πεδιάς τοῦ κάτω Δουνάβεως).

Ὅρη. Ἐχει τὰς Ἀνατολικὰς ἄλπεις, τὰς Τρανσυλβανικὰς
πεῖς, τὰ Βαλκάνια τὰ ὅποια ἔχουν δώσει τὸ ὄνομά των
τὴν χερσόνησον, τὴν Ροδόπην καὶ τὴν ὄροσειράν τῆς Πίνδου.

Ποταμοὶ-κλίμα. Ἡ Βαλκανικὴ ἔχει ποταμοὺς τὸν Δούνα-
βη, Σάβον, Μοράβαν Ἐβρον, Νέστον, Στρουμόναν, Ἀξιόν.
Ἐξαιρέσει ὅμως τοῦ Δουνάβεως οἱ ἄλλοι εἶναι μικροὶ καὶ
ὥμαλοι, ἤτοι ἄλλοτε ἔχουν πολλὰ νερά καὶ ἄλλοτε
ὕψα.

--Οριον Έλαιās Ζιτηρά Άμπελοι Καπνός

Χάρτης Βαλκανικής οικονομίας.

Τὸ κλίμα τῆς χερσονήσου εἶναι ἡπειρωτικὸν πρὸς Β. θαλάσσιον πρὸς νότον, εὐκρατον εἰς τὰς πεδιάδας καὶ τὰ παράλια.

Πολιτικὴ Γεωγραφία. Ἡ πολιτικὴ διαίρεσις τοῦ ἐδάφους ἐξηγεῖ τὴν διαφορὰν τῶν φυλῶν. Τὰ 38 ἑκατομμύρια τῶν κατοίκων τῆς χερσονήσου (39 κατὰ τετραγων. χιλιομ.) σχηματίζουν ἐξ κράτη, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Νοτιοσλαβίαν, τὴν Βουλγαρίαν, τὴν Τουρκίαν, τὴν Ρουμανίαν καὶ τὴν Ἀλβανίαν. Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν εἰς τὴν λευκὴν φυλὴν πλὴν τῶν Τούρκων οἱ ὅποιοι ἀνήκουν εἰς τὴν μογγολικὴν.

ΕΛΛΑΣ

1. Τὸ νότιον τμήμα τῆς βαλκανικῆς χερσονήσου καταλαμβάνει τὴν σημερινὴν δημοκρατίαν τῆς Ἑλλάδος. Περιλαμβάνει τὴν Πελοπόννησον, τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, τὴν Ἡπειρον, Θεσσαλίαν, νότιον καὶ ἀνατολικὴν Μακεδονίαν, δυτικὴν Θράκην, τὰς νήσους τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου μετὰ τῆς Κρήτης.

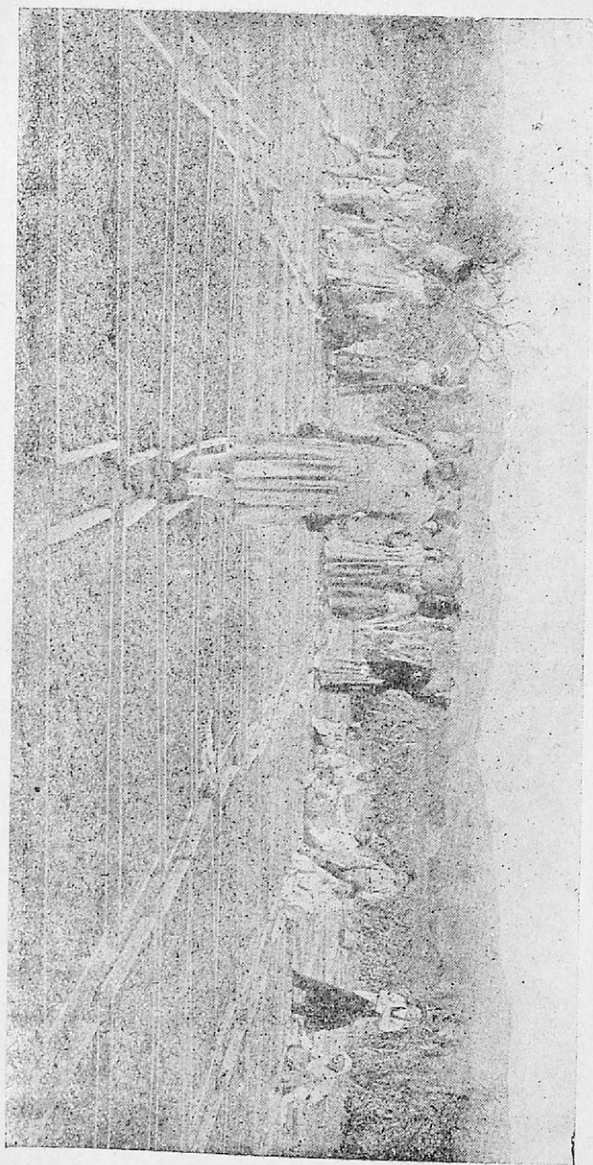
2. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος ἔχει ὡς ἰδιαίτερον γνώρισμα πολυαρίθμους ὄροσειράς, αἱ ὁποῖαι διαιροῦν τὴν χώραν εἰς πολυπληθεῖς κοιλάδας· πεδιάδας ἔχει ὀλίγας καὶ μικράς. Ἡ ποικιλία λόφων, κοιλάδων καὶ πεδιάδων συντελεῖ πολὺ εἰς τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἑλληνικοῦ τοπίου, ἐνῶ συγχρόνως εἰς αὐτὴν ὀφείλεται ἡ ποικιλία τῶν γεωργικῶν προϊόντων.

3. Σιτηρά, καπνός, ἐλαῖαι, σταφύλια, ὀπωρικά, σταφίδες, κλπ. μαρτυροῦν τὴν εὐφορίαν τῆς χώρας. Βόδια καὶ πρόβατα ἀφθονοῦν εἰς τὰς πεδιάδας καὶ αἶγες εἰς τὰ ὄρη. Ἀπὸ ὅλα τὰ προϊόντα τῆς ἑλληνικῆς γῆς τὸ σπουδαιότερον ὡς ἐμπορικὸν εἶδος εἶναι ὁ καπνός καὶ ἡ σταφίς· ἡ ἔκτασις εἰς τὴν ὁποίαν καλλιεργοῦν τὴν σταφίδα ἀνέρχεται εἰς 60000 τετραγ. χιλιόμετρα περίπου.

4. Ἡ σταφίς φαίνεται ὅτι δὲν εὐδοκίμεῖ εἰς κανὲν ἄλλο μέρος, πλὴν τῶν ἀκτῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν Ἰονίων νήσων. Ὅλη ἡ παραλία ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Ἀλφειοῦ (Πύργος Ἠλείας) καὶ μέχρι Καλαμῶν καλύπτεται ἀπὸ ἀμπέλια σταφίδος. Ὁ τρυγητὸς τῆς σταφίδος γίνεται τὸν Αὐγουστον. Τὸ ἐμπόριον τῆς σταφίδος αὐξάνει ὁλονέν, εἶναι δὲ σπουδαῖος κλάδος τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου.

5. Εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι

Ξήρανσις κορινθιακῆς σταφίδος.

γενική. Μορφωμένους δὲ ἀνθρώπους συναντᾶτε πολ-
λάκις καὶ μεταξὺ τῶν εὐτελεστέρων ἐπαγγελματιῶν.
Ὁ Ἕλλην εἶναι ὑπερήφανος διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς
χώρας του καὶ πιστεύει ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶναι προωρι-
σμένη νὰ καταλάβῃ καὶ πάλιν τὰ πρωτεῖα μεταξὺ
τῶν ἐθνῶν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης.

6. **Ἀθῆναι.** Πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος εἶναι
αἱ Ἀθῆναι (κάτ. 330000), ἀπέχουσαι 8 χιλιόμετρα
ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ὑπῆρξεν ἡ ἐπιφανέστερα πόλις
τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ παρήγαγε τοὺς διαση-
μοτέρους γλύπτας, ποιητὰς καὶ ῥήτορας, τοὺς ὁποίους
ἐγνώρισεν ὁ κόσμος. Ἐχει πλῆθος θαυμασίων ἐρει-
πίων, τὰ ὁποῖα παραμένουν διὰ νὰ κηρύττουν τὴν
ἀρχαίαν δόξαν τῆς. Ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηναίων
εἶναι μέγας βράχος εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως. Ἐπὶ
τῆς κορυφῆς του εἶναι τὰ εἰλίπια τοῦ Παρθενῶνος,
ἐνὸς τῶν ἐξοχωτέρων ναῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

7. Παρὰ τὴν ἀκρόπολιν εἶναι ὁ Ἀρειος πά-
γος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔκαμε τὴν
περίφημον αὐτοῦ ὁμιλίαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.
Περικυκλούμενος ἀπὸ μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς καὶ
μνημεῖα τῆς πολυθείας προσηγόρευσεν ὡς ἑξῆς τὸ
περὶ αὐτὸν πλῆθος τῶν Ἀθηναίων· «Ἄνδρες Ἀ-
θηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ἡμᾶς
θεωρῶ· διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα
ὑμῶν εὖρον καὶ βωμόν, ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο «ἀγνώστῳ
θεῷ». Ὁ οὖν ἀγνωστὸν εὐσεβεῖς τε τοῦτο ἐγὼ καταγ-
γέλλω ὑμῖν. Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα
τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος,
οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν
ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τινος, αὐτὸς
διδούς πᾶσι ζωὴν καὶ νουὴν καὶ τὰ πάντα».

8. Εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ Ἑλλάς κατε-
κτήθη ὑπὸ τῆς Τουρκίας καὶ ἐτυραννήθη ὑπ' αὐτῆς ἐπὶ
αἰῶνας. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους τῷ 1821 οἱ Ἕλληνες ἐπανε-
στάτησαν κατὰ τοῦ τυράννου, πρῶτοι αὐτοὶ ἀπέδειξαν
εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅτι ἡ Τουρκία ἦτο σάπιος κρατικὸς

ὀργανισμός, ἀπὸ δὲ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐντεῦθεν ἀρχίζει ἡ ἀθρόα κατάρρευσις τῆς Τουρκίας· διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει ἀσπονδότερος ἐχθρὸς διὰ τὸν Τοῦρκον ἀπὸ τὸν Ἕλληνα. Ἡ ἐπανάστασις ἐτελείωσε τῷ 1829 δι' ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος.

9. Ἀπὸ τότε τὸ μικρὸν βασίλειον, μολονότι ἤρχισε τὴν πολιτικὴν ζωὴν του μὲ ἐρείπια, διότι ὅλα τὰ εἶχε κάψει καὶ καταστρέψει ὁ Τοῦρκος, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπέκτησε πόλεις, λιμένας μὲ ζωηράν κίνησιν συγκοινωνίας, ἐκπαίδευσιν, πλοῦτον. Ἀργότερον (τῷ 1863) ἡ εὐμένεια τῆς Ἀγγλίας παρεχώρησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰς Ἰονίους νήσους. Τῷ 1880 διὰ τῆς βερολινίου συνθήκης παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Θεσσαλία καὶ μέρος τῆς Ἡπείρου· τῷ 1912—13 ἀπέκτησε διὰ τῶν βαλκανικῶν πολέμων τὴν Ἡπειρον, τὴν Κρήτην, τὰς σπουδαιότερας νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν νότιον καὶ ἀνατολικὴν Μακεδονίαν· τὴν δυτικὴν Θράκην τέλος ἀπέκτησε κατὰ τὸν πανευρωπαϊκὸν πόλεμον.

10. Ἡ 25η Μαρτίου, ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἤρχισεν ἡ ἐπανάστασις, εἶναι καθιερωμένη ὡς ἐθνικὴ ἑορτὴ τῶν Ἑλλήνων. Ἐθνικὸς ὕμνος τῶν Ἑλλήνων εἶναι ὁ «ὕμνος πρὸς τὴν ἐλευθερίαν» τοῦ Σολομοῦ, ἐνὸς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

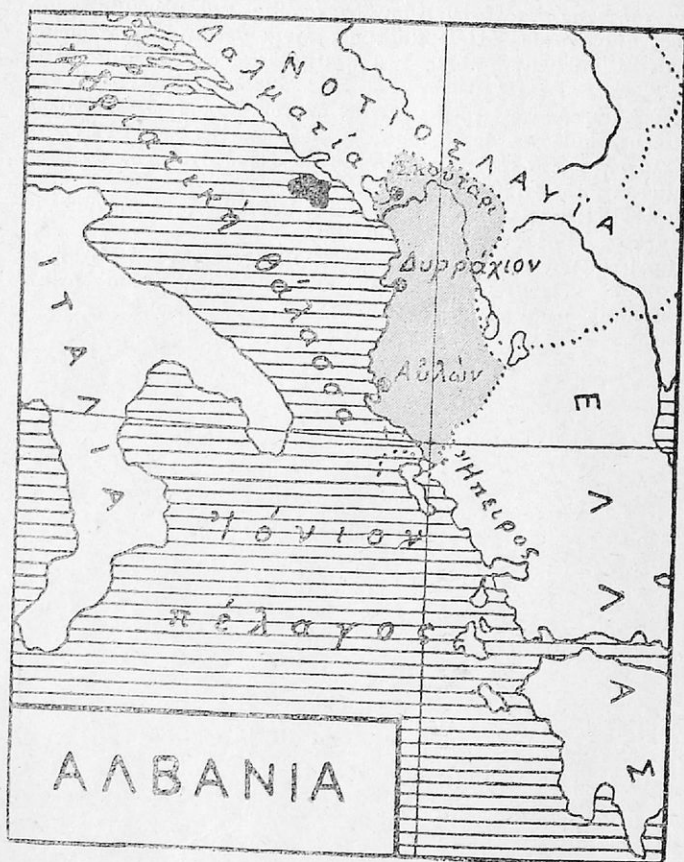
11. Ἡ Ἑλλὰς εἶναι δημοκρατία. Οἱ Ἕλληνες διατηροῦν πολλὰς ἀνθούσας παροικίας εἰς τὴν Εὐρώπην· εἰς δὲ τὴν Ἀμερικὴν ζοῦν πλέον ἴσως τοῦ ἑκατομμυρίου· ἐξακολουθοῦν ὡς πρὸς τοῦτο νὰ ὁμοιάζουν τοὺς ἀρχαιοτάτους προγόνους των, οἱ ὅποιοι ἐκάλυψαν μὲ ἀπικίας ὅλα τὰ παράγια τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Εὐξείνου.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ — Πολλοὶ ὀροσεῖραι χωρίζουν τὴν Ἑλλάδα εἰς πολυαριθμοὺς εὐφόρους καὶ καλῶς ἀρδευομένας κοιλάδας. Ὑπάρχει κτηνοτροφία, ἥτοι βόδια, αἰγες καὶ πρόβατα, τὸ δὲ ἔδαφος παράγει δημητριακοὺς καρποὺς, ἐλαίας, σταφύλια, ὀπωρικά καὶ σταφίδα. Ἡ ἰσταφς καλλιεργείται

περισσότερον παρὰ τὴν Κόρινθον, ὁπόθεν καὶ ὠνομάσθη κορινθιακὴ σταφίς. Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι γενικὴ. Πρωτεύουσα εἶναι αἱ Ἀθῆναι, ἡ πόλις ἔχει πάμπολλα ἔξοχα ἀρχαῖα ἐρείπια, ὅπως ὁ Παρθενὼν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως. Παρὰ τὴν ἀκρόπολιν εἶναι ὁ Ἄρειος πάγος, ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὠμίλησε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἡ Ἑλλάς ἦτο ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγόν. Ἐπέτυχε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς τῇ 1829.

Ἡ ἔκτασις τῆς Ἑλλάδος εἶναι 127,000 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα, οἱ δὲ κάτοικοι 6,500,000.

Αἱ κυριώτεραι πόλεις τῆς Ἑλλάδος εἶναι αἱ Ἀθῆναι (330000 κ.), ὁ Πειραιεὺς (150000 κ.), ἡ Θεσσαλονίκη (180000 κ.) καὶ αἱ Πάτραι.

ΑΛΒΑΝΙΑ. Θέσις. Ἡ Ἀλβανία εἶναι τὸ μικρότερον βαλκανικὸν κράτος ἐπὶ τῆς Δ. ἀκτῆς τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου μεταξύ Ἑλλάδος τῆς Νοτιοσλαβίας καὶ τῆς ἀδριατικῆς θαλάσσης.

Ἔκτασις. 28000 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα.

Πληθυσμός. 800000. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Δυρράχιον, ἄλλαι πόλεις Αθλὼν καὶ Σκούταρι ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Ἀλβανίας.

Προϊόντα. Φρούτα, καπνός, μετάξι, μαλλὶ καὶ λάδι.

Μία ὁδὸς τοῦ Σκούταρι.

ΑΛΒΑΝΙΑ

1. Μικρὸν κρατίδιον εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς βαλκανικῆς χερσονήσου, ἀκριβῶς ἀνατολικῶς τοῦ πορθμοῦ τοῦ Ὀτράντο. Ὁλόκληρος ἡ χώρα εἶναι σκεποσμένη ἀπὸ ἀπότομα ὄρη τὰ ὁποῖα σχηματίζουν μεταξύ τῶν μακρὰς καὶ βαθείας κοιλάδας, τὰς ὁποίας σὺλακάρουν πολυάριθμα ποτάμια. Ὁ σημαντικώτερος τῶν ποταμῶν τῆς εἶναι ὁ Δρίνος, σχηματίζων διὰ μέσου τῶν βράχων συνεχεῖς καταρράκτας. Ἡ κυριωτέρα πηρὶ τοῦ Δρίνου εἶναι ἡ λίμνη Ὀχρίς.

Πρὸς βορρᾶν τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Ἀφού

παραλιακῶς ἐκτείνεται ἡ πεδιάς τῆς Μουζακιάς. Ἡ Μουζακιά εἶναι ἡ μόνη πεδιάς τῆς Ἀλβανίας καὶ εἶναι ὀνομασθῆ διὰ τὸν ἐλαιῶνά της.

3. Οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι λαὸς ἡμιάγριος· φοβεροὶ εἰς τὴν μάχην, ἀνυπόμονοι, τραχεῖς, ἐγωισταί, ἀλαζόνες, γεννημένοι, θὰ ἔλεγε κανεὶς, διὰ τὸ ἔργον τοῦ μισθοτοῦ στρατιώτου. Εἶναι διηρημένοι εἰς φυλάς, αἱ ὁποῖαι μάχονται συχνὰ μεταξύ των. Ἡ ἐκδίκησις εἶναι ἀγραφὸς μὲν, ἀλλὰ ἰσχυρότατος νόμος εἰς τοὺς Ἀλβανούς. Καὶ τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τὰ ἀλβανικὰ διατηροῦν ἀκόμη πολὺ χρῶμα ἀρχαιότερων ἐποχῶν· εἶναι σχεδὸν πρωτόγονα. Ἡ γλῶσσά των εἶναι ἀγροῖκος καὶ πτωχοτάτη εἰς λέξεις· ἔχει μόνον τὰς λέξεις τῶν κοινοτάτων τοῦ βίου ἀναγκῶν. Δὲν ἔχουν σημεῖα γραφῆς· κατὰ τοῦτο ἡ ἀλβανικὴ γλῶσσα ὁμοιάζει μὲ τὰς γλώσσας τῶν ἀγρίων λαῶν.

4. Μεγαλύτερα πόλις εἰς τὴν Ἀλβανίαν εἶναι ἡ Σκόδρα ἢ Σκούταρι. Πρωτεύουσα τῆς Ἀλβανίας εἶναι τὸ Δυρράχιον (κάτ. 20000), παράλιος ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

10. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

1. "Άλλοτε ἡ εὐρωπαϊκὴ Τουρκία κατελάμβανε ὅλην τὴν βαλκανικὴν χερσόνησον, τὴν Ρουμανίαν, τὴν νότιον Ρωσίαν καὶ μέρος ἀκόμη τῆς ἄνω πεδιάδος τοῦ Δουνάβειος. Δὲν παρῆλθον ἀκόμη οὐτε 250 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ βεζύρης Κυὰ Μουσταφᾶς ἐπολιόρει αὐτὴν τὴν Βιέννην. Οἱ συχνοὶ ὅμως πόλεμοι, ἡ ἐλεεινὴ διοικήσεις, ἡ ἀνικανότης καὶ ἡ ὀκνηρία τῶν Τούρκων εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ταχεῖαν κατάρρευσιν τῆς ἄλλοτε κραταιᾶς αὐτοκρατορίας. Οἱ ἥρωικοὶ ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1828, διὰ τῶν ὁποίων ἐπέτυχον τὴν ἐλευθερίαν των, ἔδωσαν τὸ σύνθημα τοῦ διαμελισμοῦ τῆς Τουρκίας. Ὀλίγον βραδύτερον ἀνέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν των οἱ Ρουμᾶνοι, οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Βούλγαροι. Ὁ βαλκανικὸς πόλεμος τοῦ 1912 καὶ ὁ πανευρωπαϊκὸς πόλεμος περιώρισε τὴν Τουρκίαν εἰς τὴν Εὐρώπην μόνον εἰς ἓνα τμήμα τῆς Θράκης.

2. Οἱ Τούρκοι εἶναι ὀκνηροὶ καὶ ἀδέξιοι γεωργοί. Μεταχειρίζονται ἐργαλεῖα πρωτογενῆ καὶ μεθόδους καλλιέργειας ἀπηρχαιωμένας. "Αν καὶ εἰς τὰ ἀσιατικὰ τμήματα τοῦ κράτους των κατέχουν χώρας εὐφορώτατας, ὅμως παραμένουν παράδειγμα πλουσίας γῶρας, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα μεταξὺ τῶν ἐθνῶν δι' ἑλλειψιν καλῆς κυβερνήσεως καὶ ἐργατικοῦ καὶ νοήμονος λαοῦ. Κανὲν ἄλλο πρᾶγμα δὲν δεικνύει καλύτερον πόσον ἡ χώρα αὕτη μένει ὀπίσω ὅσον ἡ ἑλλειψις ἀμαξιτῶν ὁδῶν. Ἡ μεταφορὰ τῶν προϊόντων ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ γίνεται κατ' ἀνάγκην μὲ ζῶα.

3. Οἱ Τούρκοι εἶναι καὶ ἀσιατικοί. Ἀρχικῶς ἦσαν ἄγριοι φυλὰὶ κατοικοῦσαι εἰς τὸ Τουρκεστάν καὶ τὰς ἀνατολικὰς ἀκτὰς τῆς Κασπίας θαλάσσης. Μετακινούμενοι πρὸς νότον συνήντησαν τοὺς Ἀράβας,

τὴν μωαμεθανικὴν θρησκείαν τῶν ὁποίων ἡσπάζεσθαι. Κατ' ἀρχὰς ἐγένοντο σύμμαχοι τῶν Ἀράβων καὶ σιγὰ σιγὰ καὶ ὕβριοι αὐτῶν· τῷ δὲ 1453 μ. Χρ. διέβησαν εἰς τὴν Εὐρώπην ἐκυρίευσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ κατέστησαν αὐτὴν τὸ κέντρον τῆς μωαμεθανικῆς δυνάμεως. Οἱ Τοῦρκοι διατηροῦν τὴν ἀσιαστικὴν τῶν ἐνδυμασίαν καὶ τοὺς ἀσιατικοὺς τρόπους καὶ ἔθιμα. Φοροῦν εἰς τὸ κεφάλι σαρίκια καὶ φέσια καὶ πλατεῖα πανταλόνια. Δὲν κάθονται εἰς καρέκλας, ἀλλὰ ἐπάνω εἰς προσκέφαλα καὶ δὲν μεταχειρίζονται μαχαίρια καὶ πηρούνια, ἀλλὰ πέρνουν τὸ φαγητὸν ἀπὸ τοῦ πιάτου μὲ τὰ δάκτυλά των.

4. Τὸ κυριώτερον γνῶρισμα τοῦ τουρκικοῦ χαρακτῆρος εἶναι ἡ αὐστηρά τήρησις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων. Οἱ Τοῦρκοι προσεύχονται πέντε φορές τὴν ἡμέραν. Ἀπὸ τοὺς μιναρέδες ἡ ὥρα τῆς προσευχῆς ἀγγέλλεται ὑπὸ θρησκευτικοῦ ὑπαλλήλου, ὁ ὁποῖος λέγεται *μουεζίνης*. Μόλις οἱ Τοῦρκοι ἀκούσουν τὴν φωνὴν του, γονατίζουν καὶ σκύβουν κάτω μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὴν Μέκκαν —τὴν ἁγίαν αὐτῶν πόλιν—ὅπουδῆποτε καὶ ἂν εὐρίσκωνται καὶ μὲ ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν εἶναι ἀπησχολημένοι.

5. Ἡ Κωνσταντινούπολις (κάτ. 1.200.000), εἶναι πρωτεύουσα τῆς Τουρκίας, τὸ ἥμισυ τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι χριστιανοὶ Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ Ἀρμένιοι, Γερμανοί, Ρῶσοι, Γάλλοι καὶ Ἀγγλοὶ, τὸ δὲ μέρος τῆς πόλεως ὅπου οὗτοι ζοῦν ἔχει εὐρωπαϊκὸν χαρακτῆρα. Ἡ λοιπὴ πόλις εἶναι κυρίως ἀσιατικὴ. Τὸ 328 μ. Χρ. ἐγένετο ἡ πρωτεύουσα τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους ἐπὶ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ ἀπὸ τότε φέρει τὸ ὄνομά του.

6. Ἡ Κωνσταντινούπολις κεῖται μεταξὺ δύο ἡπείρων, τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, μὲ τὴν Μεσόγειον ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ τὴν Μαύρην θάλασσαν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, εἰς τὸ στενώτερον μέρος, τὸ ὁποῖον

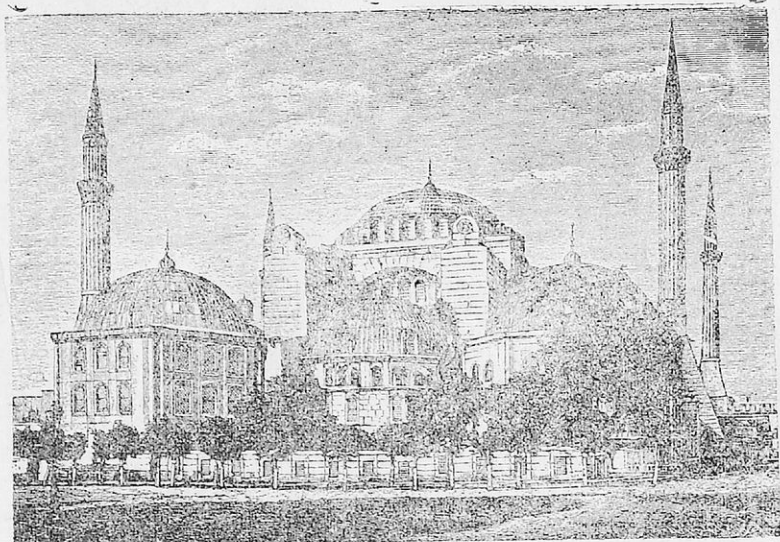
χωρίζει την Εὐρώπην ἀπὸ τὴν Ἀσίαν· ἔχει τόσην σπουδαιότητα ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της ὅσον οὐδεμία σχεδὸν ἄλλη πόλις εἰς τὸν κόσμον. Ὡς τοποθεσία διὰ πρωτεύουσαν μεγάλου κράτους εἶναι ἀπαράμιλλος. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἀπορῇ κανεὶς διατὶ τὰ γεωτονικά κράτη ἐποφθαλμιοῦν τὴν ἀπόκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀναμένουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἔλθῃ τὸ τέλος τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας.

7. Ἡ πόλις εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου· ὁ βραχίων τοῦ Βοσπόρου, ὁ ὁποῖος λέγεται Κεράτιος κόλπος, σχηματίζει τὸν λιμένα τῆς πόλεως, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπάρχουν πάντοτε πλοῖα ὅλων τῶν ἐθνῶν. Ὁ ζωνρὸς καὶ ἐπίχρυσος χρωματισμός, μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι στολισμένοι κατὰ μέγα μέρος αἱ πρῶραι τῶν λέμβων, καὶ τὰ κόκκινα φέσια καὶ τὰ ἀνοικτὰ φορέμματα τῶν λεμβούχων, προσδίδουν εἰς τὴν ὅλην σκηνὴν γραφικὴν ὄψιν.

8. Ἡ Κωνσταντινούπολις, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸν Βόσπορον, εἶναι μία τῶν ὀραιότερων πόλεων τοῦ κόσμου. Αἱ πυκναὶ σειραὶ τῶν οἰκιῶν της, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, οἱ κῆποι, οἱ ὁποῖοι προβάλλουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, οἱ μεγάλοι θόλοι τῶν τζαμιῶν καὶ οἱ ἀναρίθμητοι μιναρέδες, τοὺς ὁποῖους συναντᾷ τὸ μάτι παντοῦ, προσδίδουν εἰς τὴν πόλιν τὴν ἀνατολικὴν ἐκείνην ὄψιν, ἥ ὁποία ἔχει ἰδιαιτέρον θέλγητρον διὰ τοὺς περιηγητάς.

9. Τὸ ἐσωτερικὸν ὅμως τῆς πόλεως εἶναι πολὺ διάφορον. Ἀποτελεῖ τέλειον λαβύρινθον μικρῶν ἀνηφορικῶν καὶ ἀκαθάρτων δρόμων, χωρὶς ὀνόματα ἢ σχέδιον οἰουδὴποτε εἶδους καὶ μὲ σπῆτια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξύλινα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν πρὸς τὸν δρόμον τοίχους χωρὶς παράθυρα· τὸ φῶς καὶ τὸν ἀέρα δέχονται ἀπὸ τὰς ἐσωτερικὰς αὐλάς.

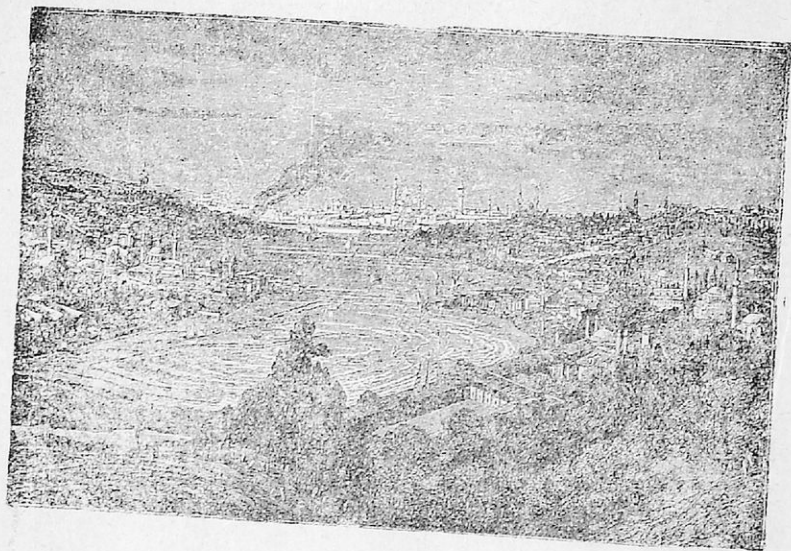
10. Τὰ πλέον ἀξιοθέατα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἶναι ὁ ναὸς τῆς ἁγίας Σοφίας καὶ τὸ σεραῖ. Ἡ ἁγία Σοφία ἦτο ἀρχικῶς χριστιανικὸς ναὸς, κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ. Ἔχει

Ἡ Ἀγία Σοφία.

ἐσωτερικῶς σχῆμα σταυροῦ, ἐχρειάσθη δὲ ἐξ περι-
που ἔτη διὰ νὰ τελειώσῃ. Τὸ κτίριον εἶναι τερα-
στίων διαστάσεων. Οἱ ἐσωτερικοὶ τοῖχοι καὶ οἱ κί-
ονες εἶνε ἀπὸ μάρμαρα ποικιλόχρωμα, τὸ δὲ δάπεδον
μωσαϊκὸν ἀπὸ μάρμαρα καὶ καλύπτεται ἀπὸ παχυ-
τάτους τάπητας. Χιλιάδες χρωματισταὶ λυχνίαι κρέ-
μονται μέσα εἰς τὸ οἰκοδόμημα.

11. Τὸ σεράϊ, ἡ ἀνάκτορον τοῦ σουλτάνου, ἔχει
περιφέρειαν 5 χιλιομέτρων καὶ περιβάλλεται ἀπὸ
ὕψηλάν τείχην, τὰ ὅποια περιλαμβάνουν ὄχι μόνον τὰ
οἰκήματα, εἰς τὰ ὅποια κατοικοῦσεν ἄλλοτε ὁ σουλτάν-
νος καὶ ἡ αὐλή του, ἀλλὰ καὶ τὰ δημόσια γραφεῖα. Τὸ
παλαιὸν σεράϊ κατεστράφη ὑπὸ πυρκαϊᾶς πρὸ ἐτῶν,
μαζὶ μὲ αὐτὸ δὲ καὶ ἡ περίφημος θριαμβευτικὴ ἀψίς,
ἡ ὁποία ἐλέγετο «Ὑψηλὴ πύλη». Κάτω ἀπὸ τὴν
ἀψίδα αὐτὴν ἐσυνήθιζον οἱ παλαιοὶ σουλτάνοι νὰ κά-

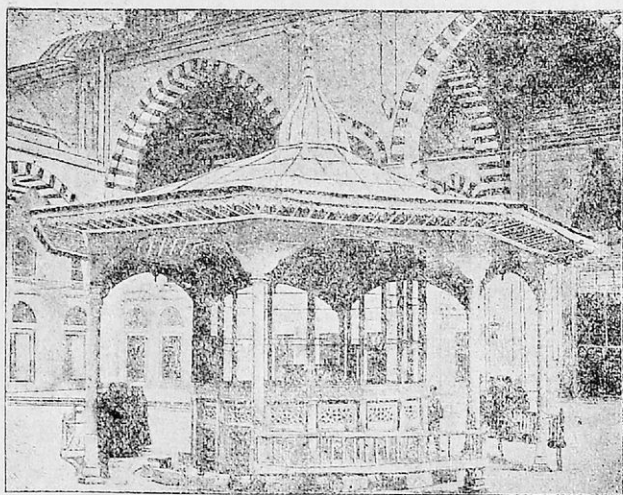

Κωνσταντινούπολις.

θηνται, νὰ δέχωνται ἀναφοράς καὶ νὰ δικάζουν ὑποθέσεις. Διὰ τοῦτο ἡ κυβέρνησις τοῦ σουλτάνου ἔλαβε τὸ ὄνομα «Ύψηλὴ πύλη», μετὰ τὸ ὅποιον καὶ σήμερον ἀκόμη ἀναφέρεται εἰς τὰς συνθήκας καὶ τὰ ἔγγραφα τοῦ κράτους.

12. Ἄλλο ἀξιοθέατον τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι τὸ μεγάλο τσαρσί (ἀγορά). Ἐχει μεγάλην ἔκτασιν καὶ ἀποτελεῖ μετὰ τοὺς στενοὺς δρομίσκους τοῦ πόλεως ὁλόκληρον. Ἐδῶ συγκεντρῶνται ὅλη ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τῆς πόλεως. Αὐτοῦ τοῦ εἵδους ἀγορὰς ἔχουν ὅλαι αἱ τουρκικαὶ πόλεις. Περιλαμβάνουν σειράς καταστημάτων ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην, τὰ ὅποια ἐμπρὸς εἶναι ἐντελῶς ἀνοικτὰ διὰ νὰ ἐπιδεικνύωνται ἀνετώτερον τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὸ κοινόν.

Τὰ σπίτια τῶν λαϊκῶν τάξεων εἰς τὴν Τουρ-

Ἡ Ἀδριανούπολις. Κεῖται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου ὁ ὁποῖος εἶναι πλωτὸς ἀπὸ αὐτῆς μέχρι τῶν ἐκβολῶν του εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος. Ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἡ Ἀδριανούπολις θεωρεῖται ὡς ἱερὰ πόλις, διότι εἰς αὐτὴν εἶναι ὁ τάφος τοῦ σουλτάνου Μουράτ, τὸν ὁποῖον δεικνύει ἡ ἀνωτέρω εἰκὼν.

Τῶν εὐπόρων ὁμῶς τάξεων εἶναι πολλάκις πολυτελῆ. Ἡ ἐξωτερικὴ ὄψις σπιτιοῦ πλουσίου Τούρκου δὲν παρουσιάζει τι τὸ ἄξιον λόγου. Τὰ περισσότερα παράθυρά του βλέπουν εἰς τὸν κήπον, ὁ ὁποῖος εἶναι μέσα εἰς τὴν αὐλήν.

Ὁ Τούρκος δὲν ἐπιδιώκει ἐπίδειξιν πλούτου. Τὴν ἐξωτερικὴν ἐπίδειξιν θεωρεῖ ὁ τούρκος καθάραν ματαιότητητα καὶ φυλάττει ὅλην τὴν ἄνεσιν διὰ μέσα εἰς τὸ σπῖτι του, ὅπου εἶναι κρυμμένος καὶ βέβαιος ὅτι δὲν θὰ διεγείρῃ κανενὸς τὸν φθόνον. Τοῦτου ἕνεκα τὸ μέρος τοῦ τουρκικοῦ σπιτιοῦ, ὅπου δέχονται τοὺς ἄνδρας ἐπισκέπτας δὲν ἔχει καμμίαν πολυτέλειαν. Ὑπάρχει ἓνα διβάνι μὲ μαλακοὺς τάπητας καὶ μὲ χαμηλὰ τραπεζάκια, ἐπὶ τῶν ὁποίων πρὸςφέρουν καφέν, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἄλλος στολισμὸς οὔτε κομφοτεχνήματα.

Ἐσωτερικὸν τουρκικῆς οἰκίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Τουρκία εἰς τὴν Εὐρώπῃ κατέχει μέρος μόνον τῆς Θράκης. Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Ἡ βιομηχανία εὐρίσκεται εἰς πρωτογενή κατάστασιν. Οἱ Τούρκοι ἤλθον ἄρχικῶς ἀπὸ τοῦ Τουρκιστάν. Ἐκυρίευσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν τῷ 1453 καὶ κατέστησαν αὐτὴν τὸ κέντρον τῆς μακεθανικῆς δυνάμεως. Οἱ Τούρκοι εἶναι πολὺ θρησκοί. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει θαυμασίαν τοποθεσίαν ἐπὶ τοῦ Κερατιοῦ κόλπου, βραχίονος τοῦ Βοσπόρου. Τὰ κυριώτερα ἀξιοθέατα τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ἡ ἀγία Σοφία καὶ τὸ σεράϊ.

Η ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ. Θέσις. Ἡ Βουλγαρία καίται με-
ταξὺ τῆς Ρωδοπῆς καὶ τοῦ κάτω Δουνάβεως. Πρὸς Β. Ρου-
μανία, πρὸς Α. Μαύρη θάλασσα, πρὸς Ν. Ἑλλάς καὶ Τουρ-
κία, πρὸς Δ. Νοτιοσλαβία.

Ἐκτασις. 107000 τετραγ. χιλιόμετρα.

Πληθυσμός. 4.500.000 κάτοικοι.

Ὅρη. Τὰ Βαλκάνια καὶ ἡ Ρωδοπή.

Ποταμοί. Δούναβις. Ἐβρος.

Προϊόντα. Ἡ Βουλγαρία εἶνε, μετὰ τὴν Ρουμανίαν,
τὸ εὐφωρότερον ἀπὸ τὰ βαλκανικὰ κράτη, σιτηρὰ, ρύζι,
δσπρια, τριαντάφυλλα, καπνὸς, μαλλί, μετὰ καὶ ζῶα εἶναι
τὰ κυριότερα αὐτῆς προϊόντα. Αἱ κυριότεραι πόλεις τῆς εἶνε
Σόφια ἡ πρωτεύουσα, Φιλιππούπολις, Βάρνα, Πύργος.

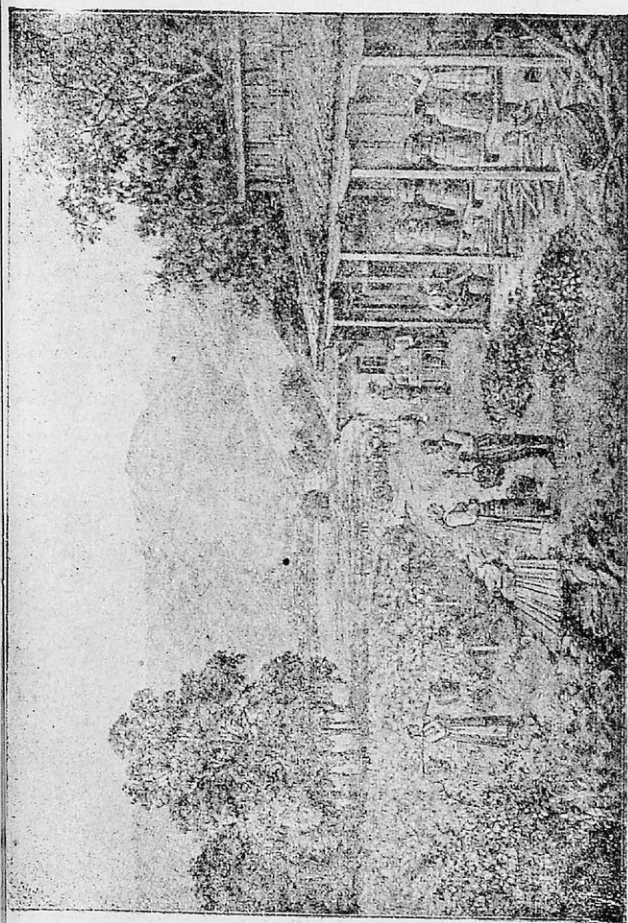
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

1. Μέχρι τοῦ 1878 οἱ Βούλγαροι ἦσαν ὑπὸ τοῦς Τούρκους. Ὁ ρωσοτουρκικὸς πόλεμος τοῦ ἔτους ἐκείνου ἔφερε καὶ εἰς αὐτοὺς τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ὁποίαν ποτὲ δὲν ἐσκέφθησαν νὰ ζητήσουν δι' ἑαυτοῦς ὡς ὅπως οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Σέρβοι. Ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν των ἤρχισαν γὰ προκαλεῖν ταραχὰς εἰς τὴν βαλκανικὴν. Ἡ συνθήκη τοῦ Βερολίνου ἔθεσεν ὡς νότια ὄρια εἰς τὴν Βουλγαρίαν τὸν Αἰῶν. Ἀλλ' οἱ Βούλγαροι ὀλίγα ἔτη κατόπιν (τῷ 1885) κατέλαβον ἑξαφνα καὶ τὴν πρὸς νότον τοῦ Αἰῶνος ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν καὶ δὲν ἔκρυπτον τὰς βλέψεις των καὶ δι' αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τὸ λέγει ὁ ἐθνικὸς των ὕμνος: «Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶναι ἰδική μας».

2. Τῷ 1912 ἐν συμμαχίᾳ μετὰ τὴν Σερβίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα ἐνίκησαν τὴν Τουρκίαν καὶ τῆς ἀφῆρσαν ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς ἐπαρχίας της· ἀλλ' ἔνεκα τῆς πλεονεξίας της ἡ Βουλγαρία ἐπεβουλεύθη τοὺς συμμαχοὺς της Σερβίαν καὶ Ἑλλάδα καὶ ἐπληκολούθησε τῷ 1913 ὁ δευτέρος βαλκανικὸς πόλεμος κατὰ τὸν ὁποῖον ἡττήθη. Ἐπληκολούθησεν ἡ συνθήκη τοῦ Βουκουρεστίου, διὰ τῆς ὁποίας ἀπέκτησε τὴν βορειοανατολικὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θράκην πλὴν ἐλαχίστου μέρους, τῶν περιχώρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

3. Κατὰ τὸν τελευταῖον πανευρωπαϊκὸν πόλεμον ἡ Βουλγαρία συμμαχήσασα μετὰ τοὺς Αὐστρογερμανοὺς ἡττήθη πάλιν καὶ ἔχασε μέγα μέρος τῶν κτήσεών της. Σήμερον περιλαμβάνει τὰς ἐκατέρωθεν τοῦ Αἰῶνος πεδιάδας καὶ μέρος τῆς βορειοανατολικῆς Μακεδονίας. Βόρειον σύνορόν της εἶναι ὁ Δούναβις, ὁ ὁποῖος εἰς ἀρκετὸν διάστημα τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Ρουμανίαν.

4. Τὴν χώραν διασχίζει ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ὁ Αἰῶς (τουρκιστὶ Βαλκάν), τοῦ ὁποῖου ἡ ὑψίστη

Συγκομιδὴ ρόδων καὶ ἐξωγαγὴ ροδολαίου εἰς τὸ στερὸ τοῦ Σίτκα. Ἡ εἰκὼν δείκνει τὴν ἔκτασιν μετὰξὺ τῆς πόλεως Καζανλίκ καὶ τοῦ χωρίου Σίτκα. Τὸ ροδοκήπιον, ἀριστερά, ἀποτελεῖται ἀπὸ πυκνὰ φυτὰ, περίπου 2 μέτρων ὕψους, ἐρυθρῶν καὶ λευκῶν ρόδων. Δεξιὰ φαίνεται τὸ διυλιστήριο ὅπου ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τῶν ρόδων δι' ἐπανειλημμένης βράσεως αὐτῶν παράγεται τὸ ροδέλαιον.

κορυφή ανέρχεται εις 2400 μέτρα άνω τής επιφανείας τής θαλάσσης. Τά βαλκάνια δίδουν τά μέν νερά τών βορείων πλευρών των εις τόν Δούναβιν, τά δέ τών νοτίων εις τόν Έβρον, τόν μέγιστον ποταμόν τής βαλκανικής χερσονήσου. Η Βουλγαρία είναι χώρα σιτοφόρος. Άλλά και κτηνοτροφικά προϊόντα άφθονα παράγει. Εις τήν Βουλγαρίαν γίνεται μεγάλη καλλιέργεια τών ρόδων, διά τήν παρασκευήν του ροδαλαίου του γνωστού και υπό τò όνομα «άττάρ» τών ρόδων.

5. Τò κλίμα τής χώρας είναι ψυχρόν· ό χειμών είναι δριμύτατος και διαρκεί πλέον τών 7 μηνών. Οί χωρικοί ένδύονται τόν χειμώνα κατά τρόπον πρωτόγονον· κατασκευάζουν επανωφόρια από δέρματα προβάτων· τοιουτοτρόπως επιτυγχάνουν δύο σκοπούς· τò δέρμα, τò όποιον είναι προς τά έξω, χρησιμεύει ως αδιάβροχον· τò μαλλί του δέρματος προς τά έσω τούς ζεσταίνει άρκετά διά νά άψηφούν τò δριμύ ψύχος. Όμοίως κατασκευάζουν προς τόν αυτόν σκοπόν και χονδρά μάλλινα ύφάσματα, τά λεγόμενα «σαγιάκ».

6. Οί Βούλγαροι δέν είναι Εύρωπαίοι, όπως και τò όνομά των δεικνύει. Έξεκίνησαν πρό 1300 περίπου έτών από τās προς άνατολάς του Βόλγα στέππας και διευθυνόμενοι προς δυσμάς, άγροΐκοι και απολίτιστοι, επέδραμον κατά τών βορείων επαρχιών, τής έλληνικής βυζαντινικής αυτοκρατορίας, τών όποίων απέβησαν διά πολλούς αιώνας ή άληθής μάστιξ, όλίγον κατ' όλίγον εξεσλαυτσησαν. Σκαιοί, πλέονεκται· άκόμη και τώρα προσπαθούν νά αυξάνουν τās κτήσεις των εις βάρος τών γειτόνων των, τούς όποιους από άμάθειαν φαντάζονται πάντοτε έχθρους και άνταγωνιστάς. Οί χωρικοί είναι άπαίδευτοι, αλλά ύπομονητικοί καλλιεργηταί τής γής.

7. **Σόφια.** Πρωτεύουσα του κράτους των είναι ή Σόφια (κάτ. 150.000) επί ύψηλου όροπεδίου τών δυτικών Βαλκανίων και του Σκομίου. Η θέσις τής πόλεως είναι και στρατηγικώς σπουδαία, διότι εις

Χωρικοί Βουλγαρίδες.

τὸ ὁροπέδιον τοῦτο διασταυροῦνται πολλαὶ ἐκ τῶν μεγάλων ὁδῶν τῶν κατὰ ξηρὰν συγκοινωνιῶν. Ἡ Σόφια παρουσιάζει τὴν ὄψιν μεγάλου χωρίου, οὐχ ἥττον τὰ δημόσια οἰκοδομήματα καὶ αἱ πλατεῖαι καὶ οἱ εὐθεῖς καὶ εὐρεῖς δρόμοι της δεικνύουν ὅτι οἱ Βούλγαροι καταβάλλουν πᾶσαν φροντίδα διὰ νὰ παρουσιάσουν εἰς τὸ μέλλον τὴν πρωτεύουσάν των ὡς πόλιν ζηλευτήν.

8. Ἄλλαι πόλεις τῆς Βουλγαρίας εἶναι ἡ Φιλιππούπολις εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν καὶ ὁ Πύργος εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου πόντου, ὅστις εἶναι καὶ ὁ κυριώτερος βουλγαρικὸς λιμὴν.

1. Βερολίνιος συνθήκη. Συνθήκη μεταξύ Τουρκίας καὶ Ρωσίας ὑπὸ τὴν ἐγκρισιν τῶν μεγάλων Δυνάμεων συναφθεῖσα τῷ 1878.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Βουλγαρία ἀπέκτησε τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν τῆς τῷ 1878. Ὑπέστη πολλὰς περιπετείας ἕνεκα τῆς πλεονεξίας τῆς. Ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἀπέκτησε καὶ ἔχασε πολλά· σήμερον περιλαμβάνει τὴν κυρίως Βουλγαρίαν (μεταξὺ Αἴμου καὶ Δουνάβεως), τὴν ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν καὶ μέρος τῆς βορειοανατολικῆς Μακεδονίας. Διασχίζεται ἀπὸ Δ. πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αἴμου, ὅστις κεῖται εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας. Παράγει πολὺν σίτον, πολλὰ κτηνοτροφικὰ καὶ ροδέλαιον. Τὸ κλίμα εἶναι ψυχρὸν. Οἱ κάτοικοι εἶναι ἀσιατικῆς καταγωγῆς, ἐπιδραμόντες εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸ 1300 περίπου ἐτῶν. Ἀγροῖται, ἀπολίτιστοι, πλεονέκται, ἀλλὰ ὑπομονητικοὶ καλλιεργηταὶ τῆς γῆς των. Πρωτεύουσα ἡ Σόφια.

Η ΡΟΥΜΑΝΙΑ.—Τὸ μεγαλύτερον βαλκανικὸν κράτος εἶνε πολὺ πλουσία ἀπὸ γεωργικῆς ἐπόψεως καὶ ἡ βιομηχανία της, χάρις εἰς τὰς πτώσεις τῶν ὑδάτων, ἀναπτύσσεται.

Θέσις. Πρὸς Β. Τσεχοσλοβακία καὶ Πολωνία, πρὸς Α. Ρωσσία καὶ Μαύρη θάλασσα, πρὸς Ν. Βουλγαρία, πρὸς Δ. Οὐγγαρία καὶ Νοτιοσλαβία. (Σερβία)

Ἔκτασις. 310000 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα.

Πληθυσμός. 17 ἑκατομμύρια κάτοικοι.

Ποταμοί. Δούναβης, Προϋθος, Σερέτ, Δνείστερος.

Ὅρη. Καρπάθια, Τρανσυλβανικαὶ Ἄλπει.

Προϊόντα. Δημητριακὰ, πετρέλαιον, βενζίνη. Ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Βουκουρέστιον. Μεγαλουπόλεις εἶναι τὸ Ἰάσιον, τὸ Γαλάζιον, τὴν Βραίλαν, Κίσεγεβον Τσέρνοβιτς, καὶ Κωνσταντῖα.

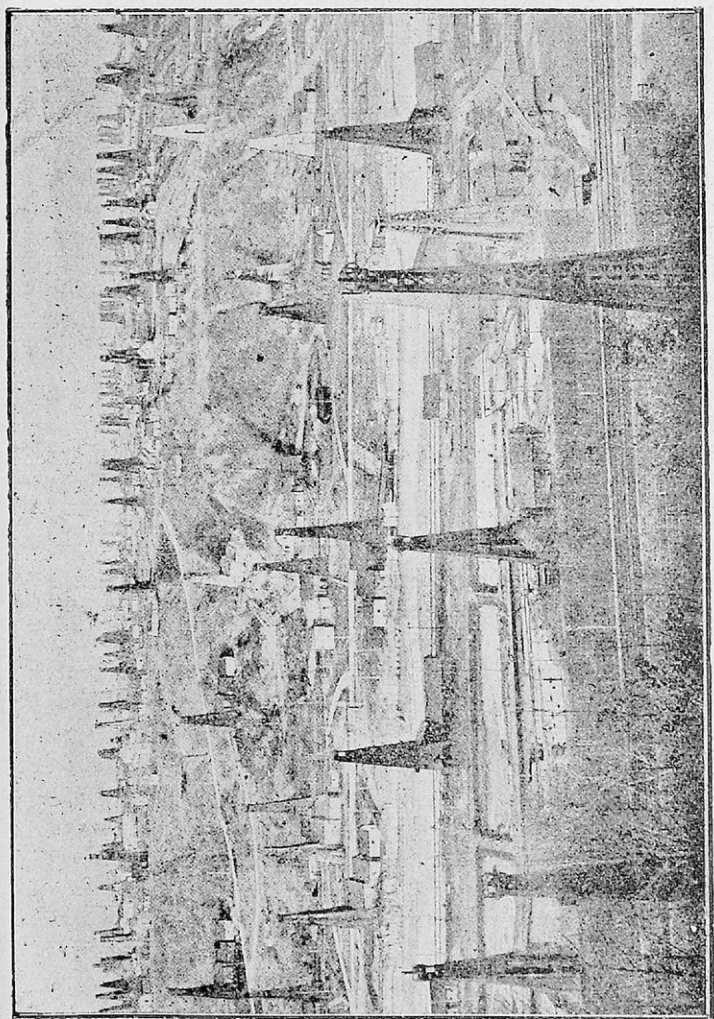
ΡΟΥΜΑΝΙΑ

1. Ἡ Ρουμανία εἶναι τώρα τὸ μεγαλύτερον βαλκανικὸν κράτος καὶ περιλαμβάνει τὰς ἐπαρχίας Μολδαυίαν, Βλαχίαν, Δόβρουτσαν, Τρανσυλβανίαν, Βεσσαραβίαν Βουκοβίαν κλπ. Ἡ Μολδαυία καὶ ἡ Βλαχία ἦσαν γνωσταὶ ὡς «παραδουνάβιοι ἡγεμονίαι». Ἀπέσεισαν τὸν τουρκικὸν ζυγὸν μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς Ρωσίας. Τὴν Βεσσαραβίαν, τὴν Βουκοβίαν καὶ τὴν Τρανσυλβανίαν ἀπέκτησεν ἡ Ρουμανία κατὰ τὸν τελευταῖον πανευρωπαϊκὸν πόλεμον.

2. Ἡ Ρουμανία εἶναι γεωγραφικῶς συνέχεια τῶν πεδιάδων τῆς Ρωσίας καὶ ἐκτείνεται εἰς τὴν μέσην Εὐρώπην. Ἡ Μολδαυία ἔχει ἐκτεταμένα καὶ πολὺτιμα δάση καὶ πλουσιωτάτας πηγὰς πετρελαίου. Ἡ Βλαχία ὅμως εἶναι ἄδενδρος καὶ ἐπίπεδος χώρα καὶ ὁμοιάζει με σιέππην, πλὴν τοῦ βορείου μέρους, ὅπου ὑψοῦνται ὡς τεράστιον τεῖχος αἱ τρανσυλβανικαὶ Ἄλπεις.

3. Ἡ Βεσσαραβία κεῖται μετὰ τῶν ποταμῶν Προῦθου καὶ Δνιστέρου καὶ εἶναι πλουσιωτάτη εἰς σιτηρὰ, μαλλιά καὶ καπνὰ, ἡ δὲ Τρανσυλβανία, ἡ Ἀρδεάλου τῶν Ρουμάνων, ἀποτελεῖ ὑψηλοτέραν ὄρεινὴν χώραν, τὴν ὁποίαν ἐναγκαλίζονται τὰ Καρπάθια καὶ αἱ τρανσυλβανικαὶ Ἄλπεις (νότια Καρπάθια). Ἡ χώρα ἔχει ἄφθονα δάση καὶ μεταλλεύματα.

4. Ὁ Δούναβις ἀποτελεῖ τὸ νότιον σύνορον τῆς Ρουμανίας. Τὸν τεράστιον αὐτὸν ποταμὸν, τὸν ὁποῖον γεννᾷ καὶ τρέφει μετὰ τὰ νερά της ἡ μέση Εὐρώπη, παραλαμβάνει ἡ Ρουμανία ἀπὸ τὰς «σιδηρᾶς πύλας» τῆς Ὀρσοβας. Αἱ ὄχθαι τοῦ πρὸς μὲν τὴν Βουλγαρίαν εἶναι ἀπότομοι, πρὸς δὲ τὴν Ρουμανίαν χαμηλαί, ἀμώδεις, καὶ ἀποτελοῦν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ παμμέγιστα ἔλη καὶ καλαμοβριθεῖς βάλτους. Ὁ Δούναβις ἐδῶ ἔχει σύνηθες πλάτος 600 μέτρων.

Αί πετρελαιοπηγαι τῆς Ρουμανίας.—Ἡ εἰκὼν δευτέρῃ πετρελαιοφόρον ἔκτασιν. Μέσα εἰς τοὺς πύργους αὐτοὺς εἶναι αἱ ἐγκαταστάσεις διὰ τῶν ὁποίων τρυποῦν τὸ ἔδαφος πρὸς ἀνέβρεσιν τοῦ πετρελαίου τὸ ὅποιον διὰ σωλήνων διοχετεύεται εἰς μεγάλας δεξαμενάς.

συχνά ὅμως συγχέεται μὲ τὰ ἔλη καὶ φθάνει μέχρι 15 καὶ 20 χιλιομέτρων, ἀποτελῶν πραγματικὴν θάλασσαν.

5. Εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν χύνεται διὰ πολλῶν στομιῶν, σχηματίζων ἐκεῖ τεράστιον δέλτα. Ἐνας ἀπὸ τοὺς βραχίονας τοῦ δέλτα εἶναι ἡ Τοῦλτσα, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν μεγάλην ἀρτηρίαν τῆς ναυσιπλοΐας διὰ τοῦ στομιῦ τοῦ Σουλινᾶ. Εἰς τὸν Δούναβιν δύνανται νὰ πλέουν πλοῖα καὶ ἀτμόπλοια χωρητικότητος χιλιάδων τόννων. Τὸν χειμῶνα παγώνει. Ὁ Δούναβις φέρει εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν 9500 κυβικά μέτρα νεροῦ κατὰ δευτερόλεπτον καὶ 60 ἑκατομμύρια τόννους λάσπην κατ' ἔτος. Δίδει εἰς τοὺς Ρουμάνους χιλιάδας τόννων ψάρια κατ' ἔτος, αἱ δὲ ἐλώδεις περιοχαὶ τοῦ παρέχουν ἀνεξάντλητον βοσκὴν εἰς τὰς μυριάδας τῶν ἀγελάδων καὶ τῶν ἵππων, οἱ ὅποιοι μεγαλύνουν ἐκεῖ ἀκόπως χωρὶς κοινὴν ἐξοδον.

6. Ἡ Ρουμανία εἶναι μία ἀπὸ τὰς πλουσιωτέρας χώρας. Ἐξάγει σιτηρὰ καὶ ὄσπρια εἰς μεγίστην ποσότητα, ξυλείαν, πετρέλαια, ὀρυκτὸν ἄλας, πουλερικά, μαλλιά καὶ λοιπά. Τὸ κλῆμά της εἶναι ψυχρότατον.

7. Οἱ Ρουμᾶνοι ἢ Βλάχοι εἶναι φυλὴ ἀνάμεικτος. Εἰς τὴν γλῶσσάν των τὰ τρία τέταρτα τῶν λέξεων παράγονται ἐκ τῆς ἀρχαίας λατινικῆς. Ἐγκλημα οἰουδῆποτε εἶδους εἶναι σπάνιον εἰς τὴν Ρουμανίαν. Ἡ θρησκεία των εἶναι ἡ ἐλληνικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησία. Τὰ σπίτια τῶν χωρικῶν εἶναι πλινθόκιστα καὶ σκεπασμένα μὲ καλάμια. Ἡ πρωτεύουσά εἶναι τὸ Βουκουρέστιον.

8. Τὸ Βουκουρέστιον (κ. 350.000) ἔχει πολλὰ μεγαλοπρεπῆ δημόσια οἰκοδομήματα, ἀλλὰ γενικῶς ἔχει μορφὴν ἀνατολικῆς πόλεως, αἱ δὲ μικραὶ οἰκίαι τῶν χωρικῶν κατέχουν ἑκτασιν παρὰ πολὺ μεγάλην καὶ χάνονται κάτω ἀπὸ ὀλοπράσινα φυλλώματα. Διὰ τοὺς ἐρχομένους ἀπὸ τὴν Εὐρώπην φαίνεται πόλις ἀνατολική, ὁ ἐξ Ἀσίας δὲ ἐρχόμενος εἰς τὸ Βουκουρέ-

στιον δύναται νὰ εἶπῃ «ἐπὶ τέλους ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Εὐρώπην!» Σπουδαιότατον κτῆμα τοῦ Βουκουρεστίου εἶναι τὰ πλούσια νοσοκομεῖα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐτήσιον εἰσόδημα τεσσάρων ἑκατομμυρίων καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ὅποιος δῆποτε εὕρισκει περίθαλψιν δωρεάν. Τὸ Ἰάσιον εἶναι ἡ κυριώτερα πόλις τῆς Μολδαβίας, εἰς τὴν Βεσσαραβίαν πρωτεύει τὸ Κισινὸβ καὶ εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν ἡ Κλαούσεμבורγ.

Ἡ Κωνσταντῖνα εἶναι ὁ λιμὴν τῆς Ρουμανίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Ρουμανία ἐγένεν ἀνεξάρτητον βασιλείον τῷ 1880. Περιελάμβανε τότε τὰς ἐπαρχίας Βλαχίαν, Μολδαυίαν καὶ Δόβρουτσαν. Τὸ 1919 ἀπέκτησε τὴν Τρανσυλβανίαν τὴν Βουκοβίαν καὶ τὴν Βεσσαραβίαν. Ἡ Μολδαυία, ἡ Βλαχία καὶ ἡ Βεσσαραβία εἶναι πεδιάδες ἀπέραντοι, ἡ Τρανσυλβανία εἶναι ὀρεινὴ χώρα μεταλλοφόρος καὶ χρυσοφόρος, ὁ Δούναβις ἀποτελεῖ τὸ νότιον σύνορον τῆς Ρουμανίας. Ἀπὸ τὰς «σιδηρᾶς πύλας» καὶ πέραν σχηματίζει εἰς πολλὰ σημεῖα τῆς ρουμανικῆς πεδιάδος ἐκτεταμένα ἔλη· εἶναι γεμᾶτος ψάρια καὶ εἰς τοὺς καλαμῶνας τῶν ὀχθῶν του συντηροῦνται χίλιδες βόδια καὶ ἄλογα. Ἡ Ρουμανία εἶναι πλουσιωτάτη χώρα. Ἡ ρουμανικὴ γλῶσσα εἶναι θυγάτηρ τῆς ἀρχαίας λατινικῆς. Οἱ Ρουμᾶνοι εἶναι φιλήσυχοι καὶ ἐργατικοί. Τὸ Βουκουρέστιον εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Ρουμανίας.

Η ΝΟΤΙΟΣΛΑΥΪΑ. Θέσις. Πρὸς Β. Αὐστρία καὶ
 Οὐγγαρία, πρὸς Α. Ρουμανία καὶ Βουλγαρία, πρὸς Ν. Ἑλ-
 λὰς καὶ Ἀλβανία, πρὸς Δ. Ἀδριατικὴ Θάλασσα καὶ Ἰταλία.
 Ἐκτετασις. 245000 τετραγ. χιλιόμετρα.
 Πληθυσμός. 12 περίπου ἑκατομμύρια.
 Ὄρη. Δυναρικοί ἄλπεις, καὶ ὁ Σκάδωρ.
 Ποταμοί. Δούναβις, Δραῦος, Σάβος, Μοράβας, Ἀξιός.
 Ἡ Νοτιοσλαβία εἶνε ἡ δευτέρα μετὰ τὴν Ρουμανίαν
 χώρα τῆς βαλκανικῆς. Εἶνε χώρα πλουσία εἰς γεωργικὰ καὶ
 κτηνοτροφικὰ εἶδη. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ Βελιγράδιον. Ἄλλαι
 πόλεις: ἡ Νίσα εἰς τὴν διακλάδωσιν τῶν μεγάλων σιδη-
 ροδρομικῶν γραμμῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Θεσ-
 σαλονίκης. Τὸ Ἄγραμ, ἡ ὀρειοτέρα πόλις· ἡ Θηρεσιούπολις·
 ἡ μεγαλύτερα πόλις εἰς τὰ Β. σύνορά της· ἡ Ζάγρα· τὸ Σερά-
 γεβον, καὶ τὸ Μοναστήριον.

NOTIOΣΛΑΥ·I·A

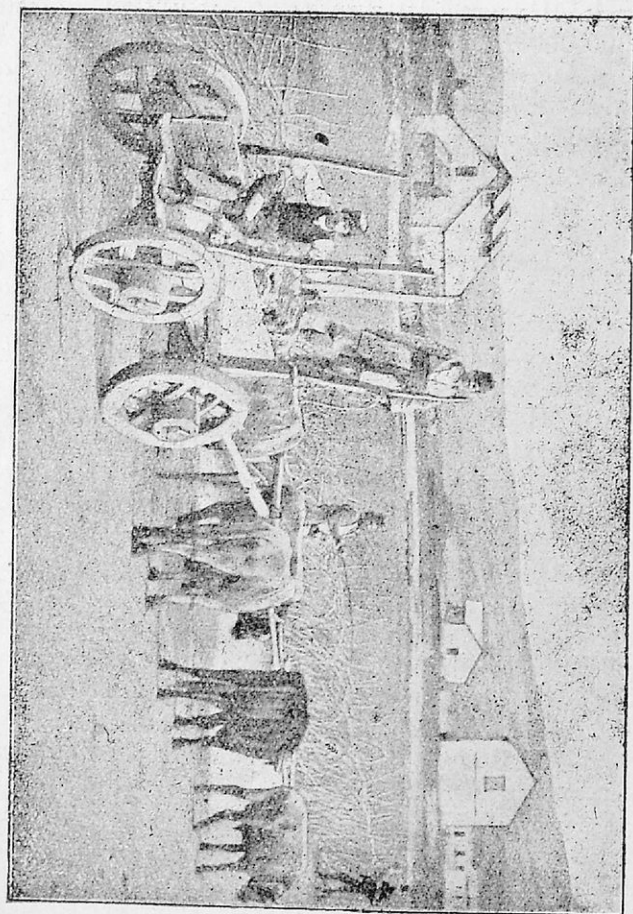
1. Μέχρι τοῦ 1919 ἡ Σερβία ἦτο μικρὸν βασίλειον 2,500,000 κατοίκων. Μετὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους καὶ πρὸ πάντων μετὰ τὸν μέγαν πανευρωπαϊκὸν πόλεμον ἀπέκτησε νέας χώρας καὶ ἔγινε ἰσχυρὸν κράτος μετὰ πληθυσμὸν τῶν 12 περίπου ἑκατομμυρίων κατοίκων ὑπὸ τὸ ὄνομα βασιλείου τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων.

2. Ἡ Νοτιοσλαβία περιλαμβάνει σήμερον τὰς ἑξῆς χώρας· τὴν παλαιὰν Σερβίαν, τὸ Μαυροβούνιον, τὴν βόρειον Μακεδονίαν, τὴν Βοσνίαν, τὴν Ἑρζεγοβίνην, τὴν Δαλματίαν, τὴν Κροατίαν, τὴν Σλαβονίαν καὶ μέρος τοῦ Βανάτου.

3. Ἡ Σερβία. Μέγα μέρος τῆς χώρας ταύτης καλύπτεται ἀπὸ πυκνὰ δάση δρυῶν, κατασταναεῶν καὶ ἄλλων δένδρων, τὰ ὅποια παρέχουν καὶ ξυλείαν, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐδίδανον τροφὴν πρὸς συντήρησιν χοίρων. Ἀγέλαι χιλιάδων χοίρων βόσκουν ὑπὸ τὰ πυκνὰ δάση τῶν δρυῶν. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς κτηνοτροφίας ἀποτελεῖ ἓνα τῶν κυριωτέρων πόρων τῶν κατοίκων. Ἡ χώρα εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινὴ μετὰ ἄφθονα νερά. Μεγαλύτερα πεδιάς εἶναι ἡ τοῦ Τιμόκ. Κυριωτέρα ἀρτηρία τῆς εἶναι ὁ ποταμὸς Μοραύας, χυνόμενος εἰς τὸν Δούναβιν.

4. Ἡ Βοσνία ἡ πλουσία καὶ ἡ Ἑρζεγοβίνη ἡ πετρώδης εἶναι χῶραι ὄρειναι καὶ δασώδεις· εἰς τὰ ὄρη αὐτῶν ζοῦν ἄφθονα ἀγρίμια (ἀλώπεκες, λύκοι, λύγκες, ἄρκτοι). Πλέον ἀπὸ 1500 ἄρκουδες φονεύουν κατ' ἔτος μόνον εἰς τὴν Βοσνίαν.

5. Ἡ Δαλματία καταλήγει εἰς τὴν θάλασσαν σχηματίζουσα ἀκτὰς πολυσχιδεῖς, πραγματικὰ φιόρδ, τὰ ὅποια κάμνουν τὴν χώραν ὁμοίαν πρὸς τὴν Νορβηγίαν, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι τὰ βουνά της δὲν ἔχουν παγετῶνας καὶ δάση ὅπως εἰς τὴν Νορβηγίαν. Λέγουν ὅτι αἱ ναυπηγικαὶ ἀνάγκαι τῶν Βε-

Βοδάμζα Έρζεβίνγς.

νετῶν εἰς πηλαιοτέρους χρόνους ἀπεγύμνωσαν τὴν χώραν ἀπὸ τὰ δάση της. Οἱ κάτοικοί της, εἶναι τολμηροὶ καὶ ἐπιδέξιοι ναυτικοί. Πληθὸς νησιᾶ καλύπτει τὰς ἀκτὰς της. Εἰς τὸ νοτιώτατον σημεῖον τῶν δαλματικῶν ἀκτῶν ὑπάρχει ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους καὶ ἀσφαλεστέρους λιμένας τοῦ κόσμου, ὁ λιμὴν τοῦ Καττάρου Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Ζάρα πόλις ἀρχαιοτάτη (κ. 40.000)

6. **Ἡ Κροατία** εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ ὄρεινή. Κατὰ τὸ ἄλλο ἥμισυ εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν οὐγγρικήν πεδιάδα, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τμήμα. Ἡ πρωτεύουσα της Ἄγραμ (σερβιστὶ Ζαγκρέμπ) εἶναι μὲ ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας καὶ ὡραιότερας πόλεις τῆς Νοτιοσλαβίας. (κ. 100.000).

7. **Ἡ Σλαβονία** κεῖται μετὰ τοῦ Σοῦου καὶ Δραῦου, παραποτάμων τοῦ Δουνάβεως. Εἶναι τὸ Νε τμήμα τῆς μεγάλης οὐγγρικής πεδιάδος.

8. Τὸ κλίμα τῆς Νοτιοσλαβίας ποικίλλει ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Τὰ ὄρη τῆς Δαλματίας καὶ τῆς Βοσνίας ἀποκλείουν τοὺς θαλασσίους ἀνέμους νὰ φθάσουν μέχρι τῆς κυρίως Σερβίας. Ἐνεκα τούτου ἔχει κλίμα καθαρῶς ἡπειρωτικόν. Ἐπὶ πλέον ἐπειδὴ εἶναι ἐκτεθειμένη, ἔνεκα τῆς πρὸς βορρᾶν κλίσεως τοῦ ἐδάφους της, εἰς τοὺς παγεροὺς βορείους ἀνέμους, δὲν εἶναι σπανία θερμοκρασία κατὰ τὸ θέρος εἰς Σερβίαν 40° καὶ 45°, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα 14 ἕως 18 κάτω τοῦ μηδενός. Τὰ παραθαλάσσια διαμερίσματα ἔχουν κλίμα μαλακώτερον, μαστίζονται ὅμως συχνὰ ὑπὸ τοῦ σιρόκου καὶ τῆς μπόρας.

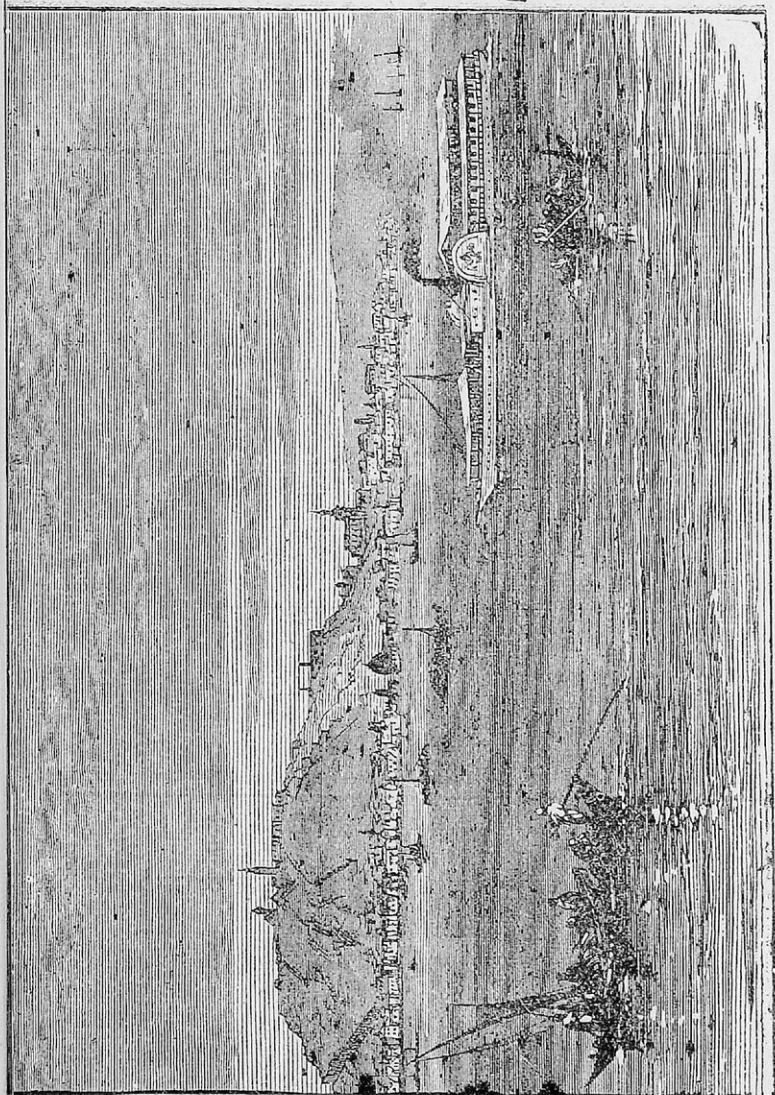
9. Οἱ κάτοικοι τοῦ βασιλείου ἀνήκουν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν. Ὑπάρχουν ὅμως εἰς τὴν Βοσνίαν καὶ Μακεδονίαν ἀρκετοὶ Μωαμεθανοί. Ὅλοι σχεδὸν εἶναι γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι, πλὴν τῶν κατοίκων τῶν πόλεων. Μὲ τὸ βασίλειον τῶν Σέρβων;

Κροατών καὶ Σλοβένων ἠνώθη καὶ τὸ Μαυροβούνιον, χώρα πολὺ ὄρεινὴ καὶ τραχεῖα· μερικὰ ἀπὸ τὰ ὄρη τοῦ πλησιάζουν τὰς 3000 μέτρα ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Οἱ Μαυροβούνιοι εἶναι Σέρβοι ὄρεινοί· εἶναι γενναῖοι καὶ φιλελεύθεροι ἀλλ' ἀπαίς δευτοί· οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν εἶναι κτηνοτρόφοι· σχεδὸν δὲ ὅλοι ὀπλοφοροῦν. Οἱ Σέρβοι εἶναι λαονόημων καὶ γενναῖος.

10. Βελιγράδιον. Πρωτεύουσα τοῦ κράτους εἶναι τὸ Βελιγράδιον (κ. 110,000) εἶναι ἐκτισμένον εἰς ὕψωμα ἐκεῖ ὅπου ὁ Σαῦος χύνεται εἰς τὸν Δούναβιν. Ἀπὸ τοῦ δημοσίου κήπου τοῦ Βελιγραδίου ἡ θέα πρὸς τὸν Δούναβιν καὶ τὸν Σαῦον καὶ τὴν πέραν ἀχανῆ πεδιάδα εἶναι μεγαλοπρεπής. Ἀτμόπλοια, ἱστιοφόρα, ἀτμάκατοι, λέμβοι, ἀνέρχονται καὶ κατέρχονται τοὺς γίγαντας τοῦτους ποταμούς. Πρόβατα, βόδια, ἄλογα κατὰ μεγάλα κοπάδια βόσκουν εἰς τὴν ἀπέραντον πεδιάδα καὶ σιδηροδρομικαὶ ἀμαξοστοιχίαι τὴν διασχίζουν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις.

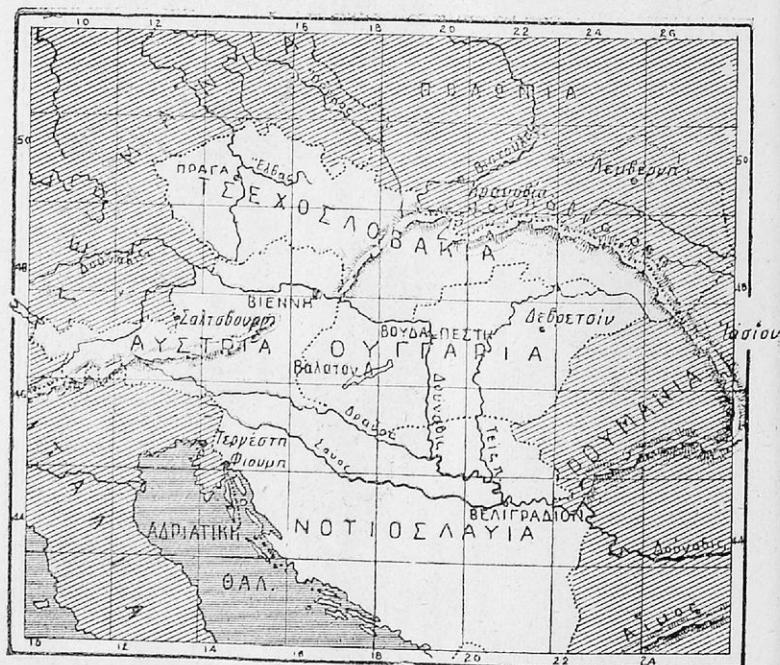
Ἄλλαι πόλεις ἄξιαι λόγου εἶναι ἡ Νίσσα (κάτ. 60,000) πρὸς Ν. τοῦ Βελιγραδίου ὅπου διακλαδοῦται ἡ πρὸς Σόφιαν—Κωνσταντινουπόλιν σιδηροδρομικὴ γραμμὴ καὶ τὸ Μοναστήρι (Βιτώλια κάτ. 60,000) πρὸς Β. τῆς Φλωρίνης, τοῦ ὁποίου ὁ πληθυσμὸς εἶναι ἑλληνικός. Τὸ Ἄγραμ, πρωτεύουσα τῆς Κροατίας, 110,000 κ. Ἡ Θηρεσιούπολις, πρωτεύουσα τῆς Σλαβονίας 150,000 κ. Ἡ Ζάρα πρωτ. τῆς Δαλματίας, τὸ Σεράγιεβον πρωτ. τῆς Βοσνίας,

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Σερβία ἦτο μικρὸν βασίλειον τῆς βαλκανικῆς· ἀπὸ τοῦ 1919 ἐμεγεθύνθη διὰ τῆς προσαρτήσεως τῆς Βοσνίας, Ἑρζεγοβίνης, Δαλματίας, Κροατίας, Σλοβενίας καὶ Μαυροβουνίου. Σήμερον λέγεται βασίλειον τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων. Μεγάλαι περιοχαὶ τοῦ βασιλείου εἶναι σκεπασμέναι ἀπὸ πυκνὰ δάση. Κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ χώρα εἶναι ὄρεινὴ· Παράγει πολλὰ δασικά, γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Οἱ κάτοικοι εἶναι Σλαῦοι, οἱ Σλαῦοι τοῦ νότου (Νοτιοσλαῦοι). Τὸ κλίμα τραχὺ ἡπειρωτικόν, ὁ χειμὼν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δριμύτατος.

Τὸ Βελιγράδιον, καὶ ὁ ποταμὸς Δούναβις

ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

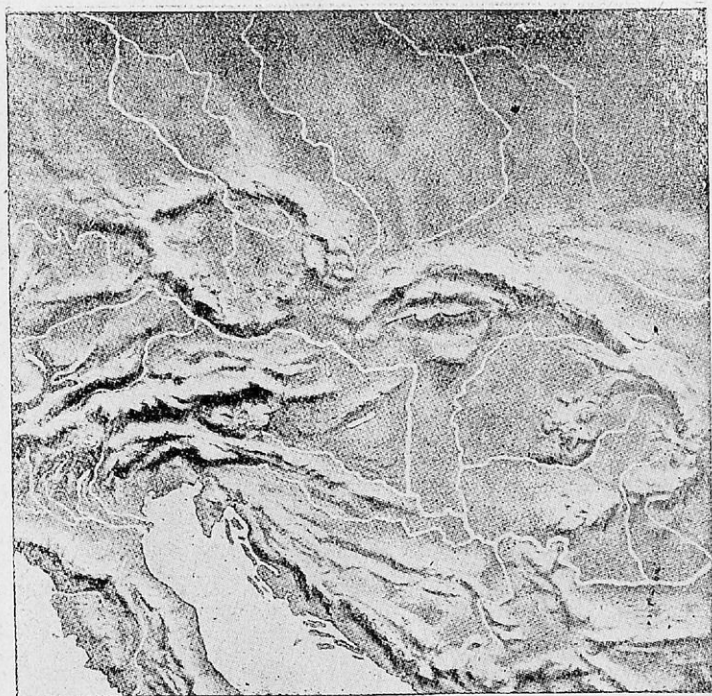

ΤΑ ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΔΟΥΝΑΒΙΝ ΚΡΑΤΗ

(Αυστρία.—Ούγγαρια.—Τσεχοσλοβακία)

Ὁ Παγκόσμιος πόλεμος ἐπέφερε τὴν κατάρρευσιν τῆς Αὐστροουγγαρίας. Πολλὰ χωρὰ αὐτῆς διευμερῶσθησαν μετὰ τῶν γειτονικῶν Κρατῶν. Ἡ Ἰταλία κατέλαβε τὸ Κάρσι μετὰ τῶν λιμένων Τερῆστης καὶ Φιούμης. Ἡ Σερβία τὴν Κροατίαν Σλαβονίαν Βοσνίαν Ἑρζεγοβίνην καὶ μέρος τοῦ Βανάτου. Ἡ Γερμανία τὴν Τρανσυλβανίαν, καὶ ἡ Πολωνία τὴν Γαλικίαν.

ΧΑΡΤΗΣ ΑΝΑΓΛΥΦΟΣ

ΤΑ ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΔΟΥΝΑΒΙΝ ΚΡΑΤΗ

Αἱ ἄλλαι χῶραι αὐτῆς ἐσχημάτισαν τρία νέα Κράτη. Τὴν Αὐστρίαν τὴν Οὐγγαρίαν καὶ τὴν Τσεχοσλοβακίαν.

ΑΥΣΤΡΙΑ. Ἐκτασίς 84.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα κά-
τοικοι 6.600.000. (79 κατὰ τετραγ. χιλιομ.).

ΟΥΓΓΑΡΙΑ. Ἐκτασίς 88.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα,
κάτοικοι 7.500.000. (85 κατὰ τετραγ. χιλιομ.).

ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ. Ἐκτασίς 140.600 τετραγωνικά
χιλιόμετρα. 13.500.000 κάτοικοι. (96 κατὰ τετραγ. χιλιομ.).

ΑΥΣΤΡΙΑ

1. Ἡ Αὐστρία ἐκτείνεται μεταξύ τῆς γερμανικῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας καὶ διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Δουνάβεως. Ἀπὸ κανένα μέρος τῶν συνόρων τῆς δὲν βρέχεται ἀπὸ θάλασσαν· εἶναι καθαρῶς μεσογειακὸν κράτος. Πολὺ διευκολύνει τὴν χώραν εἰς τὰς συγκοινωνίας τῆς ὁ Δούναβις, ὁ ὁποῖος εἶναι πλωτὸς πολὺ πέραν τῶν αὐστριακῶν συνόρων πρὸς τὴν Γερμανίαν.

2. Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι καθαρῶς ἡπειρωτικόν· δὲν εἶναι σπάνιαι θερμοκρασίαι 10 καὶ 15 βαθμῶν κάτω τοῦ μηδενὸς τὸν χειμῶνα· αἱ βροχαὶ εἶναι ἄφθονοι εἰς τὰ δυτικὰ πρὸ πάντων τμήματα τῆς χώρας.

3. Ἀρκετὸν μέρος τῶν ΒΑ Ἀλπεων ἀνήκει εἰς τὴν Αὐστρίαν, μὲ τοπεῖα ἀπαραμίλλου ὠραιότητος. Παγετῶνες ἐδῶ, καταρράκται ἐκεῖ, δάση χωρὶς ἀρχὴν καὶ τέλος διατηρούμενα θαυμάσια καὶ ὡς ἱερὰ προστατευόμενα ὑπὸ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν κατοίκων, παρέχουν εἰς τὸ βλέμμα τοῦ περιηγητοῦ χαριεστάτας εἰκόνας. Τὰ δάση ἄλλως τε εἰς τὴν Αὐστρίαν εἶναι ὁ κυριώτερος πλοῦτος τῆς χώρας καὶ εἰς καμμίαν ἄλλην χώραν τοῦ κόσμου δὲν ἐκμεταλλεύονται τὸν δασικὸν πλοῦτον μεθοδικώτερα ἀπὸ τὴν Αὐστρίαν. Ἡ δασοκομικὴ ἐπιστήμη κατῳρῶθαι ἐκεῖ καὶ τὰ δάση νὰ διατηρῇ καὶ πλοῦτον πολὺν νὰ εἰσπράττῃ ἡ χώρα ἀπὸ τὴν ξυλείαν καὶ τὰ λοιπὰ δασικὰ προϊόντα.

4. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Αὐστρίας εἶναι περίπου 6½ ἐκατομμύρια κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι εἶναι γερμανοί. Τὰ βιομηχανικὰ τῆς Αὐστρίας προϊόντα εἶναι δέρματα πολλὰ, μάλλινα υφάσματα. Φημίζονται καὶ τὰ μεταξωτὰ καὶ τὰ πέτσινα χειρόκτια τῆς Βιέννης.

5. Ἡ Βιέννη (κάτ. 1,800,000), ἡ πρῶτεύουσα τῆς Αὐστρίας, εἶναι ἡ βασίλισσα τῶν γερμανικῶν πό-

λεων. Ἡ παλαιὰ πόλις Βιέννη εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως. Γύρω τῆς παλαιᾶς πόλεως ὑπῆρχε φρούριον, τὸ ὁποῖον ἐκρόημνισαν καὶ εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἑκαμὴν μίαν ἀπὸ τὰς ὠραιότερας λεωφόρους τοῦ κόσμου, πλάτους 40 μέτρων. Τὴν διήρυσαν εἰς πολλὰ βουλεβάρτα τὰ ὁποῖα ὀνομάζουσιν Ρίγγ.

6. Εἰς τὰ Ρίγγ αὐτὰ εἶναι ὅλαι αἱ λαμπρότεραι οἰκοδομαὶ τῆς Βιέννης· ἦτοι τὸ Πανεπιστήμιον, ἡ Βουλὴ, τὰ μουσεῖα, τὸ θέατρον, ἡ Ὀπερα, τὰ ἀνάκτορα, ὁ δημόσιος κήπος κλπ. Ἐξω τῶν Ρίγγ ἐκτείνεται ἡ νέα Βιέννη. Διὰ μέσου τῆς Βιέννης διέρχεται διακλάδωσις τοῦ Δουνάβεως, ἡ ὁποία σχηματίζει ποταμόν, τὸν ὁποῖον διασχίζουν κομψὰ ἀτμόπλοια ταξιδιωτῶν. Κατὰ μῆκος τῶν ὄχθων τοῦ ἐκτείνεται ὠραία προκυμαία με κομψὰς γεφύρας καὶ ὠραίους κήπους.

7. Εἰς τὸ Β. ἄκρον τῆς Βιέννης διέρχεται ὁ Δούναβις. Κατὰ μῆκος τῆς ἀπεράντου προκυμαίας τοῦ εὐρίσκονται πάντοτε ἀραγμένα ἑκατοντάδες ἀτμόπλοια ἐπιβατικά, φορτηγά, πολεμικά, μικρὰ καὶ μεγάλα. Ἀλλὰ παραλαμβάνουν ἐπιβάτας διὰ Βουδα-πέοτην, Βελιγράδιον κλπ. ἢ διὰ λιμένας τῆς Γερμανίας καὶ ἄλλα φορτῶνουν καὶ ξεφορτῶνουν ἐμπορεύματα με τοὺς τεραστίους γεράνους τῆς προκυμαίας.

8. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἐκτείνεται μεταξὺ τοῦ Δουνάβεως καὶ τῆς πόλεως τὸ δημόσιον πάρκον (ἄλσος) τῆς Βιέννης, ὀνομαζόμενον Πράτερ. Τὸ Πράτερ εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἄλσος τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς Βιέννης ἐκτείνεται ἄλλο μέγα καὶ ὠραῖον δημόσιον πάρκον, τὸ Σεμπρούν, ὅπου τὰ θερινὰ ἀνάκτορα τοῦ πρώην αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρουγγαρίας.

9. Ἡ Βιέννη ἔχει τὸ σχέδιον τῶν Παρισίων.

Δὲν ὑπάρχει καμμία ἄλλη πόλις τῆς Εὐρώπης, εἰς τὴν ὁποίαν κατοικοῦν τόσοι πολλοὶ εὐγενεῖς, ὅπως εἰς τὴν Βιέννην. Ἐκατοντάδες οἰκογενειῶν, πριγκίπων

καὶ ἄλλων εὐγενῶν διαμένουν εἰς αὐτὴν τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἔτους.

10. **Τὸ Λύντζ** (κάτ. 93,000) εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως ὅπου ἐνοῦνται αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμὴ Βιέννης—Πράγας καὶ Βιέννης—Μονάχου. Εἶναι τὸ κέντρον τῆς μεταξὺ Γερμανίας καὶ Αὐστρίας νηυσιπλοΐας τοῦ Δουνάβεως.

11. **Γράτς** (κάτ. 157.000), ὡραία πόλις με Πανεπιστήμιον καὶ Πολυτεχνεῖον καὶ πλεῖστα ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα δι' αὐτοῦ διέρχεται ὁ σιδηρόδρομος Βιέννης—Τεργέστης. Εἶναι βιομηχανικὴ πόλις καὶ ἔχει μεγάλα σιδηρουργεῖα καὶ ἄλλα ἐργοστάσια.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ δημοκρατία τῆς Αὐστρίας συνορεύει με 6 κράτη, Ἰταλίαν, Ἑλβετίαν, Γερμανίαν, Τσεχοσλοβακίαν, Οὐγγαρίαν καὶ Νοτιοσλαβίαν. Ἡ σημερινὴ δημοκρατία τῆς Αὐστρίας εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ κράτη, τὰ ὅποια προῆλθον ἐκ τῆς διαλύσεως τῆς αὐστρουγγρικῆς αὐτοκρατορίας. Ὁ Δούναβις, διαρρέων ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς τὴν χώραν, εἶναι πλωτὸς πέραν τῶν πρὸς δυσμᾶς συνόρων τῆς καὶ ἐξυπηρετεῖ τοὺς κατοίκους μαζὶ με τὸ πυκνὸν δίκτυον τῶν σιδηροδρόμων τῆς. Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι καθαρῶς ἡπειρωτικόν καὶ τὸν χειμῶνα ψυχρότατον. Ἡ Αὐστρία εἶναι χώρα μᾶλλον ὄρεσιν καὶ μέγα μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς καλύπτεται ὑπὸ δασῶν, τὰ ὅποια δίδουν πλοῦτον πόλιν διὰ τῆς μεθοδικῆς ἐκμεταλλεύσεώς των. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Αὐστρίας εἶναι γερμανικῆς καταγωγῆς. Αἱ κυριώτεραι ἀσχολίαι τῶν κατοίκων εἶναι αἱ ἀγροτικαί. Ἡ βιομηχανία οὐκ ἀνεπτυγμένη, ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλας βιομηχανικὰς χώρας.

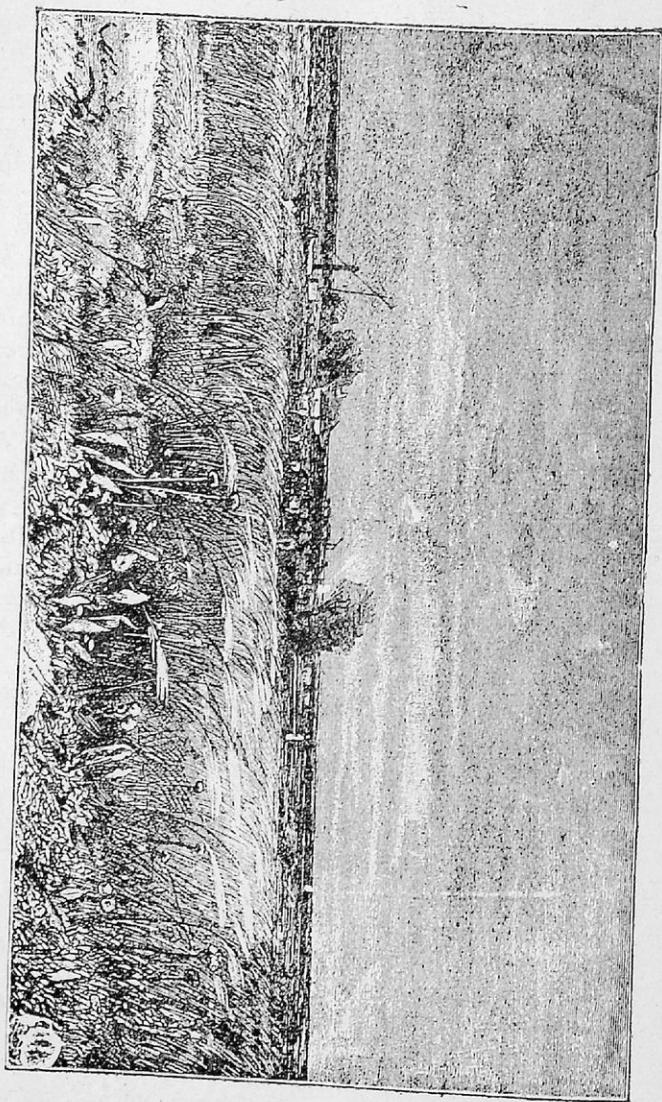
Ἡ Βιέννη, ἡ πρωτεύουσα τῆς Αὐστρίας, εἶναι ἡ βασιλίςσα τῶν γερμανικῶν πόλεων. Ἐχει καὶ τὸν μεγαλύτερον δημόσιον κήπον τῆς Εὐρώπης. Ἄλλαι πόλεις εἶναι ἡ Λύντζ καὶ ἡ Γράτς.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

1. Ἡ Ούγγαρία κεῖται πρὸς Ἀ τῆς Αὐστρίας, εἶναι χώρα πεδινή, σχεδὸν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον διαρρέεται καὶ αὕτη ὑπὸ τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ παραποτάμου Τίζα. Κατὰ χιλιάδας βόσκουν εἰς τὰς πεδιάδας τῆς καὶ εἰς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν τῆς οἱ ἵπποι καὶ οἱ βόες. Ὅπως καὶ ἡ Αὐστρία, οὕτω καὶ Ούγγαρία εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ὁ Δούναβις καὶ ὁ Τίζας, ὅταν πλημμυροῦν, μεταβάλλουν δι' ὀλίγον χρόνον μέγα μέρος τῆς ούγγρικῆς πεδιάδος εἰς ἐκτεταμένην θάλασσαν. Μεταξὺ τοῦ Τίζα καὶ τοῦ Δουνάβεως, τῶν δύο αὐτῶν κυριωτέρων ποταμῶν τῆς Ούγγαρίας, τῶν ὁποίων ὁ ροῦς εἶναι παράλληλος εἰς διάστημα 350 περίπου χιλιομέτρων, ἐκτείνεται ἡ ούγγρικὴ «Μεσοποταμία», λωρὶς γῆς, πλάτους 80 ἕως 90 χιλιομέτρων. Ἡ χώρα αὕτη ἔχει κατὰ τὸ θέρος καῦμα Σαχάρας καὶ πολικὸν ψῦχος κατὰ τὸν χειμῶνα· εἶναι ἀμμώδης, χωρὶς πηγὰς καὶ χωρὶς ἓνα λιθαράκι. Τὴν κατοικοῦν πρὸ πάντων ποιμένες νομάδες, ἀλλὰ καὶ γεωργοὶ πολλοί, διότι εἶναι γονιμωτάτη.

2. Οἱ Οὔγγροι ἢ Μαγυάροι κατώρθωσαν νὰ διατηρήσουν μεταξὺ τόσων ἀλλοφώνων λαῶν τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἥθη τῶν προγόνων των. Εἶναι Τάταροι, συγγενεῖς τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι μετηνάστευσαν ἀπὸ τὴν Ἀσίαν καὶ ἐγκατεστάθησαν πρὸ χιλίων περίπου ἐτῶν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ ἄνω Δουνάβεως, ἡ ὁποία ἀπὸ τότε φέρει τὸ ὄνομά των. Ὑπῆρξαν ἐπὶ ἔτη πολλὰ ἡ μάστιξ τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ, ἐκχριστιανισθέντες ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἀναμειχθέντες μετὰ Γερμανῶν, Σλαβῶν καὶ Ρουμάνων, ἀπέβαλον τὴν πρώτην τραχύτητα καὶ διετήρησαν μόνον τὴν γλῶσσαν των, τὴν μαγυαρικὴν των ὑπερηφάνειαν, τὴν πρὸς τοὺς ξένους περιφρόνησιν καὶ τὴν ἀγάπην των πρὸς τὴν Ούγγαρίαν, «παράδεισον μεταξὺ ποταμῶν καὶ ὀρέων».

Ἡ ἐκτεταμένη Οὐγγρική πεδιάς ἢ πεδιάς τοῦ ἁγίου Δουνάβεως,

3. **Βούδα Πέστη** (κάτ. 927.000), πρωτεύουσα τῆς Ούγγαρίας, εἶναι πόλις διπλῇ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ὅστις χωρίζει τὴν μίαν ἀπὸ τὴν ἄλλην. Συνδέονται αἱ δύο διὰ θαυμασίας κρεμαστῆς γεφύρας καὶ διενεργεῖται καὶ εἰς τὰς δύο μέγα ἐμπορίον· ἡ Β ο Ὑ δ α ἡ μικροτέρα ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως. Ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ἀριστερᾶς ὄχθης ἐξαπλοῦνται ἡ Π έ σ τ η, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ μεγαλυτέρα ἐξαπλουμένη ἐπὶ τῆς πεδιάδος. Εἶναι πόλις νέα με ὠραίους δρόμους, μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομάς, ὠραιότατους ναύς, λαμπράν προκυμαίαν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως, πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκας, μουσεῖον καὶ ζωηροτάτην ἐμπορικὴν κίνησιν ἀποτελεῖ μετὰ τῆς Πέστης τὴν καρδίαν τῆς Ούγγαρίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. — Ἡ δημοκρατία τῆς Ούγγαρίας κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τῆς Αὐστρίας· εἶναι χώρα πεδινή. ἀρδευομένη ὑπὸ τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Τίβχα. Ἴπποι καὶ βόες τρέφονται κατὰ χιλιάδας εἰς τὴν Ούγγαρίαν, ὡσαύτως δὲ καὶ ἑκατομμύρια προβάτων καὶ αἰγῶν. Ὁ Δούναβις πλημμυροῖ συχνὰ καὶ κατακλύζει μεγάλας ἐκτάσεις. Μεταξὺ τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Τίβχα ἐκτείνεται ἡ ούγγρικὴ «Μεσοποταμία». Οἱ Οὔγγροι ἢ Μαγυάροι εἶναι ταταρικῆς καταγωγῆς· ἦλθον εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸ χιλίων περίπου ἐτῶν. Ἐξέχριστιανίσθησαν καὶ ἐξεπολιτίσθησαν, ἀλλ' ὅμως διετήρησαν τὴν γλῶσσάν των, τὰ ἔθνη των, τὴν ὑπερηφάνειάν των, ἥτις ἐμπνέει εἰς αὐτοὺς υἷσος πρὸς τοὺς γείτονάς των.

Πόλις πρωτεύουσα ἡ διπλῇ Βούδα-Πέστη ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως.

ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ

1. Τὸ σημερινὸν κράτος τῆς Τσεχοσλοβακίας ἀπετέλεσαν κυρίως τρεῖς ἐπαρχίαι, ἡ Βοημία, ἡ Μοραβία καὶ Σλοβακία. Κεῖται πρὸς βορρᾶν τῆς Αὐστρίας καὶ μετὰ τὴν βορείαν τὴν σύνορα γειτονεῖ πρὸς τὴν Γερμανίαν.

Ἡ Βοημία εἶναι χώρα ὑψηλὴ, ἔχουσα γύρω τῆς τὰ ὄρη "Ερτσ, Σουδήτια καὶ Γιγάντεια. Τὸ ἔδαφός τῆς εἶναι εὐφορὸν. Εἰς αὐτὴν ὑπάρχουν καὶ ὀνομασταὶ ἱαματικαὶ πηγαὶ (Κάρλσβαδ, Μάριενβαδ.)

2. Ζάχαρις. Ἡ δημοκρατία τῆς Τσεχοσλοβακίας εἶναι ἡ χώρα τῆς ζαχαρώς τῆς Εὐρώπης μετὰ 175 ἐργαστάσια. Τὰ κοκκινογούλια, τὰ ὅποια κολλιεργεῖ καὶ ἀπὸ τὰ ὅποια κατασκευάζεται ἡ ζάχαρις, καταλαμβάνουν ἑκτασιν 22,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, δηλ. 2 1/2 φορές τὸ μέγεθος τῆς Κρήτης.

"Αλλὰς μεγάλαν βιομηχανίαν ἔχει τὰς ἐξῆς:

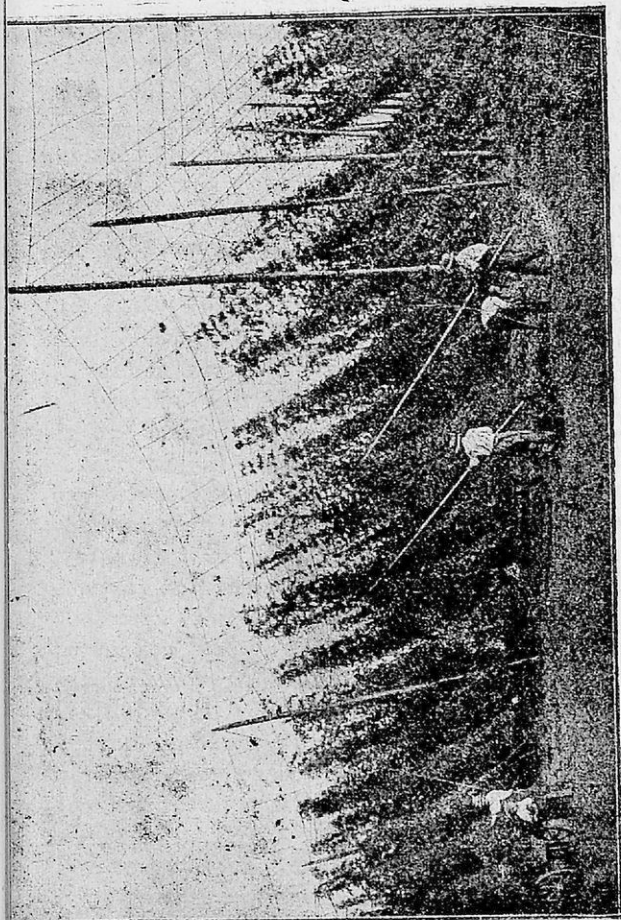
3. Νηματουργεῖα καὶ κλωστήρια μετὰ 500,000 ἐργάτας.

4. Μεταλλουργεῖα σιδήρου καὶ χάλυβος μετὰ 300,000 ἐργάτας. Τὰ ἐργαστάσια Σκόντα (τὸ Κρούπ τῆς Αὐστρίας) εἶναι ὀνομαστά εἰς ὅλον τὸν κόσμον διὰ τὰ πολεμικὰ ὄπλα καὶ τηλεβόλα των.

5. Ἡ ὑαλοουργία. Εἶναι ἡ πρώτη χώρα τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν ὑαλοαγίαν μετὰ 1700 ἐργαστάσια καὶ μετὰ 175,000 ἐργάτας.

6. Δερμάτινα εἶδη. Αἱ βιομηχανίαι τῶν δερμάτων μετὰ 100,000. Τὰ πέτσιναι χειρόκτια τῆς Τσεχοσλοβακίας φημίζονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἐξάγονται κατ' ἔτος ἰδίᾳ εἰς Ἀγγλίαν καὶ Γερμανίαν.

7. Ζυθοποιία. Ἡ Τσεχοσλοβακία εἶναι ἡ πρώτη χώρα τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς βύνης, ἐκ τῆς ὁποίας κατασκευάζεται ἡ μπύρα. Ἡ ἀφθονία καὶ ἡ καλὴ ποιότης τῆς βύνης συνετέλεσαν νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς τεράστιον βαθμὸν ἡ ζυθοποιία ἰδίως

Ἡ συγχομὴ τοῦ λυκίσκου. Ὁ λυκίσκος εἶναι ἐναρριζώμενον φυτόν. Δὲν καλλιερ-
γεῖται μόνον· χόρην τῶν φαγοσάμων βλαστῶν του ἀλλὰ καὶ ἔνεκα τῶν καρπῶν του οἱ ὅποιοι
ὁμοιάζουν μὲ τὰ κουκουνάκια, τὰ ὅποια εἰς τὰ μικρά των φύλλα περιέχουν δένεας πλῆ-
ρεις ἀλεύρου λυκίσκου (Lupulin). Τοῦτο εἶναι τὸ πικρὸν στοιχεῖον τὸ ὁποῖον χρησι-
μεῖται κατα τῆς σήψεως καὶ τὸ ἔμποιον χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ζύθον.

εἰς τὸ Πίλσεν. Ἡ Τσεχοσλοβακία ἔχει 665 ζυθοποιεῖα.

8. Οἶνοπνευματοποιία. Ἐπίσης εἶναι ἡ πρώτη χώρα τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν παραγωγὴν οἶνοπνευμάτων μετὰ χίλια ἐργοστάσια.

9. Ράδιον. Εἶναι ἡ μόνη χώρα εἰς τὸν κόσμον, ἡ ὁποία ἔχει τὸ περισσότερον ράδιον. Τὸ 1922 εἶχε παρακαταθήκην 6 γραμμάρια (δύο δράμια), ποσὸν τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὑπερβολικόν.

10. Ἡ Τσεχοσλοβακία ἐξάγει ζάχαριν, ξυλείαν, θαλικὰ, γαϊάνθρακα, μηχανάς, μπίραν κλπ. Εἰσάγει δὲ ἐκ Νοτιοσλαβίας σιτηρά, ἐκ Πολωνίας πετρέλαιον καὶ ἀλάτι, ἐξ Ἰταλίας ρύζι, κρέας, λίπη κλπ.

11. Ἐπιπλα. Ἡ ἐντατικὴ ἐκμετάλλευσις τῶν ἀπεράντων δασῶν τῆς ἐδημιούργησε βιομηχανίαν ξυλουργικὴν. Τὰ ἐπιπλά τῆς, γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐπιπλα Βιέννης, εἶναι φημισμένα εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

12. Τὸ κλίμα τῆς εἶναι ψυχρόν, ἀλλ' ὑγιεινόν.

13. Οἱ Βοημοὶ καὶ οἱ Μοραβοί, οἱ γνωστοὶ ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα Τσέχοι, εἶναι Σλαῦοι. Ἀποτελοῦν μετὰ τῶν Πολωνῶν τοὺς Σλαῦους τοῦ βορρᾶ. Ἀπὸ ὅλους τοὺς Σλαῦους, αὐτοὺς μισοῦν περισσότερο οἱ παγγερμανισταί, διότι κατοικοῦν τὴν Βοημίαν, «χώραν ἐντὸς τῆς γερμανικῆς σαρκός». Καὶ τὸ γνωρίζουν οἱ Τσέχοι, ὅτι εἶναι Σλαῦοι καὶ δὲν κρύπτουν τὸ κατὰ τῶν Γερμανῶν μῖσός των καὶ δὲν φοβοῦνται νὰ τὸ λέγουν. Θὰ μείνουν παροιμοιώδεις πολλὰι θυελλώδεις συνεδριάσεις τῶν αὐστριακῶν Βουλῶν καὶ τὰ θορυβώδη ἐπεισόδια, τὰ ὁποῖα συχνὰ ἐδημιουργοῦν ζωηροὶ καὶ ἀτίθασσοι Τσέχοι βουλευταί, ὅταν πρὸ τοῦ πανευρωπαϊκοῦ πολέμου ἀπετέλουν μέρος τῆς αὐτοσυγκροτήσεως.

14. Ἡ Πράγα κ. 676,000 εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ κράτους. Κεῖται εἰς θαυμασίαν κεντρικὴν θέσιν, ὅπου διασταυροῦνται αἱ μετὰξὺ Γερμανίας καὶ αὐστρίας συγκοινωνίαι. Διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Μολδάου, τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου καλύπτει εἰς μῆκος 6 χιλιόμετρων. Ἡ Πράγα ἔχει μεγάλην ἐμπορικὴν κίνησιν εἰς ζάχα-

ριν, χαρτί, ξυλείαν, γυαλικά, σιδηρικά κλπ. Είναι ἡ πόλις αὕτῃ τὸ στάδιον τῆς ἀσπὸνδου πάλης τοῦ γερμανικοῦ πρὸς τὸ τσεχικὸν στοιχεῖον. Ἐκ τῶν λαμπροτέρων δημοσίων ἔργων εἶναι ἡ ἐπὶ τοῦ Μολδάου γέφυρα μὲ 16 τόξα καὶ μὲ 28 ἀνδριάντας οτολισμένη, ἡ ὁποία ἤρχισε τῷ 1358 καὶ ἐτελείωσε τῷ 1503. Τὸ μῆκος τῆς γεφύρας εἶναι 420 περίπου μέτρων. Ἐχει Πανεπιστήμιον ἀρχαιότατον, μουσεῖα, βιβλιοθήκας, μέγαρον μεγαλοπρεπῆ, μεγάλας πλατείας, θαυμασίους κήπους εἰς τὰ περίχωρα. Ἰδοὺ ἡ Πράγα, διὰ τὴν ὁποίαν ὑπερηφανεύονται οἱ Τσέχοι.

15. Πίλσεν (κάτ. 80,000) ἡ πόλις τῆς μπίρας. **Βρύννη** (μὲ κατ. 220,000) πόλις τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων· μετὰ τῶν λοιπῶν εκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων τῆς πόλεως ἀναφέρομεν τὴν σχολὴν τῶν κωφολόγων.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Τσεχοσλοβακία εἶναι πρὸς Β. τῆς Βαλκανικῆς εἰς τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης. Ὁμοιάζει πρὸς σφῆνα, ἡ ὁποία ἔχει καρφωθῇ ἐκ Δ πρὸς Α καὶ χωρίζει τὴν Αὐστρίαν καὶ Οὐγγαρίαν ἀπὸ τῆς Πολωνίας καὶ τῆς ὁποίας ἡ κορυφὴ εἶναι χωσμένη εἰς τὴν Γερμανίαν, ἡ δὲ μύτη ἐγγίζει τὴν Ρουμανίαν.

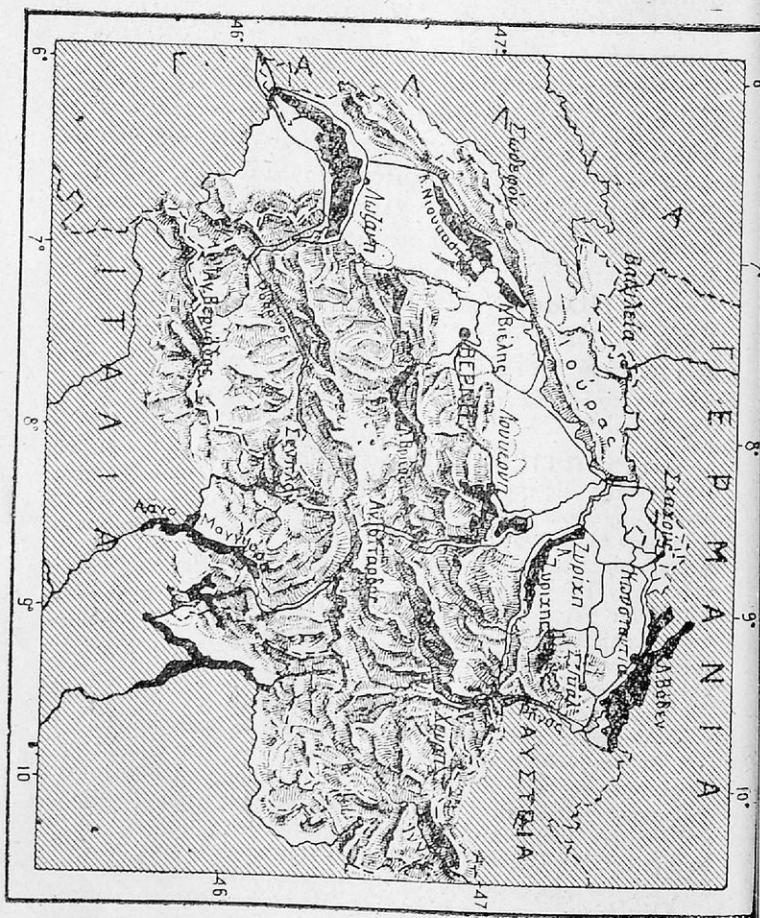
Εἶναι χώρα ὄρεινὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸ ΒΔ τόξον τῶν Καρπαθίων (Σλοβακία) καὶ ἀπὸ στρογγυλὸν ὄροπέδιον, τὸ ὁποῖον σχηματίζουν τὰ ὄρη Ἑρτσ, (μετάλλων) Σουδήτια καὶ Γιγάντεια.

Δὲν ἔχει ἔξοδον πρὸς τὴν θάλασσαν, οἱ δὲ ποταμοὶ τῆς Δούναβις καὶ Ἀλβις (Βαλτικὴ) ἔχουν διεθνοποιηθῇ.

Ἡ Τσεχοσλοβακία ἔχει τὰ 950]ο τῆς παραγωγῆς τῆς ζαχάρεως τῆς διαλυθείσης Αὐστρουγγαρίας, τὰ 80 ο]ο τῶν ἀνθρακωρυχείων, τὰ 90 ο]ο τῆς βιομηχανίας τοῦ βάμβακος καὶ τοῦ μαλλίου, τὰ 70 ο]ο τῶν μεταλλουργείων καὶ μηχανουργείων. Ἡ Τσεχοσλοβακία εἶναι νεώτατον κράτος προελθὸν ἀπὸ τὰ συντρίμματα τῆς αὐστρουγγρικῆς αὐτοκρατορίας.

Οἱ κάτοικοί της εἶναι Σλαῦοι. Μὲ τοὺς Πολωνοὺς ἀποτελοῦν τοὺς Σλαῦους τοῦ βορρᾶ· εἶναι γνωστοὶ ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα Τσέχοι· μισοῦν τοὺς Γερμανοὺς καὶ μισοῦνται ὑπ' αὐτῶν.

Πρωτεύουσα τοῦ κράτους εἶναι ἡ πόλις τῆς ζαχάρεως καὶ τῶν γυαλικῶν Πράγα (675,000 κ.) πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας. Ἡ πόλις τῆς μπίρας Πίλσεν (80,000 κ.). Ἡ πόλις τοῦ οἶνοπνεύματος, σιδηρουργίας καὶ ὑφαντουργίας Βορὴν (220,000 κ.). Ἡ πόλις τοῦ βάμβακος Μπρατισλάβα (78,000 κ.)

Ελβετία ἡ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἑλβετίας κατέχουν αἱ "Αλπεις. Πρὸς Β. τὴν διασχίζει τὸ ὄρος "Ιούρα. Μεταξὺ "Ιούρα καὶ "Αλπεων ἐκτείνεται κυματωσὶδὲς ὄρημεθιον 350-600 μ. ὕψους μὲ πολλὰς λίμνας.

Η ΕΛΒΕΤΙΑ

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.—Ἡ Ἑλβετία εἶνε μικροτέρα τῆς Ἑλλάδος (ἐκτασις 41300 τετραγ. χιλιομ.). Κεῖται εἰς τὴν καρδίαν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης μεταξὺ Γαλλίας, Ἰταλίας, Γερμανίας καὶ Αὐστρίας. Ἀναλόγως τοῦ ὕψους τοῦ ἐδάφους διακρίνομεν

1ον. Τὴν ἄλπειον Ἑλβετίαν (Ἄλπεις τοῦ Βαλαί, Ἄλπεις τῆς Βέρνης, Ἄλπεις τῶν Γκριζόν Ἄλπεις τοῦ Γκλαρίς).

2ον. Τὴν *ιουραϊκὴν Ἑλβετίαν*.

3ον. Ἐν ὁροπέδιον κυματοειδὲς μὲ ζώνην ἀπὸ λίμνας.

Τὸ κλίμα εἶνε ἡπειρωτικόν, ἀλλὰ ποικίλλει κατὰ τὸ ὕψος καὶ τὴν θέσιν.

Ἡ Ἑλβετία εἶναι μέγα κέντρον διαμοιρασμοῦ τῶν εὐρωπαϊκῶν ὑδάτων, δίδει πηγὰς εἰς τὸν Δούναβι, εἰς τὸν Πάδον, τὸν Ῥοδανόν, τὸν Ῥήνον, ὁ ὁποῖος δέχεται ὁλόκληρον ῥιπιδιον ποταμῶν ἀπὸ ὅλας τὰς λίμνας τῆς Ἑλβετίας, πλὴν τῆς λίμνης Λέμαν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.—Ἡ Ἑλβετία εἶναι καλλιεργημένη εἰς τὰς κοιλάδας καὶ τὰ ὁροπέδια. ἔχει ἐπίσης βοσκάς καὶ δάση.

Ὁ «λευκὸς ἄνθραξ» (τὸ νερό) ἀναπληροῖ τὸν «μαῦρον» καὶ αἱ ὑφαντικαὶ τῆς βιομηχανίας ἀκμάζουν (Ζυρίχη, Σαίν-Γκαλλ, Βασιλεία). Εἶναι ἐπίσης ἡ κατ' ἐξοχὴν χώρα τῆς ὥρολογιοποιίας (Γενεύη, Σώ-ντέ-Φόν).

Οἱ περιηγηταὶ συντελοῦν εἰς τὸν πλοῦτόν της.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.—Ἡ Ἑλβετία εἶνε δημοκρατία ὁμοσπονδιακὴ μὲ 3890000 κατοίκων, οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦν τὴν γερμανικὴν, τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν ἰταλικὴν. Ἡ Βέρνη εἶνε ἡ πρωτεύουσά της. Ἄλλ' αἱ πόλεις αἱ πλέον ἀκμάζουσιν εἶνε ἡ Ζυρίχη, ἡ Βασιλεία, ἡ Λωζάνη καὶ ἡ Γενεύη.

Ἡ Ἑλβετία ὀφείλει τὴν εὐημερίαν της εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἐνεργητικότητά τοῦ πληθυσμοῦ της.

11. ΕΛΒΕΤΙΑ

1. Ἡ μικρὰ ὁμοσπονδία τῆς Ἑλβετίας εἶναι μία ἀπὸ τὰς μικροτέρας χώρας τῆς Εὐρώπης. Αποτελεῖται ἀπὸ πολλὰς μικρὰς περιφερείας, αἱ ὁποῖαι λέγονται καντόνια, καὶ εἶναι ἡνωμένοι ὑπὸ μίαν κυβέρνησιν. Ἡ μεγαλοπρεπὴς φύσις τῆς Ἑλβετίας προσελκύει κατ' ἔτος πλήθη ἀνθρώπων ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, διὰ νὰ περάσουν δροσερὸ καλοκαῖρι. Γελαστοὶ κοιλάδες, κατηφεῖς χαράδραι, ἀπόκρημνοι βράχοι, παγετώνες, χιονοθύελλαι καὶ χιονοσκεπεῖς κορυφαὶ ὑπὸ οὐρανόν, μεταβαλλόμενον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, ἀποτελοῦν τὸ θέλγητρον καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἐλβετικοῦ τοπίου.

2. Δὲν ὑπάρχει πολὺς χρόνος εἰς τὴν Ἑλβετίαν πρὸς γεωργίαν. Ὑπάρχουν ὅμως ἀφθονοὶ βοσκαί. Ἡ ὑγρασία τοῦ ἐδάφους κατὰ τὸ θέρος ἀπὸ τὸ λειώσιμον τῶν χρόνων καὶ τῶν πάγων καὶ ἀπὸ τὰς συχνὰς βροχὰς κρατεῖ τὰ λιβάδια πάντοτε γλοερά. Κοπάδια ἀγελάδων ὁδηγοῦνται εἰς τὰ ὄρεινά λιβάδια καὶ τὰς ὑψηλότερας κοιλάδας κατὰ τὸ θέρος. Γραφικώταται καλύβαι τῶν ποιμένων εἶναι ἐγκατεσπαρμέναι εἰς τὰ πλευρὰ τῶν βουνῶν· εἶναι κατεσκευασμένα ὅλα ἀπὸ ξύλα. Τὸ κελάρισμα τῶν ρυακίων, τὰ ὁποῖα διαβαίνομεν ἐπὶ κορμῶν δένδρων, τὰ κουδούνια τῶν ἀγελάδων καὶ ἡ μελωδία τοῦ ἄσματος τοῦ βουσκού, τὸ ὁποῖον ἀντηγεῖ ἀπὸ βράχου εἰς βράχον, συμπληροῦν τὸ θέλγητρον τῆς σκηνῆς.

3. Τὸ ἄγριον ζῶον, διὰ τὸ ὁποῖον ἡ Ἑλβετία εἶναι κατ' ἐξοχὴν γνωστή, εἶναι ὁ αἰγάκρος, εἶδος αἰγὸς εἰς ἄγριν κατὰστασιν, ζῇ δὲ ὑψηλὰ εἰς τὰς Ἀλπεις. Εἶναι ταχὺ καὶ ἀσφαλὲς εἰς τὸ βάδισμά του, πηδᾷ δὲ ἀπὸ βράχου εἰς βράχον. Τὸ κυνήγι τῶν αἰγάκρων τὸ ἀγαποῦν πολὺ οἱ χωρικοὶ τῆς Ἑλβετίας.

1. Ὁ λευκὸς ἀνθραξ τῶν Ἀλπεων.— Βιομηχανία τῶν Ἀλπεων εἶναι ἡ χρησιμοποίησις ὡς κινητηρίου δυνάμεως τοῦ λευκοῦ ἀνθρακὸς τῶν δηλαδὴ

Κηνυγι Αιγάρων

τοῦ νεροῦ τῶν χειμάρρων καὶ τῶν καταρρακτῶν, τοὺς ὁποίους τροφοδοτοῦν τὰ χιόνια καὶ οἱ παγετῶνες. Ὑπελόγισαν ὅτι ἡ ὑδραυλικὴ δύναμις τῶν ὑδάτων τῶν Ἀλπεων εἶναι 25,000,000 ἵππων.

2. Καὶ διὰ τὴν ἐννοήσωμεν καλῦτερον, τί τεράστιος πλοῦτος εἶναι ἡ δύναμις τῶν 25,000,000 ἵππων ἀρκεῖ νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἀτμομηχαναὶ αὐτῆς τῆς δυνάμεως χρειάζονται νὰ κάψουν ἐτησίως 140,000,000 τόννους γαιανθράκων, διὰ τὴν ἐξαγωγὴν μόνον τῶν ὁποίων ἀπαιτοῦνται 500,000 ἐργάται!

3. Χάρις εἰς τὸν λευκὸν ἄνθρακα ἡ ἠλεκτροχημεία καὶ ὁ ἠλεκτρικὸς φωτισμὸς εἶναι παντοῦ διαθέσιμος, εἰς τὰ μικρότερο χωρία καὶ εἰς τὰς καλύβας τῶν χωρικῶν. Ὁμοίως καὶ τὰ ἠλεκτρικὰ τράμ καὶ οἱ ἠλεκτρικοὶ σιδηρόδρομοι ὑπάρχουν παντοῦ.

4. **Τυρί.** Ἡ Ἑλβετία ἔχει 1,500,000 ἀγελάδας. Ἀπὸ αὐτὰς κατασκευάζονται τὰ τυριά της, τὸ βοῦτυρον καὶ τὸ γάλα της, τὸ ὅποῖον στέλλεται συμπεπικνωμένον εἰς κυτία εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

5. **Ὁρολόγια.** Παρὰ τὸν ἐμπορικὸν συναγωνισμόν ἡ Ἑλβετία κατέχει τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὸν κόσμον εἰς τὰ ὁρολόγια. Εἰς τὸ καντόνι τοῦ Νευσατέλ καὶ τὴν Γενεύην ὑπάρχουν σχολαὶ ὁρολογοποιίας. Εἰς 60,000 ὑπολογίζουν τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ὁρολογίων. Κατ' ἔτος δὲ πωλοῦνται εἰς τὸ ἐξωτερικὸν περὶ τὰ 10,000,000 ὁρολόγια ἀξίας 120—130,000,000 φράγκων.

7. **Συγκοινωνία.** Παρὰ τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας παρουσιάζει τὸ ὄρεινόν τοῦ ἐδάφους τῆς Ἑλβετίας αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ σχηματίζουν πυκνὸν σύμπλεγμα. Διέρχονται διὰ πολυαριθμῶν σηράγγων, ὥπως τοῦ ἁγ. Γοθάρδου, μήκους 15,000 μέτρων, τοῦ Σεμπλὸν μήκους 20,000 καὶ τεραστίων γεφυρῶν ἢ ἀναρριχῶνται εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων.

8. Ἡ ὁμοσπονδία τῆς Ἑλβετίας ἔχει πληθυσμόν 3,890,000. Ἐβδομήκοντα τοῖς ἑκατὸν εἶναι γερμανικῆς καταγωγῆς καὶ ὁμιλοῦν γερμανικά, τριά-

κοντα δὲ τοῖς ἑκατὸν εἶναι λατινικῆς καταγωγῆς καὶ ὁμιλοῦν γαλλικὰ εἰς τὰ περίξ τῆς λίμνης Γενεύης καὶ Ἰταλικά πρὸς Ν. τοῦ ἁγ. Γοθάρδου.

9. Ἡ Ἑλβετία καίτοι εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ μικροτέρα κράτη τῆς Εὐρώπης εἶναι μετὰξὺ τῶν κρατῶν τοῦ κόσμου:

Πρώτη εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν ξενοδοχείων.

Πρώτη εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν ὥρολογίων.

Πρώτη εἰς τὰς σιδηροδρομικὰς σήραγκας. Ἐχει 11 τοιαύτας ἀπὸ 5—20 χιλιομέτρων μήκους, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει μεγαλυτέρα τῶν 4 χιλιομ. εἰς ἄλλο κράτος.

Εἶναι ἐπίσης εἰς τὴν **πρώτην** γραμμὴν εἰς τὴν παιδείαν καὶ συγκοινωνίαν.

10. Ἡ **Βέρνη**, ἡ πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας (κάτ. 104000) ἐκτισμένη εἰς μίαν ἀγκάλην τοῦ ποταμοῦ Ἀαρ. Βέρνη λέγεται ὅτι σημαίνει «πόλις τῶν ἄρκτων». Εἰς τὴν κεντρικωτέραν ὁδὸν τῆς πόλεως παρὰ τὸν ποταμὸν ἐντὸς πλατέως λάκκου διατηροῦν πέντε ἄρκτους, αἱ ὁποῖαι συντηροῦνται ὑπὸ τοῦ δήμου. Πέριξ τοῦ λάκκου των συναθροίζονται καθ' ἑκάστην πάσης ἡλικίας ἄνθρωποι, ἰδίως δὲ παιδιὰ καὶ τοὺς ρίπτουν κουλλούρια, σοκολάτες καὶ ἄλλα τρόφιμα, τὰ ὁποῖα αἱ ἄρκτοι ἀρπάζουν ὀρεθιαί. Οἱ κάτοικοι τῆς Βέρνης τὰς θεωροῦν ὡς ἱερὰ ζῷα.

11. **Γενεύη** (κάτ. 140000), ἡ πόλις τῶν ὥρολογίων ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς ἄκρας, τῆς λίμνης Λέμαν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐξέρχεται ὁ Ροδανός.

12. Ἡ **Λωζάννη** (κάτ. 70000), γνωστὴ διὰ τὰ σχολεῖά της.

13. Ἡ **Ζυρίχη**, παρὰ τὴν λίμνην τῆς Ζυρίχης (κάτ. 206000), εἶναι ἡ μόνη σπουδαία βιομηχανικὴ πόλις τῆς Ἑλβετίας.

14. **Βασιλεία**, Μπάτζελ ἢ Μπάλ (κάτ. 135000), ἐνθα ὁ Ρῆνος ἀφῆνει τὴν Ἑλβετίαν καὶ ὅπου οἱ ἑλβετικοὶ σιδηρόδρομοι συναντοῦν τοὺς γαλλικοὺς καὶ τοὺς γερμανικοὺς εἶναι μέγα ἐμπορικὸν κέντρον. Ὁ

Ρήνος χωρίζει την Βασιλείαν εἰς μικράν καὶ μεγάλην. Ἡ μεγάλη (ἢ κυρίως) Βασιλεία εἶναι ἐλβετική, ἡ μικρὴ Βασιλεία εἶναι γερμανική. Ἀπὸ τῆς πόλεως δὲ ταύτης, ὅπου ὁ ροῦς του εἶναι ὁμαλός, ὁ Ῥήνος γίνε-
ται πλωτὸς καὶ μέγας ποταμός.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Ἑλβετία εὑρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης. Εἶναι ὁμοσπονδία 21 ἐπαρχιῶν. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς κατέχουν αἱ "Ἀλπεις. Ἀπὸ αὐτὴν πηγάζουν οἱ ποταμοὶ Δούναβις, Ρήνος, Ροδανὸς καὶ Ρῆδος. Εἶναι ἡ πρώτη εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν ὥρολογίων, εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν ξενοδοχείων, καὶ εἰς τὰς σιδηροδρομ. σήραγκας. Μέγας πλοῦτος τῆς Ἑλβετίας εἶναι τὰ νερά τὰ ὅποια κατέρχονται τῶν "Ἀλπεων, διότι παράγουν ἠλεκτρισμὸν καὶ κινοῦν σιδηροδρόμους καὶ ἐργοστάσια.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Βέρνη. "Ἄλλαι πόλεις : Γενεύη, Λωζάνη. Ζυρίχη, Βασιλεία.

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

1. Τὸ μεγαλύτερον εἰσόδημα τῆς Ἑλβετίας εἶναι οἱ ξένοι. Οἱ ξένοι οἱ ὅποιοι πηγαίνουν ἐκεῖ διὰ νὰ περάσουν δροσερὸ καλοκαῖρι ἐπάνω εἰς τὰς χιονισμέ-
νας "Ἀλπεις, οἱ ξένοι οἱ ὅποιοι πηγαίνουν τὸν χειμῶνα διὰ τὰ σπῆρ καὶ οἱ φθισικοὶ οἱ ὅποιοι πηγαί-
νουν διὰ νὰ θεραπευθοῦν εἰς τὰ σανατόριά της (νοσοκομεῖα).

2. Ὑπάρχουν 4000 ξενοδοχεῖα περίπου μὲ 50000 ὑπαλλήλους καὶ πλέον. "Ολα αἱ πόλεις, ὅλα τὰ χωριά καὶ ὅλα τὰ βουνὰ τῆς Ἑλβετίας εἶναι γεμάτα μὲ ὡραιότατα ξενοδοχεῖα. Πολλὰ ἔχουν 400 δωμάτια. Εἶναι δὲ γενικῶς ὅλα ξενοδοχεῖα ὑπνου καὶ φαγητοῦ μαζί.

3. Σιδηρόδρομοι ἠλεκτρικοί, ὁδοντωτοί, σχοινο-
συρτοὶ (φουνικολέρ) ἀναβαίνουν εἰς τὰς "Ἀλπεις καὶ φέρουν τοὺς ξένους εἰς τὰ ξενοδοχεῖα, Τηλέφωνα ὑ-
πάρχουν ἐπίσης παντοῦ. "Ολα δέ: ξενοδοχεῖα, σιδη-
ρόδρομοι, τηλέφωνα ἐργάζονται σὰν ρολόι.

4. Σχολαὶ ξενοδόχων βγάνουν κάθε χρόνον διευ-

θουντὰς καὶ ὑπαλλήλους ξενοδοχείων σπουδασμένους πῶς νὰ περιποιῶνται τοὺς ξένους καὶ νὰ διευθύνουν ξενοδοχεῖα.

5. Εἰς ὅλας τὰς ἐξοχὰς καὶ τὰ βουνὰ ὅπου συγχάζουν οἱ ξένοι παραπλεύρως εἰς κάθε ξενοδοχεῖον ὑπάρχει καὶ γυμναστήριον. Ἐκεῖ γυμνάζονται μεθοδικὰ ὑπὸ γυμναστῶν νέοι καὶ νέαι χωριστά. Ἡ γυμναστική αὐτὴ ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ κάμῃ ὥραϊα καὶ γερὰ τὰ σώματα τῶν γυμναζομένων.

6. Εἰς ἄλλα τμήματα τοῦ γυμναστηρίου ἄλλοι διδάσκαλοι ἀσχοῦν νέους καὶ νέας εἰς τὸ τένις. Γύρω τοῦ Γυμναστηρίου ἄλλαι ὁμάδες παίζουν γκόλφ.

7. Εἰς τὰ ξενοδοχεῖα παίζει μουσικὴ καὶ χορεύουν κάθε ἀπόγευμα καὶ βράδυ. Ἀνθόκηποι καὶ βαθύσκια δάση, περιβάλλουν τὰ ξενοδοχεῖα, ὅπου οἱ ξένοι περιπατοῦν ἢ κάθηνται ὑπὸ σκιάν. Εἶναι ἀληθεῖς παράδεισοι.

8. Μικρότερα ἄλλα ξενοδοχεῖα διευθύνονται ἀπὸ διδασκάλους ἢ διδασκαλίσσας. Αὐτὰ δέχονται μόνον μικρὰ παιδιὰ (μέχρι 15 ἐτῶν). ἄλλα ἀγόρια καὶ ἄλλα κορίτσια. Ἐκεῖ μαθαίνουν γαλλικά, καὶ ἀσχοῦνται εἰς τὰ σπόρ.

9. Ὁ Ἰανουάριος καὶ ὁ Φεβρουάριος ὅμως εἶναι ἡ ὥραιότερα ἐποχὴ εἰς τὰ βουνὰ τῆς Ἑλβετίας. Τότε ὅλα εἶναι χωμένα μέσα εἰς παχὺ χιόνι ξηρὸ ποὺ δὲν ἔχει διόλου ὑγρασίαν. Ὁ ἥλιος λάμπει διαρκῶς ἐπὶ ἡμέρας καὶ πολλὰς ἐβδομάδας ἐνῶ εἰς ὅλην τὴν ἄλλην Εὐρώπην σπανίως βλέπουν τὸν ἥλιον. Ἄνεμος δὲν κινεῖ φύλλον δένδρου. Ὁ καιρὸς εἶναι γλυκὺς ἐκεῖ ἐπάνω ὥστε οἱ ἄνθρωποι εἶναι χωρὶς παλτό. Ὅλοι τότε φεύγουν ἀπὸ τῆς πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας ἔχει συνήθως συννεφιά, ὑγρασίαν, βροχὴν, καὶ πηγαίνουν εἰς τὰ βουνὰ νὰ ἀπολαύσουν τὴν λιανὰν. Τί περίεργα καὶ ἀπίστευτα πράγματα!

10. Ἐκεῖ παίζουν σκί, πατινάρουν εἰς τοὺς μαγικοὺς τεχνητῶν λιμνῶν ἢ κάμνουν ἄλλα παιγνίδια

ἐπάνω εἰς τὸ χιόνι. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἑκατοντάδες χιλιάδων ξένοι, ἰδίᾳ Ἕλληνες, πλημμυρίζουν τὰ βουνὰ τῆς Ἑλβετίας καὶ δύσκολα εὐρίσκει κανεὶς δωμάτιον εἰς τὰ ξενοδοχεῖα.

11. Κλέπτης ἢ κακοῦργος δὲν ὑπάρχει στὴν Ἑλβετίαν· δὲν ἔμπορεῖ νὰ ζήσῃ, διότι συλλαμβάνεται ἀμέσως. Εἰς μὲν ἔρημα πολὺ ὑψηλὰ εἰς τὰ βουνὰ ὑπάρχουν ξύλινα σπιτάκια (παράγκες). Ἐκεῖ μέσα ἔχουν βάλλει διάφορα τρόφιμα, ποτὰ καὶ φάρμακα, δηλ. παξιμάδια, μπισκότα, σοκολάτες, ζαμπόν, κονιάκ, κ.λ'π. Ἄνθρωπος δὲν κατοικεῖ κανεὶς· εἶναι ἔρημα. Κάθε πράγμα ἔχει ἐπάνω γραμμένη τὴν τιμὴν του. Ἐνα κουτί κρεμασμένο εἰς ἓνα μέρος εἶναι διὰ νὰ εἰσέλθουν μέσα τὰ λεπτὰ.

1^ο. Εἰς αὐτὰ τὰ σπιτάκια καταφεύγουν οἱ Ἀλπινισταὶ¹ ὅταν τοὺς πιάσῃ κακοκαιρία ἢ ὅταν ἀρρωστήσῃ κανεὶς. Τρώγουν καὶ πίνουν ὅ,τι θέλουν καὶ εἰσέρχονται μέσα εἰς τὸ κουτί τὴν ἀξίαν των. Κάθε χρόνον πηγαίνει ὁ οἰκοκύριος καὶ ἀνανεώνει τὰ πράγματα τὰ ὅποια ἐφαγώθησαν καὶ παίρνει τὰ λεπτὰ τοῦ ἀπὸ τὸ κουτί. Λέγουν ὅτι δὲν εὐρέθη ποτὲ πρᾶγμα κλεμμένο ἢ ἀπλήρωτο.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. Τὸ μεγαλύτερον εἰσόδημα τῆς Ἑλβετίας εἶναι οἱ ξένοι. Εἰς ἑλὰ τὰ χωρία καὶ τὰς πόλεις ὑπάρχουν θαυμάσια ξενοδοχεῖα. Οἱ διευθύνονται καὶ οἱ ὑπάλληλοι τῶν ξενοδοχείων μορφώνονται εἰς σχολὰς. Τὰ ξενοδοχεῖα ἔχουν ὅτι ἔμπορεῖ νὰ δόσῃ μεγαλύτεραν ἀνάπαυσιν καὶ εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς ξένους: μουσικὴν, χορούς, σπόρ. Οἱ Ἑλβετοὶ εἶναι ἡσυχοὶ καὶ ἐργατικοί. Κλέπται καὶ κακοῦργοι δὲν ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑλβετίαν.

ΣΕΜΠΛΟΝ

1. Ἡ σήραγγα τοῦ Σεμπλὸν εἰς τὰς Ἀλπεις, τῆς ὁποίας ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια περὶ τὰ τέλη Μαΐου τοῦ

1) Οἱ Ἀλπινισταὶ, ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἀσχοῦνται εἰς τὴν ἀνάβασιν τῶν Ἀλπεων εἶναι ἰδίως Ἕλληνες.

Ἀλπινιστὰί

1906, είναι ἡ μακροτέρα τοῦ κόσμου καὶ ἔχει μῆκος 19729 μέτρων. Τὸ ἀσυνήθιστον τοῦτο μῆκος παρουσιάζεται, διότι ἡ σήραγγα δὲν ἔγινεν εἰς τὴν κορυφὴν ὅρους ὅπως τοῦ ἀγίου Γοθάρδου, ἀλλ' ἔγινεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὅρους εἰς 633 μέτρων ὕψος μόνον.

2. Μαντεύει κανεὶς ποίας δυσκολίας ἐχρειάσθη νὰ υπερνικήσουν διὰ νὰ ἐκτελέσουν ἔργον τόσον κολλοσιαιῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπησχολήθησαν, ἐπὶ ὀκτὼ σχεδὸν ἔτη, 3500 ἐργάται.

3. Ἐχρησιμοποίησαν ὄχι μόνον τὰ διατρητικά μὲ πεπιεσμένον ἀέρα μηχανήματα τὰ ὁποῖα ἐτρύπησαν καὶ τὴν σήραγγα τοῦ ἀγ. Γοθάρδου, ἀλλὰ καὶ ὑδραυλικά διατρητικά μηχανήματα, τὰ ἵπυα τρυποῦν τὴν πέτρα κατὰ ἓνα ἑκατοστόμετρον τοὐλάχιστον εἰς ἐκάστην ὀτροφήν. Ὅταν ἡ ὀπή γίνῃ βαθεῖα, τοποθετοῦν εἰς αὐτὴν φυσίγγια δυναμίτιδος καὶ ἀνατινάσσουν τὸν βράχον. Ἐχρησιμοποίησαν, διὰ τὴν σήραγγα τοῦ Σεμπλόν, 1350 τόννους δυναμίτιδος, 4 ἑκατομμύρια καψυλλίων, 5300 χιλιόμετρα φυτιλίων.

4. Τὸ ζήτημα τοῦ ἀερισμοῦ ἦτο σποδαιότερον ἀκόμη ἀπὸ τὸ τρύπημα. Ὅταν ἔκαμναν τὴν σήραγγα τοῦ ἀγ. Γοθάρδου οἱ ἐργάται ἀρρώστειναν ἀπὸ ἀναιμίας μὲ πυρετὸν μέχρι 40°, ὁ σφυγμὸς ἐγένετο ταχὺς μέχρι τῶν 150 σφύξεων κατὰ λεπτόν, ἰδρῶς συνεχῆς ἐσκέπαζε τὸ σῶμά των. Ὅταν ἡ σήραγγα ἐπλησίαζε νὰ τελειώσῃ οἱ ἐργάται εἰργάζοντο δύο ἡμέρας καὶ ἀνεπαύοντο τὴν τρίτην ἡμέραν. Εἰργάζοντο δὲ πέντε ὥρας μόνον τὴν ἡμέραν.

5. Διὰ τὸ Σεμπλόν, ὁ ἀερισμὸς ἐξησφαλίσθη διὰ τῆς ταυτοχρόνου κατασκευῆς μιᾶς δευτέρας στοᾶς παραλλήλου πρὸς τὴν πρώτην καὶ εἰς τὴν ὁποίαν δύο ἰσχυροὶ ἀνεμιστήρες ἔστελλαν μεγάλας ποσότητας ἀέρος. Ἐφθασεν ἡ θερμοκρασία εἰς τὴν σήραγγα τοὺς 45—46°. Εἰς αὐτὴν πλέον τὴν θερμοκρασίαν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀνθέξῃ ἐργάτης. Τὴν ἐπολέμησαν ὁμῶς ἀποτελεσματικῶς διὰ τῆς ψυχρολυσίας.

6. Συνήντησαν καὶ ἄλλας δυσκολίας φοβεράς.

Τρυπάνι τὸ ὁποῖον ἐργάζεται με πεπιεσμένον ἀέρα. Με αὐτὸ τρυποῦν τοὺς βράχους, εἰς βάθη πολλάκις ἑνὸς μέτρου καὶ κάνουν τὰ φουρνέλλα.

Συνέβαιναν αἰφνίδιοι ἐκρήξεις πηγῶν, αἱ ὁποῖαι ἐξε-
χύνοντο ὡς καταρράκται ἀπὸ τὰ σπλάχνα τοῦ βρά-
χου, νερὰ ζέοντα, νερὰ ψυχρά, ἐναλλάξ, τὰ ὁποῖα ἐχύ-
νοντο ὡς σίφωνες καὶ μετέβαλλαν τὰς στοάς εἰς χει-
μάρρους, ἀπειλοῦντα τὴν ζωὴν τῶν ἐργατῶν.

Ἀλλ' ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ ἀνθρώπου ἐθριάμβευσεν
εἰς ὅλα.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ σήραγγα τοῦ Σεμπλὸν εἰς τὰς Ἄλπεις
εἶναι ἡ μεγαλυτέρα τοῦ κόσμου. Ἡ μιστὴ ἀνήκει εἰς τὴν Ἰτα-
λίαν. Ἐτελείωσε τὸ 1906. Διὰ νὰ τὴν τρυπήσουν ἤρξασθην
8 ἔτη 3.500 ἐργάται. Συνήντησαν μεγάλας δυσκολίας διότι ἡ
θερμοκρασία μέσα εἰς τὴν σήραγγα ἐφθασε τοὺς 45°-46° βαθ-
μοῦς. Ἄλλη δυσκολία ἦτο τὰ πολλὰ νερὰ καὶ πολλάκις πολὺ
θερμὰ τὰ ὁποῖα συνήντησεν μέσα εἰς τὴν σήραγγα.

ΑΝΑΓΛΥΦΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.— Ἡ Ἰταλία (311000 τετρ. χιλιομ.), εἰς τὸ κέντρον τῆς Μεσογείου, περιλαμβάνει, ἴον ἐν μέρος ἡπειρωτικὸν τῆς πεδιάδος Πάδου, εἰς τὴν ὁποίαν αἱ Ἀλπεις σχηματίζουν μεγαλοπρεπὲς πλαίσιον, 2ον ἐν μέρος χερσονησιακόν, τοῦ ὁποίου τὰ Ἀπέννινα εἶνε ἡ σπονδυλική στήλη· 3ον μέρος νησιωτικόν, τὴν Σικελίαν (τὴν νῆσον Τρινακρίαν τῶν ἀρχαίων), τὴν Σαρδινίαν, τὴν νῆσον Ἐλβαν καὶ ἄλλας μικροτέρας.

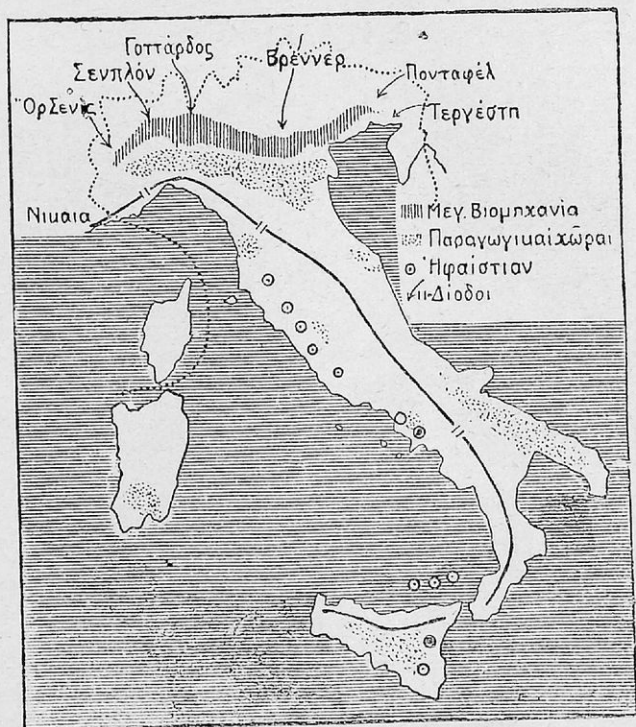
Ἡ Ἰταλία ἔχει παραλίαν βραχῶδεις καὶ ὀδοντωτὰς πρὸς βορρᾶν (κόλπος τῆς Γενούης) καὶ νοτιοδυτικῶς. Εἶνε χαμηλαὶ καὶ ἐλώδεις κατὰ μῆκος τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ εἰς τὸν μυχὸν τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης.

Τὸ κλίμα, ἐν γένει γλυκὺ. Οἱ μεγάλοι ἄλπειοι ποταμοὶ Πάδος, Ἀδρίγης, ἔχουν ἄφθονα νερά· οἱ μεγάλοι μεσογειακοὶ ποταμοὶ Τίβερης, Ἄρνος ἔχουν ἄλλοτε πολλὰ καὶ ἄλλοτε ὀλίγα νερά.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.— Η 'Ιταλία είναι χώρα κυρίως γεωργική, της οποίας οι χαρακτηριστικοί πόροι είναι τα δημητριακά, μερικά βιομηχανικά καλλιέργειαι (κοκκινογούλια διά ζάχαριν, κάνναβις, λινάρι), αί δενδροειδείς καλλιέργειαι (έλαια, πορτοκαλέα, μωρέα, αμπέλια, κ. λ. π.), βοσκαί, δάση. Ξεάγει μάρμαρα, μετάξι και θεόν. Βιομηχανία (ύφαντική, μεταλλουργική) υπάρχει πρό πάντων εις τά περί τας άλλεις μέρη.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.— Η 'Ιταλία έχει 38 εκατομμύρια κατοίκων (121 κατὰ τετραγ. χιλιομ.). Κατέχει 16 πόλεις με πληθυσμόν υπερβαίνοντα τας 100.000 κατοίκων. Ρώμη (600.000 κάτ.) ή πρωτεύουσα, Νεάπολις 700.000) ή πολυανθρωποτέρα πόλις, Μιλάνον (660.000) ή πρώτη βιομηχανική πόλις, έπειτα έρχονται αί πόλεις Τουρίνον, Παλέρμον, Γενοα, Βενετία, Φλωρεντία, Πίζα, κ. λ. π.

Η 'Ιταλία κατέχει εις την 'Αφρικήν την Τριπολιτίδα εύρισκομένην πρός Ν τής 'Ιταλίας. Εις την 'Ερυθράν θάλασσαν στενήν παραλιακήν ζώνην την 'Ερυθραίαν. Καί τά πρός τόν 'Ινδικόν 'Ωκεανόν παράλια τής χερσονήσου Σομαλής.

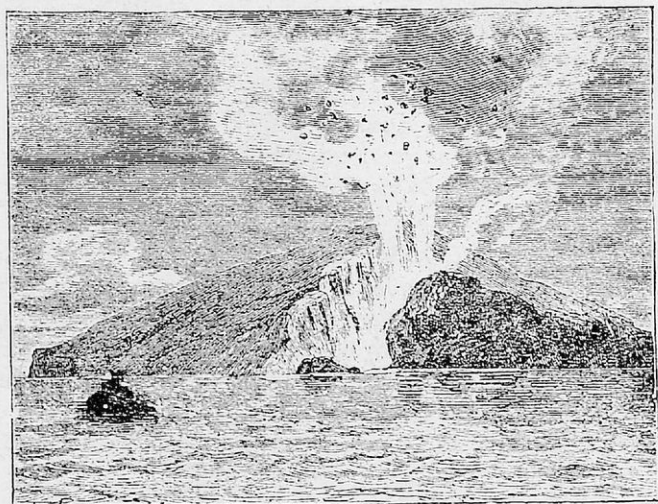
8. ΙΤΑΛΙΑ

1. Ἡ Ἰταλία εἶναι μακρά, στενὴ καὶ θρενὴ χειρσόνησος, ἡ ὁποία ἀπὸ τὴν μέσσην Εὐρώπῃ, κατέρχεται εἰς τὴν Μεσόγειον. Πρὸς βορρᾶν αἱ Ἀλπεις τὴν χωρίζουν ἀπὸ τὴν Αὐστρίαν, τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Γαλλίαν. Πρὸς Α. ἔχει τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, ἡ ὁποία τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Νοτιοσλαβίαν. Πρὸς Δ. τὸ Τυρρηνικὸν καὶ πρὸς Ν. τὸ Ἰόνιον πέλαγος. Τὸ βόρειον αὐτῆς μέρος εἶναι ὀρεινὸν, ἔχει ὄρη με ὑψηλὰς κορυφὰς καὶ κοιλάδας, εἰς τὰς ὁποίας εὐρίσκονται ὠραῖαι λίμναι.

2. Ὁ σπουδαιότερος ποταμὸς τῆς Ἰταλίας εἶναι ὁ Πάδος, ὁ ὁποῖος γίνεταί εἰς τὸν κόλπον τῆς Βενετίας παρὰ τὸν μυχὸν τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Ὁ ποταμὸς οὗτος με τοὺς παραποτάμους του διαρρέουν τὸ περιφερνότερον διαμέρισμα τῆς Ἰταλίας, τὴν εὐφορον καὶ μεγάλην πεδιάδα τῆς Λομβαρδίας. Εἰς τὴν πεδιάδα ταύτην ὑπάρχουν ἀμπέλια καὶ δάση μορεῶν. Εἶναι ἡ μεταξοπαραγωγὸς ἐπαρχία τῆς Ἰταλίας, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων καταγίνονται εἰς ἓνα ἢ ἄλλον κλάδον τῆς μεταξοβιομηχανίας.

3. Τὰ Ἀπέννινα, οὐραὶ τραχέων καὶ ὑψηλῶν ὄρεων, ἐκτείνονται κατὰ μῆκος ὀλοκλήρου τῆς Ἰταλίας καὶ ἐκπέμπουν διακλαδώσεις δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ πρὸς τὰς ἀκτὰς, αἱ ὁποῖαι σχηματίζουν εἰς πολλὰ μέρη ἀποκρήμνους βράχους καὶ ἄκρας. Ἀποτελοῦν τρόπον τινὰ τὴν σπονδυλικὴν στήλην τῆς χώρας καὶ καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἀκτῶν ὑπάρχουν πεδιάδες, κεκαλυμμέναι ἀπὸ ἀμπελοφυτείας καὶ ἐλαιῶνας, ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς ὁποίους προβάλλουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ λευκαὶ πόλεις καὶ γραφικώτατα χωρία. Τὸ ὅλον δὲ ὑπὸ γαλανὸν οὐρανὸν μοναδικῆς διαυγείας καὶ ἀτμόσφαιραν, ἡ ὁποία κάμνει εὐδιάκριτον κάθε ἀντικείμενον καὶ ζωηρὸν κάθε χρῶμα.

4. Ὑπάρχει ζώνη ἡφαιστείων, εἰς τὴν νότιον Ἰταλίαν, ἐκτετατομένη ἐκ τοῦ Βεζουβίου, παρὰ τὴν

Στρόμπολι.

Νεάπολιν, πρὸς τὴν Αἴτνην τῆς Σικελίας καὶ περιλαμβάνουσα τὰς Λιπάρους νήσους πρὸς βορρᾶν τῆς Σικελίας. Ἡ Στρόμπολι (Στρογγύλη), μία τῶν Λιπάρων, ἀποτελουμένη ἀπὸ ἐνεργὸν κρατῆρα, καλεῖται «ὁ φάρος τῆς Μεσογείου».

5. Ὁ Βεζούβιος εἶναι περίφημος διὰ τὴν τρομακτικὴν ἔκρηξιν τοῦ 79 μ. Χρ. ἣ ὁποία κατέχωσε τὰς πόλεις Πουπηλίαν καὶ Ἡράκλειαν εἰς τοὺς πρόποδάς του. Ἡ Πομπηία, ἣ ὁποία ἐτάφη ὑπὸ τὴν τέφραν, ἀνεσκάφη καὶ παρουσιάζει σήμερον τὸν σκελετὸν ἀρχαίας ρωμαϊκῆς πόλεως. Πολλὰ πολύτιμα ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα ἀνευρέθησαν εἰς τὰ ἐρείπια, φυλάσσονται εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως.

6. Τὸ κλίμα τῆς Ἰταλίας εἶναι γενικῶς εὐχάριστον καὶ εἰς πολλὰ μέρη θερμώτατον. Τὰ μειονεκτήματά του εἶναι οἱ ψυχροὶ καὶ ξηροὶ ἄνεμοι ἐκ τῶν Ἀλπεων τὸν χειμῶνα, οἱ πνιγροὶ ἄνεμοι ἐκ

τῆς Ἀφρικῆς τὸ θέρος καὶ αἱ δηλητηριώδεις ἀναθυμιάσεις τῶν ἐλῶν εἰς τὰς νοτίους ἀκτάς. Ἡ γεωργία, περιλαμβανούσα καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, τῆς μορέας καὶ τῆς ἐλαίας, ἀπασχολεῖ τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων τῆς Ἰταλίας. Οἱ Ἰταλοὶ ἐν τούτοις δὲν εἶναι πολὺ καλοὶ γεωργοί, τὴν δὲ ἀφθονίαν τῆς ἐσοδείας τῶν ὀφείλουν περισσότερον εἰς τὴν φυσικὴν εὐφορίαν τοῦ ἐδάφους, παρὰ εἰς τὴν ἱκανότητά των.

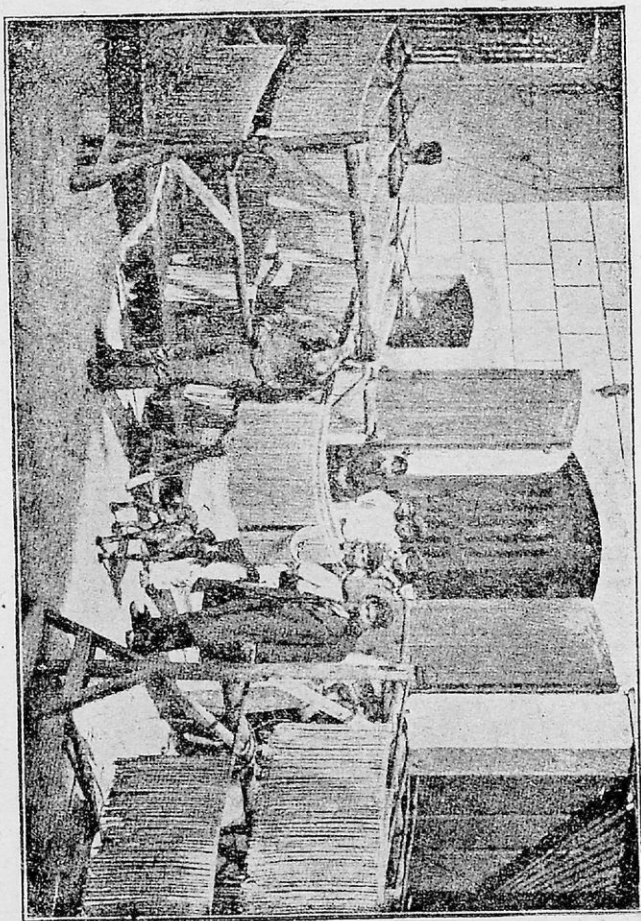
7. Μετάξι, λᾶδι, κρασί, ὀπωρικά καὶ μακαρόνια εἶναι τὰ οὐδαιότερα προϊόντα τῆς Ἰταλίας. Εἰς τὸ μετάξι εἶναι ἡ πρώτη χώρα τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὸ λᾶδι εἶναι ἡ δευτέρα (πρώτη ἡ Ἰσπανία, τρίτη ἡ Ἑλλάς). Εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν, ἰδίως εἰς τὰς πόλεις Μιλᾶνον καὶ Τουρίνον, ἀνεπτύχθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καλὴ βιομηχανία εἰς πολλοὺς κλάδους (μετάξι, ὑφάσματα, χαρτιά, μηχανάς).

Ἀλλὰ καὶ ὁ λαὸς τῆς βορείου Ἰταλίας εἶναι περισσότερον πολιτισμένος, καθ' ὅσον δὲ κατερχόμεθα πρὸς Ν. εὐρίσκομεν λαὸν κατώτερον.

8. Εἰς ἀρχαίους χρόνους ἡ νότιος Εὐρώπη ἀπετέλει μέγα κράτος, μὲ κέντρον τὴν Ρώμην. Ἡ Ρώμη τότε ἐσήμενεν ὁλόκληρον τὴν Ἰταλίαν καὶ κατὰ περισσότερον. Τὰ βασίλεια τῆς νεωτέρας Εὐρώπης χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Μετὰ τοῦτο ἡ Ἰταλία παρουσιάσθη ὅχι ὡς ἓν κράτος, ἀλλ' εἰς πολλὰ μικρὰ κράτη, ἀντίζηλα καὶ ἀντιμαχόμενα μεταξὺ των. Ἀπὸ τοῦ 1861 ὅμως ἠνώθησαν ὅλα καὶ ἀπετέλεσαν τὸ σημερινὸν βασίλειον τῆς Ἰταλίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Ἰταλία εἶναι ὀρεινὴ χερσόνησος εἰς τὴν Μεσόγειον. Ὁ κυριώτερος ποταμὸς τῆς εἶναι ὁ Πάδος, ὁ ὁποῖος διαρρέει τὴν εὐφορον πεδιάδα τῆς Λομβαρδίας πρὸς βορρᾶν. Τὰ Ἀπέννινα ἐκτείνονται κατὰ μῆκος ὅλης τῆς χώρας. Ὑπάρχει ἡφαιστειώδης ζώνη πρὸς νότον, ἐκ τοῦ Βεζουβίου, παρὰ τὴν Νεάπολιν, πρὸς τὴν Αἰτνὴν ἐν Σικελίᾳ. Τὸ κλίμα εἶναι γνικῶς θερπνόν. Ἡ γεωργία ἀπασχολεῖ τὸ πλεῖστον

Εργοστάσιον μακαρονίων.

των κατοίκων. Μετάξι, ελαιόλαδον, όπωρικά και μακαρόνια είναι τὰ κυριώτερα προϊόντα. Η Ιταλία παρήγγχε πολλούς περιφήμους ζωγράφους και γλύπτας. Τò νεώτερον βασίλειον τής Ιταλίας χρονολογεΐται από τοῦ 1861.

P Ω M H

1. Ἡ **Ῥώμη** (κάτ. 600000) εἶναι ἡ σημερινή πρωτεύουσα τῆς Ἰταλίας καὶ ἡ ἔδρα τοῦ πάπα. Διὰ μέσου αὐτῆς ρέει ὁ ποταμὸς Τίβερης μόλις πλωτὸς εἰς μικρὰ πλοῖα. Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἦτο πρωτεύουσα τῆς ἀπεράντου ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ὠνομάζετο δὲ κοσμοκράτειρα. ὠνομάζετο ἐπίσης καὶ ἐπτάλοφος, διότι ἦτο ἐκτισμένη—ὅπως εἶναι καὶ σήμερον—ἐπὶ ἐπὶ πολὺ χαμηλῶν λόφων.

2. Ἡ σημερινή Ῥώμη εἶναι, ὅπως καὶ αἱ Ἀθῆναι, μοναδική πόλις εἰς τὸν κόσμον. Ὅπου καὶ ἂν στραφῇ κανεὶς θὰ ἴδῃ ἐρείπια ναῶν, ἀνακτόρων, μνημείων, θριαμβευτικῶν ἀψίδων, λείψανα τοῦ ἀρχαίου μεγαλείου τῆς.

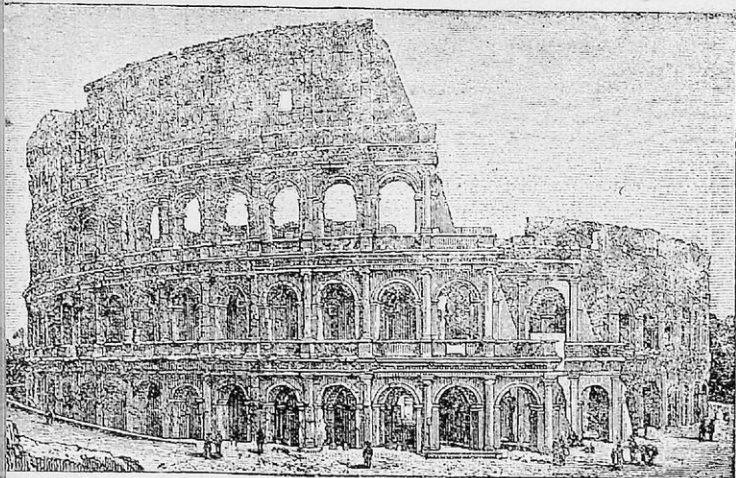
3. **Κοσμοκράτειρα Ῥώμη.** Ἐκ τοῦ μεγαλείου τῆς αὐτοκρατορικῆς Ῥώμης διατηροῦνται εἰς τὰ 32 μνημεῖα τῆς σημερινῆς Ῥώμης ὅ,τι ὥραϊον κατεσκευάσεν ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ ζωγραφικὴ εἰς τὸν κόσμον.

4. **Παλατῖνον.** Εἰς τὸν λόφον τοῦ Παλατίνου τῆς Ῥώμης σφύζονται ἐρείπια τῶν ἀνακτόρων τῶν Καيسάρων, τοῦ Νέρωνος, τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, τοῦ Καλιγούλα κλπ.

5. **Κολοσσαῖον.** Παραπλευρῶς δὲ τοῦ Παλατίνου εἶναι τὸ Κολοσσαῖον, ὁ καταπληκτικὸς ὄγκος τοῦ ὁποίου ὑψοῦται ὑπεράνω τῶν περιβαλλόντων αὐτὸ ἐρείπειων τῆς αὐτοκρατορικῆς πόλεως ὡς θαυμάσιον, ἀλλὰ στυγνὸν μνημεῖον ἐνδόξου παρελθόντος, ὡς τὸ μέγιστον οἰκοδόμημα τοῦ κόσμου. Τὸ ἔκτισεν ὁ Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ Φλάβιος Βασπασιανὸς εἰς ἀνάμνησιν τῶν νικῶν του εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Δώδεκα χιλιάδες Ἑβραῖοι αἰχμάλωτοι, τοὺς ὁποίους ἔφερεν ὡς δούλους, εἰργάσθησαν ἐπὶ ἔτη διὰ τὰ τὸ οἰκοδομήσουν.

6. Τὸ Κολοσσαῖον ἠδύνατο νὰ χωρίσῃ 87000 θεατὰς. Ἔχει σχῆμα ὀβροῦ, μήκος 190 μέτρων, πλάτος 175 καὶ ὕψος 50. Ἡ κονίστρα του περιβάλλετο ἀπὸ πολλὰς σειρὰς καθισμάτων.

7. Ἐκεῖ μέσσα πολυάριθμα ζεύγη μονομάχων ἐπέ-

Τὸ Κολοσσαῖον.

δειξαν τὴν ἀγρίαν τέχνην των. Θάμα σπαρακτικὸν καὶ ἀπάνθρωπον.

Εἰς τὸ μέσον τῆς κοίστρας ταύτης σήμερον, ἐκεῖ ὅπου ἄλλοτε ἐσπαράσσοντο ὑπὸ λεόντων οἱ διωκόμενοι πρῶτοι χριστιανοί, ἴσταται σταυρός, ὁ ὁποῖος ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ πάπα Βενεδίktου 14ου.

8. Ἡ ἀγία Ρώμη. Τὴν δόξαν τῶν αὐτοκρατόρων διεδέχθη εἰς τὴν Ρώμην ἡ δόξα τῶν παπῶν. Οἱ διάφοροι πάπαι κατεκρίμνησαν τὰ πολυτελῆ ἀνάκτορα τοῦ Παλατίνου καὶ μὲ τὸ πολῦτιμον ὕλικόν των (μάρμαρα, κίονας, ἀγάλματα) οἰκοδόμησαν πολυτελεστάτας ἐκκλησίας, ὅμοιαι τῶν ὁποίων εἰς οὐδεμίαν πόλιν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ὑπάρχουν. Τοιαῦται ἐκκλησῖαι ὑπάρχουν τόσαι εἰς τὴν Ρώμην σήμερον, ὅσαι ἡμέρας ἔχει τὸ ἔτος.

9. Ὁ ἅγιος Πέτρος εἶναι ἡ μεγαλυτέρα καὶ πολυτελεστέρα ἐκκλησία τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐξωτερικῶς τὴν στολίζει μία μεγαλοπρεπὴς αὐλὴ μὲ δύο τόξα, ἑκαστον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ἀπὸ

κίονας εἰς τριπλῆν σειρὰν καὶ ἄπειρα ἀγάλματα. Ἐσωτερικῶς ὁ ἅγιος Πέτρος ἔχει δύο σειρὰς κίονων πολυτελῶν, οἱ ὅποιοι σχηματίζουν θόλους χρυσοποικίλους, ἐστολισμένους μὲ πολὺτιμα ἀγάλματα ἀγίων ἢ μὲ εἰκόνας ψηφιδωτὰς τοῦ Ραφαήλ.

Διὰ τὴν ἐπισκεφθῆ κανεῖς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς τύπους, τὰ μουσεῖα καὶ τὰς ἐκκλησίας τῆς Ρώμης χρειάζεται περισσότερο ἀπὸ ἓνα μῆνα.

ΠΕΡΙΑΨΙΣ.—Ἡ Ρώμη καλεῖται «ἡ ἐπτάλοφος πόλις», ἐπεὶδὴ εἶναι κτισμένη ἐπὶ ἐπτὰ λόφων παρὰ τὸν Τίβεριν, ὁ ἅγιος Πέτρος εἶναι ἡ μεγαλυτέρα καὶ ἐπιβλητικωτέρα χριστιανικὴ ἐκκλησία τοῦ κόσμου. Τὸ Βατικανὸν κολλητὰ εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον εἶναι ἡ κατοικία τοῦ πάπα. Ἀποτελεῖται ἀπὸ διάφορα μέτρια οἰκοδομήματα. Τὸ Κολοσσαῖον, τὸ μέγιστον κτίριον εἰς τὸν κόσμον, θαυμαζόμενον καὶ τώρα ἀκόμη ὡς ἐρείπιον, ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Βεσπασιανοῦ. Ἡδύνατο νὰ περιλάβῃ 87000 θεατὰς. Ἐγκαινιάσθη μὲ μονομαχίας ξιφομάχων καὶ θηριομαχίας. Τοιαῦτα θεάματα ἀπετέλουν τὴν κυριωτέραν διασκέδασιν τοῦ ρωμαϊκοῦ λαοῦ ἐπὶ πολλὰς γενεάς.

ΒΕΝΕΤΙΑ

1. **Βενετία.** Ἡ Βενετία εἶναι ἓν ἐκ τῶν θαυμάτων τοῦ κόσμου. Ἐναι κτισμένη ἐπὶ τριῶν μεγαλυτέρων νήσων καὶ ἐπὶ πλέον τῶν ἑκατὸν μικρῶν, εἰς ἀβαθὴ κόλπον εἰς τὸν μυχὸν τῆς Ἀδριατικῆς. Ἐκατὸν πεντήκοντα περίπου διώρυγες διασχίζουν τὴν πόλιν καὶ ἀποτελοῦν τοὺς δρόμους τῆς. Ἡ μεγαλυτέρα ἐξ αὐτῶν, ἡ ὁποία λέγεται μεγάλη διώρυξ, ἔχει τὸ σχῆμα S καὶ διέρχεται ἀπὸ τὸ μέσον τῆς Βενετίας.

2. Ἡ μεγάλη διώρυξ ἔχει πολλὰς ὥραιας λιθίνους γεφύρας, διὰ τῶν ὁποίων συνδέονται αἱ διάφοροι συνοικίαι τῆς πόλεως. Μικρότεραι γέφυραι ὑπάρχουν ἄπειροι ἐπὶ τῶν ἄλλων διωρύγων καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ὁ συνήθης ὁμῶς τρόπος μεταβάσεως εἶναι διὰ λέμβων, αἱ ὁποῖαι λέγονται γόνδολαι.

3. Αἱ διώρυγες, δηλ. αἱ ὁδοὶ τῆς Βενετίας, μὲ τὰς πολυπληθεῖς γόνδολας, αἱ ὁποῖαι πηγαινοέρχονται ἀκατάπαυστα ἐπάνω κάτω, προξενοῦν ἔκτακτον θέαμα. Αἱ γόνδολαι εἶναι μακρὰ καὶ στενὰ πλοίαρκα,

θυνηθως χρωματισμένα μαῦρα. Ὁ κωπηλάτης ἡ γονδολιέρης, ὅπως λέγεται, στέκεται παρὰ τὴν πρύμνην καὶ χειρίζεται τὸ κουπί του μὲ πολλὴν χάριν. Ἐπειδὴ ἡ γόνδολα διασχίζει μὲ ταχύτητα τὰ νερά, αὐτὸς φωνάζει· δεξιὰ! ἀριστερά! ἡ βάρκα ἐμπρός! ὡς προειδοποιήσιν διὰ τὰς ἄλλας γόνδολας ποὺ εὐρίσκονται γύρω.

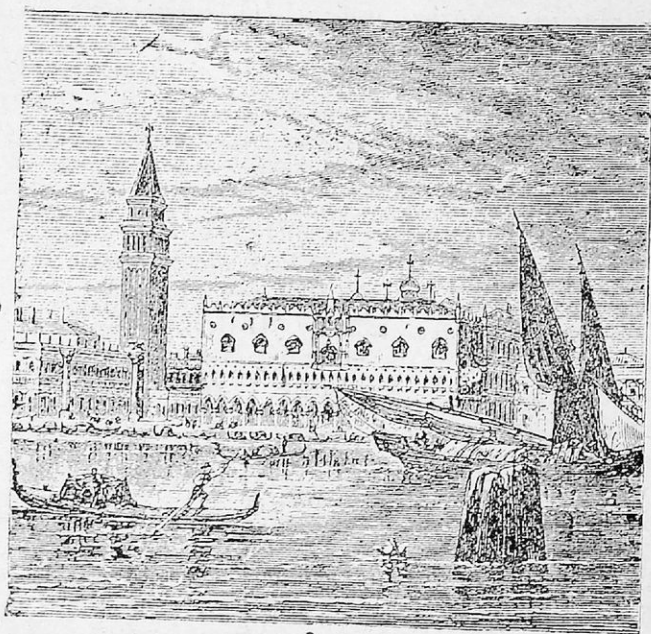
4. Ἀπὸ τὸ πρῶτὸ ἕως τὴν νύκτα αἱ γόνδολαι γυρίζουν μέσα εἰς τὰ στενὰ ἀνάλκια τῆς πόλεως. Ἡ γόνδολα ἀντικαθιστᾷ εἰς τὴν Βενετίαν τὰ ἀμάξια καὶ τὰ αὐτοκίνητα τῶν ἄλλων πόλεων. Ἡ Βενετία εἶναι ὡς ἐκ τούτου σιωπηλὴ πόλις. Οὔτε θόρυβος τῶν τροχῶν οὔτε κτύπος ἀπὸ τὰ πατήματα ἵππων ἀκούεται, τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὰς φωνὰς τῶν γονδολιέρηδων, οἱ ὅποιοι περνοῦν γρήγορα.

5. Μεγάλῃ πλατεῖᾳ, ἡ ὁποία καλεῖται ἀπλατεῖα τοῦ ἀγίου Μάρκου», εἶναι τὸ μέγα κέντρον τῆς ζωῆς εἰς Βενετίαν. Ἐκεῖ τὸ καλοκαῖρι κάθε βράδυ συνάζονται ὅλοι ὅσοι θέλουν νὰ ἀναπνεύσουν τὸν δροσερὸν ἀέρα.

6. Εἰς τὴν πλατεῖαν αὐτὴν κάθε ἡμέραν παρουσιάζεται ἓνα περίεργον θέαμα. Ἀπειρα περιστέρια κατέρχονται ἀπὸ τὰς φωλεάς των ἀπὸ τὰ γύρω σπίτια διὰ νὰ τραφοῦν δαπάναις τῆς πόλεως. Ἡ συνήθεια αὕτη λέγεται ὅτι ἔχει ἱστορικὴν αἰτίαν.

7. Ὁ ἅγιος Μᾶρκος εἶναι τὸ ὠραιότερον κτίριον τῆς Βενετίας. Ὑπεράνω τῆς εἰσόδου τοῦ ὑπάρχουν τέσσαρες περίφημοι χάλκινοι ἵπποι. Ἀρχικῶς οἱ ἵπποι οὗτοι ἦσαν εἰς τὴν ὀρχαίαν Κόρινθον. Ἀπ' ἐκεῖ μετεφέρθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πρῶτον εἰς τὴν Ῥώμην καὶ κατόπιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀπὸ ἐκεῖ οἱ Βενετοὶ τοὺς ἔφεραν εἰς τὴν Βενετίαν.

8. Ἡ Βενετία ἰδρύθη κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα ὑπὸ προσφύγων, οἱ ὅποιοι ἐξεδιώχθησαν ἀπὸ τὰς πόλεις τῆς βορείου Ἰταλίας ὑπὸ τῶν βαρβάρων Οὐννων, ὅταν οὗτοι διέβησαν τὰς Ἀλπεῖς καὶ κατέλυσαν τὴν ρωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν. Οἱ φυγάδες ἐξέλεξαν τὴν τελματώδη περιοχὴν εἰς τὸν μυχὸν τοῦ

Ἡ πλατεῖα Ἀγίου Μάρκου.

Ἀδριατικοῦ, ἐπειδὴ ἡ τοποθεσία ἦτο τόσο ἐλκεσινή, ὥστε δὲν ὑπῆρχε φόβος νὰ κινήσῃ τὸν φόβον τῶν κατακτητῶν καὶ ἐπειδὴ ἐπροστατεύετο ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἀπὸ μεγάλην καὶ βορβορώδη λιμνοθάλασσαν.

9. Ἐκεῖ σιγὰ σιγὰ ἐσχηματίσθη πόλις. Ἡ Βενετία ὑπῆρξεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὸ κέντρον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐμπορίου. Εἰς μίαν ἐποχὴν, λέγεται ὅτι εἶχε 300 μεγάλα πλοῖα καὶ 3000 μικρά, ἐκτὸς τοῦ στόλου ἐκ 45 πολεμικῶν τριήρων, καὶ ὅτι ἦτο τὸ ἰσχυρότερον ναυτικὸν κράτος εἰς τὴν Μεσόγειον.

10. Ἡ μεγάλη ἀντίζηλος τῆς Βενετίας εἰς τοὺς παλαιούς ἐκείνους χρόνους ἦτο ἡ δημοκρατία τῆς Γένοβας. Ἐπὶ γενεάς τὰ δύο κράτη ἦσαν θανάσιμοι καὶ ἄσπονδοι ἐχθροί. Ὅπουδῆποτε καὶ ἂν συνην-

τῶντο τὰ πλοῖά των, εἰς ξένους λιμένας ἢ εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν, θὰ ἐπηκολούθει ἀπαραιτήτως μεταξὺ των μάχη. Εἰς τὸ τέλος ἡ Βενετία ἐνίκησε καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν Μεσόγειον χωρὶς ἀντίπαλον. Κατ' ἔτος, ὁ γάμος τῆς Βενετίας μετὰ τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν ὁποίαν ὤφειλε τὰ πλούτη της, ἐωρτάζετο ὑπὸ τοῦ δόγη (ἢ δουκός), ὁ ὁποῖος ἐξήρχετο ἐν πομπῇ τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναλήψεως καὶ ἔρριπτε χρυσὸ δακτυλίδι εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

11. Κατὰ τὰς ἀρχὰς ὅμως τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος ἡ Βενετία ἤρχισε νὰ παρακμάζῃ. Αἰτία τοῦτου ὑπῆρξεν ἡ ἀνακάλυψις ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων τῆς θαλασσίας ὁδοῦ πρὸς τὰς Ἰνδίας διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς ἐλπίδος. Τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀνατολῆς δὲν ἐγένετο πλέον διὰ τῆς Μεσογείου, ἀλλὰ μετεφέρετο εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τῶν ὠκεανῶν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Βενετία εἶναι κτισμένη ἐπὶ πολλῶν νήσων. Ἀντὶ δρόμων ἔχει διώρυγας. Ἡ μεγαλυτέρα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ μεγάλη διώρυξ ἡ κανάλε γκράντε. Πρὸς μετὰβασιν ἀπὸ ἐνὸς μέρους τῆς πόλεως εἰς τὸ ἄλλο, ἀντ' ἱμαξῶν μεταχειρίζονται λέμβους, αἱ ὁποῖαι λέγονται γόνδολαι. Τὸ μέγα κέντρον τῆς ζωῆς τῆς Βενετίας εἶναι ἡ πλατεῖα τοῦ ἀγίου Μάρκου. Τὸ ὀραϊότερον δὲ κτίριον εἶναι ἡ ἐκκλησία τοῦ ἀγίου Μάρκου. Ἡ Βενετία ἰδρύθη τὸν Ε' αἰῶνα ὑπὸ προσφύγων καταδιωχθέντων ὑπὸ τῶν Οὐννων. Σὺν τῷ χρόνῳ ἐγένετο ἰσχυρότατον κράτος. Ἡ παρακμὴ της ἤρχισε μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς θαλασσίας ὁδοῦ πρὸς τὰς Ἰνδίας διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς ἐλπίδος.

Η ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΟΛΕΙΣ

1. Ἡ Νεάπολις (κατ. 700000) εἶναι ἡ μεγαλυτέρα πόλις τῆς Ἰταλίας, ἔχει θαυμασίαν τοποθεσίαν ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου. Ἕνεκεν ὅμως τῆς ἐλλείψεως ἐργασίας καὶ τῆς νωθρότητος τοῦ λαοῦ εἶναι γεμάτη ἐπαίτας, οἱ ὁποῖοι λέγονται εἰς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν *λαζαρόνι*.

2. Ἡ παλαιὰ πόλις ἔχει οἰκίας μὲ τέσσαρα καὶ πέντε πατώματα καὶ δρόμους τόσον στενοῦς, ὥστε δὲν χωρεῖ ἅμαξί δι' αὐτῶν. Εἰς τὸν ξένον οἱ δρόμοι

Μία ὁδὸς τῆς Νεαπόλεως.

αὐτοὶ φαίνονται ὡς βαθεῖα χαντάκια ἢ σχισμαί. Τὰ καταστήματα εἰς τοὺς δρόμους αὐτοὺς μεταχειρίζονται καὶ τὴν ἡμέραν φῶς, ἐνῶ ἔξω ὁ ἥλιος λάμπει. Εἶναι πόλις ἀκάθαρτος.

3. Ἡ νέα ὁμως Νεάπολις εἶναι ἐκτισμένη εἰς τὴν πλευρὰν λόφου παρὰ τὴν θάλασσαν. Ἐχει λαμπρότατας οἰκοδομὰς καὶ θέαν μαγευτικὴν. Αὕτῃ εἶναι ἡ Ὠραία Νεάπολις, ὅπως τὴν ὀνομάζουν.

Εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως εὐρίσκονται τὰ ἀνάκτορα τῶν βασιλέων τοῦ ἄλλοτε βασιλείου τῆς Νεαπόλεως καὶ ἓνα μουσεῖον ἀπὸ τὰ πλουσιώτερα τῆς Εὐρώπης.

4. **Βεζούβιος.** Εἰς τὴν ἀπέναντι ἀκτὴν τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως εἰς ἀπόστασιν 8 χιλιομέτρων ὑψοῦται τὸ ἠφαιστειον Βεζούβιος (ὕψ. 1200 μ.), ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὁποίου διαρκῶς ἐξέρχονται καπνοί, ὥστε τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ οὐρανοῦ νὰ φαίνεται διαρκῶς συννεφιασμένον. Ἡ τρομεροτέρα ἐκρηγξις τοῦ Βεζουβίου ἐγένετο τὸ ἔτος 79 μ. Χ. Τότε ἡ πύρινος λάβα τοῦ ἐκάλυψε τὴν παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ πόλιν τῶν τέρψεων Πομπηίαν καὶ ἄλλας νῖνās. Μέχρι τῶν προπόδων τοῦ Βεζουβίου μεταβαίνομεν διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου. Εἰς δὲ τὴν κορυφὴν τοῦ Βεζουβίου ἀνερχόμεθα διὰ τοῦ φουμικολάρε τῆς ἐταιρείας Κούκ (βαγονίου, τὸ ὁποῖον σύρεται διὰ σχοινίου).

5. **Τὸ Μιλᾶν** (κίτ. 660000) ἡ πρώτη ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις τῆς Β. Ἰταλίας. Εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς ἀχανοῦς πεδιάδος τῆς Λομβαρδίας. Ἐχει μεγαλοπρεπῆ μητροπολιτικὸν ναὸν «ντὲλ Ντούομο» ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, τὸν ὁποῖον οἱ κάτοικοι ἀποκαλοῦν τὸ ὄγδοον θαῦμα τοῦ κόσμου. Μετὰ τὸν ἅγιον Πέτρον τῆς Ρώμης καὶ τὴν μητρόπολιν τῆς Σεβίλλης εἰς τὴν Ἰσπανίαν, εἶναι ὁ μεγαλύτερος ναὸς τῆς χριστιανισμοῦ, ἔχει δὲ τὸ τελειότερον εἶγμα γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἰς τὸν κόσμον. Ἰσχυρολογεῖται εἰς 3000 τὰ ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν τὸν ναὸν τοῦτον ἐξωτερικῶς.

6. **Ἡ Φλωρεντία**, «ἡ ὠραία», ὅπως οἱ Ἰταλοὶ ἐπικλοῦν τὴν Φλωρεντίαν. Φημίζεται διὰ τὰ ἀνάτορα τῆς καὶ τοὺς καλλιτεχνικοὺς θησαυροὺς τῆς. Ἡ μητρόπολις τῆς Φλωρεντίας εἶναι θαυμάσιον οἰκοδόμημα· πλησίον αὐτῆς ὑπάρχει περίφημον κωδωνοστάσιον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου μὲ ὠραία μωσαϊκὰ καὶ ἄλλα ἀγάλματα. Ἀπέναντι τῆς μητροπόλεως εἶναι ἡ βαπτιστήριον μὲ τὰς ἐξόχους ὁροσειχάλλους πύλας, αἱ ὁποῖαι, καθὼς ἔλεγεν ὁ Μιχαὴλ ἄγγελος, «ἤξιζαν νὰ εἶναι αἱ πύλαι τοῦ παραδείσου».

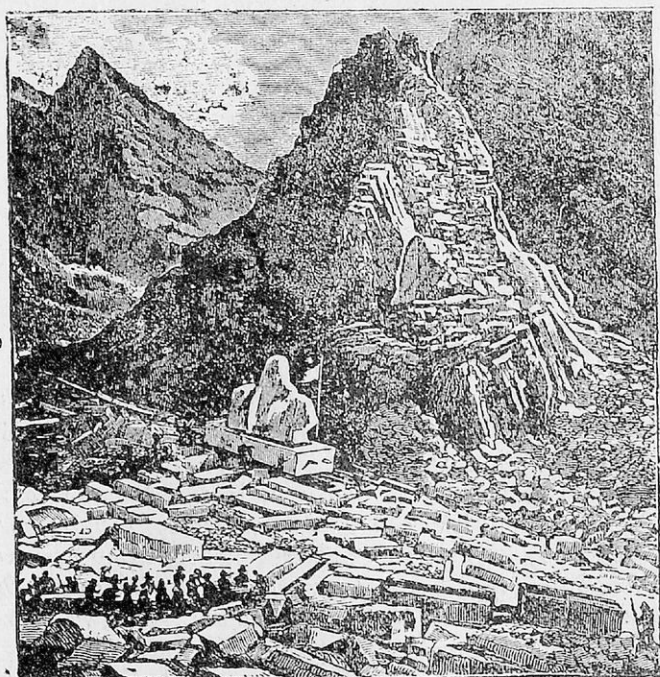
7. **Ἡ Πίζα**, περίφημος διὰ τὸν κεκλιμένον αὐ-

Ἡ Μητρόπολις τοῦ Μιλάνου.

τῆς πύργων, δηλαδή κωδωνοστάσιον, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφή προσέχει τέσσαρα μέτρα ἀπὸ τὴν βάσιν. Τὰ θεμέλια ἐκάθισαν πρὸς τὴν μίαν πλειράν, ἐνῶ ἐκτίζετο· διὰ τῆς ἱκανότητος ὅμως τοῦ ἀρχιτέκτονος ἡ οἰκοδόμησις τοῦ πύργου ἐτελείωσεν ἀσφαλῶς καὶ παραμένει μέχρι τῆς σήμερον ὡς ἐν ἑκ τῶν περιέργων τοῦ κόσμου.

8. Ἡ Γένοβα, «ἡ μεγαλοπρεπής», κεῖται ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου. Εἶναι ἡ πρώτη παραλιακὴ

Λατομεῖα μαρμάρου τῆς Καρράρας.

ἐμπορικὴ πόλις καὶ ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Ἰταλίας·
φημίζεται διὰ τὰ πολλὰ καὶ λαμπρὰ ἀνάκτορά της.

9. Εἰς τὴν Καρράραν, εἰς τὸν κόλπον τῆς Γενοῦης,
ὕπάρχουν τὰ περιφημότερα λατομεῖα μαρμάρου τῆς
Εὐρώπης. Ἐκ τῶν λατομείων τούτων ἐξάγεται τὸ
ὠραῖον λευκὸν μάρμαρον, τοῦ ὁποίου γίνεται χρῆσις
δι' ἀγάλματα εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Τρεῖς
χιλιάδες ἐργάται ἐργάζονται εἰς τὰ λατομεῖα τῆς
Καρράρας.

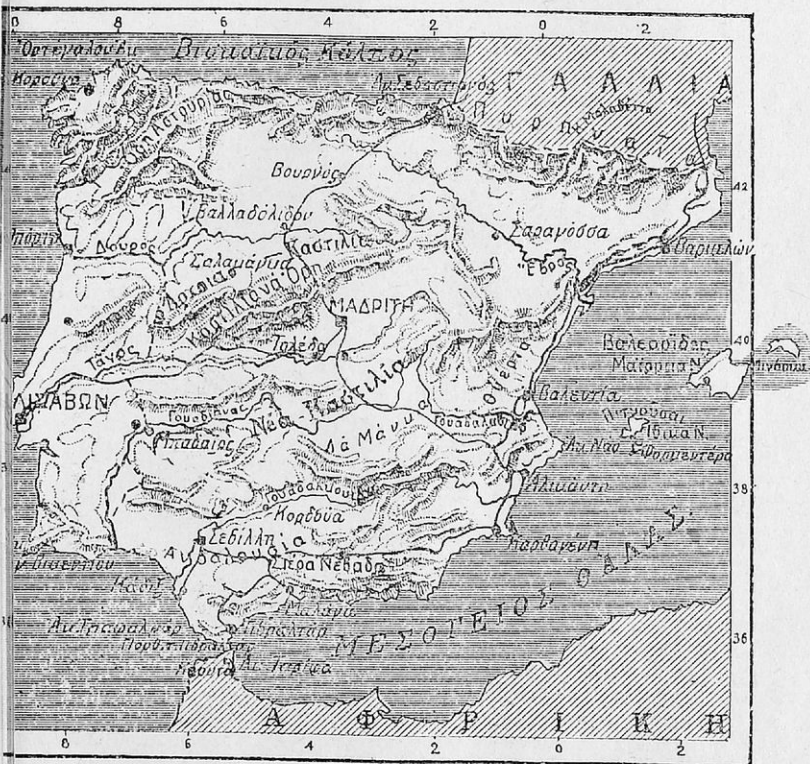
10. **Τὸ Βρινδήσιον** (Μπρίντιζι) ἐπὶ τῆς νοτια-
νατολικῆς ἀκτῆς, παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς Ἀδριατικῆς

θαλάσσης, εἰς τὸ ὅποιον καταλήγει ἡ μεγάλη σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Παρισίων - Σεμπλόν.

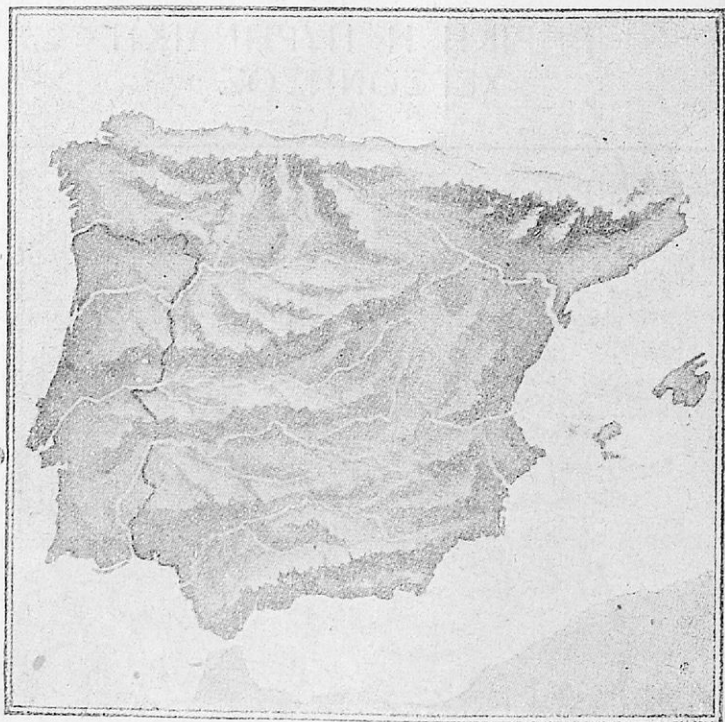
11. **Ἡ Τεργέστη** (κάτ. 250000), ἡ μέχρι τοῦ 1918 «δοῦλη» διὰ τοὺς Ἰταλοὺς, διότι ἀνήκειν εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἀποτελεῖ τώρα τμήμα τῆς Ἰταλίας, εἶναι ἡ διάδοχος τῆς Βενετίας εἰς τὴν ἐμπορικὴν κίνησιν καὶ κεῖται ἀνατολικῶς τῆς Βενετίας εἰς τὸν μυχὸν τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Κυματοθραύστης μήκους 250 μέτρων καὶ πλάτους 20 προστατεύει τὸν λιμένα της ἀπὸ τοὺς νοτιανατολικούς ἀνέμους. Ὅχι ὀλιγώτερον ὑποφέρει ὁ λιμὴν ἀπὸ τοὺς βορείους καὶ βορειοδυτικούς ἀνέμους, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τοὺς Τεργεσταίους λέγονται «μπόρα» καὶ οἱ ὅποιοι πνέουν ὀρμητικοὶ καὶ θυελλώδεις ὅσον εἰς κανὲν ἄλλο μέρος τῆς Εὐρώπης. Συχνὰ ἡ μπόρα ἀποκόπτει τὰ πρυμνήσια τῶν πλοίων καὶ τὰ συντρίβει ρίπτουσα τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Ὅχι ὀλιγώτερον ὑποφέρουν καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν μπόραν. Εἰς τὸν παραλιακὸν δρόμον δένουν χονδρὰ σχοινία ἀπὸ τοῦ ἑνὸς πεζοδρομίου εἰς τὸ ἄλλο, διότι ἡ μπόρα τοὺς πετᾷ εἰς τὴν θάλασσαν ἂν δοκιμάσουν νὰ περάσουν τὸν δρόμον χωρὶς νὰ κρατῶνται δυνατὰ ἀπὸ τὰ σχοινία. Ὁ λιμὴν της εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς σημαντικωτέρους τῆς Μεσογείου, λόγῳ τῆς μεγάλης του κινήσεως.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Νεάπολις εἶναι ἡ μεγαλυτέρα πόλις τῆς Ἰταλίας. Ὁ πληθυσμὸς της ὑπερβαίνει τὰς 700 χιλιάδας κατοίκων. Ὁ Βεζούβιος ἀπέχει 8 χιλιόμετρα περίπου ἐκ τῆς Νεαπόλεως. Τὸ Μιλᾶνον εἶναι ἡ σπουδαιοτέρα πόλις τῆς Λομβαρδίας. Ἡ μητρόπολις του, ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ἔχει περισσύτερον μεγαλεῖον ἀπὸ κάθε ἄλλο γοτθικὸν οἰκοδόμημα εἰς τὸν κόσμον. Ἡ Φλωρεντία, «ἡ ὥραία», εἶναι φημισμένη διὰ τὰ ἀνάκτορα καὶ τοὺς καλλιτεχνικοὺς θησαυρούς της. Ἡ Πίζα εἶναι περίφημος διὰ τὸν κεκλιμένον αὐτῆς πύργον. Ἡ Γένοβα «ἡ μεγαλοπρεπής», εἶναι ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἰταλίας. Ἡ Κορράρα φημίζεται διὰ τὰ λατομεῖα λευκοῦ μαρμάρου. Τὸ Βρινδῆσιον εἶναι τὸ τέρμα τοῦ ἐκ Παρισίων σιδηροδρόμου καὶ ὁ λιμὴν διὰ τὰς Ἰνδίας μέσῳ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ. Ἡ Τεργέστη, γείτων τῆς Βενετίας, ἀπέβη ἡ διάδοχος της εἰς τὴν ἐμπορικὴν κίνησιν.

ΙΒΗΡΙΚΗ Η ΠΥΡΗΝΑΪΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Πολιτικός χάρτης.

Ἀνάγλυφος χάρτης.

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.—Ἡ ἰβηρική χερσόνησος, κειμένη εἰς τὸ νοτιοδυτικὸν τῆς Εὐρώπης, εἶνε κυρίως ὄρεινῃ. Εἰς τὸ μέσον εὐρίσκονται τὰ δύο μεγάλα ὀροπέδια τῆς Καστίλης, καὶ πέντε μεγάλοι ποταμοὶ (Ἐβρος, Γουαδαλκουΐβιρ, Γουαδιάνας, Τάγος, Δούρος). Τὰ ὄρη Πυρηναῖα χωρίζουν αὐτὴν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν.

Ὁμοιάζει περισσότερον μετὰ τὴν Ἀφρικὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὴν χωρίζει τὸ Γιβραλτάρ.

Ἡ παραλία δὲν εἶναι πολὺ διαμελισμένη.

Τὸ κλίμα τῶν παραλίων τῆς εἶνε θαλάσσιον· τὸ δὲ τῶν ὀροπεδίων ἡπειρωτικόν.

Οἱ μεγάλοι ποταμοὶ ἔχουν ροὺν πολὺ ἀνώμαλον.

Ἡ ἰβηρική χερσόνησος ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 κράτη τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Πορτογαλίαν.

Η ΙΣΠΑΝΙΑ.—Ἡ Ἰσπανία εἶνε τρεῖς φορές μεγαλυτέρα τῆς Ἑλλάδος (505000 τετρ. χιλιομ.). Εἶναι ἡ πρώτη χώρα τῆς Εὐρώπης εἰς τὸ λάδι καὶ τὸ κρασί· παράγει ἐπίσης δημητριακά, ὕψωρικά (εἰς τὰς οὐέρας) καὶ φελλόν. Ἐχει βοσκάς (πρόβατα, αἰγες, ὄνοι καὶ ἡμίονοι). Τὸ ἔδαφός της εἶνε πολὺ πλούσιον εἰς μεταλλεύματα (σίδηρος, μόλυβδος, χαλκός, ὑδράργυρος κ. ἄ.).

Ἐχει 21000000 κατοίκων (40 κατὰ τετραγ. χιλ.). Αἱ κυριώτεραι πόλεις της εἶνε *Μαδρίτη* ἡ πρωτεύουσα (650000 κάτ.), *Βαρκελώνη* (620000), *Βαλεντία*, *Σεβίλλη*, *Μαλάγα*, *Καρθαγένη* κ. ἄ.

Ἡ Ἰσπανία ἔχασε τὸ ἄλλοτε μέγα ἀποικιακὸν κράτος της. Σήμερον ἔχει ὀλίγας ἀποικίας ἀνευ σπουδαιότητος.

Η ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ.—Ἡ Πορτογαλλία εἶνε ἴση μὲ τὰ 2]3 τῆς Ἑλλάδος. Παράγει οἶνον, δημητριακά, ὕψωρικά, φελλόν. Ἐχει 6 1]2 ἑκατομμύρια κατοίκων (56 κατὰ τετραγ. χιλ.). Ἐχει δύο μεγάλας πόλεις, τὴν *Λισσαβώνα* (425000 κάτ.) καὶ τὸ *Πόρτο* ἢ *Ὀπόρτο* δηλ. τὸν λιμένα (195000). Μένουν εἰς αὐτὴν ἀποικίαι ἀρκετὰ ἐκτεταμέναι, πρὸ πάντων εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ἀλλὰ δὲν ἔχει τὰ μέσα διὰ νὰ τὰς καλλιεργήσῃ καὶ νὰ τὰς ἐκμεταλλεῖ.

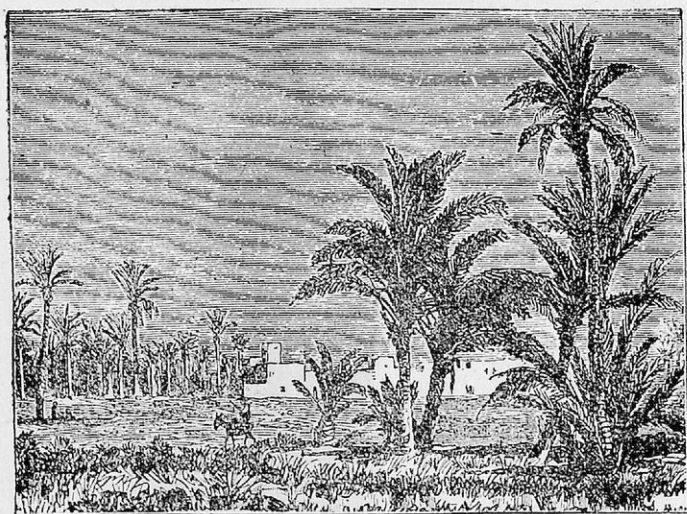
Ι Σ Π Α Ν Ι Α

1. Οἱ Γάλλοι λέγουν «ἡ Ἀφρική ἀρχίζει ἀπὸ τὰ Πυρηναῖα». Ὅταν διαβῶμεν τὰ Πυρηναῖα ὅλα μᾶς εἶναι τόσον παράξενα, ὥστε νομίζομεν ὅτι εἰσήλθομεν εἰς νέαν ἡπειρον μᾶλλον, παρὰ εἰς νέαν χώραν. Ἡμποροῦμεν νὰ διέλθωμεν τὰ σύνορα μεταξὺ Γαλλίας καὶ Βελγίου, Γερμανίας ἢ Ἑλβετίας χωρὶς τίποτε σχεδὸν γύρω μας νὰ μᾶς ὑπενθυμίζῃ ὅτι εἰσήλθομεν εἰς νέαν χώραν.

2. Αἱ διάφοροι χῶραι τῆς Εὐρώπης ἀφομοιοῦνται μεταξὺ των εἰς τὴν ἐνδυμασίαν, τοὺς τρόπους καὶ τὰς συνηθείας. Ἡ Ἰσπανία ὅμως ἀντέστη καὶ εἰς τοῦτο περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην εὐρωπαϊκὴν χώραν. Μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν οἱ σιδηρόδρομοι ἤρχισαν νὰ κακισκευάζωνται εἰς αὐτήν. Οἱ δρόμοι τῆς ἦσαν τόσον ἀδιάβατοι καὶ τὰ ξενοδοχεῖά τῆς τόσον ἐλεεινά, ὥστε δὲν ὑπῆρχε τίποτε σχεδὸν διὰ νὰ προσελκύουν τοὺς περιηγητάς. Μολονότι τῶρα ἐπῆλθε κάποια βελτίωσις, ἡμπορεῖ ὅμως νὰ λέγεται ἀκόμη ὅτι ἡ Εὐρώπη τελειώνει εἰς τὰ Πυρηναῖα.

3. Ἡ Ἰσπανία ὁμοιάζει μὲ τὴν Ἀφρικὴν ἀκριβῶς εἰς ἐκεῖνα τὰ σημεῖα, εἰς τὰ ὅποια διαφέρει ἀπὸ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Τὸ ἔδαφος ἔχει τὴν ξηρὰν ἐκείνην ὄψιν, μὲ τὴν ὁποίαν εἶναι ἐξοικειωμένοι ὅσοι περιηγοῦνται τὴν Ἀφρικὴν. Καὶ ἡ βλάστησις ἐπίσης εἰς τὴν Ἰσπανίαν εἶναι ἀφρικανικὴ μᾶλλον, παρὰ εὐρωπαϊκὴ. Φράκται ἀπὸ ἀθανάτους (ἀγάβην) καὶ φραγκοσυκέας, φυτεῖται ἀπὸ ζαχαροκάλαμον καὶ ὑψηλοὶ φοίνικες δίδουν παράδοξον ὄψιν εἰς τὴν χώραν. Ἀνάμεσα δὲ ἀπὸ τοὺς γιγαντώδεις κορμούς καὶ ὑπὸ τὰς ὑψηλὰς κορυφὰς τῶν φοινίκων προβάλλουν αἱ οἰκίαι τῶν Μαύρων.

4. Αἱ πόλεις καὶ τὰ χωρία, ἰδίως εἰς τὰ νότια

Εἰς τὴν Ν. Ἰσπανίαν.

τῆς Ἰσπανίας, διατηροῦν μέγα μέρος τοῦ μαυριτανικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος. Μολονότι οἱ Μαῦροι ἐξεδιώχθησαν ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ἀφῆκαν ὅμως τὰ ἔχνη των. Δὲν ἤμποροῦσε δὲ ἴσως νὰ γίνῃ καὶ διαφορετικά. Ἀφοῦ ἐκράτησαν τὴν Ἰσπανίαν πέντε ὀλοκλήρους αἰῶνας, τὰ ἔχνη τῆς κατοχῆς των δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξαφανισθοῦν εὐκόλα.

5. Ἡ αὐτὴ ἐπίδρασις εἶναι ἐπίσης καταφανὴς εἰς πολλὰς λεπτομερείας τῆς ἐνδυμασίας καὶ τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Ἡ μαντήλα, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς σχεδὸν κάθε γυναικὸς εἰς Ἰσπανίαν, εἶναι ἀπλούστατὰ λείψανον τῆς καλύπτρας, τὴν ὁποίαν φοροῦν ὅλαι ἀνεξαίρετως αἱ γυναῖκες εἰς τὰς μουσουλμανικὰς χώρας. Ἐὰν ἐπεχειρήσετε περιπατοῦν εἰς τὰ προάστεια οἷα σδῆποτε πόλεως, ἀσφαλῶς θὰ σκονιάψετε εἰς ρακενδύτους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἐξαπλωμένοι εἰς τὸν ἥλιον, ἀπολαμβάνουν

τὴν θαλπωρὴν, ἀκριβῶς ὅπως θὰ ἔκαμνον οἱ Βεδουῖνοι. Εἰς τὰ ἰδιωτικά σπίτια καὶ εἰς τὰ ξενοδοχεῖα οἱ ὑπηρεταὶ προσκλιῶνται μὲ τὸ κτύπημα τῶν χειρῶν, ὅπως ἀναγινώσκωμεν εἰς τὰ παραμύθια τῶν ἀραβικῶν νυκτῶν (τῆς Χαλιμᾶς).

6. Εἰς τὴν Μαδρίτην ὑπάρχει κάποια ζωὴ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Ἡ ὑψίστη φιλοδοξία τοῦ λαοῦ τῆς Μαδρίτης εἶναι νὰ κάμουν τὴν πόλιν των νὰ ὁμοιάξῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον μὲ τὸ Παρίσι. Πρὸς ὅλα ὅμως ταῦτα ἡ Μαδρίτη εἶναι στάσιμος.

7. Μερικαὶ πόλεις εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀγέην, ὅπως ἡ Βαρκελώνη καὶ ἡ Βαλεντία, ἀφυπνίζονται μὲ νέαν ζωὴν καὶ νέον σφρῖγος. Ἡ γειτνίασίς των πρὸς τὴν Μασσαλίαν τὰς φέρει εἰς στενάς σχέσεις πρὸς τὸν δραστήριον ἐκεῖνον λιμένα. Ὁ θόρυβος καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἐμπορίου κάμνουν τὸν νυσταλέον λαὸν νὰ ἐξυπνήσῃ ἀπὸ τὸν λήθαργον ἡ μεταβολὴ ὅμως αὕτη εὐρίσκεται ἀκόμῃ εἰς τὴν ἀρχήν. Ἡ Ἰσπανία, ὡς σύνολον, παρέχει ζωηράν ἐντύπωσιν, ὅτι

Ἡ μανδήλα.

εὐρίσκεται τουλάχιστον δύο αἰῶνας ὀπίσω ἀπὸ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην.

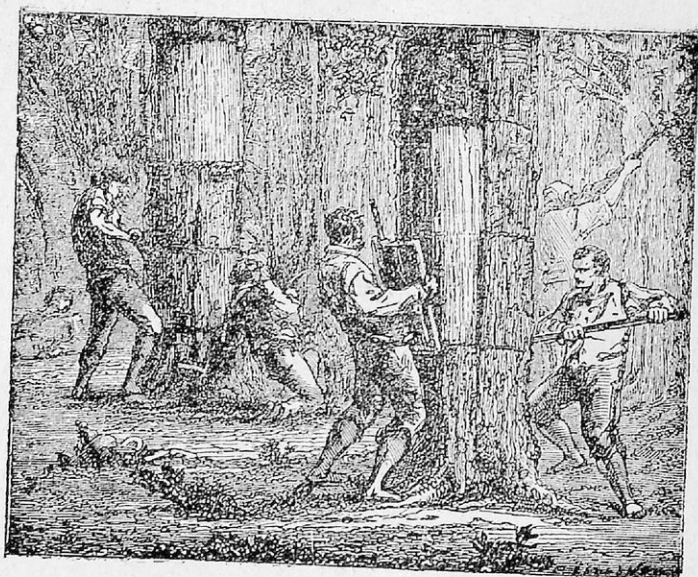
8. Ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων εἰς τοὺς δρόμους τοῦ ἐσωτερικοῦ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ταξιθεύσῃ κανεὶς, παρὰ μόνον μὲ τὸ ἄλογον. Εἶναι γεμᾶτοι λάκκους καὶ αὐλάκια χωρὶς γεφύρας καὶ ὁμοιάζουν μᾶλλον πρὸς γιδόστρατες, παρὰ πρὸς δημοσίους δρόμους.

9. Πρὸ τριακοσίων ἐτῶν ἡ ἰσπανικὴ μοναρχία ἦτο ἡ κραταιότερα τοῦ κόσμου. Ὁ ἥλιος οὐδέποτε ἔδυσεν εἰς τὰς κτήσεις της. Τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν ἡμισφαίριον ἔστελλον τὸν πλοῦτόν των εἰς τὰ λιμῶνά της. "Ὅ,τι ὅμως οἱ προπάτορες ἐδημιούργησαν, οἱ ἀπόγονοὶ των ἐφάνησαν ἀνίκανοι καὶ νὰ τὸ συντηρήσουν μόνον. Ὅπουδῆποτε καὶ ἂν στρέψωμεν τὸ βλέμμα, συναντῶμεν λείψανα ἐνδόξου παρελθόντος καὶ ταπεινοῦ παρόντος.

10. Αἱ προσφιλέστεραι διασκεδάσεις τῶν Ἰσπανῶν εἶναι ὁ χορὸς καὶ αἱ ταυρομαχίαι. Αἱ ταυρομαχίαι (μάχαι ἀνθρώπων πρὸς ταύρους) διεξάγονται εἰς τὰ ἀμφιθέατρα, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἓνα εἰς κάθε μεγάλῃ πόλιν. Τὰ δύο ὀνομαστότερα ἀμφιθέατρα εἶναι τὸ τῆς Μαδρίτης καὶ τὸ τῆς Σεβίλλης. Τὸ τελευταῖον δύναται νὰ χωρέσῃ ἀπὸ δέκα μέχρι δώδεκα χιλιάδας ἀνθρώπων. Τὸ βάρβαρον αὐτὸ θέαμα παρακολουθοῦν πρόσωπα ὅλων τῶν τάξεων καὶ ἀδιακρίτως ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

11. Τὸ πλεῖστον τοῦ φελλοῦ, τοῦ ὁποίου γίνεται χρῆσις εἰς τὸν κόσμον, προέρχεται ἀπὸ τὰς φελλόδρους τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλλίας. Ὁ φελλὸς τοῦ ἐμπορίου εἶναι ὁ ἐλαφρὸς πορώδης φλοιὸς τοῦ δένδρου τούτου. Ὅταν ἔλθῃ ὁ κατάλληλος χρόνος—μιά φορὰ κάθε ἑξ ἡδκτῶ ἔτη—ὁ φλοιὸς ἀποσπᾶται εἰς τεμάχια, μήκους 0,60—1 μ.

12. Αἱ οὐέρας εἶναι κῆποι ποτιστικοὶ εἰς τὴν παράλιον μεσογειακὴν χώραν ἀπὸ τοῦ δέλτα τοῦ Ἑβρου (Ἰσπανίας) μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ναό. Τὰ νερά κρατοῦνται μέσα εἰς δεξαμενάς διὰ προχωμά-

Φελόδρυς.

των. Μία διακλάδωσις αὐλάκων τὰ διανέμει εἰς τὴν ἐξοχὴν.

13. Ἡ οὐέρτας τῆς Βιλεντίας εἶναι ἡ ἀρχαιοτέρη, ἡ πλουσιωτέρα καὶ ἡ καλύτερον κανονισμένη. Τὰ νερά τοῦ Γουαδαλκουῖβιρ τροφοδοτοῦν ὅκτὼ διώρυγας, αἱ ὁποῖαι ὑποδιαίρουνται εἰς ἄπειρα αὐλάκια, τὰ ὁποῖα δίδουν εἰς ὅλους τοὺς κήπους καὶ τὰ χωράφια τὴν γονιμότητα καὶ τὴν ζωὴν. Ἐκάστη κοινότης ἔχει ὀρισμένους ὥρας ποτίσματος, τοῦ ὁποίου τὸ σύνθημα δίδεται ἀπὸ τεράστιον κώδωνα βάρους 10000 ὀκάδων τῆς μητροπόλεως τῆς Βαλεντίας.

14. Ἡ γονιμότης τῶν οὐέρτας εἰς τὰ περίχωρα τῆς Βαλεντίας εἶναι παροιμιώδης. Κάτω ἀπὸ τοὺς φοίνικας, τὰς πορτοκαλλέας, τὰς ἀπιδέας, τὰς ροδακινέας καὶ τὰς μυρέας καλλιεργοῦν λαχανικά, σιτάρι, ἀρχβό-

Ἀλάμπρα.

σιτον, τοῦ ὁποίου τὰ στελέχη φθάνουν τὰ 5, 6, 7 καὶ 8 μέτρα κ.τ.λ. Τὸ χόρτον ἡμπερεῖ νὰ θερισθῇ ἐκεῖ ἕως δέκα φορές τὸν χρόνον. Εἰς τὴν ἀγορὰν βλέπει κανεὶς τοὺς γεωργοὺς «λαμπραντόρε ντὲ λὰ οὔέρτα», νὰ φέρουν τὰ πορτοκάλια τῶν ἀκόμῃ στολισμένα με φύλλα, κλαδιά, με φοίνικας φρεσκοκομμένους καὶ σταφύλια με ῥᾶγες χονδρὲς καὶ χρυσωμένες σὰν τὸ σταφύλι τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας.

15. Ἡ Ἰσπανία εἶναι ἡ πρώτη ἐλαιοπαραγωγὸς χώρα τῆς Εὐρώπης. Παράγει κατὰ μέσον ὅρον 250000000 ὀκάδες λᾶδι τὸ ἔτος ⁽¹⁾.

16. Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Ἰσπανίας εἶναι ἡ Μαδρίτη καὶ ἡ Βαρκελώνη.

Ἡ **Μαδρίτη** (κάτ. 650000), ἡ πρωτεύουσα τοῦ κράτους, κεῖται ἐπὶ ἀγόνου πεδιάδος εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας 600 μέτρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

(1) ΣΗΜ. Ἡ Ἰταλία παράγει 230000000 ὀκάδες λᾶδι, ἡ Γαλλία 70000000 καὶ ἡ Ἑλλάς 100000000.

Ἡ Βαρκελώνη (κάτ. 620000), μέγας λιμὴν ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς ἀκτῆς, εἶναι ἡ πρώτη βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἰσπανίας.

Ἡ Μαλάγα, πάλαιος ΒΑ. τοῦ Γιβραλτάρ, ἡ πόλις τῶν ὠραίων οἶνων καὶ ὑποκριτῶν.

Ἡ Σεβίλλη, μεσόγειος πρὸς Β. τοῦ Γιβραλτάρ, ἡ πόλις τῶν πορτοκαλλίων.

Ἡ Γρενάδα. Εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἰσπανίας κεῖται ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς Γρενάδας, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἄλλοτε βασιλείον τῶν Μαύρων (Αράβων) καὶ διετέλεσεν ἐπὶ αἰῶνας ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς πολεμικῆς ἐκείνης φυλῆς. Ἡ πρωτεύουσα τῆς Γρενάδας εἶναι ἡ πόλις Γρενάδα, παρὰ τὴν ὁποίαν ὑπάρχει τὸ ἀξιοθαύμαστον ἀνάκτορον τῶν Μαύρων «Ἀλάμπραν». Τὸ ἀνάκτορον αὐτό, τὸ ὅποion ἐχρησίμευσεν ἐπίσης καὶ ὡς φρούριον, ἐκτίσθη ὑφ' ἐνὸς τῶν Μαύρων βασιλέων περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΓ' αἰῶνος.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. — Ἡ Ἰσπανία ὁμοιάζει τὴν Ἀφρικὴν περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ὁμοιάζει τὴν Εὐρώπην εἰς τὸ ἔδαφος καὶ τὴν βλάστησιν, εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, ἰδίως πρὸς νότον, καὶ εἰς τὴν ἐνδυμασίαν καὶ τὰ ἔθνη. Ἡ Ἰσπανικὴ ζωὴ εἶναι βραδεία καὶ στάσιμος. Ἡ Ἰσπανία εἶναι δύο αἰῶνας ἐπίσω ἀπὸ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Οἱ δρόμοι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι πολὺ ἀσχημοὶ καὶ ἡμπορεῖ νὰ ταξιδεύσῃ κανεὶς μόνον μετὰ τὸ ἔλλογον. Αἱ προσφιλεῖς τῶν Ἰσπανῶν διασκεδάσεις εἶναι ὁ χορὸς καὶ ἡ ταυρομαχία. Τὸ πλεῖστον τοῦ φελλοῦ, τοῦ ὁποίου γίνεται χρῆσις εἰς τὸν κόσμον προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Πορτογαλίαν. Ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς Ἰσπανίας εἶναι καὶ τὸ ἔλαιον. Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι ἡ Μαδρίτη καὶ ἡ Βαρκελώνη.

Ἡ Γρενάδα, ἄλλοτε βασιλείον τῶν Μαύρων, εὕρεται εἰς τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος τῆς Ἰσπανίας. Ἡ πόλις Γρενάδα φημίζεται κυρίως διὰ τὸ ἀξιοθαύμαστον ἀνάκτορον τῶν Μαύρων, τὴν Ἀλάμπραν. Ἡ σάντα Φέ, ἔθνα ἐκκατονίσθησαν τὰ τοῦ ταξιδίου τοῦ Κολόμβου εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἀπέχει 8 χιλιομέτρα ἀπὸ τὴν Γρενάδαν.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ

1. Ἡ Πορτογαλλία κατέχει ὁλόκληρον περίπου τὸ δυτικὸν μέρος τῆς ἰβηρικῆς χερσονήσου, πλὴν τοῦ βορείου τμήματος. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς χώρας ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῆς Ἰσπανίας. Διασχίζεται ὑπὸ τῶν ἰδίων ὁρέων καὶ ἀσβεύεται ὑπὸ τῶν ἰδίων ποταμῶν· τὸ κλίμα τῆς ὅμως εἶναι τερπνότερον καὶ τὸ ἔδαφός της εὐφορώτερον. Οἱ κάτοικοι εἶναι τῆς αὐτῆς φυλῆς μὲ τοὺς Ἰσπανοὺς καὶ ὁμοιάζουν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τοὺς τρόπους. Ἄλλοτε οἱ Πορτογάλλοι ἦσαν ἐπεχειρηματίαι. Ἦσαν μεταξὺ τῶν πρώτων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, τὰ ὅποια ἐξερεύνησαν τὰς θαλάσσας καὶ ἱδρυσαν ἀποικίας.

2. Αἱ κυριώτεραι ἀσχολίαι τῶν Πορτογάλλων εἶναι ἡ ἀμπελοφυτεία καὶ ἡ οἰνοποιία. Οἱ Πορτογάλλοι εἶναι πολὺ ἀνίκανοι γεωργοί, ἡ δὲ βιομηχανία των εἶναι πολὺ ὀπισθοδρομημένη. Συμπεπαιστούμεθα εἰς τὸ ὅτι ἔχουν ἀνάγκην ξένου σίτου, καθὼς καὶ σιδηρικῶν, βαμβακερῶν καὶ μαλλίνων ὑφασμάτων, ἀκόμη δὲ καὶ πηλίνων σκευῶν. Εἰς τὴν κατασκευὴν οἶνων ἐν τούτοις εἶναι ἀπαράμιλλοι.

3. **Λισσαβὼν** (κ. 425,000) ἡ πρωτεύουσα, κεῖται εἰς ὠραίαν τοποθεσίαν, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Τάγου, ὅπου ὑπάρχει ἔξοχος φυσικὸς λιμὴν, ἱκανὸς νὰ χωρέσῃ ὅλους τοὺς στόλους τῆς Εὐρώπης. Εἰς ἀπόστασιν χιλιομέτρων ἡ παραλία εἶναι κατάφυτος μὲ ὠραίους κήπους καὶ ἀμπέλια· μολονότι ὅμως ἡ πόλις ἔχει θαυμασίαν ἀποψιν ἐκ τῆς θαλάσσης, τὸ ἐσωτερικὸν της δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν καλλονὴν της. Δὲν ὑπάρχει μεγάλη κίνησις καὶ ζωὴ, διότι οἱ Πορτογάλλοι δὲν ἐπιδεικνύουν δραστηριότητα, οὔτε εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις οὔτε εἰς τὰς διασκεδάσεις.

4. Ἡ Λισσαβὼν ἔχει μεγάλον ἐμπόριον. Τὸ ἐμπόριον τῶν ἀποικιῶν καὶ τὸ ἐμπόριον ὅλης τῆς Πορτογαλλίας μὲ τὰ ξένα κράτη γίνεται εἰς τὴν Λισσαβὼνα.

Ὁ Κόσμος (Ν. Εὐρώπη).

12

Ἡ καταστροφή τῆς Λισσαβώνας εἰς τὰ 1755.

Τὰ κυριώτερα εἶδη ἐξαγωγῆς εἶναι οἶνοι, πορτοκάλια, λεμόνια καὶ ἄλλα ὀπωρικά καὶ φελλοί.

5. Τὸ 1755 ἡ Λισσαβὼν κατεστράφη σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ σεισμοῦ. Τὴν πρωΐαν τῆς 1ης Νοεμβρίου ἠκούσθη βαθὺς ὑποχθόνιος κρότος, τοῦτον δὲ ἐπηκολούθησεν ἀμέσως σεισμὸς, ὁ ὁποῖος κατέστρεψε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς πόλεως, εἰς διάστημα δὲ ὀλιγώτερον τῶν τριῶν λεπτῶν, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἠκούσθη ὁ πρῶτος κρότος, 30,000 ἄτομα ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν καταπεσόντων οἰκοδομημάτων. Ἡ θάλασσα ἀπεχώρησεν ἐκ τοῦ λιμένος καὶ ἔπειτα εἰσώρμησεν εἰς αὐτὸν ἐκ νέου ὡς πελώριον κύμα, τὸ ὅποσον ὑψώθη 15 ἕως 20 μέτρα ὑπεράνω τῆς συνήθους ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ ἐσάρωσε καὶ κατέστρεψε πᾶν ὅ,τι συνήντησεν εἰς τὸν δρόμον του.

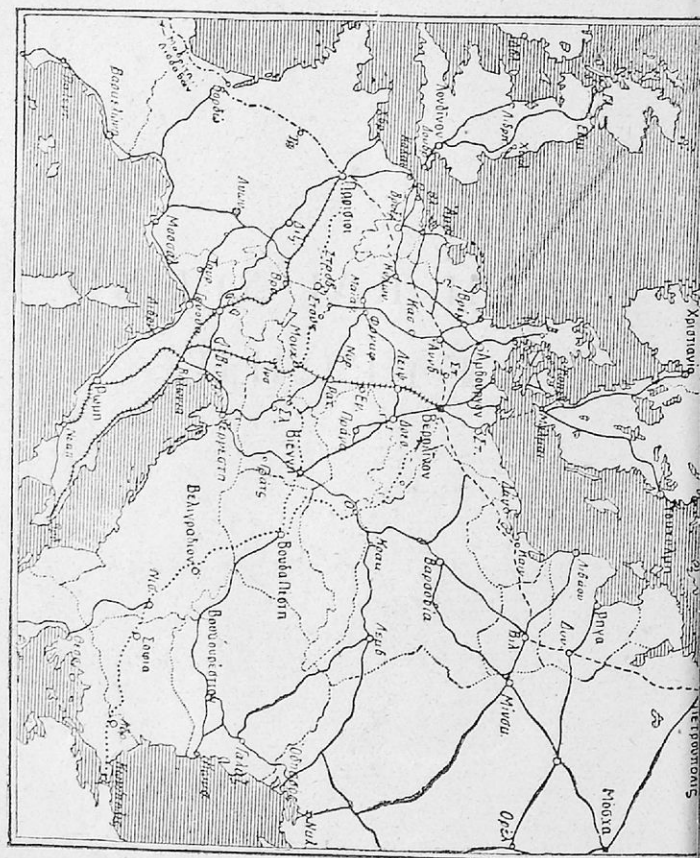
6. Όταν ἐνύκτωσε, τότε ἐφάνη ὅτι ἡ πόλις ἐκαίετο, ἡ δὲ πυρκαϊὰ ἐξηκολούθησεν ἐπὶ ἑξ ἡμέρας διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὴν καταστροφὴν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησεν ὁ σεισμός. Οἱ ἐπιζήσαντες, καταβεβλημένοι ἐκ τοῦ δυστυχήματος καὶ ἐκ τοῦ φόβου, ἐβτάθησαν ἀνίκανοι νὰ κατασβίσουν τὴν πυρκαϊάν. Ὑπελογίσθη ὅτι ἐχάθησαν 60,000 ψυχαί.

7. Ἡ μόνη ἄλλη σημαντικὴ πόλις τῆς Πορτογαλλίας εἶναι τὸ Ὀπόρτον εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δούρου. Τὸ κυριώτερον εἶδος ἐξαγωγῆς εἶναι ὁ γνωστὸς οἶνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ πόλις δίδει τὸ ὄνομά της.

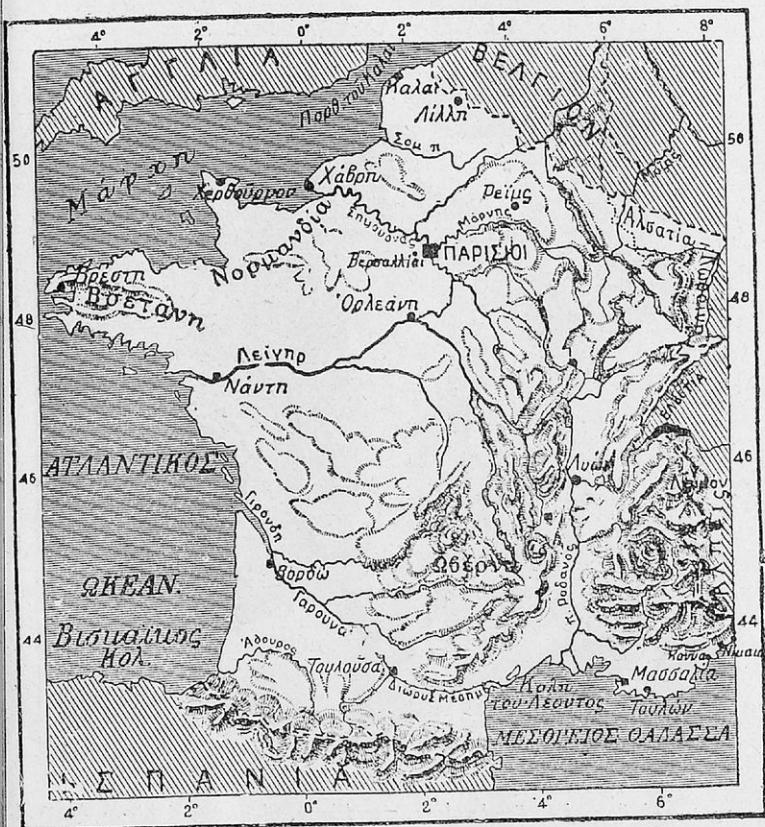
ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. — Ἡ Πορτογαλλία κεῖται πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰσπανίας πρὸς τὴν ὁποίαν ἔχει στενὴν ὁμοιότητα. Αἱ κυριώτεραι ἀσχολίαι εἶναι ἡ ἀμπελοφυτεία καὶ ἡ οἰνοποιία. Ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία εὐρίσκονται πολὺ ὀπίσω. Ἡ Λισσαβὼν, ἡ πρωτεύουσα, εἶναι ἐκτισμένη εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγου. Αἱ πλεῖσται τῶν ὁδῶν της εἶναι στεναὶ καὶ μικραί, αἱ δὲ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν της κακῶς ἐκτισμέναι. Εἶδη ἐξαγωγῆς εἶναι οἶνοι, πορτοκάλια, λεμόνια καὶ ἄλλα ὑπωρικά καὶ φελλοί. Ἡ πόλις κατεστράφη σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ σεισμοῦ τὸ 1755. Ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ καὶ τῆς πυρκαϊᾶς, ἡ ὁποία ἐπηκολούθησεν, 60000 ἄτομα ἐχάθησαν.

ΜΕΣΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗ
ΕΥΡΩΠΗ

Αἱ κυριώτεραι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ τῆς Ἑλλάδος.

ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

ΓΑΛΛΙΑ

Ἡ Γαλλία (ἔκτασ. 550 τετρ. χιλιομ.) ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μάγχης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰσπανίας, καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, Βελγίου, Ἑλβετίας καὶ Γερμανίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος (τὸ δυτικόν) εἶναι μία πεδιάς ἀπεραντος, τὴν ὁποῖαν ἀρδεύουν τρεῖς τεράστιοι ποταμοί· ὁ Γαρόνης, ὁ Λίγηρ καὶ ὁ Σηκουάνας. Κατὰ τὸ μέσον ὑπάρχουν

ΓΑΛΛΙΑ ΑΝΑΓΛΥΦΟΣ

χαμηλά ὄρη, ἐκ τῶν ὁποίων πηγάζουν οἱ ποταμοὶ οὗτοι. Τὰ κυριώτερα τούτων εἰναι αἱ Σεβέρναι (1800 μ.), Βοσγίας καὶ Ἰούρας.

Τὸ πρὸς Δ. τμήμα τῶν ᾿Αλπεων ἀνήκει εἰς τὴν Γαλλίαν. Εἰς τὸ τμήμα τοῦτο εὐρίσκεται καὶ ἡ ὑψηλότερα κορυφή τῶν ᾿Αλπεων Λευκὸν ὄρος (4,810 μ.). Τὴν μεταξύ τῶν ᾿Αλπεων καὶ τῶν Σεβερνῶν κοιλάδα διαρρέει ὁ τέταρτος μέγας ποταμὸς τῆς Γαλλίας Ροδανός.

Καὶ οἱ τέσσαρες οὗτοι ποταμοὶ εἰναι πλωτοὶ καὶ συνδέονται μεταξύ των με διώρυγας. Ἡ σπουδαιότερα διώρυξ εἰναι ἡ διώρυξ τῆς Μεσημβρίας, ἡ ὁποία ἐνώνει τὴν Μεσόγειον διὰ τοῦ ποταμοῦ Γαρόννα με τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Διὰ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν διωρύγων τὰ πλοῖα ταξιδεύουν ὅλον τὸ

έσωτερικὸν τῆς Γαλλίας. Τώρα ὁμως προτιμῶνται οἱ σιδη-
ρόδρομοι λόγῳ ταχύτητος μεταφορᾶς.

Ἡ Γαλλία εἶναι κατ' ἐξοχὴν χώρα γεωργικὴ. Τὸ ἥμισυ
τῶν κατοίκων της (20 000 000) ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν.
Εἰς τὰ βόρεια καλλιεργοῦν σιτηρὰ καὶ κοκκινογούλια., ἀπὸ τὰ
ὁποῖα κατασκευάζουν ζάχαριν. Ἡ Γαλλία εἶναι ἡ πρώτη
ἀμπελουργικὴ χώρα τοῦ κόσμου με μέσην παραγωγὴν 50
ἐκατομμυρίων τόνους οἴνου. Αἱ μεγάλαι ἀμπελουργικαὶ ἐπαρ-
χίαι τῆς Γαλλίας εἶναι εἰς τὴν μέσην Γαλλίαν. *Καμπανία* (σαμ-
πάνια), ἡ *Βουργουνδία*, τῆς ὁποίας οἱ ἀρωματώδεις οἶνοι
εἶναι ὀνομαστοὶ διὰ τὴν λεπτότητα τῆς γεύσεως, καὶ τὸ *Βορδὸ*
τὸ ὁποῖον ἔχει τεραστίαν παραγωγὴν.

Εἰς τὴν βιομηχανίαν τῆς μετᾶξης ἡ Γαλλία εἶναι ἡ πρώτη
χώρα τοῦ κόσμου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ. Ἡ δημοκρατία τῆς Γαλ-
λίας ἔχει πληθυσμὸν 41 000 000 κατ. Πρωτεύουσα αὐτῆς
εἶναι τὸ *Παρίσι*, ἡ μεγαλυτέρα πόλις τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐ-
ρώπης, ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τῆς Γαλλίας· ἡ πόλις τοῦ
παγκοσμίου συρμοῦ. Ἡ *Λίλλη* (218,000 κατ.) εἰς τὴν γαλλι-
κὴν Φλάνδραν εἶναι ἥσυχος ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις
με ἀπειρίαν ἀνεμομύλων. Εἶναι κέντρον τῆς βιομηχανίας τῶν
λινῶν ὑφασμάτων. *Ρουέν* (125 000 κ.) ἡ κυριωτέρα βαμβα-
κόπολις τῆς Γαλλίας.

Λυὼν ἡ πόλις τῆς μετᾶξης. *Μασσαλία* ὁ πρῶτος λιμὴν
τῆς Μεσογείου. Πολλαὶ πόλεις ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Μεσογείου,
τὴν ὁποίαν σχηματίζουν οἱ πρόποδες τῶν Ἄλπεων καὶ ἡ
ὁποία ὀνομάζεται *Ριβιέρα*, προσελκύουν πολλοὺς ξένους διὰ
τὸ ὑγιεινὸν κλίμά των. Τοιαῦται πόλεις ἰδίως εἶναι αἱ Κάν-
ναι καὶ ἡ Νίκαια.

9. ΓΑΛΛΙΑ

1. Ἡ Γαλλία, ἡ ὠραία Γαλλία, ὅπως οἱ Γάλλοι τὴν ὀνομάζουν, ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ μεγάλας εὐφόρους πεδιάδας, αἱ ὁποῖαι πρὸς δυσμὰς μὲν κατέρχονται πρὸς τὸν Ἀτλαντικόν, πρὸς νότον δὲ πρὸς τὴν Μεσόγειον. Ὑπάρχουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ λοφοσειραί, αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν εἶναι ὑψηλαί. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς χώρας ἀπὸ τῶν Πυρηναίων ἀνήκει εἰς τὴν μεγάλην πεδιάδα τῆς Εὐρώπης. Κατὰ μῆκος τῶν νοτίων συνόρων τῆς Γαλλίας ἐκτείνεται ἡ θαυμασία ὄροσειρά τῶν Πυρηναίων, πρὸς ἀνατολὰς δὲ εἶναι αἱ Ἀλπεῖς, ἡ ὑψηλοτέρα κορυφή τῶν ὁποίων, τὸ Λευκὸν ὄρος, παρὰ τὰ σύνορα τῆς Ἑλβετίας, εἶναι γαλλικὸν ὄρος.

2. Οἱ κυριώτεροι ποταμοὶ τῆς Γαλλίας εἶναι ὁ Σηκουάνας, ὁ Αἰγγερ, ὁ Γαρούνας καὶ ὁ Ροδανός. Συνδέονται ὅλοι μεταξὺ τῶν διὰ διωρύγων εἰς τρέπον ὥστε τὰ ἐμπορεύματα καὶ οἱ ἐπιβάται δύνανται δι' αὐτῶν νὰ μεταφερθοῦν καθ' ὅλην τὴν χώραν. Ὁ πλατύτερος καὶ ταχύτερος ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Γαλλίας εἶναι ὁ Ροδανός. Εἶναι πλωτὸς καθ' ὅλον σκεδὸν τὸ μῆκος του. Εἶναι ὠραῖος ποταμός, πολλοὶ δὲ τὸν προτιμοῦν καὶ ἀπὸ τὸν Ρῆνον. Ὁ Αἰγγερ εἶναι ὁ μικρότερος ποταμός τῆς Γαλλίας. Εἶναι πλωτὸς διὰ μικρὰ πλοῖα μέχρις ἀποστάσεως 850 χιλιομέτρων ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς του. Ὁ Σηκουάνας εἶναι ὀνομαστός διὰ τοὺς ἐλιγμούς του, ἰδίως ἀπὸ τὸ Παρίσι καὶ κάτω.

3. Εἰς τὰ ΝΔ. ἡ χαμηλὴ ἀκτὴ τοῦ Γασκονικοῦ κόλπου, σχηματίζει μεγάλας καὶ ἀγόνους πεδιάδας, αἱ ὁποῖαι καλοῦνται λάνδεις καὶ καλύπτουν χιλιάδας στρεμμάτων. Ἀποτελοῦνται ἐν μέρει ἀπὸ ἄμμου καὶ ἐν μέρει ἀπὸ ἔλης, ἡ δὲ βλάστησίς των εἶναι μόνον καλάμια, ἐρῖκαι καὶ ὀλίγον χόρτον.

Ἡ ἄμμος κινουμένη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐπέφερε μεγάλας καταστροφὰς διότι ἐσκέπαζε μέρη καλιεργημένα.

Αἱ Λάνδεις.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς τελευταίας ἐκατονταετίας οἱ Γάλλοι κατώρθωσαν νὰ στερεώσουν τὴν ἄμμον διὰ τῆς ἀναδασώσεως καὶ τώρα τὰ ἀπέραντα ἔλη καὶ αἱ ἀμμώδεις ἐκτάσεις μετεβλήθησαν εἰς σύσκια δάση.

Εἰς τὰς λάνδεις κατοικοῦν μόνον ποιμένες, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν φοροῦν τὸν χειμῶνα χονδροειδῆ γουναρικά, τὰ ὅποια δίδουν εἰς αὐτοὺς ἡμιαγρίαν ὄψιν. Διὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ διασχίζουν ἐλεύθερα τὰ ἔλη βαδίζουσιν ἐπάνω εἰς ὑψηλὰ κοντάρια, εἶναι δὲ τόσο ἐξοικειωμένοι εἰς τοῦτο, ὥστε πολλάκις καὶ ἀναπαύονται ἐπὶ ὥραν ὄρθιοι ἐπάνω εἰς τὰ κοντάρια αὐτά, στηριζόμενοι εἰς τὸ ἄκρον ὑψηλῆς ῥάβδου, τὴν ὅποιαν μεταχειρίζονται ὡς μπαστοῦνι.

4. Ἡ Βρεττάνη καὶ ἡ Νορμανδία κεῖνται εἰς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος. Ἡ Βρεττάνη εἶνε τραχεῖα χερσό- νησος γεμάτη ἀπὸ ἄγρονά τέλματα, ἐρίκας καὶ ἀνω- μάλους θαλασσοδαρμένας ἀκτάς. Οἱ κάτοικοι εἶναι ἀπλοῖκοι εἰς τοὺς τρόπους, τὴν ἐνδυμασίαν καὶ εἰς τὴν ὁμιλίαν των.

5. Ἡ Νορμανδία παρουσιάζει μεγάλην ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Βρεττάνην. Εἶναι εὐφορος καὶ φαειρὰ χώρα. Ἔχει ἀγροὺς σιτοφόρους καὶ κήπους, πράσινα λιβά- δια καὶ δασωμένας χαράδρας. Οἱ χωρικοὶ τῆς διαφέ- ρουν ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς ἄλλων μερῶν τῆς Γαλλίας. Εἶναι δὲ περίφημοι ναυτικοὶ καὶ ἀλιεῖς καθὼς καὶ πρῶτης τάξεως γεωργοί.

6. Ἐπειδὴ ἡ Γαλλία διαιρεῖται εἰς τρεῖς δια- φόρους ζώνας ὑπὸ ἔποψιν κλίματος, ἔχει καὶ τρεῖς διαφόρους ζώνας ὑπὸ ἔποψιν προϊόντων. Τὸ βόρειον αὐτῆς μέρος παράγει σιτηρά· ἡ μέση ζώνη κρεατὶ· ἡ δὲ νοτία ἰᾷδι, μετὰ καὶ ὀπωρικά. Ἐκ τῶν σιτηρῶν, τὰ ὅποια παράγονται εἰς τὰ βόρεια τῆς Γαλλίας, τὸ κυριώτερον εἶναι τὸ σιτάρι. Καλλιεργοῦν ἐπίσης κακ- κινογαύλιζ, ἀπὸ τὰ ὅποια παράγεται ζάκχαρις. Ἡ οἰνοφόρος ζώνη παράγει τοὺς ἀφρώδεις οἶνους τῆς Καμπανίας εἰς τὰ βόρεια, τοὺς παχεῖς οἶνους τῆς Βουργουνδίας εἰς τὰ ἀνατολικά καὶ τοὺς οἶνους Βορδῶ εἰς τὰς δυτικά. Ἡ ἐξαγωγή οἶνων ἀπὸ τοῦ Βορδῶ εἶναι τεραστία.

7. Ἡ νοτία, ἡ μεσογειακὴ ζώνη, παράγει ἐλαιάς, πορτοκάλια καὶ σῦκα. Ἐλαιόλαδον παράγεται εἰς μεγάλας ποσότητας καὶ χρησιμοποιεῖται ἀντὶ βουτύ- ρου, ἀπὸ τὸ ὅποτον ὑπάρχει ἔλλειψις, καθ' ὅσον αἱ βοσκὴ δὲν εὐδαιμονοῦν τὸ θέρος. Ἡ μορέα καλ- λιεργεῖται χάριν τῆς σιροτροφίας. Τὸ κέντρον τῆς μεταξοουργίας εἶναι ἡ Λυὼν, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ροδανοῦ καὶ τοῦ Σῶν. Οἱ μεταξοσκώληκες ἀνατρέ- φονται εἰς δωμάτια, τὰ ὅποια θερμαίνονται τεχνη- τῶς· εἰς τὰ δωμάτια αὐτὰ ὑπάρχουν μεγάλα ράφια διηρημένα εἰς τετράγωνα. Ἐκεῖ ἐκκολάπτονται τὰ ῥά,

Τρυγητός.

αἱ δὲ νέαι κάμπαι τρέφονται μὲ χλωρὰ φύλλα μο-
ρέας.

8. Δάση καλύπτουν τὸ ἐν ἕκτον τοῦ ἐδάφους τῆς
Γαλλίας.

9. Ὡς βιομηχανικὴ χώρα ἡ Γαλλία ὑπολείπεται
μόνον τῆς μεγάλης Βρεττανίας, τῶν Ἡνωμένων πο-
λιτειῶν, τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ Βελγίου. Ἡ Γαλλία
ὑπερτερεῖ ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας εἰς τὴν
βιομηχανίαν εἰδῶν πολυτελείας.

Εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς κλάδους τῆς βιομηχανίας τὰ γαλλικὰ ἀντικείμενα διακρίνονται διὰ τὴν κομψότητα τοῦ σχεδίου καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ἐκτελέσεως.

10. Ἡ Γαλλία εἶναι μία ἐκ τῶν μεγάλων στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Εὐρώπης. Εἶναι ἐπίσης μία ἐκ τῶν μεγάλων ναυτικῶν δυνάμεων. Ἐπὶ γενεάς ἦτο ἡ κυριωτέρα ἀντίπαλος τῆς Ἀγγλίας διὰ τὴν κυριαρχίαν τῆς θαλάσσης.

11. Ἡ Γαλλία ἔχει ἀποικίας εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Εἰς τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀμερικὴν, τὴν Ὠκεανίαν καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν. Ἡ σπουδαιότερα ἀποικία τῆς Γαλλίας εἶναι ἡ Βερβερία εἰς τὴν βόρειον ἀκτὴν τῆς Ἀφρικῆς (Μαρόκκον, Ἀλγέριον, Τύνις).

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Γαλλίας ἀνήκει εἰς τὴν μεγάλην πεδιάδα τῆς Εὐρώπης. Ἀλλὰ καὶ τὸ Λευκὸν ὄρος, ἡ ὑψηλότερα κορυφή τῆς Εὐρώπης, εὐρίσκεται ἐπὶ γαλλικοῦ ἐδάφους. Ὁ Ροδανὸς εἶναι ὁ πλατύτερος ποταμὸς καὶ ὁ Αἰγερὸς ὁ μακρύτερος. Αἱ ἄγονοι πεδιάδες ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ Γασκονικοῦ κόλπου, αἱ ὁποῖαι καλοῦνται λάνδεις, κατοικοῦνται μόνον ἀπὸ ποιμένας. Ἡ Βρετανία ὠνομάσθη οὕτως ἐκ Βρετανῶν οἱ ὁποῖοι ἐπῆγαν ὡς ἄποικοι κατὰ τὸν 5' αἰῶνα, οἱ δὲ Νορμανδοί, οἱ ὁποῖοι κατέκτησαν τὴν Ἀγγλίαν τῷ 1066 προσῆλθον ἐκ Νορμανδίας. Ὑπάρχουν τρεῖς ζῶναι κλίματος καὶ προϊόντων πρὸς βορρᾶν δημητριακά, εἰς τὸ μέσον κρασί, εἰς τὰ νότια ἔλαιον, ὑπορικὰ καὶ μετᾶξι. Δάση καλύπτουν τὸ ἓν ἕκτον τοῦ ἐδάφους. Εἰς τὴν βιομηχανίαν ἡ Γαλλία ἔρχεται πέμπτη. Ἡ Γαλλία ἔχει ἀποικίας εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

ΠΑΡΙΣΙ

1. **Τὸ Παρίσι**, ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας εἶναι ἡ ὠραιότερα πόλις τοῦ κόσμου καὶ ἡ δευτέρα κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Εὐρώπης (μετὰ τὸ Λονδῖνον)· περιβάλλεται ὑπὸ τείχους μήκους 36 χιλιομέτρων.

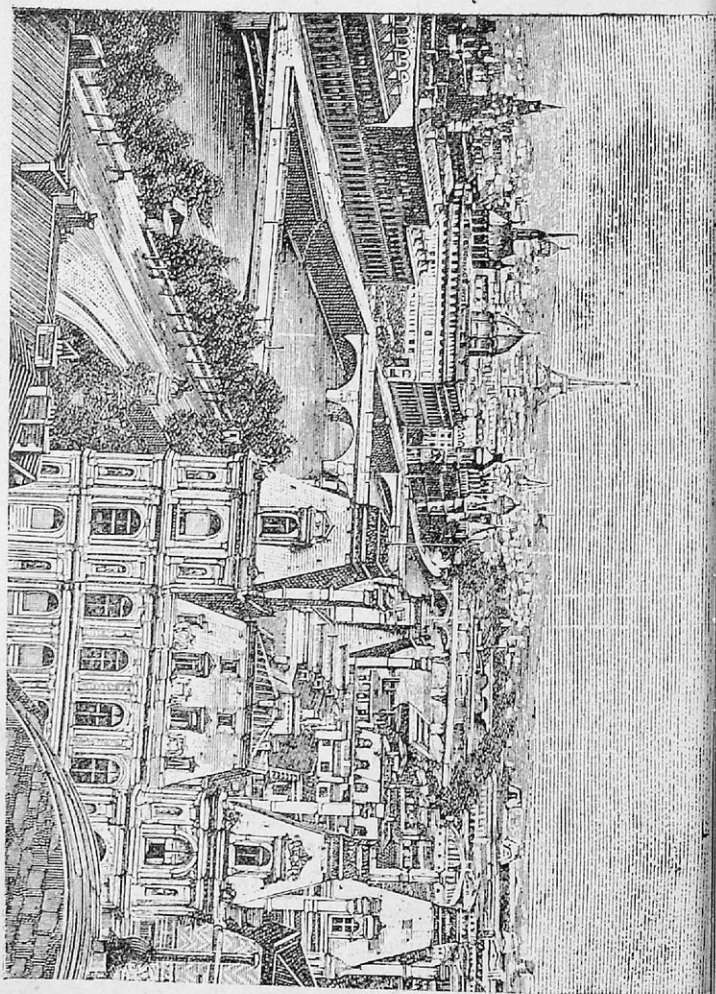
Πέραν ὅμως τῶν τειχῶν ὡς συνέχεια ἐκτείνεται ἄλλη μία πόλις. Εἶναι τὰ προάστεια τῶν Παρισίων, τὰ ὁποῖα, ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ τεῖχος ὡς σύνορον, δὲν θὰ ἐξεχώριζαν τῆς πόλεως.

2. **Σηκουάνας**. Τὸ Παρίσι εἶναι ἐκτισμένον εἰς τὴν μεγάλην εὐρωπαϊκὴν πεδιάδα, ἡ ὁποία κατέχει ὅλον τὸ βόρειον τμήμα τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τῶν Πυρηναίων μέχρι τῶν Οὐραλίων. Ὁ ποταμὸς Σηκουάνας χωρίζει τὴν πόλιν εἰς δύο. Εἶναι μέγας ποταμός, διὰ τοῦ ὁποίου τὰ ἐμπορεύματα μεταφέρονται ἀτμοπλοικῶς εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Μετὰ τοῦ Ροδανοῦ συνδέεται διὰ διώρυγος· τοιοῦτοτρόπως τὰ ἐμπορεύματα τῶν Παρισίων μεταφέρονται ἀτμοπλοικῶς καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον (Μασσαλίαν) καὶ εἰς τὴν Ἑλβετίαν (λίμνην Γενεύης). Μὲ τοιαύτας διώρυγας συνδέεται καὶ μὲ τοὺς ποταμοὺς Λίγηρα, Μὲζ καὶ Ρῆνον.

3. **Δάσος Βουλόνης, δάσος Βενσέν**. — Τὸ Παρίσι ἔχουν πολλοὺς καὶ ὠραίους δημοσίους κήπους ἐντὸς τῆς πόλεως, τοὺς ὁποίους πλημυροῦν οἱ Παρισινοὶ κατὰ τὰς ὥρας τοῦ περιπάτου. Ἐκτὸς τούτου ὅμως εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς πόλεως—ἀνατολικὸν καὶ δυτικόν—ἔχει δύο τεράστια πάρκα μὲ ὠραίας τεχνητὰς λίμνας· τὸ δάσος τῆς Βενσέν καὶ τὸ δάσος τῆς Βουλόνης (1).

(1) Σημ. Τὸ δάσος τῆς Βουλόνης ἔχει μήκος 4 χιλ. καὶ πλάτος 3 χιλ. Τὸ δάσος τῆς Βενσέν εἶναι μικρότερον.

Παρίσιον.

4. Τὰ Ἑλυσία. Ἀπὸ τὸ δάσος Βενσέν ἕως τὸ δάσος τῆς Βουλόννης μιὰ ὁδὸς σχίζει τὸ Παρίσι εἰς δύο. Ἡ ὁδὸς αὕτη, ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως, πλατύνεται μέχρι τοῦ Σηκουάνα καὶ σχηματίζει τὸν κῆπον τοῦ Κεραμεικοῦ, τὴν πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας καὶ τὴν λεωφόρον Ἑλυσία⁽¹⁾.

5. Βουλεβάρτα. — Τὰ βουλεβάρτα τῶν Παρισιῶν, εἶναι μεγάλοι λεωφόροι εἰς τὸ κέντρον τῶν Παρισιῶν, αἱ ὁποῖαι σχηματίζουν κύκλον τοῦ ὁποίου διάμετρος ἀπὸ Α. πρὸς Δ. εἶναι ἡ ἀνωτέρω λεωφόρος. Εἰς τὰ βουλεβάρτα αὐτὰ ἡ κίνησις κάθε ἀπογευμα εἶναι τερχοτία⁽²⁾.

6. Ὁ μετρό. — Μόλον ὅπου τὸ Παρίσι ἔχει μίαν πυκνοτάτην συγκοινωνίαν μὲ τράμ καὶ αὐτοκίνητα θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ κυκλοφορήσουν 4 ἑκατομ. κόσμου χωρὶς τὸν μητροπολιτικὸν σιδηρόδρομον.

Ὁ μητροπολιτικὸς—ὁ μετρό, ὅπως τὸν λέγουσιν οἱ Παρισινοὶ—ἔχει πυκνὸν σύμπλεγμα σιδηροδρομικὸν κάτω (ὑπογείως) ἀπὸ τὸ Παρίσι καὶ τὸν Σηκουάνα. Σχεδὸν κάτω ἀπὸ κάθε κεντρικὴν ὁδὸν ὑπάρχει μετρό. Εἶναι ἡλεκτρικὸς, ὅπως ὁ ἡλεκτρικὸς Ἀθηνῶν—Πειραιῶς μὲ πέντε μεγάλα βαγόνια. Εἶναι εὐθηνός, ὅπως τὰ τράμ, καὶ εἰς κάθε γραμμὴν κυκλοφορεῖ ἀμαξοστοιχία ἀπὸ 1—5 λεπτὰ.

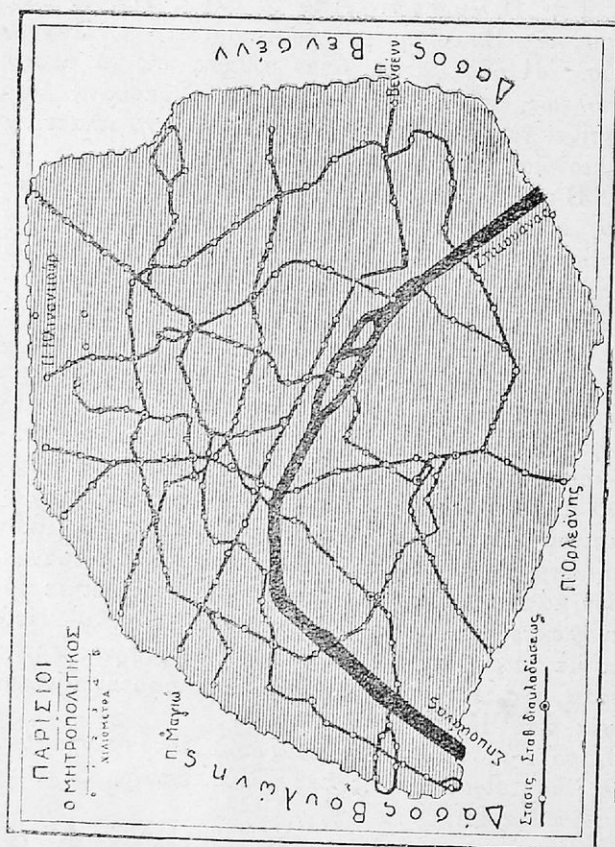
Εἰς τοὺς ὑπογείους σταθμοὺς τοῦ Μετρό εἶναι τόση κίνησις ὅση εἶναι καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς ἐπάνω. Εἶναι τὸ ὑπόγειον Παρίσι.

7. Καταστήματα. Μία ἀπὸ τὰς καλονὰς τῶν Παρισιῶν εἶναι τὰ ὠραιότατα τεράστια καταστήματά του, τὰ λεγόμενα μπαζάρ, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἰδρύσει ἔταιρεῖαι μὲ πολλὰ κεφάλαια. Ὑπάρχουν 30 καὶ πλέον τοιαῦτα καταστήματα εἰς ὅλον τὸ Παρίσι.

Κάθε κατάστημα ἀποελεῖται ἀπὸ ἓν ἢ δύο

1. Εἰς τὴν εἰκόνα σελ. 194 τὴν ὁδὸν ταύτην δεικνύει ἡ γραμμὴ τοῦ μετρό, πύλη Βενσέν πύλη Μαγιώ.

2. Εἰς τὴν εἰκόνα σελ. 194 ὁ ἐσωτερικὸς κύκλος τοῦ μετρό εἶναι ἀποκάτω στὰ βουλεβάρτα.

Τὸ Ὑπόγειον Παρίσι. Ὁ μητροπολιτικὸς (ὕψους) σιδηρόδρομος καὶ ὁ ποταμὸς Σηκουάνας.

τ τράχονα μὲ 5, 6 ἢ καὶ περισσότερα πατώματα καὶ μὲ χιλιάδας ὑπαλλήλους. Ἐκεῖ μέσα εὐρίσκει κανεὶς ὅ,τι θέλει· ἐνδύματα, ὑποδήματα, χρυσαφικά, σιδηρικά, ἔπιπλα κλπ. Εἰς κάθε στιγμὴν βλέπει κανεὶς χιλιάδας κόσμου ἐκεῖ μέσα. Τὰ σπουδαιότερα ἀπὸ αὐτὰ τὰ καταστήματα εἶναι τὸ Λούβρ, τὸ Μπὸν μαρσέ, τὸ Σαμαριταῖν, τὸ Γκαλερί Λαφαγέτ, τὸ Πρεντιὰν κλπ.

8. Λούβρ. Τὸ Λούβρ εἶναι τὸ μεγαλύτερον

καὶ ὡραιότερον μουσεῖον τῆς Γαλλίας καὶ θεωρεῖται ἀπὸ τὰ πρῶτα μουσεῖα τοῦ κόσμου. Ἐχει ἀπείρους ἑλληνικὰς ἀρχαιοτήτας. Μεταξὺ τῶν αἰθουσῶν τοῦ Λούβρ συναντῶμεν αἰθουσῶν Φειδίου, Ἀφροδίτης τῆς Μήλου, αἰθουσῶν Ἀπόλλωνος, αἰθουσῶν Καρυατίδων κλπ.

9. Ὁ πύργος Ἐφέλ εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τῶν Παρισίων πλησίον τοῦ Σηκουάν. Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος, ὁ ὅποιος νὰ ὑπῆγε στὸ Παρίσι καὶ νὰ μὴ ἀνέβη εἰς τὸν πύργον Ἐφέλ.

Ἐχει ὕψος 300 μ. καὶ εἶναι ὅλος σιδηροῦς. Ἀναβαίνουν μὲ ἀσανσέρ καὶ μὲ σκάλας. Καθόσον ἀνέρχεται κανεὶς τοῦ φαίνεται τὸ Παρίσι σὺν τῇ ξεδιπλῶνεται. Τώρα βλέπει τὰ δένδρα τῶν ὁδῶν, ἔπειτα τὰς ὁδοὺς νὰ ξεχωρίζουν, κατόπιν τὰ ἱράμ, τὰ πεζοδρόμια τοῦ διαβάτας καὶ τέλος νομίζει ὅτι κρέμεται ἀπὸ ἄνω ἀπὸ τὴν πόλιν.

10. Βερσαλλία. Τὰ ἀνάκτορα τῶν Λουδοβίκων καὶ τοῦ μεγ. Ναπολέοντος εἶναι εἰς τὸ προάστιον τῶν Παρισίων τὸ ὅποιον ὀνομάζεται Βερσαλλία. Αἱ Βερσαλλίαι εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ θαύματα τοῦ κόσμου. Ἡ πρὸς τὸν κήπον πλευρὰ τοῦ ἀνακτόρου ἔχει μῆκος 475 μ. Εἰς τὴν αἰθουσῶν τῶν καθρεπτῶν (μῆκος 73 καὶ πλάτος 10), ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας ἐστέφθη αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας (τῷ 1871) ὅτε ἐνίκησε τοὺς Γάλλους. Εἰς τὴν ἰδίαν αἰθουσῶν οἱ ἡττημένοι Γερμανοὶ ὑπεχρεώθησαν ἀπὸ τοὺς Γάλλους νὰ ὑπογράψουν τῷ 1919 τὴν εἰρήνην. (Συμῆκη τῶν Βερσαλλιῶν) διὰ τῆς ὁποίας ἡ ἡττηθεῖσα Γερμανία ἔδωκε πάλιν εἰς τὴν Γαλλίαν τὰς ἐπαρχίας Ἀλσατίαν καὶ Λωρραίνην τὰς ὁποίας κατεῖχε ἀπὸ τοῦ 1870.

11. Αἱ Βερσαλλίαι περιλαμβάνουν μέγα δάσος μὲ τεχνητὰς λίμνας καὶ λεωφόρους ἐστολισμένους μὲ ἀπειρίαν ἀγαλμάτων.

12. Οἱ κῆποι τῶν Βερσαλλιῶν μᾶλλον δείχνουν ποίαν ἀσυλλόγιστον σπατάλην ἔκαμνε ἡ βασιλεία τοῦ Λουδοβίκου. Ὑπελογίσθη, ὅτι τὸ ἀνάκτορον καὶ οἱ κῆποι

ἐστοίχισαν ὄχι ὀλιγότερα τοῦ ἐνὸς δισεκατομμυρίου
φράγκων, ποσὸν τὸ ὅποῖον δι' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν
ἐσήμαινε πολὺ περισσότερον ἀπὸ σήμερον.

ΠΕΡΙΔΗΨΙΣ

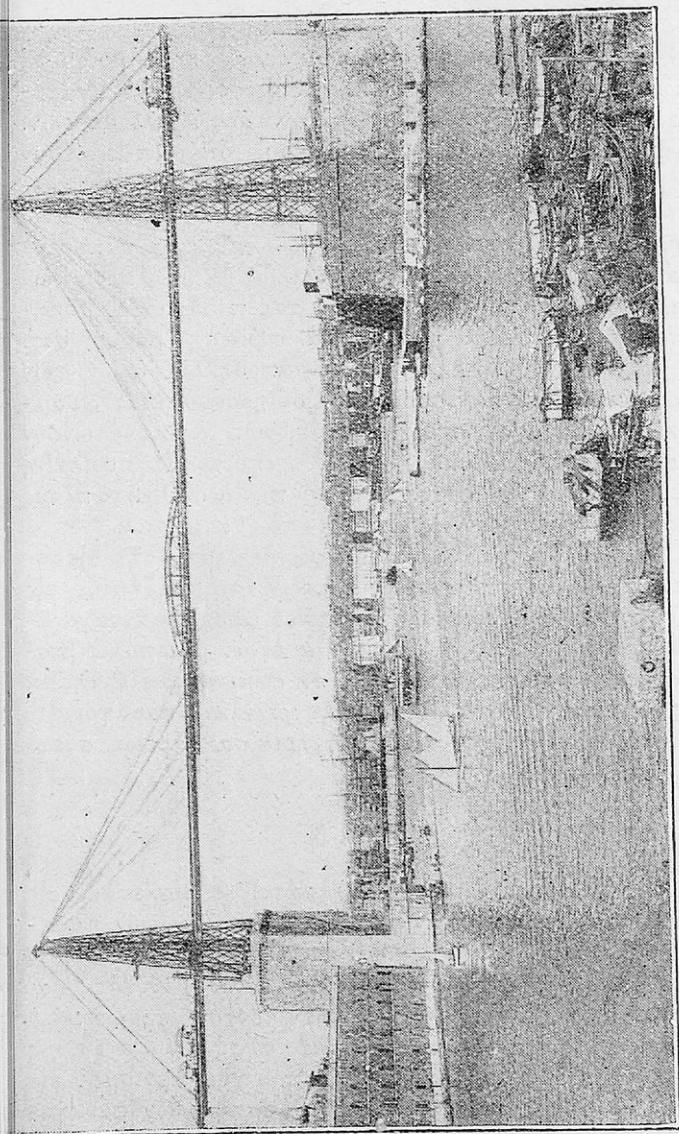
Τὸ Παρίσι εἶναι ἡ ὠραιότερα πόλις τοῦ κόσμου. Εἰς τὰ
βουλευάρτα τῶν Παρισίων ἐπικρατεῖ μεγάλη κίνησις, ζωηρότης
καὶ εὐθυμία. Εἰς τὸ Παρίσι ὑπάρχουν μεγάλα καὶ ὠραιό-
τατα καταστήματα, ὀνομαζόμενα μπαζάρ, τὰ ὅποια δὲν ὑπάρ-
χουν εἰς ἄλλην πόλιν τοῦ κόσμου. Εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Λουβρ
ὑπάρχουν πολλὰ αἰθουσαὶ μὲ ἐλληνικὰς ἀρχαιότητας. "Ὅταν
ἀναβῇ κανεῖς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ πύργου Ἐφέλ τοῦ φαίνεται
ὅτι κρέμεται ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ Παρίσι. Τὸ ἀνάκτορον τῶν
Βερσαλλιῶν ἀπέχει δεκαεξὶ χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ Παρίσι. Οἱ
κῆποι καὶ τὸ δάσος τῶν Βερσαλλιῶν εἶναι ἀξιοθαύμαστα.
Δὲν ὑπάρχουν ὅμοια εἰς τὴν Εὐρώπην.

ΜΑΣΣΑΛΙΑ

1. Ἡ Μασσαλία, ἐθεμελιώθη τὸ 600 π. Χ.
ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς μικρασιατικῆς πόλεως Φω-
καίας. Εἶναι ἡ δευτέρα πόλις τῆς Γαλλίας μὲ 800,000
κατοίκων καὶ ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς.

"Ἐχει μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομάς, τὴν ἐκκλησίαν
τῆς Παναγίας τῆς πολιούχου, ἐπὶ λόφου, τῆς ὁποίας
τὸ ἐπίχρυσον ἄγαλμα διακρίνεται ἀπὸ μακρὰν ἀπὸ τὴν
θάλασσαν. "Ἐχει λεωφόρους καὶ ὁδοὺς πολυανθρώπους
μὲ κατὰστήματα πολυτελῆ, καφενεῖα λαμπρά, οἰκίας
μεγαλοπρεπεῖς. Τρεῖς τέσσαρες κατάφυτοι παραλια-
κοὶ λόφοι πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως, κατεσπαρμένοι
μὲ πολυτελεῖς ἐπαύσεις ἢ Καννεβιέρα—ὅπως ὀνομά-
ζεται—ἀποτελοῦν ἐν ἀπὸ τὰ θελκτικώτερα μέρη τῆς
Εὐρώπης καὶ τὸν ὠραιότερον παραθαλάσσιον περίπα-
τον τῶν Μασσαλιωτῶν. "Ἐνεκα τῶν καλλονῶν τούτων
τῆς Μασσαλίας ἀποδίδεται εἰς τοὺς Μασσαλιώτας
ἡ ἐξῆς εὐφυολογία: «Ἐὰν τὸ Παρίσι εἶχε μίαν Καννε-
βιέραν, τὸ Παρίσι θὰ ἦτο μία μικρὰ Μασσαλία».

2. Ὁ λιμὴν τῆς περιλαμβάνει τὸν παλαιὸν
λιμὲνα, κάτωθεν τῆς Καννεβιέρας διὰ τὰ μικρὰ

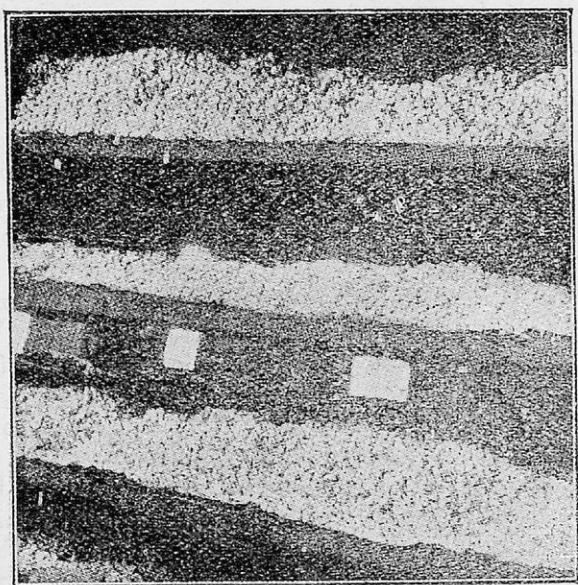
Μασσαλία. — Ἡ κρεμαστή γέφυρα εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ παλαιοῦ λιμένος. Ἀπὸ τὸν ἕνα πύργον εἰς τὸν ἄλλον κινεῖται καροτσάκι ἀπὸ τὸ ὅποιον κρέμεται ἕως τὴν ἐπιφάνειαν τῆς προκυμαίας, πάτωμα διὰ τοῦ ὁποίου μεταφέρονται ἀπὸ τῆς μᾶς ὁρθῆς εἰς τὴν ἄλλην ἐπιβάται καὶ αἰαζῶνται.

πλοῖα καὶ τὸν νέον λιμένα, τοῦ ὁποῖου αἱ προκυμαῖαι ἔχουν μῆκος 22 χιλιομέτρων. Ὁ κυματο-
 θραύστης των ἔχει μῆκος πλεόν τῶν 4 χιλιομέτρων.
 Καὶ ὁ μῆκος τῶν προκυμαίων του, ὅπου πλευρίζουν
 ἀτμόπλοια οἰοῦνδ' ἴσως μεγέθους, ὑπάρχουν παμμέγι-
 σται ἀποθῆκαι, αἱ ὁποῖαι χωροῦν ἐμπιρεύματα ἄνω
 τῶν 200,000 τόννων. Ἡ ἐκφόρτωσις τῶν ἐμπιρευ-
 μάτων γίνεται διὰ 230 ὑδραυλικῶν καὶ ἡλεκτρικῶν
 γερανῶν, οἱ ἑπὶ τοῖς ὑπηρετοῦν τὰς προκυμαίας, ἕκα-
 στες τῶν ὁποίων ἡμπερεῖ νὰ σηκώσῃ βάρος ἀπὸ
 3—100 τόννους. Ἐξώθεν τῶν ἀποθηκῶν ὅλων τῶν
 προκυμαίων εἶναι ἐστρωμένοι σιδηροδρομικαὶ γραμ-
 μαὶ ὅπου αἱ ἀμαξοστοιχίαι φορτώνουν ἢ ἐκφορτώνουν
 ἐμπορεύματα, Ὁ λιμὴν αὐτὸς ἡμπερεῖ νὰ περιλάβῃ
 περισσότερα τῶν 1000 μεγάλων πλοίων. Ὁ κατάπλους
 εἰς τὸν λιμένα εἶναι κάτι τι τὸ θαυμάσιον.

3. Ἡ Μασσαλία εἶνε ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Μεσο-
 γείου. Ἡ διάτρησις τῶν ἄλπεων ἦτο ἐπιζήμιος εἰς
 αὐτὴν καὶ ἡ Γένουα τῆς κάμνει φοβερὸν ἀνταγωνι-
 σμόν. Ἐν τούτοις ἡ Μασσαλία εἶναι μία πόλις βιο-
 μηχανικὴ πρώτης τάξεως μετὰ τὰ σαπωνοποιεῖα τῆς τὰ
 ὁποῖα παράγουν τὸ ἥμισυ τῆς γαλλικῆς παραγωγῆς,
 τὰ ἐλαιουργεῖα τῆς, τὰ διυλιστήρια σακχάρους, στεα-
 τοποιεῖα τῆς κλπ.

Λ Υ Ω Ν

1. Ἡ Λυὼν (600,000 κάτ.) εἰρίσκεται εἰς
 θαυμασίαν τοποθεσίαν εἰς τὴν συμβολὴν τῶν ποτα-
 μῶν Σὼν καὶ Ροδανὸς καὶ εἰς τὴν διασταύρωσιν
 τῶν ὁδῶν τῆς βορείου καὶ τῆς νοτίου Γαλλίας καὶ
 Ἑλβετίας διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον προώδευσεν
 ἐνωρίς. Ὑπῆρξεν ἡ πρωτεύουσα τῆς ρωμαϊκῆς
 Γαλατίας, ἡ μητρόπολις τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς
 τὴν Δύσιν καὶ πόλις ὀνομαστῶν ἐμπορικῶν πανηγύ-
 ρεων. Σήμερον εἶνε ἡ τρίτη πόλις τῆς Γαλλίας καὶ ἡ
 διεθνὴς πρωτεύουσα τῆς μετὰξῆς.

Λυών. Κουκούλια μετάξης επάνω εις ράφια.

2. Αἱ διάφοροι συνοικίαι τῆς ἔχουν τὴν ἰδιαιτέραν των φυσιογνωμίαν. Δύο λόφοι εὐρίσκονται ἄνωθεν τῆς πόλεως, ἀπὸ τὰς κορυφὰς δὲ αὐτῶν διακρίνονται τὰ ὄρη Σεβένναι, αἱ κορυφαὶ τῶν "Αλπεων καὶ τὸ Λευκὸν ὄρος ἀκόμη. Εἰς τὰς πλευρὰς τῶν λόφων τούτων ἀτλοῦνται αἱ ἐργατικαὶ συνοικίαι τῆς Λυών, αἱ ὁποῖαι δοιοῦνται ἀπὸ τὸν θόρυβον τῶν ὑφαντῶν τῆς μετάξης. Παρὰ τοὺς πρόποδας δὲ τούτων ἐκτείνονται αἱ συνοικίαι, αἱ ὁποῖαι συγκεντρώνουν τὸ ἐμπόριον τῆς μετάξης καὶ ἐπεκτείνονται μέχρι τοῦ Σὼν καὶ τοῦ Ροδανοῦ.

3. Εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως εἶναι αἱ τράπεζαι, τὰ ὠραῖα καταστήματα, τὰ ξενοδοχεῖα, τὰ ἐστιατόρια, τὰ καφενεῖα, ὁ κεντρικὸς σιδ. σταθμὸς καὶ ὁ λιμὴν ἐπὶ τοῦ Ροδανοῦ μετὰ τὰς ὠραίας πελοκυμαίχας του.

4. Ἡ βιομηχανία τῆς μετάξης συντηρεῖ εἰς Λυὼν καὶ τὰ περίχωρά της 200 000 προσώπων περίπου. Ἄλλοτε κάθε σπίτι εἶχε τὸν χειροκίνητον ἐργαλίον του, εἰς τὸν ὁποῖον ὕφαινον τὰ μεταξωτὰ αἱ γυναῖκες. Καὶ σήμερον διατηρεῖται ὁ οἰκογενειακὸς αὐτὸς χαρακτήρ τῆς ὕφάνσεως, - εἰς μικρότερον ὅμως βαθμόν. Σήμερον καὶ τὰ σπίτια ἔχουν ἤλεκτροκίνητα ὕφαντήρια, διότι τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῦμα παράγεται ἀπὸ τὰ νερά τοῦ Ροδανοῦ καὶ εἰσι πάμφθηνον.

5. Ἡ Γαλλία εἰς τὰ μεταξωτὰ ἔχει ἀνταγωνισμόν μετὰ τὸ Μιλᾶνον (Ἰταλίαν), τὴν Ζυρίχην (Ἑλβετίαν), τὸ Κρίφελδ (Γερμανίαν), τὸ Πάτερσον (Ἡνωμένας πολιτείας). Ἡ Λυὼν πρωτεύει. Τὰ μεταξωτὰ τῆς Λυὼν εἶναι λεπτότερα, ἔχουν κομψότητα σχεδίων, καὶ γλυκύτητα χρωματισμῶν. Τὰ εἶδη πολυτελείας τῆς Λυὼν εἶνε ἀκαταγώνιστα. Εἶνε κατεσκευασμένα μετὰ γαλλικὸν μετάξι (διότι ἡ Γαλλία εἰσάγει καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κουκούλλια).

6. Ἡ Λυὼν ἔχει καὶ ἄλλας βιομηχανίας: χημικὰς, μεταλλουργικὰς, ἐργοστάσια καρφοβελονῶν μετὰ ἀλίνους κεφαλὰς, ἐργοστάσια δερμάτων καὶ γουναρικῶν. Εἶνε ἐπίσης πόλις ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν.

ἌΛΛΟΙ ΛΙΜΕΝΕΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Ἄλλοι σημαντικοὶ λιμένες τῆς Γαλλίας εἶναι ἡ Χάβρη (140,000 κ.), ἐκ τῶν σημαντικωτέρων τῆς Γαλλίας. Κάλαι (70,000 κ.), σταθμὸς διαπεραιώσεως πρὸς τὴν Ἀγγλίαν εἰς τὸ βόρειον στόμιον τῆς Μάγχης. Δουγκέρκη (40,000 κ.), ὁ κύριος λιμὴν ἐξαγωγῆς λινῶν καὶ βαμβακερῶν ὕφασμάτων. Εἶναι τὸ ἐπὶ νήσιον τῆς Λίλλης (218000 κ.), ἥτις καλεῖται τὸ «Μάντζεστερ τῆς Γαλλίας» διὰ τὴν ἀχμαιοτάτην βιομηχανίαν της λινῶν καὶ βαμβακερῶν ὕφασμάτων. Ὅλοι οἱ λιμένες οὗτοι εἶναι εἰς τὴν βόρειον θάλασσαν καὶ εἰς τὴν Μάγχην.

Εἰς τὸν Γασκονικὸν κόλπον κεῖται ἡ Νάντη

(170,000 κ.), εις τὸ θαλασσοστόμιον τοῦ ποταμοῦ Λίγηρος καὶ πλὴν τῶν ἄλλων βιομηχανικῶν ἐργοστασίων τῆς ἔχει καὶ πικμέγιστα ναυπηγεῖα πολεμικῶν καὶ ἐμπορικῶν σκαφῶν.

Βορδῶ. Ὁ σημαντικώτερος λιμὴν τῆς δυτικῆς Γαλλίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Γαρούνα (κάτ. 350.000). Διενεργεῖ τὸ μεγαλύτερον ἐμπόριον οἶνων μὲ ὅλας τὰς χώρας τῆς γῆς. Τὸ χαρακτηριστικώτερον τῆς πόλεως ταύτης εἶναι τὰ παμμέγιστα βαρελλοποιεῖα καὶ ἐργοστάσια κατασκευῆς φικλῶν.

ἈΛΛΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Ἄγιος Στέφανος (150,000 κ.), εἶναι τὸ «Βίρμινγχαμ τῆς Γαλλίας». Νοτιοδυτικῶς καὶ οὐχὶ μακρὰν τῆς Λυὸν. Κεῖται πλησίον ἐκτεταμένων ἀνθρακωρυχείων καὶ διὰ τοῦτο ἀνέπτυξε μεγίστην σιδηροβιομηχανίαν κατασκευῆς πολεμικῶν ἐξῆδων. Κατασκευάζει ὅπλα, κανόνια, μηχανὰς διαφόρους, γεωργικὰ ἐργαλεῖα κλπ.

Ἡ **Λίλλη**, κατ. 218.000 εἰς τὴν γαλλικὴν Φλάνδραν, εἶναι ἥσυχος πόλις μὲ ἀπειρίαν ἀνεμομύλων. Εἶναι τὸ κέντρον τῆς βιομηχανίας τῶν λινῶν ὑφασμάτων καὶ εἶναι τόσον καλὰ ὀχυρωμένη, ὥστε ὀνιμάζεται «τὸ κλειδί τοῦ βορρᾶ».

Ἡ **Ρουέν** (κατ. 125.000) εἶναι ἡ κυριωτέρα «βαμβακούπολις» τῆς Γαλλίας.

Τὸ **Στρασβούργον** (κατ. 180.000) εἶναι ἡ πρώτη πόλις τῆς Ἀλσατίας.

Πολλαὶ πόλεις ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Μεσογείου προσελκύουν ξένους διὰ τὸ ὑγιεινὸν κλίμα των· τοιαῦται ἰδίως εἶναι τὸ **Μομπελιέ**, ἡ **Νίκαια**, καὶ **Κάβναι** καὶ ἡ **Μαντόν**.

ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.—Ἡ Γερμανία κατέχει ἔκτασιν 540.000 τετρ. χιλιομ.

Διακρίνεται ὡς πρὸς τὴν διάπλασιν τοῦ ἐδάφους τῆς εἰς τρία μέρη·

1ον πρὸς νότον εἰς τὸ βαυαρικὸν ὀροπέδιον,

2ον εἰς τὸ κέντρον, εἰς τὴν μέσην Γερμανίαν, δηλ. τὸ σύ-
νολον ὀρέων καὶ ὀροπέδιων (Βόσγια καὶ Μέλας δρυμός, παραρ-
ρήνια ὀροπέδια, ὄρη τῆς Θουριγγίας, "Βερτζ κλπ.).

3ον πρὸς βορρᾶν, εἰς μίαν μεγάλην πεδιάδα, ἡ ὁποία
εἶναι μέρος τῆς μεγάλης εὐρωπαϊκῆς πεδιάδος.

Αἱ παραλίας εἶναι ἐπομένως χαμηλαί. Οἱ λιμένες Ἀμ-
βοῦρογον, Βρέμη, Στέττιν κλπ. εὐρίσκονται εἰς τὰς ἐκβολὰς
μεγάλων ποταμῶν,

ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΑΝΑΓΛΥΦΟΣ

Τὸ κλίμα εἶνε ἡπειρωτικὸν καὶ ὁ χαρακτήρ οὗτος ἐν-
τείνεται ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

Ἡ Γερμανία εἶνε πλουσία εἰς μεγάλους ποταμούς·
Ῥήνος, Δούναβις, Ἀλβις, Βέζερ, Ὀδερ. Ὅλοι, ἐκτὸς τοῦ
Βέζερ, ἔχουν μέρος τῆς ῥοῆς των εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Σχη-
ματίζουν θαυμάσιον δίκτυον πλωτῶν μὲ διώρυγας.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ.—Αὕτη δίδει εἰς τὴν
Γερμανίαν τὴν τρίτην σειρὰν εἰς τὸν κόσμον, μετὰ τὰς
Ἡνωμένας πολιτείας καὶ τὴν Ἀγγλίαν. Ὡς πρὸς τὴν γεωρ-
γίαν, ἡ Γερμανία παράγει δημητριακά (σίκαλιν, βρόμην,
κριθάρι), γεώμηλα, τεῦτλα, λινάρι, ἔχει λιβάδια καὶ
δάση.

Εἶνε πρὸ πάντων βιομηχανικὴ χώρα. Τὰ μεταλλευτικὰ
πλούτη τῆς εἶνε σπουδαῖα· γαιάνθρακες (120 ἑκατομμύρια

τόνων), σίδηρος, ψευδάργυρος (πρώτης τάξεως), χαλκός, μόλυβδος κ. ἄ. Αἱ κυριώτεραι βιομηχανικαὶ χώραι εἶνε ἡ Ρενανία ἡ Βεστφαλία, ἡ Σαξονία.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.—Ἐχει πληθυσμὸν 61 ἑκατομμυρίων κατοίκων (124 κατὰ τετρ. χιλιάμ.). Ἡ Γερμανία σχηματίζει ὁμοσπονδιακὴν δημοκρατίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Πρωσσία παίζει τὸ σπουδαιότερον μέρος, μετ' αὐτὴν δὲ ἡ Βαυαρία καὶ ἡ Σαξονία.

Αἱ κυριώτεραι πόλεις εἶνε

1ον εἰς τὴν Πρωσίαν, Βερολίνον (2.200.000), Μπρεσλάου, Κολωνία, Φραγκφούρτη, Δούσελδορφ, Ἔσσεν, Στέτιν Κίελον,

2ον εἰς τὴν Σαξονίαν, Δρέσδη, Λυβία, ἡ πόλις τῶν βιβλίων, Κέμνιτς πόλις τῶν νημάτων,

3ον εἰς τὴν Βαυαρίαν, Μόναχον, Νυρεμβέργη

4ον εἰς τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ὁμοσπονδίας Στουττγάρτη, Αμβούργον, Βρέμη, Καρλσρούη κ. ἄ.

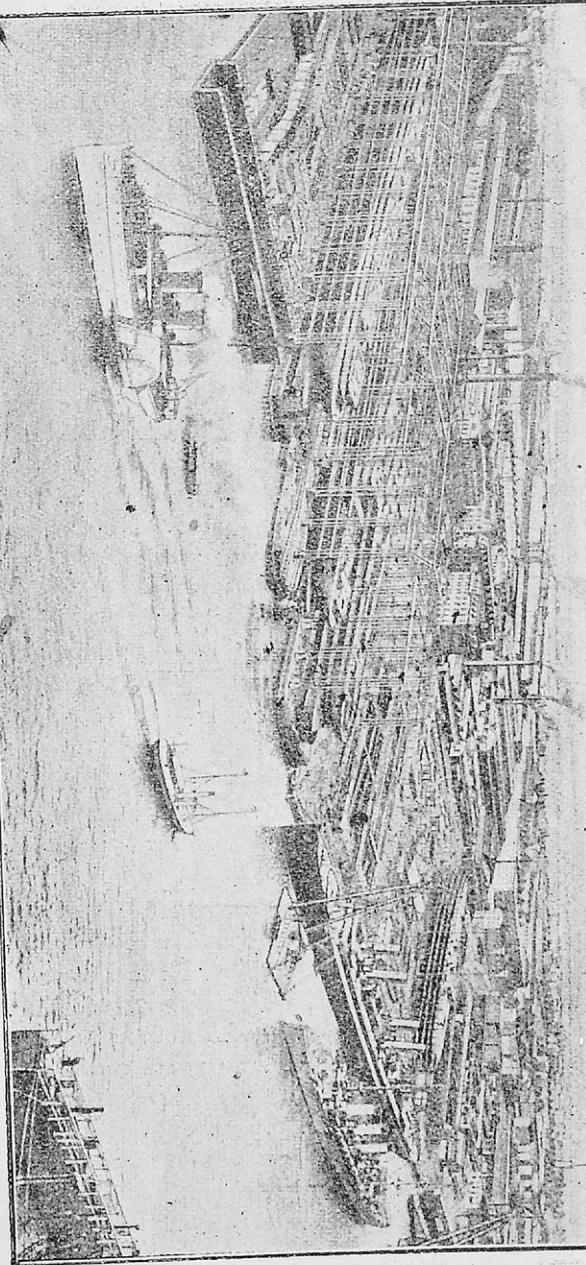
Ἡ Γερμανία μέχρι τοῦ 1915 ἔπαιζε τὸν πρῶτον ρόλον εἰς τὸν κόσμον. Ἡττηθεῖσα ὅμως κατὰ τὸν πάνευρωπαϊκὸν πόλεμον ἔχασε τὴν Ἀλσατίαν καὶ Λορραίνην, μέρος τοῦ ἐδάφους τῆς, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ἡ Πολωνία, καὶ τὰς ἀποικίας, τὰς ὁποίας εἶχεν εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ Ὀκεανίαν, καὶ ὑπεχρεώθη νὰ πληρώσῃ μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ δι' ἐπανορθώσεις. Πρὸς ἀσφάλειαν τῆς πληρωμῆς τῶν ἐπανορθώσεων ἡ Γαλλία κατέλαβε μέρος τῆς Ρενανίας (κοιλιάδα τοῦ Ρούρ), δηλ. τὸ πλεόν βιομηχανικὸν τμήμα τῆς Γερμανίας.

GERMANIA

1. Ἡ Γερμανία κατέχει τμήμα τῆς μέσης Εὐρώπης. Τὸ βόρειον μέρος τῆς Γερμανίας εἶναι πολὺ χαμηλὴ, ὀμαλωτάτη πεδιάς. Ἀνήκει εἰς τὴν μεγάλην πεδιάδα, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τὰ Πυρηναιῶ εἰς τὰ Οὐράλια ὄρη. Αἱ γερμανικαὶ ἀκταὶ τῆς Βαλτικῆς ὁμοιάζουν πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Ὀλλανδίας. Εἶναι ἀνάγκη προχωμάτων διὰ νὰ ἐμποδίζεται ἡ θάλασσα ἀπὸ τοῦ νὰ εἰσρομήσῃ εἰς τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν Νεῖμεν, Βιστούλα καὶ Ὀδέρου. Εἰς τὰ παράλια ὑπάρχουν ὑφάλμυροι λίμναι, αἱ ὁποῖαι χωρίζονται ἀπὸ τὴν Βαλτικὴν με στενάς λωρίδας ἕμου.

2. Τὰ ὄρεινά μέρη τῆς μέσης καὶ νοτίου Γερ-

Τὰ ναυπηγεία τοῦ Στέτιν εἰς τὸν ποταμὸν "Οδερ-"

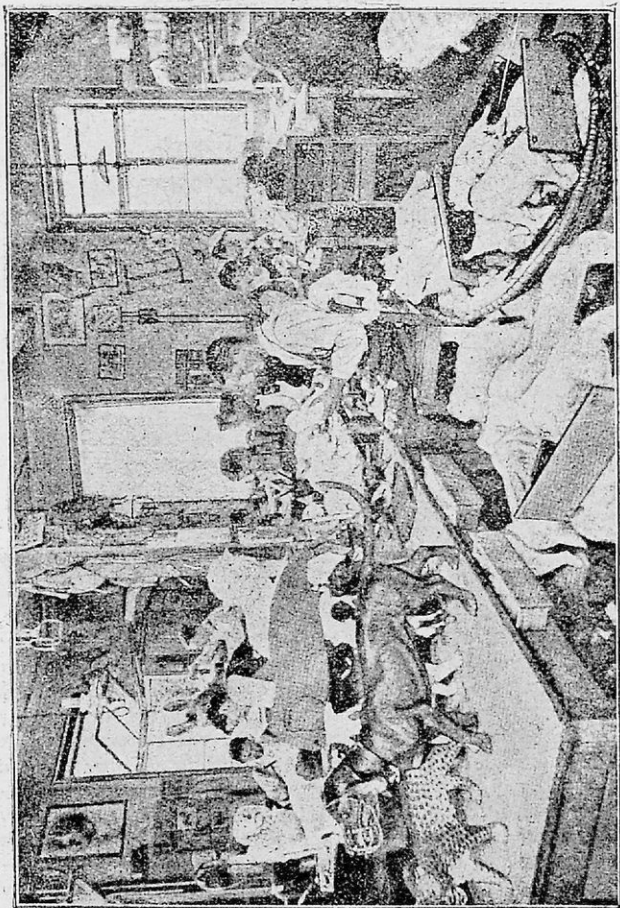
μηνίας είναι σκεπασμένα με δάση και έχουν άφθονα μεταλλεία. Το όρος Έρτζ έχει άργυρόν και σίδηρον, καλύπτεται δὲ ἀπὸ ἐκτεταμένα δάση. Ὁ Μίλας δρυμὸς μεταξὺ τοῦ Ρήνου καὶ τοῦ Νέκχαρ εἶναι ὀρεινὴ χώρα πλουσία εἰς μεταλλεῖα χαλκοῦ, τσίγκου καὶ σιδήρου.

3. Σπουδαῖον γνῶρισμα τῆς δυτικῆς Γερμανίας εἶναι ὁ Ρήνος, ὁ ὁποῖος ἔχει παγκόσμιον φήμην. Τὸ ὠριότερον τμήμα αὐτοῦ εἶναι ἀπὸ τῶν ἐλβετικῶν συνόρων μέχρι τῶν συνόρων τῆς Ὀλλανδίας.

4. Μέχρι τοῦ 1870 ἡ Γερμανία δὲν εἶχε καθόλου βιομηχανίαν. Ἀπὸ τότε ὅμως οἱ Γερμανοὶ ἔκαμαν τόσον μεγάλης προόδου, ὥστε ἔγιναν ἐπικίνδυνοι ἀντίπαλοι τῆς ἀγγλικῆς βιομηχανίας. Ναυπηγεῖα, μηχαναί, ὑφάσματα μάλλινα, λινά, βαμβακερά, χημικὰ προϊόντα καὶ ἰδίως φαρμακευτικὰ εἶδη καὶ χρώματα, μεταλλουργικά, ὑαλουργίας εἶδη καὶ ἄλλοι κλάδοι τῆς βιομηχανίας, ἔχουν φθάσει εἰς λαμπροτάτην ἀκμὴν καὶ ἀνταγωνίζονται σοβαρῶς ὅλας τὰς ἀγοράς τοῦ κόσμου.

5. Ἡ σίκαλις εἶναι τὸ κυριώτερον ἀπὸ τὰ δημητριακά. τὸ δὲ μαῦρο ἀπὸ σίκαλιν ψωμὶ ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν τροφήν τῶν χωρικῶν. Σιτάρι, κριθάρι καὶ βρόμη παράγεται εἰς τὰς κεντρικὰς καὶ τὰς βορείους ἐπαρχίας, ὁ δὲ ἀραβόσιτος ὠριμάζει εἰς τὸ νότιον.

6. Εἰς τὴν Γερμανίαν παράγεται περισσότερον λινάρι ἀπὸ κάθε ἄλλην χώραν τῆς Εὐρώπης. Τὸ κλώθουν καὶ τὸ ὑφαίνουν εἰς κάθε χωρίον. Κάθε Γερμανὶς κόρη μανθάνη νὰ κλώθῃ καὶ, μόλις ἀποκτήσῃ τὴν ἀπαιτουμένην δεξιότητα, ἀρχίζῃ νὰ ἀποθηκεύῃ λινά. Ἡ κτηνοτροφία, ἰδίως πρόβατα, ἀπασχολεῖ πολὺν κόσμον εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη. Τὸ γερμανικὸν μαλλὶ εἶναι ὀνομαστὸν διὰ τὴν λεπτότητά του, γίνεται δὲ μεγάλῃ χρήσις αὐτοῦ πρὸς κατασκευὴν λεπτοφυῶν ὑφασμάτων. Τὰ μαλακὰ μαλλιά, τῶν ὁποίων γίνεται χρῆσις διὰ τὰ ἐκλεκτότερα εἶδη τῶν ἐργοχείρων, εἶναι Γερμανικά.

Νυρεμβέργη. Εργαστήσιον παιδικῶν παιχνιδίων.

7. Ἡ φιλοπονία καὶ ἡ σοβαρότης εἶναι τὰ γνωρίσματα τοῦ γερμανικοῦ χαρακτῆρος. Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι ὑποχρεωτική. Ὁ λαὸς εἶναι μορφωμένος, τὰ δὲ πανεπιστήμια εἶναι ὀνομαστά διὰ τὴν μάθησιν

καὶ τοὺς σοφοὺς ἄνδρας. Εἰς τὸν δέκατον ἑκτὸν αἰῶνα ἡ μεταρρυθμισίς (1) ἤρχισεν εἰς Γερμανίαν διὰ τῶν ἀγόνων τοῦ Λουθήρου (2).

8. Οἱ περισσότεροι Γερμανοὶ εἶναι διαμαρτυρόμενοι. Ἐπάρχουν ὅμως καὶ καθολικοί, ἰδίως εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ρήνου καὶ εἰς τὰ νότια κράτη.

9. Πρὸ τοῦ 1919 ἦτο αὐτοκρατορία καὶ περιελάμβανε πολλὰ χωριστὰ κράτη· βασιλεία, μεγάλα δουκάτα, δουκάτα, πριγκιπάτα καὶ ἐλευθέρας πόλεις. Καθὲν ἀπὸ τὰ κράτη αὐτὰ εἶχεν ἰδικήν του κυβέρνησιν, ἦσαν ὅμως συνηνωμένα ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Πρωσίας, ὅστις ἐλέγετο αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας. Κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον 1914—1919 ὅπου ἡ Γερμανία ἐνίκηθη, διελύθη ἡ αὐτοκρατορία. Σήμερον εἶναι δημοκρατία.

10. Ἡ Γαλλία τότε τῆς ἀπέσπασε τὴν Ἀλσατίαν καὶ τὴν Λορραίνην καὶ κατέλαβε τὴν περιόχην τοῦ Ρήνου ὡς ἐγγύησιν διὰ τὴν πληρωμὴν ἐπαπορρώσεων. Ἡ Δαλία τὸ Σλέβιγγ καὶ ἡ Πολωνία ἐν ἄρκετὰ μέγα τμήμα.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ γερμανικὴ αὐτοκρατορία περιλαμβάνει πολλὰ κράτη, τὰ ὅποια ἦσαν πρὶν ἠνωμένα ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Πρωσίας ὡς αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας. Τώρα μετὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν πόλεμον ἔχασε πολλὰς ἐπαρχίας καὶ κυβερνᾶται δημοκρατικῶς. Τὸ βόρειον μέρος τῆς Γερμανίας εἶναι βαθὺ καὶ ἐπίπεδον. Ὅρη ὑπάρχουν εἰς τὸ κέντρον καὶ εἰς τὸ νότιον μέρος. Ὅ,τι κυρίως χαρακτηρίζει τὴν δυτικὴν Γερμανίαν εἶναι ὁ Ρήνος. Σπουδαία ἀσχολία τῶν Γερμανῶν εἶναι ἡ γεωργία. Παράγει περισσότερον λινάρι ἀπὸ κάθε ἄλλην χώραν τῆς Εὐρώπης. Ἡ Ρηνανία εἶναι ἡ οἰνοπαραγωγὸς χώρα τῆς Γερμανίας. Ἡ Γερμανία διακρίνεται διὰ τὴν μεγάλην βιομηχανίαν της. Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων εἶναι Λουθηρανοὶ κατὰ τὸ δόγμα. Ἡ Πρωσία εἶναι ἡ καρδιά τῆς Γερμανίας.

1. Μεταρρυθμισίς, τὸ δόγμα τῶν διαμαρτυρομένων· χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1521.

2. Μαρτίνος Λουθήρος, ὁ μέγας Γερμανὸς ἀναμορφωτής. Ἐγεννήθη τῷ 1483, ἀπέθανε τῷ 1546.

PENANIA

1. Ρενανία (Παρραρήνιος Πρωσσία) είναι ἡ οἰνοπαραγωγὸς χώρα τῆς Γερμανίας. Ἐκεῖ αἱ ὄχθαι τοῦ ποταμοῦ Ρήνου καλύπτονται ἀπὸ ἀμπέλια. Τὰ κρασιά του εἶναι γνωστὰ παντοῦ. Ὁ τρυγητὸς γίνεται τὸν Σεπτέμβριον. Τότε χιλιάδες ἄνδρες καὶ γυναῖκες πλημμυρίζουν τὰ ἀμπέλια διὰ νὰ συλλέξουν τὰ σταφύλια.

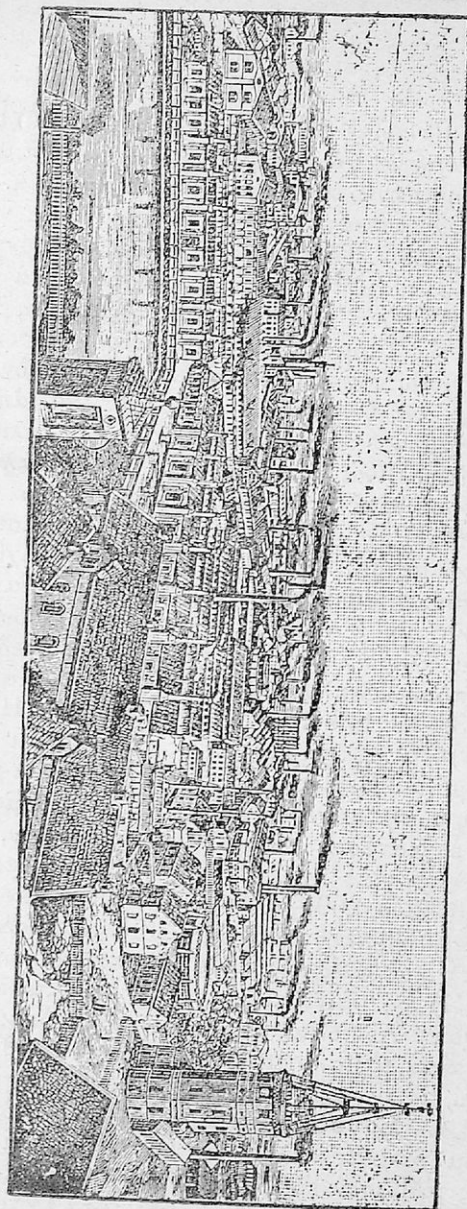
2. Ἡ κοιλάς τοῦ Ρήνου εἶναι ἡ μεγάλη βιομηχανικὴ χώρα τῆς Γερμανίας, ἡ πυκνότερον κατοικημένη καὶ ἡ πλουσιωτέρα. Εἶνε πλουσία ἀπὸ τὸν Ρήνον, ὁ ὁποῖος εἶνε θησαυρὸς ἀνεκτίμητος καὶ ἀπὸ τοὺς παραποτάμους του, οἱ ὁποῖοι κινοῦν χιλιάδες ἐργοστασίων. Εἶναι πλουσία ἀπὸ τὰ μεταλλεύματά της. Ὁ γαιάνθραξ τῆς κοιλάδος τοῦ Ρούρ (παραποτάμου τοῦ Ρήνου) ὑπελογίσθη εἰς 130 δισεκατομμύρια κυβικὰ μέτρα. Μεχρι σήμερον ἔχει ἐξαχθῇ 1 δισεκατομμύριον κυβικὰ μέτρα. Ὑπολογίζεται ὅτι δὲν ἡμποροῦν νὰ ἐξαντληθοῦν πρὶν παρέλθουν 500 ἔτη. Εἶναι πλουσία ἀπὸ τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυόν της, τὸ ὁποῖον ἐξαπλοῦται ὅπως αἱ κλωσταὶ ἱστοῦ ἀράχνης.

3. Τὸ 1)3 τῶν βιομηχανιῶν τῆς Πρωσσίας, καὶ τὸ 1)6 ὅλης τῆς Γερμανίας εὐρίσκονται ἐκεῖ συγκεντρωμένοι. Περισσότερα ἀπὸ 2.000 εἶναι ὅλα τὰ ἐργοστάσια τῆς κοιλάδος τοῦ Ρήνου μικρὰ μεγάλα. Εἶναι δὲ ἐργοστάσια σιδήρου ἰδίως· ὑάλου, χρωμάτων, ὑφαντουργίας κτλ. Ὑπάρχουν ἐδῶ δέκα πόλεις μὲ πληθυσμὸν 200—500 χιλιάδων κατοίκων. τριάκοντα πόλεις μὲ πληθυσμὸν 10—200 χιλιάδων καὶ ἀναρίθμητα χωρία κάτω τῶν 10,000 κατοίκων.

Ἡ γῆ φαίνεται φυτευμένη μὲ πελωρίας καπνοδόχους. Αἱ πόλεις πνίγονται εἰς τοὺς καπνοὺς. Ὅλα δὲ αὐτὰ εὐρίσκονται εἰς μίαν ἀκτῖνα 40 χιλιομέτρων, δηλ. εἰς ἑκτασιν διπλασίαν περίπου τῆς Ἀττικῆς.

4. **Ἐργοστάσια Κρούπ.** Μία ἀπὸ τὰς μεγάλας βιομηχανικὰς πόλεις τῆς Ρενανίας εἶναι τὸ Ἔσσεν. Εἰς τὸ Ἔσσεν εὐρίσκονται τὰ γνωστὰ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἐργοστάσια Κρούπ. Εἰς αὐτὰ ἐργάζονται 90.000

Ὁ Κόσμος (Ν. Εὐρώπη).

Τὰ ἐργοστάσια Κρούπ εἰς τὸ "Πασσεν τῆς Γερμανίας."

άνθρωποι (ἐργάται, μηχανικοί, υπάλληλοι). Ἡ μάνδρα ἢ ὁποῖα τὰ περιβάλλει ἔχει 3 χιλιομέτρων μήκος καὶ ἄλλο τόσον περίπου πλάτος. Αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ αἱ ὁποῖαι εἶναι μέσα εἰς τὰ ἐργοστάσια ἔχουν μήκος κάτι περισσότερον ἀπὸ Ἀθῆνας εἰς Πάτρας (1).

5. Εἰς τὰ ἐργοστάσια αὐτὰ μεταχειρίζονται μηχανήματα τεραστίας δυνάμεως. Μία σφύρα γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κρότος εἶναι τόσον μεγάλη ὥστε, ὅταν κτυπᾷ τὸν πυρωμένον σίδηρον, νομίζει κανεὶς ὅτι ἀκούει κανονιὰ καὶ τὰ παράθυρα τῶν σπιτιῶν κραδαινόνται εἰς μεγάλην ἀπόστασιν.

6. Πρὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου τὰ ἐργοστάσια Κρούπ κατεσκευάζαν πολεμικὰ εἶδη: ὅπλα, κανόνια, πλάκες χάλυβος διὰ θωρηκτά, ὀβίδες κ.λ.π. Κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον εἰργάζοντο νυχθημερόν διὰ νὰ τροφοδοτοῦν τὸν γερμανικὸν στρατὸν μὲ τὰ εἶδη αὐτά. Τὸ μέγα τηλεβολὸν τῶν 42, τὸ ὀνομαζόμενον Βέρθα μὲ τὸ ὅποιον οἱ γερμανοὶ ἐβομβάρδισαν τὸ Παρίσι ἀπὸ τὰ σύνορά των (ἀπόστασις εἰς εἰθίαν γραμμὴν 90 χιλμ.) κατεσκευάσθη εἰς τὰ ἐργοστάσια Κρούπ.

7. Σήμερον μετεβλήθησαν εἰς ἐργοστάσια παραγωγῆς εἰδῶν εἰρήνης. Κατασκευάζουν εἶδη συγκοινωνίας: μηχανὰς σιδηροδρόμων, αὐτοκίνητα, ἀεροπλάνα, ἀτμόπλοια, γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ κάθε εἶδους μηχανήματα. Ἐχουν ιδιόκτητα ἀνθρακωρυχεῖα, μεταλλωρυχεῖα, ναυπηγεῖα κλπ. καὶ παραρτήματα εἰς διάφορα μέρη τῆς Γερμανίας. Εἶναι τὰ μεγαλύτερα ἐργοστάσια τῆς Εὐρώπης.

Σημ. Τὰ ἐργοστάσια Κρούπ ἔχουν εἰς χρῆσιν των :

100 σιδηροδρομικὰς ἀτμομηχανὰς.

4500 σιδηροδρομικὰ βαγόνια.

270 ἀτμοσφύρας.

425 ἀτμολέβητας.

8000 ἡλεκτρικὰ μοτέρ.

800 βαγόνια κάρβουνα καίουν τὴν ἡμέραν.

1) Σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ ἐργοστασίων Κρούπ χιλιομ. 238. Ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πάτρας χιλιομ. 220.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. Ἡ Ρενανία παράγει ἄφθονα καὶ ὠραία κρασία γνωστά εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὡς κρασία τοῦ Ρήνου. Εἶναι ἐπίσης ἡ πρώτη βιομηχανικὴ χώρα τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης. Κατοικεῖται τόσον πυκνὰ ὥστε ὁμοιάζει μὲ ἓνα ἀπεραντον ἐργοστάσιον. Εἰς αὐτὴν εὐρίσκονται πολλαὶ μεγάλαι πόλεις. Μία ἀπὸ τὰς πόλεις αὐτὰς εἶναι τὸ "**Εσσε**ν ὅπου ὑπάρχον τὰ ὀνομαστά ἐργοστάσια Κρούπ. Τὰ ἐργοστάσια Κρούπ πρὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἦσαν τὰ πρῶτα τοῦ κόσμου εἰς πολεμικὰ εἶδη. Σήμερον κατασκευάζουν εἶδη συγκοινωνίας καὶ γεωργίας.

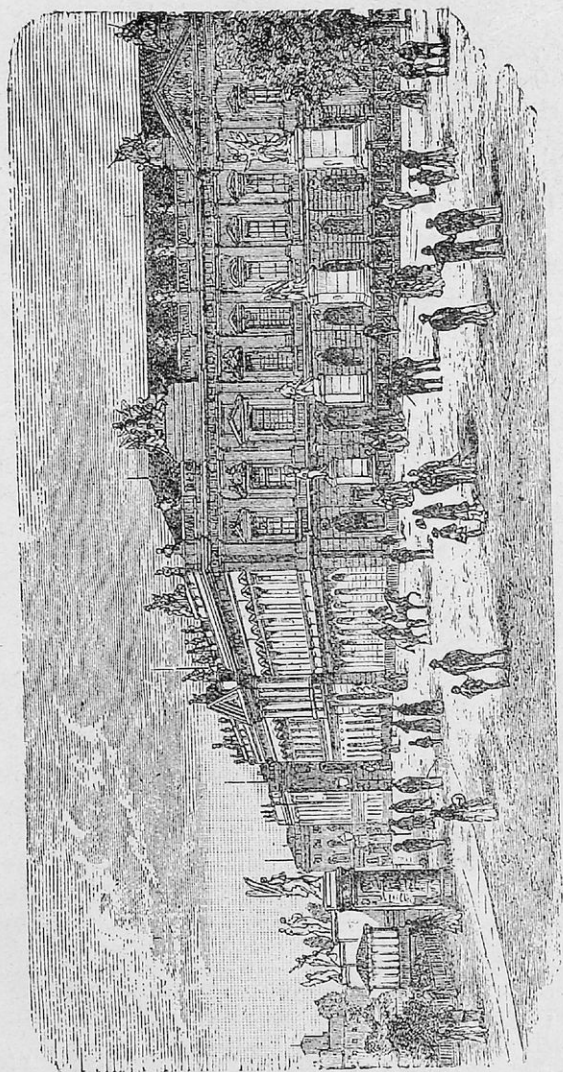
ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

1. Βερολῖνον. Εἰς τὸ μέσον τῆς μεγάλης γερμανικῆς πεδιάδος εἰς ἓνα νησάκι τὸ ὁποῖον σχηματίζει ὁ ποταμὸς Σπρέε ἐκτίσαν κατὰ τὸ ἔτος 1307 ἓνα μικρὸ χωριὸ ὀλίγοι ψαράδες τὸ ὁποῖον ὠνόμασαν Βερολῖνον. Καὶ πρὸς Β. καὶ πρὸς Ν. ὁ ποταμὸς αὐτὸς ἐσχημάτιζε τελαχτα καὶ μόνον εἰς τὸ νησάκι αὐτὸ ἦτο εὐκόλον νὰ τὸν περνοῦν, διότι τὸ μέρος ἦτο ὀλίγον ὑψηλότερον καὶ ὁ ποταμὸς στενότερος. Τὸ χωριὸ αὐτὸ μὲ τὸν χρόνον ἔγεινε τὸ κέντρον τῶν συγκοινωνιῶν τῆς μεγάλης καὶ πλουσίας γερμανικῆς πεδιάδος.

2. Εἰς τὸ μικρὸν αὐτὸ Βερολῖνον οἱ βασιλεῖς τῆς Πρωσίας ἐκτίσαν ἀργότερον φρούριον διὰ νὰ προστατεύουν τὰς συγκοινωνίας καὶ μετ' ὀλίγον τὸ ἔκαμν πρωτεύουσαν τῆς Πρωσίας. Σήμερον εἶναι πρωτεύουσα τῆς γερμανικῆς Δημοκρατίας καὶ ἔχει 2.200.000.

3. Τὸ Βερολῖνον δὲν εἶναι μόνον κέντρον τῶν γερμανικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν συγκοινωνιῶν. Αἱ κυριώτεραι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ ἀπὸ Δ. πρὸς Α. (Λονδῖνον - Παρίσιον, Μόσχα, Πετρούπολιν), διέρχονται ἀπὸ αὐτό. Ὁμοίως καὶ αἱ ἀπὸ Β. πρὸς Ν. (Ἀπὸ Κοπεγχάγην, Χριστιανίαν, Στοκχόλμην εἰς Βιέννην, Ρώμην, Κωνσταντινούπολιν).

4. Ὑπὸ τὰς φιλλύρας (Οὐντερ ντὲν Λίντεν) εἶναι τὸ ὄνομα τῆς κεντρικωτέρας λεωφόρου τοῦ σημερινοῦ Βερολίνου μιᾶς ἀπὸ τὰς ὠραιότερας τοῦ

ΒΕΡΟΜΙΝΟΝ. Τὰ παλαιὰ αὐτοκρατορικὰ ἀνάκτορα (σήμερον μουσεῖον)
εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς λεωφόρου ὑπὸ τῆς Φιλλύρας.

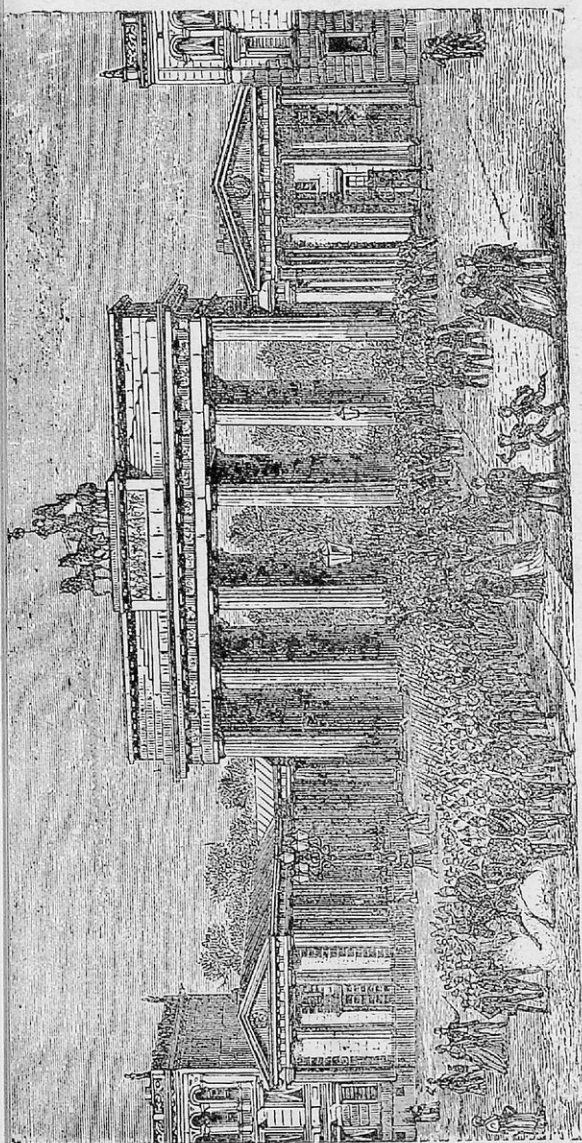
κόσμου. Τὸ ὄνομά της αὐτὸ ὀφείλει εἰς τὰς δένδροστοιχίας τὰς ὁποίας ἔχει ἀπὸ δένδρα φιλύρας. Ἐχει πλάτος 60 μέτρων καὶ 1.300 μῆκος καὶ διαιρεῖται κατὰ πλάτος εἰς πέντε δρόμους. Οἱ πεζοί, τὰ αὐτοκίνητα, οἱ ἵπποι, τὰ τράμ κλπ. ἔχουν ἀνὰ ἓνα ἰδιαιτερόν δρόμον ἐκ τῶν πέντε αὐτῶν.

5. Ἡ λεωφόρος αὕτη ἀρχίζει ἀπὸ τὸ νησάκι τοῦ παλαιοῦ Βερολίνου, ὅπου τὰ παλαιὰ Ἀνάκτορα καὶ φθάνει μὲ τὸ ἄλλο ἄκρον της εἰς τὴν ἀψίδα τοῦ Βραδεμβούργου παρὰ τὸν ὠραιότατον Ζωολογικὸν κήπον. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ εὗρίσκονται τὰ μέγαρα τῶν πρεσβειῶν, τὰ αὐτοκρατορικὰ ἀνάκτορα, τὸ πανεπιστήμιον, ἡ ἄπερ, ὠραιότατα μουσεῖα κλπ.

6. Ὁ Ζωολογικὸς κήπος ἐκτείνεται εἰς τὸ Δ. ἄκρον τῆς Οὐντερ ντὲν Λίντεν. Εἶναι ἀπὸ τὰ ὠραιότερα πάρκα τοῦ κόσμου. Ἐχει μῆκος 3 καὶ πλάτος ἑνὸς χιλιομέτρων Ἀποτελεῖ τοὺς πνεύμονας τοῦ Βερολίνου καὶ εἶναι διαρκῶς πλημμυρισμένος ἀπὸ περιπατητάς. Τὰς λεωφόρους καὶ τὰς πλατείας του στολίζουν πολλὰ ἀγάλματα καὶ μνημεῖα.

7. Ἡ ὠραιότερα λεωφόρος τοῦ Ζωολογικοῦ κήπου ὀνομάζεται λεωφόρος τῆς Νίκης· τὴν στολίζουν τὰ μαρμάρινα ἀγάλματα 32 ἡγεμόνων τῆς Πρωσίας μετὰ τῶν διαδόχων των. Καταλήγει δὲ ἡ λεωφόρος εἰς τὴν στήλην τῆς Νίκης μνημεῖον εἰς ἀνάμνησιν τῶν κατὰ τῆς Γαλλίας νικῶν (1870). Εἰς τὸ τεράστιον αὐτὸ μνημεῖον εἰσέρχονται κατὰ ἑκατοντάδας οἱ περιπατῆται τοῦ κήπου καὶ παρατηροῦν τὰς εἰκόνας τῶν μαχῶν μὲ μεγεθυντικούς φακούς. Ἀπειρα ἄλλα ἀγάλματα καὶ μνημεῖα στολίζουν τὸν ὠραῖον Ζωολογικὸν κήπον.

8. Οἱ βερολινέζοι φημίζονται ὅτι εἶναι πολὺ ἐργατικοὶ καὶ γρήγοροι εἰς τὴν ἐργασίαν των, Ὅσοι ἐπῆγαν εἰς τὸ Βερολῖνον μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι κάμνουν καλὰ καὶ γρήγορα τὴ δουλειὰ των εὗρηκαν τοὺς Βερολινέζους πολὺ ἀνωτέρους των. Ὁμολογοῦν ὅτι οἱ τρόποι ποὺ ἐργάζονται εἰς τὴν πατρίδα των φαίνονται ἐκεῖ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ. Ἡ θριαμβευτικὴ ἀψὶς τοῦ Βραδεμβούργου εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς
 λεωφόρου ὑπὸ τὰς Φιλλόρας, ἐμπροσθεν τοῦ Ζωολογικοῦ Κήπου.

ἀμέσως χωριάτικοι. Εἰς τὰς ἀγοροπωλησίας συνενοῦνται οἱ βερολινέζοι ἀμέσως καὶ εὐρίσκουν εὐκόλως τὰς καταλλήλους λέξεις καὶ εὐφυολογίας.

9. Οἱ γερμανοὶ λέγουν ὅτι τὸ Βερολῖνον εἶναι ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τῆς Εὐρώπης. Εἰς 5.200 ὑπολογίζουν τὰ διάφορα ἐργοστάσια τοῦ (1) καὶ εἰς 160.000 τοὺς ἐργάτας των. Ὁ ἐμπορικὸς κόσμος φθάνει τὸ ἥμισυ ἑκατομύριον.

1. **Λιψία** ἡ πόλις τοῦ βιβλίου. Λέγουν ὅτι ἔχει 2000 βιβλιοπωλεῖα καὶ ἀντιπροσωπεύει 12000 ἄλλων γερμανικῶν βιβλιοπωλείων. Τὰ 400 περίπου τυπογραφεῖα καὶ λιθογραφεῖα τῆς εἶναι τὰ μεγαλύτερα τῆς Εὐρώπης. Ὑπάρχει τυπογραφεῖον εἰς τὴν Λιψίαν τὸ ὁποῖον καταλαμβάνει δύο ὁλόκληρα τετράγωνα τῆς πόλεως μὲ 5 παύματα. Τὸ τυπογραφεῖον αὐτὸ ἔχει 200 τυπογραφικὰ πιεστήρια (2) καὶ 5000 ἐργάτας καὶ ὑπαλλήλους.

2. Μέσα εἰς τὸ τυπογραφεῖον αὐτὸ πηγαίνουν τὰ σιδηροδρομικὰ βαγόνια καὶ ξεφορτώνουν χαρτὶ καὶ φορτώνουν βιβλία. Εἰς τὰ διάφορα πατώματα τοῦ τυπογραφείου ἀνεβάζουν τὰ χαρτιά καὶ τὰ βιβλία μὲ ἠλεκτρικοὺς ἀσανσέρ (ἀναβατήρας). Πολλὰ πιεστήρια ἐργάζονται μὲ αὐτομάτους χαρτοθέτας, δηλαδὴ μὲ μηχανήματα, τὰ ὁποῖα πέρνουν καὶ εἰσάγουν τὸ χαρτὶ εἰς τὸ πιεστήριον μόνον των.

3. Τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα χύνονται καὶ συνθέτονται εἰς λέξεις, στίχους, καὶ σελίδες μὲ αὐτόματα ἐπίσης μηχανήματα. Καὶ ἡ βιβλιοδέτησις γίνεται μὲ αὐτόματα μηχανήματα. Ἐνὰ μηχανήμα διπλώνει τὰ τυπογραφικὰ φύλλα, ἄλλο τὰ ράπτει, ἄλλο περνᾷ τὰ

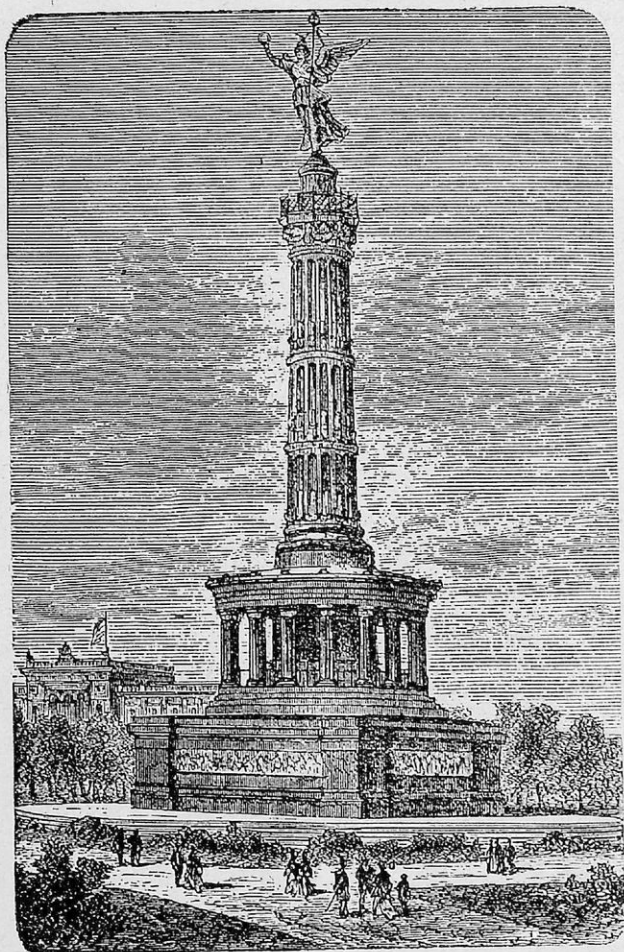
1. Ἐργοστάσια κατασκευῆς μηχανημάτων, ἠλεκτρικῶν εἰδῶν, χημικῶν εἰδῶν, ἐπίπλων ἐνδυμάτων, τυπογραφ. εἰδῶν κλπ.

2. Ὅλα τὰ πιεστήρια τῆς Ἑλλάδος δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 160, ἤτοι:

100 βιβλίων

40 ἑφημερίδων

25 λιθογραφικά.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ. Τὸ ἄγαλμα τῆς Νίκης εἰς τὸν
Ζωολογικὸν κήπον.

καλύμματα εἰς τὰ βιβλία κ.λ.π. Τυπογραφεῖα μὲ
50—100 πειστήρια ὑπάρχουν πολλά.

4. Εἰς τὴν Λιψίαν τυπώνονται τὰ στερεότυπα
βιβλία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγρα-

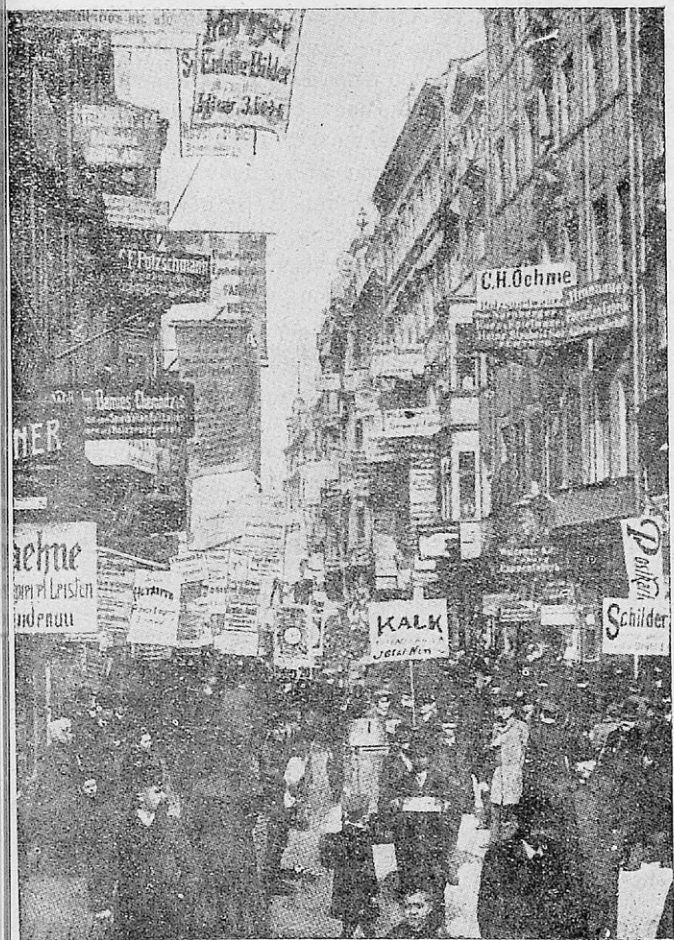
φύων, τὰ ὅποια διδάσκονται εἰς τὰ σχολεῖα μας καὶ οἱ καλύτεροι γεωγραφικοὶ χάρται καὶ εἰκόνες διδασκαλίας.

5. Εἰς τὴν Λιβίαν εὐρίσκονται τὰ μεγαλύτερα ἐργοστάσια τῆς Εὐρώπης, ὅσα κατασκευάζουν ἅλα τὰ μηχανήματα, τὰ ὅποια χρησιμεύουν διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ βιβλίου, δηλαδή τυπογραφικὰ πιεστήρια, βιβλιοδετικὰ μηχανήματα, τυπογραφικὰ στοιχεῖα, μηχανήματα κατασκευῆς χάρτου κλπ.

6. Ὅλα τὰ βλέπει κανεὶς εἰς τὰς δύο μεγάλας ἐμπορικὰς πανηγύρεις ὅπου γίνονται εἰς τὴν Λιβίαν ἡ μία τὸ Πάσχα καὶ ἡ ἄλλη τὸ Φθινόπωρον (28 Αὐγ.— 5 Σεπ)βρίου). Τὸ μεγαλύτερον τμήμα τῆς ἐκθέσεως κατέχουν τὰ δείγματα τῆς βιομηχανίας τοῦ βιβλίου. Ἐκεῖ βλέπομεν τὰ μηχανήματα εἰς τὴν λειτουργίαν των : πῶς τυπώσεται καὶ βιβλιοδετεῖται τὸ βιβλίον, πῶς κατασκευάζεται τὸ χαρτί, τὰ τυπογρ. στοιχεῖα, τὰ κλισέ (εἰκόνες), τῶν βιβλίων κλπ. Δείγματα τυπώματος καὶ δεσίματος βιβλίων. Δείγματα χαρτιῶν, μελάνης κλπ.

7. Εἰς τὰς πανηγύρεις αὐτὰς στέλλουν καὶ ἄλλα εἶδη βιομηχανίας καὶ ξένα κράτη. Ἀπὸ τὴν Βοημίαν στέλλουν ὑαλικά, ἀπὸ τὴν Βιέννην ἐπιπλα, ἀπὸ Γαλλίαν, Ἰταλίαν, Σκανδιναυικήν, Ἀμερικὴν, ἄλλα εἶδη διάφορα. Πλέον τῶν 4.000 ἐργοστασίων λαμβάνουν μέρος κατ' ἔτος εἰς τὰς ἐκθέσεις αὐτάς. Πολλὰ μάλιστα μεγάλα ἐργοστάσια ἔκτισαν ἰδικὰ τοὺς διαμερίσματα εἰς τὴν ἐκθεσιν. Κάθε πανήγυρις διαρκεῖ μίαν ἐβδομάδα.

1. Ἀμβουῤργον.—Ἡ βόρειος θάλασσα σχηματίζει εἰς τὰ νότια παράλι τῆς δύο κόλπους, οἱ ὅποιοι ὁμοιάζουν μὲ χωνί. Μέσα εἰς αὐτοὺς πολυάριθμα πλοῖα συνωστίζονται ὅσον προχωροῦμεν, ὅπως τὰ ψάρια μέσα εἰς τὸ δύνκι τὸ ὅπῃ ὅλον ἐν στενεύει. Ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς κόλπους σχηματίζεται εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάμεση (Ἀγγλία) καὶ ὁ ἄλλος πρὸς Α. εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑλβα (Γερμανία). Τὸ ἓνα χωνὶ ὁδη-

141Α. Κατά την εποχήν τῆς ἐμπορικῆς πανυχῆρεως μεγά-
λαι διαφημίσεις ἀναρτῶνται εἰς τὰς οἰκίας. Εἰς τὰς ὁδοὺς
ἐπίσης βλέπει κανεῖς νὰ περιφέρωνται καὶ οἱ εἶδος δια-
φημίσεως.

γεῖ τὰ πλοῖα πρὸς τὸ Λονδῖνον τὸν πρῶτον λιμένα τοῦ κόσμου καὶ τὸ ἄλλο πρὸς τὸ Ἀμβούργον τὸν τρίτον⁽¹⁾.

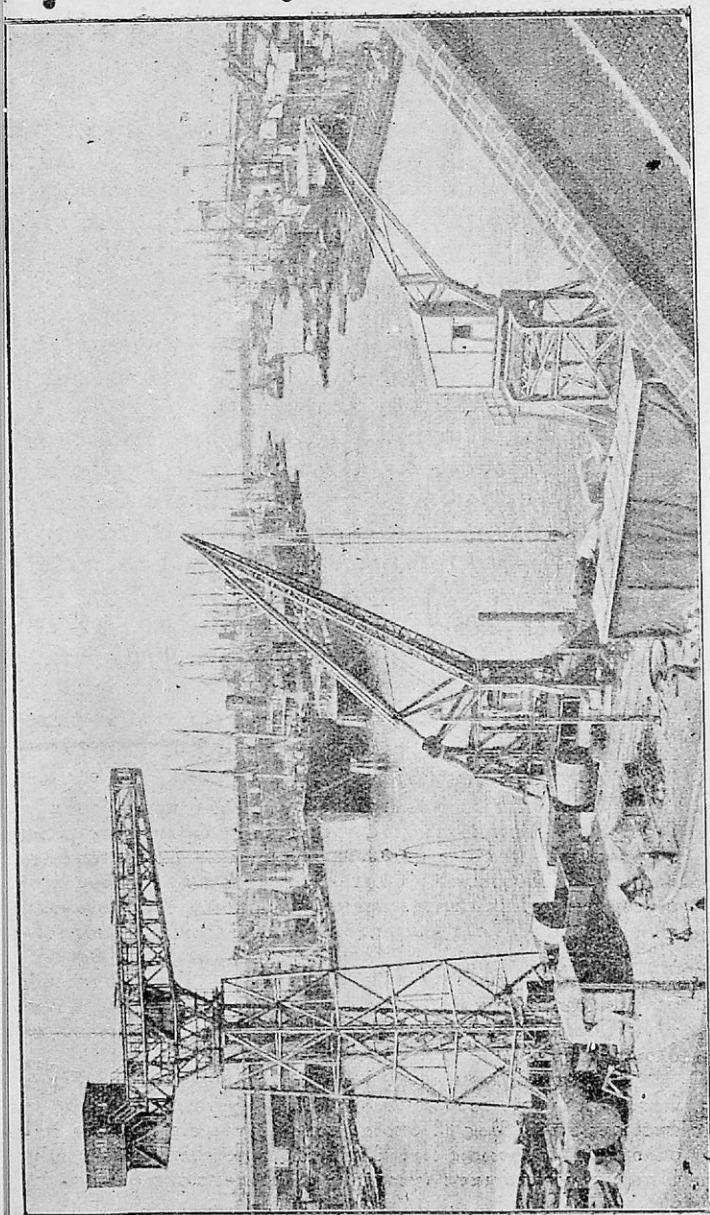
2. Ὁ Ἑλβας εἶναι ὁ σπουδαιότερος ποταμὸς τῆς μεγάλης γερμανικῆς πεδιάδος· ῥέει δὲ διὰ μέσου αὐτῆς καὶ τὴν ποτίζει μὲ τέλειον σύμπλεγμα διορύγων· ἅπειρα ἐργαστᾶσια κινοῦνται ἀπὸ αὐτὸν καὶ τοὺς παρικοτάμους του. Ἡ περιοχὴ τοῦ Ἑλβα εἶναι ἡ πρώτη τῆς Γερμανίας εἰς τὴν γεωργίαν καὶ δευτέρα (μετὰ τὸν Ρῆνον) εἰς τὴν βιομηχανίαν. Ὅλη ἡ ζωηρότης τῆς βιομηχανίας τοῦ Βερολίνου καὶ τῆς κεντρικῆς Γερμανίας καὶ τὰ ἄφθονα γεωργικὰ προϊόντα τῆς γερμανικῆς πεδιάδος διὰ τοῦ Ἑλβα συγκεντροῦνται εἰς τὸ Ἀμβούργον.

3. Τὸ Ἀμβούργον εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦτου εἰς ἀπόστασιν 105 χιλιομέτρων ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του. Ἐχει ἐν ὅλῳ 14 λιμένας, εἰς τὰς προκυμαίας τῶν ὁποίων πλευρίζουν καὶ τὰ μεγαλύτερα πλοῖα, διότι τὸ βάθος τοῦ ποταμοῦ εἶναι 10 μέτρων. Ἐκαστος λιμὴν ἔχει τὸ ὄνομά του καὶ εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν πηγαίνουν ὠρισμένα ἐμπορεύματα. (ξύλα, ζῶα, ἐπιβάται, ὑφάσματα, μηχαναί). Ὁ περιεργότερος λιμὴν εἶναι ὁ λιμὴν τοῦ πετρελαίου. Αὐτὸς ἔχει κατὰ μῆκος τῆς προκυμαίας μεγάλαν στρογγυλὰς δεξαμενὰς εἰς τὰς ὁποίας τὸ πετρέλκιον διοχετεύεται κατ' εἰθεῖαν ἀπὸ τὰ πλοῖα.

4. Εἰς τοὺς λιμένας αὐτοὺς αἱ ἀποβάθραι φαίνονται σὰν χέρια τεντωμένα. Στηρίζονται ὅλαι εἰς 75000 ξυλίνους πασάλους διαμέτρου 50 ἑκατοστῶν. Ἐπάνω εἰς τὰς ἀποβάθρας εἶναι ἐστρωμένοι σιδηροδρομικαὶ γραμμαῖ.

5. Ἀπειροὶ γέραννοι ἠλεκτρικοὶ ἢ ἀτμοκίνητοι σηκώνουν τὰ βάρη ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ τὰ φορτώνουν εἰς σιδηρ. βαγόνια. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς γεράνους ὁ Γίγας ἔχει ὕψος 32 μέτρων καὶ σηκώνει βάρη 150 τόννων. Μίαν ὁλόκληρον ἀτμομηχανὴν σιδηρο-

1. Δεύτερος εἶναι ὁ λιμὴν τῆς Νέας Ὑόρκης.

ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ. Ὁ γέρανός Γ'ιγας εἰς τὴν προκυμαίαν ἔχει ὕψος 32 μέτρ. καὶ σηκών
ρος 150 τόννων.

δρόμου τὴν ἀρπάζει μὲ τοὺς γάντζους του καὶ τὴν κατεβάζει σὺν καλᾷ εἰς τὸ ἀμπόρι τοῦ πλοίου.

6. Βάρκες δι' ἐπιβάτας καὶ ἐμπορεύματα, ὅπως εἰς ἡμᾶς, εἶναι ἀγνωστα πράγματα εἰς τὸν λιμένα τοῦτον. Τὰ πλοῖα εἶναι ἀνάγκη νὰ φορτώνουν καὶ νὰ ξεφορτώνουν γρήγορα καὶ αὐτὸ ἐπιτυγχάνεται μὲ μηχανήματα, ὅταν τὸ πλοῖον πλευρίζει εἰς τὴν προκυμαίαν. Φαντασθῆτε ὅτι εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ἀμβούργου εἰσέρχονται καὶ φεύγουν 130 διάφορα πλοῖα τὴν ἡμέραν καὶ ὅτι ἓνα μεγάλο φορτηγὸν ἡμπορεῖ, ὅταν ξεφορτώσῃ, νὰ γεμίσῃ 800 σιδηρ. βαγόνια καὶ θὰ ἐνοήσατε τὴν τεραστίαν κίνησιν του.

Ἡ Κολωνία ἐπὶ τοῦ Ρήνου εἶναι ὀνομαστή διὰ τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν αὐτῆς, ὁ ὁποῖος εἶναι μία ἐκ τῶν ὡραιότερων γοτθικῶν ἐκκλησιῶν καὶ μία τῶν μεγαλύτερων τῆς χριστιανισμοῦ. Τὸ περίφημον «ῥόδον Κολωνίας» τὸ γνωστὸν ἄρωμα, παρασκευάζεται ἐδῶ εἰς μεγάλῃς ποσότητος.

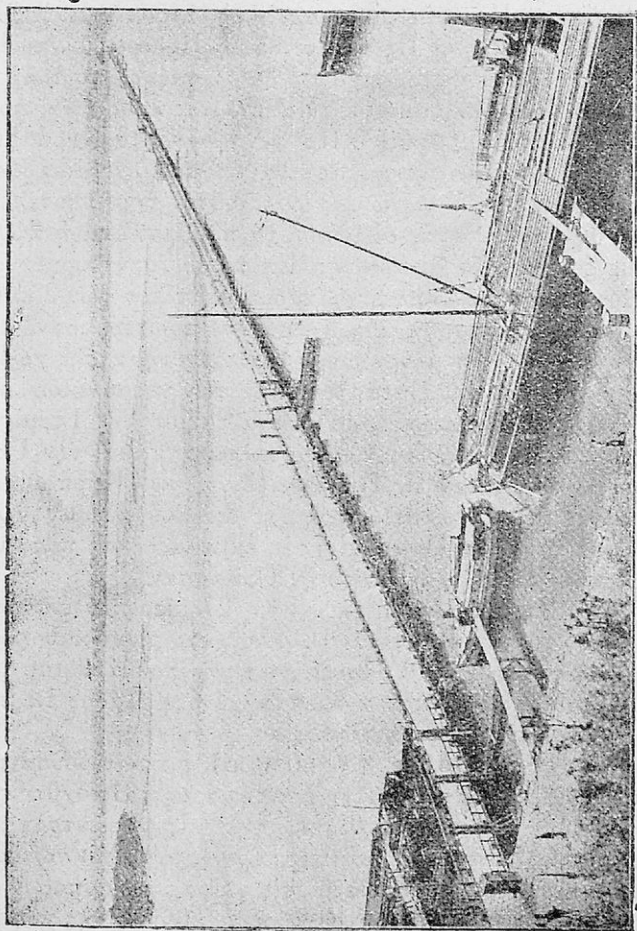
Ἡ Δρέσδη, ἡ πρωτεύουσα τῆς Σαξονίας, εἶναι ὡραία πόλις εἰς τὸν ποταμὸν Ἀλβιν. Φημίζονται τὰ ἐκ πορσελάνης ἀγγεῖα τῆς Δρέσδης. Ἐπίσης ἡ πνακοθήκη τῆς εἶναι μία ἐκ τῶν πολυτιμωτέρων τοῦ κόσμου.

Τὸ Στέτιν εἶναι ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς Γερμανίας εἰς τὴν Βαλτικὴν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. Τὸ Βερολῖνον εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς γερμανικῆς δημοκρατίας. Εἶναι ἀπὸ τὰς ὡραιότερας πόλεις τοῦ κόσμου. Οὐντερ ντέν Λίντεν ὀνομάζεται ἡ καλύτερα λεωφόρος τοῦ Βερολίνου. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως αἱ οἰκοδομαὶ τῆς εἶναι μεγαλοπρεπέσταται πράγμα τὸ ὅποιον δὲν συναντᾶται εἰς ἄλλην πόλιν τῆς Εὐρώπης. Ὁ Ζωολογικὸς κήπος εἶναι ὡραιότατον πάρκον.

Ἡ Λιψία εἶναι ἡ πόλις τοῦ βιβλίου. Ἐχει τὰ περισσότερα βιβλιοπωλεῖα ἀπὸ ὅλας τὰς πόλεις τοῦ κόσμου. Εἰς αὐτὴν γίνονται δύο πανηγύρεις εἰς τὰς ὁποίας πηγαίνουν ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον.

Τὸ Ἀμβούργον εἶναι ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς Γερμανίας. Εἶναι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἑλβα. Ἐχει 14 λιμένας μὲ ἀπείρους ἀποβάθρας αἱ ὁποῖαι στηρίζονται εἰς ξυλίνους πασσάλους. Ἡ φόρτωσις καὶ ἐκφόρτωσις τῶν ἐμπορευμάτων γίνεται μὲ μηχανήματα (γέρανους). Εἶναι ἐπίσης ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης.

Ὁ ποταμὸς Βιστούλας παρὰ τὴν Βαρσοβίαν.

Η ΠΟΛΟΝΙΑ

1. Ὁ τελευταῖος παγκόσμιος πόλεμος ἐπανάφερεν εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν ἓνα εὐγενὲς καὶ ἥρωικόν ἔθνος, τὴν Πολο-
νίαν, ἣς ὁποίας τὰς ἐπαρχίας διεμοιρῶσθησθησαν ἄρπαγες
γείτονες, οἱ Ρῶσοι, οἱ Αὐστριακοὶ καὶ οἱ Γερμανοὶ τὸ 1795.

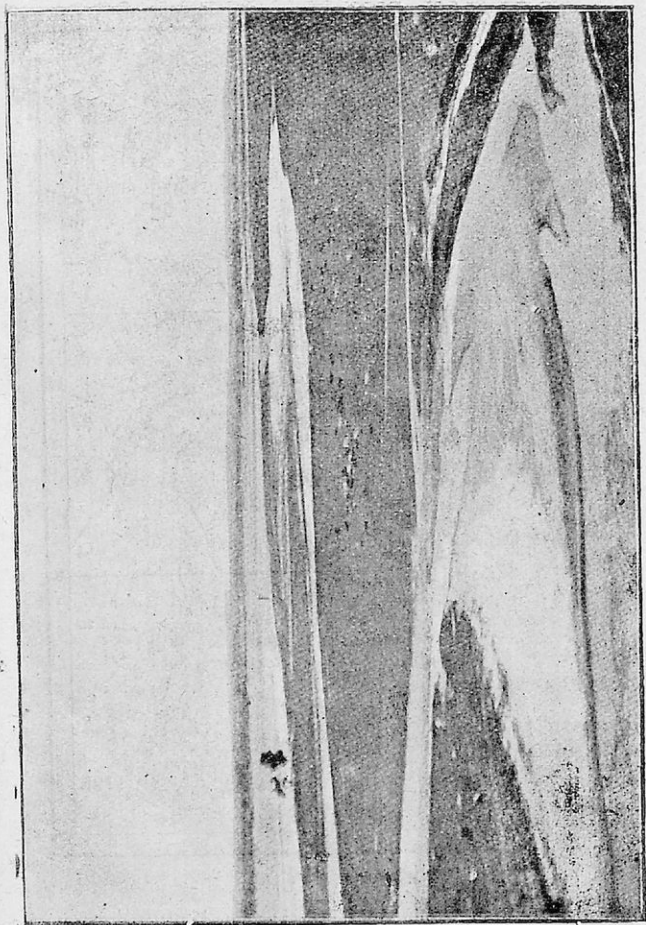
Τὸ ὄνομα Πολονία εἶναι σλαυικὴ λέξις, σημαίνουσα «χώρα πεδινή». Πράγματι δὲ ἡ Πολονία εἶναι ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον πεδινή χώρα, διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Βιστούλα ὁ ὁποῖος εἶναι πλωτὸς καθὼς καὶ πολλοὶ παραπόταμοι αὐτοῦ. Πρὸς Ν. φθάνει τὰ Καρπάθια.

2. Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι ψυχρὸν, ὁ χειμὼν διαρκεῖ πλέον τῶν 7 μηνῶν. Τὸν πλοῦτόν της ἀποτελοῦν τὰ ἄφθονα σιτηρά, οἱ ἵπποι, τὰ πρόβατα καὶ ἡ ἄφθονος ξυλεία τῶν δασῶν της. Ἐπίσης ἡ ὑφαντουργία καὶ ἡ ζαχαροποιία· 300 ἐργαστήσια μὲ πλέον τῶν 25,000 ἐργατῶν ὑπάρχουν μόνον εἰς τὴν πρωτεύουσαν, τὴν Βαρσοβίαν. Τὸ μόνον βιομηχανικὸν τμήμα τῆς χώρας εἶναι τὸ μετὰξὺ Βαρσοβίας καὶ τῶν γερμανικῶν συνόρων. Ἡ Πολονία κατέχει ἓνα τμήμα τῆς Γερμανικῆς Σιλεσίας, πλούσιον εἰς μεταλλεύματα, καὶ τὴν Γαλικίαν, πλουσίαν εἰς ξυλείαν, (δάση τῶν Καρπαθίων) ἐξάγει δὲ τὰ ἐμπορεύματά της διὰ τοῦ ἐλευθέρου λιμένος τοῦ Δάντζιγκ, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Βιστούλα εἰς τὴν Βαλτικὴν Θάλασσαν.

3. Ὁ πληθυσμὸς της εἶναι 27 περίπου ἑκατομμύρια, τὸ πλεῖστον εἶναι Πολωνοί, καὶ εἶναι καθολικοὶ τὸ θρήσκευμα. Οἱ Ἰουδαῖοι εἶναι πολυάριθμοι. Οἱ Πολωνοὶ εἶναι ὁ πλέον ἀνεπτυγμένος κλῆδος ἐκ τῆς μεγάλης σλαυικῆς οἰκογενείας.

4. Ἡ **Βαρσοβία**, (800.000 κ.) ἡ πρωτεύουσα τῆς Πολονίας· εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Βιστούλα. Ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της (εἰς τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης) διενεργεῖ μέγα ἐμπόριον, τὸ τρίτον τῶν κατοίκων της εἶναι Ἰουδαῖοι, εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τῆς χώρας.

5. Ἄλλαι σημαντικαὶ πόλεις τῆς Πολονίας εἶναι τὸ **Λότς** ΝΔ. τῆς Βαρσοβίας, πόλις βιομηχανική, τὸ **Πόζεν**, μεγάλη γεωργικὴ ἀγορὰ μὲ ὀνομαστὰς πανηγύρεις ἡ **Λεμβέργη** (200,000 κατ.) καὶ ἡ **Κρακοβία** (175,000 κατ.) ἡ ἄλλοτε πρωτεύουσα τῆς Πολονίας καὶ ἡ ὁποία παίζει ἀκόμη σπουδαῖον ρόλον, χάρις ἰδίως εἰς τὸ Πανεπιστήμιόν της.

Ὁ Κόσμος (Ν. Εὐρώπη).

Ὁ ποταμὸς Βιστούλας.—Ὁ Βιστούλας πρὸς Ν. τῆς Βαρσοβίας διέρχεται κοιλάδα πλάτους 11 χιλιομ. τὴν ὅποιαν πλημμυρεῖ τὴν χειμῶνα. Ὅταν ἀποσύρῳνται τὰ νερά του ἡ κοιλάς πνίγεται εἰς τὸ χόρτον ἀπειρα δὲ ζῶα τρέφονται εἰς αὐτήν.

ΒΕΛΓΙΟΝ ΚΑΙ ΟΛΑΝΔΙΑ

ΤΟ ΒΕΛΓΙΟΝ

Τὸ Βέλγιον εἶνε περίπου τέσσαρας φορές μικρότερον τῆς Ἑλλάδος (30440 τετρ. χιλιομ.). Εὐρίσκεται δὲ πρὸς νότον τῆς Ὀλλανδίας.

Τὸ ἄνω Βέλγιον εἶνε μέρος τοῦ ὄροπεδίου τῶν Ἀρδεννῶν· τὸ μέσον Βέλγιον, πεδιάς, διασχιζομένη ἀπὸ λόφους· καὶ τὸ κάτω Βέλγιον, πεδιάς χαμηλὴ με προχώματα.

Τὸ κλίμα εἶνε θαλάσσιον.

Οἱ δύο μεγάλοι βελγικοὶ ποταμοί, ὁ Ἑσκάδ ἢ Σκάλδης καὶ ὁ Μὲξ ἢ Μᾶς δὲν ἔχουν εἰς αὐτὸ οὔτε τὰς πηγὰς των, οὔτε τὰς ἐκβολὰς των.

Τὸ Βέλγιον κατέχει τὴν σημαντικὴν ἀποικίαν τοῦ Κογκό, ἣ ὅποια εἶνε μικρά κατὰ τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ μεγάλη χώρα ὡς πρὸς τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς σημασίαν.

ΒΕΛΓΙΟΝ

1. Τὸ βόρειον μέρος τοῦ Βελγίου εἶναι συνέχεια τῆς Ὀλλανδίας. Καλλιεργοῦνται δὲ λχανικά, τεύτλα διὰ ζαχαροποιᾶν, λινάρια κλπ. Τὸ νότιον μέρος εἶναι συνέχεια τοῦ βορείου τμήματος τῆς Γαλλίας, ἥτοι ἡ ὄρεινὴ καὶ λοφώδης χώρα τῶν Ἀρδεννῶν καὶ ἔχει ἐκτεταμένα δάση, γαιάνθρακας καὶ σίδηρον. Διὰ τοῦτο τὸ τμήμα τοῦτο ἔχει μεγάλην βιομηχανίαν καὶ ὑαλουργίαν. Τὸ Βέλγιον ἔχει μόνον 55 μιλίων, ἀκτίν.

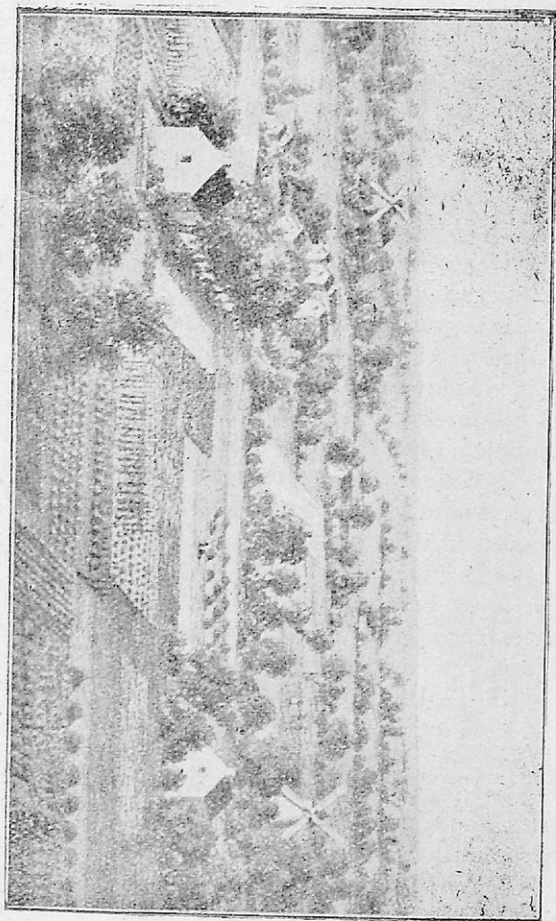
2. Καίτοι μικρά χώρα τὸ Βέλγιον, ἔχει ἀποκτήσει μέγα ὄνομα, ἔνεκα τῶν πολλῶν μεγάλων μαχῶν, αἱ ὁποῖαι ἐγίναν εἰς αὐτό. Τὸ Βέλγιον εἶναι ἡ πυκνότερον κάτοικημένη χώρα τῆς Εὐρώπης (255 κάτοικοι κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον). Παρ' ὅλην τὴν πυκνότητά τοῦ πληθυσμοῦ του τὸ Βέλγιον κάμνει ἐξαγωγὴν τροφίμων καὶ λιναριοῦ.

3. Τὸ Βέλγιον ἐξάγει ἄνθρακας ὄχι μόνον εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἐκ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων του αἱ δαντέλλαι τῶν Βρυξελλῶν, τὰ φλαμανδικὰ λινά, τὰ βαμβακερὰ καὶ μεταξωτὰ τῆς Ἀμβέρσης καὶ τὰ μάλλινα τῆς Λιέγης εἶναι εἰς μεγάλην ὑπόληψιν εἰς τὰς ξένας χώρας.

4. Αἱ **Βρυξέλλαι**, κάτ. 831 000, εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Βελγίου. Εἶναι θαυμασία πόλις τόσον εὐθυμὸς καὶ φωτεινὴ, ὥστε ὠνομάσθη «μικρὸ Παρίσι». Αἱ πλατεῖαι τῆς, τὰ πάρκα καὶ αἱ λεωφόροι πράγματι ὑπενθυμίζουν τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσιν.

5. 15 χιλιόμετρα μακρὰν τῶν Βρυξελλῶν εἶναι ἡ πεδιάς τοῦ Βατερλώ. Ἐκεῖ τὴν 18ην Ἰουνίου 1815, ὁ Ναπολέων ἠττήθη ὑπὸ τοῦ Βέλλιγκτων καὶ τοῦ Βλοῦχερ. Εἰς τὸ μέρος τῆς μάχης ὑπάρχει ὑψηλὸς τύμβος,

Καλλιέργεια του Βελγίου. Το Βέλγιον είναι τόσον πυκνά κατοικημένον καὶ τόσον καλὰ καλλιεργημένον ὥστε ὁμοιάζει πρὸς ἓνα ἀπέραντον κήπον.

ὁ ὁποῖος ἔχει εἰς τὴν κορυφὴν λέοντα· εἶναι ἀναμνηστικὸν μνημεῖον τῆς μάχης.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου (1914) ἡ Γερμανία ἠθέλησε νὰ ἐπιτεθῇ τῆς Γαλλίας διερχομένη διὰ Βελγίου, διότι τὰ πρὸς τὴν Γερμανίαν γαλλικὰ σύνορα ἦσαν ἀχυρωμένα, ἐνῶ διὰ Βελγίου δὲν θὰ εὐ-

ρισκεν σοβαράν αντίστασιν ἀπὸ τὸν μικρὸν βελγικὸν στρατὸν. Τὸ Βέλγιον ὅμως ἔσωσε τὴν Γαλλίαν, διότι συνεκράτησε τὰ γερμανικὰ στρατεύματα ἐπὶ μῆνα περίπου ὁ ἀνδρεῖος βελγικὸς στρατός, ἔδωκε δὲ τοιοῦτο τρόπον καιρὸν εἰς τὴν Γαλλίαν νὰ παρασκευασθῇ στρατιωτικῶς.

6. Αἱ ἄλλαι σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι:

Ἡ **Βρύγη**, ἔχουσα νηματοργεῖαν· περίφημος διὰ τὴν βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων.

Ἡ **Γάνδη**, κ. 910,000, ὀνομαστὴ διὰ τὰ μάλλινα καὶ λινὰ ὑφάσματά της.

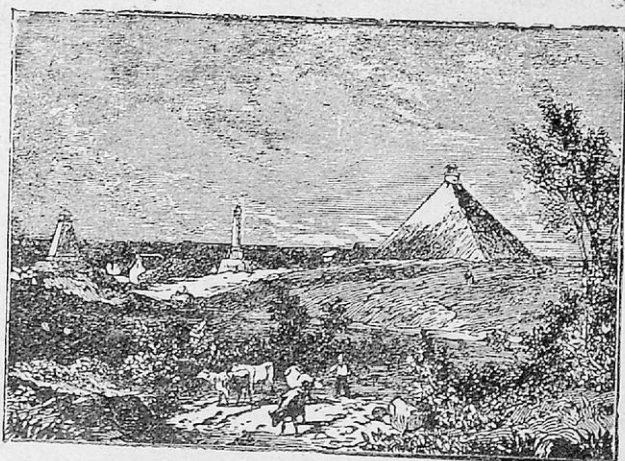
Ἡ **Λιέγη ἢ Λίτιγ**, κάτ. 226,000, ἣ ὅποια ἔχει μετ' αὐτὴν μεταλλουργίαν, θαλυργίαν, χημικὰ προϊόντα, μάλλινα ὑφάσματα.

Ἡ **Ἀμβέρσα**, κάτ. 439,000, σπουδαῖος λιμὴν ἰσχυρῶς ὠχυρωμένος.

Εἶναι δὲ τόσον πλησίον μετὰξὺ των αἱ πόλεις, αἱ κῶμαι καὶ τὰ χωρία τοῦ Βελγίου, ὥστε ἓνας βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας κάποτε ὠνόμασε τὴν χώραν ὡς «μίαν ἐκτεταχμένην πόλιν».

Οἱ Βέλγοι εἶναι Γάλλοι Βαλλῶνοι $42/_{100}$ καὶ Γερμανοὶ Φλαμανδοὶ $58/_{100}$ ἕκαστος δὲ ὁμιλεῖ τὴν γλῶσσαν του, διὰ τοῦτο συναντᾷ κανεῖς διπλᾶς ὀνομασίας εἰς τὰς πόλεις, τὰς ὁδοὺς, τοὺς τόπους. Καὶ αὐτὴ ἡ πρωτεύουσά των αἱ Βρυξέλλαι, ἣ μὲν ἂνω πόλις εἶναι γαλλικὴ, ἣ δὲ κάτω γερμανικὴ.

Τὸ ὀλλανδικὸν στοιχεῖον ἐπικρατεῖ εἰς τὰ βορειοδυτικὰ, τὸ γαλλικὸν εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ. Ἡ γλῶσσα τῶν πρώτων εἶναι ἡ φλαμανδική, συγγενὴς τῆς ὀλλανδικῆς καὶ τῆς γερμανικῆς, τῶν δὲ τελευταίων παρεφθαρμένη διάλεκτος τῆς γαλλικῆς, ἣ ὅποια καλεῖται βαλλονικὴ. Αἱ ἀνώτεραι καὶ αἱ μεσαῖαι τάξεις τῶν κυριωτέρων πόλεων ὁμιλοῦν

Ἡ Πεδιάς τοῦ Βατερλώ. Εἰς τὸ μέρος ὅπου ὁ Μ. Ναπολεὼν ἐνίκηθη ὑπάρχει σήμερον Τύμβος πρὸς ἀνάμνησιν.

τὴν γαλλικὴν. Τὸ Βέλγιον εἶναι ἀνεξάρτητον βασιλεῖον μόνον ἀπὸ τοῦ 1830.

8. Τὸ Βέλγιον ἐξάγει γαϊάνθρακας, σιδηρικά, μηχανάς, χαρτὶ καὶ ὑφάσματα.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Τὸ Βέλγιον εἶναι συνέχεια τῆς πεδιάδος τῆς Ὁλλανδίας. Ἔχει ἀκτὰς τεσσαράκοντα μόνον μιλίων. Ἔχει σπουδαῖα ἀνθρακωρυχεῖα, μεταλλεῖα καὶ βιομηχανίαν. Αἱ Βρυξέλλαι, ἡ πρωτεύουσα, καλεῖται συχνὰ «μικρὸ Παρίσι». Τὸ πεδῖον τοῦ Βατερλώ ἀπέχει 15 χιλίομετρα ἀπὸ τὰς Βρυξέλλας. Αἱ ἄλλαι σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι ἡ Βρύγη, ἡ Γάνδη, ἡ Λιέγη, καὶ ἡ Ἀμβέρσα. Πολλὰ παλαιὰ φλαμανδικὰ πόλεις περιβάλλονται ὑπὸ τειχῶν. Τὸ Βέλγιον ἔχει θαυμάσια μνημεῖα γοθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Οἱ κάτοικοι εἶναι μέρος μὲν Γερμανοὶ μέρος δὲ Γάλλοι.

Η ΟΛΛΑΝΔΙΑ

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.—Ἡ Ὀλλανδία ἔχει ἔκτ. 34000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων. Κεῖται πρὸς Δ. τῆς Γερμανίας ἐναντι τῆς Ἀγγλίας.

Τὸ ἔδαφος τῆς Ὀλλανδίας εἶναι χαμηλότερον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Οἱ Ὀλλανδοὶ διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν θάλασσαν νὰ πλημμυρῇ τὴν χώραν τὼν ἔχουν κατασκευάσει προχώματα.

Ἡ Ὀλλανδία εἶναι χώρα ποταμίων ἐκβολῶν, ἥ ὁποία ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὰ παχέα λιπάσματα τῶν ποταμῶν Μόζα, Ρήνου καὶ Σκάλδου, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ τώρα ὀφείλει τὴν εὐφρίαν τῆς.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.—Εἶναι πρὸ πάντων χώρα γεωργική. Τὰ προϊόντα τῆς εἶναι δημητριακά, τεύτλα, λινάρι, καπνός, ὀπωρικά, ἄνθη κλπ.

Τὸ ὕψος κλῖμά τῆς εὐνοεῖ τὴν καλλιέργειαν τῶν λαχανικῶν καὶ τῶν ἀνθῶν· τὰ δὲ πλούσια λιβάδια τῆς τρέφουν τὰς ὀνομαστάς ὀλλανδικὰς ἀγελάδας, τῶν ὁποῶν τὸ τυρί, τὸ γάλα καὶ τὸ βούτυρον εἶναι τὰ τελειότερα τοῦ κόσμου. Ἐξάγει δὲ μεγάλας ποσότητας τυροῦ, βουτύρου καὶ γάλακτος εἰς κυτία.

Οἱ Ὀλλανδοὶ εἶναι φημισμένοι ναυτικοὶ καὶ ἄριστοι ψαράδες ρέγγας.

Ἡ Ὀλλανδία δὲν ἔχει οὔτε γαιάνθρακα οὔτε μέταλλα, ἔχει ὅμως ἐργοστάσια σακχαροποιίας, οἰνοπνευματοποιίας, καπνῶν, σοκολάτας, κίνας καὶ θεικῆς κινίνης, ἀδαμάντων κ.ἄ. Εἰς τὸ ἐμπόριον (12 δισεκατομμύρια) ἔρχεται εἰς τὴν Εὐρώπην μετὰ τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Γαλλίαν.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.—Ἡ Ὀλλανδία ἔχει 7 ἑκατομμύρια κατοίκων (180 κατὰ τετρ. χιλίωμ.). Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Χάγη, κυριώτεραι δὲ πόλεις τῆς εἶναι τὸ Ἀμστελδάμ, τὸ Ρόττερδαμ κλπ.

Τὸ ἀποικιακὸν κράτος τῆς Ὀλλανδίας ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν Ἰνδονησίαν (Σουμάτραν, Ιάβαν, Βόρνεον, Κελέβην), μέγα μέρος τῆς Ν. Γουινέας (Ὠκεανία) καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἔχει ἑκτασιν 2,000,000 τετρ. χιλιομ. καὶ 50,000,000 πληθυσμόν, ἥτοι 60 φορές μεγαλύτερον ἀπὸ τὴν μητρόπολιν.

Οἱ Ὀλλανδοὶ εἶναι γερμανικῆς φυλῆς καὶ ὁμιλοῦν γερμανικὴν διάλεκτον.

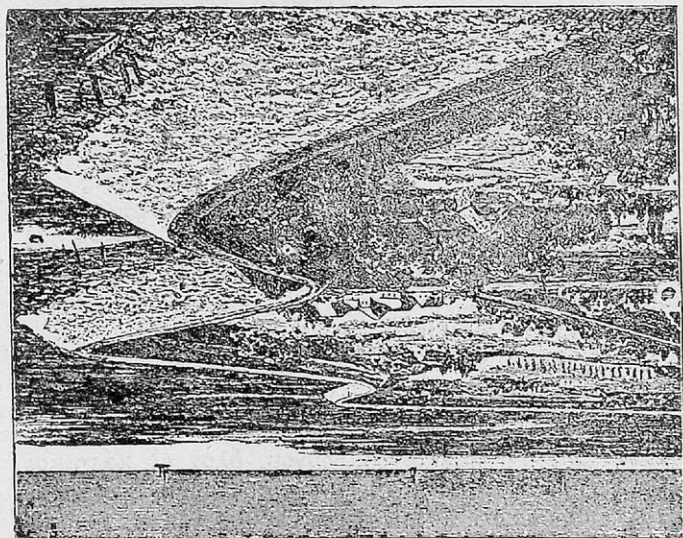
ΟΛΛΑΝΔΙΑ ἢ ΚΑΤΩ ΧΩΡΑΙ

1. Προχώματα. Ἡ Ὀλλανδία εἶναι μία ἀπὸ τὰς πλέον περιέργους χώρας τῆς γῆς. Σχεδὸν εἰς ὅλα διαφέρει ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου. Παραδείγματος χάριν, μέγα μέρος τῆς χώρας εἶναι βαθύτερον τῆς ἐπιφανεῖας τῆς θαλάσσης. Μεγάλα προχώματα κατεσκευάσθησαν μὲ πολλοὺς κόπους καὶ δαπάνας διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ. Εἰς πολλὰ σημεῖα τῆς παραλίας ἡ πίεσις τοῦ νεροῦ τῆς θαλάσσης εἰς τὰ προχώματα εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε κάποτε τὰ σπάζει· τότε ἡ θάλασσα εἰσέρχεται καὶ πλημμυρεῖ τὰ μέρη. Ἑκατοντάδες χωρίων καὶ πόλεων κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐχάθησαν καὶ ἓν ἑκατομμύριον περίπου ἀνθρώπων ἔχουν πνιγῇ.

2. Τὰ προχώματα αὐτὰ ἔχουν ἀρκετὸν ὕψος καὶ πλάτος. Εἰς τὰς κορυφὰς δὲ πολλῶν ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐκτισμένα οἰκοδομήματα καὶ φυτευμένα δένδρα. Ὑπάρχουν μάλιστα ἐπάνω εἰς αὐτὰ καὶ θαυμάσιοι δημόσιοι δρόμοι. Πολλάκις τὰ πλοῖα εἰς τὰς διώρυγας πλέουν ὑψηλότερα ἀπὸ τὰς στέγας τῶν οπιτιῶν.

3. Μία ἀπὸ τὰς φοβερωτέρας γνωστὰς πλημμύρας συνέβη τὸ ἔτος 1570. Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας μεγάλη τρικυμία ἐσήκωνε τεράστια κύματα. Τὰ προχώματα, μὴ δυνάμενα νὰ ἀνθέξουν εἰς τὴν ἰσχυρὰν πίεσιν, ὑπεχώρησαν εἰς πολλὰ μέρη ταυτοχρόνως. Ἐνα τεράστιον πρόχωμα κατεσκευασμένον ἀπὸ πασσάλους δρυὸς σιδηροδεμένους, ἀραγμένον μὲ μεγάλας ἀγκύρας καὶ στερεωμένον μὲ ὀγκολίθους ἔγινε κομμάτια ὡς ἐάν ἦτο καμωμένον ἀπὸ χαρτί.

4. Τὰ πλοῖα παρεσύρθησαν μέσα εἰς τὴν ξηρὰν καὶ περιεπλέχθησαν εἰς τὰ δένδρα ἢ προσήραξαν εἰς τὰς στέγας καὶ εἰς τοὺς τοίχους τῶν οπιτιῶν. Καὶ τέλος ὁλόκληρος ἡ ἐπαρχία μετετράπη εἰς τρικυμιώδη θάλασσαν. Ἄνδρες γυναῖκες, παιδιὰ, πρόβατα, ἀγελάδες καὶ ἄλλα κατοικίδια ζῶα ἐπάλατον μέσα εἰς τὰ κύματα.

Παραλία Ὑλλανδική. Τὰ χωρία εἶναι χαμηλότερα ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ἰσχυρὸν πρόχωμα εἰς τὴν ἄκραν τῆς ἀμμουδιάς ἐμποδίζει τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ νὰ πλημμυροῦν τὴν χωρὰν.

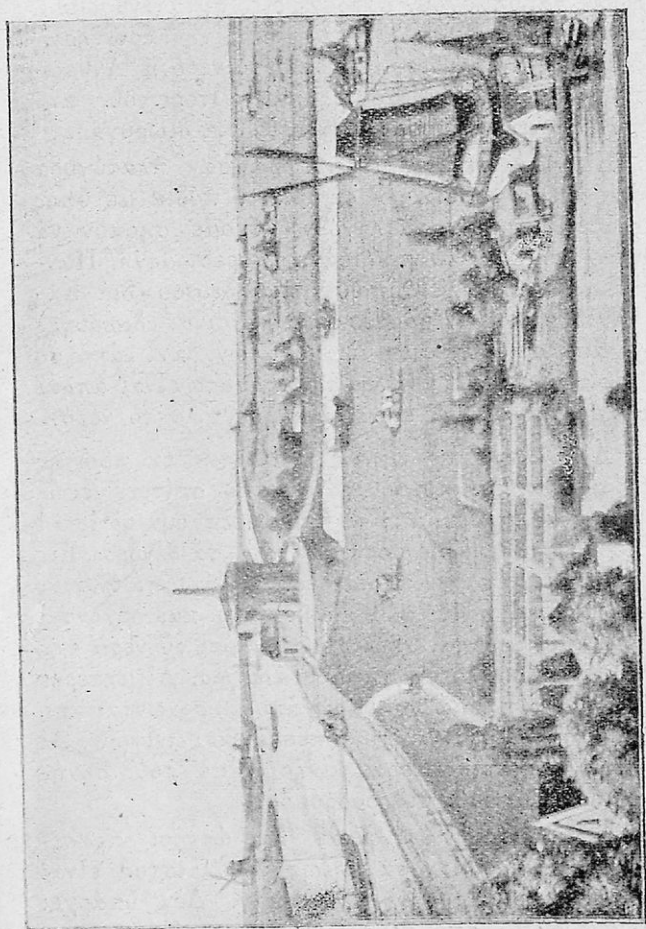
5. Ἐτρεχαν ὅλοι νὰ ἀρπάσουν τὰ πλοῖα καθὼς καὶ κάθε ἀντικείμενον ποῦ ἤμποροῦσε νὰ τοὺς χρησιμεύσῃ ὡς πλοῖον. Ὅλαι αἱ οἰκίαι εἶχαν πλημμυρίσει. Τὸ ζωντανὸν βρέφος μέσα εἰς τὴν κούνια του καὶ τὸ πρὸ πολλοῦ θαμμένον πτώμα μέσα εἰς τὸ φέρετρόν του ἔπλεαν παραπλεύρως. Πανταχοῦ—εἰς τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων, εἰς τὰ κωδωνοστάσια τῶν ἐκκλησιῶν—εἶχαν ἀναβῆ ἄνθρωποι καὶ παρεκάλουν τὸν Θεὸν νὰ τοὺς βοηθήσῃ.

6. Ὅταν ἡ τρικυμία ἐπὶ τέλους ἐκόπασεν ἤρχισαν τὰ πλοῖα νὰ κυκλοφοροῦν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ νὰ περισφύζουν ἐκείνους ποὺ εἶχαν καταφύγει εἰς τὰς στέγας καὶ εἰς τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων, νὰ συλλέγουν δὲ τὰ πτώματα ἐκείνων ποὺ εἶχαν πνιγῇ. Περισσότεροι ἀπὸ 10000 ἄνθρωποι ἐχάθησαν ἐντὸς ὀλίγων ὥρων καὶ πολλὰ χιλιάδες ζώων.

7. Μετὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην καταστροφὴν συνέβησαν 6 ἄλλαι πλήμμυραι, ἀλλ' ὅχι πολὺ σοβαραί. Τὴν ἄοξιν πάλιν ἐμφανίζεται κίνδυνος ἐσωτερικῶν πλημμυρῶν, ἰδίως, ὅταν λυώνουν τὰ χιόνια, διότι οἱ ποταμοί, τοὺς ὁποίους ἔχουν φράξει οἱ πάγοι, πλημμυρίζουν προτοῦ προφθάσουν νὰ φέρουν εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ἄφθονα νερά των. Προσθέσατε εἰς τοῦτο τὴν θάλασσαν, ἣ ὁποία διαρκῶς κτυπᾷ καὶ πιέζει τὰ πλευρὰ τῶν προχωμάτων καὶ δὲν θὰ ἀπορήσετε βέβαια, ὅτι εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ὑπάρχει πάντοτε κάποιος κίνδυνος.

8. Μεγίστη καταβάλλεται φροντίς διὰ νὰ προλαμβάνωνται δυστυχήματα. Μηχανικοὶ καὶ ἐργάται ἐπαγρυπνοῦν προσεκτικὰ ἡμέραν καὶ νύκτα. Ὅταν δίδεται γένικόν σημεῖον κινδύνου, ὅλοι οἱ κάτοικοι τρέχουν νὰ σωθοῦν ἔτοιμοι νὰ συνενωθοῦν κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ. Τὰ ἄχυρα εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, ἀποτελοῦν τὸ κυριώτερον μέσον πρὸς ἀναχαίτισιν τῆς ὁρμῆς τοῦ ὕδατος. Πελώρια ἀχύρινα στρώματα τοποθετοῦνται εἰς τὰ ἀδύνατα σημεῖα τῶν προχωμάτων καὶ δυναμώνονται μὲ πηλὸν καὶ μὲ πέτρες, ὅταν δὲ σιερωθοῦν καλὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ καταστρέψουν τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. — Μέγα μέρος τῆς Ὀλλανδίας εἶναι βαθυτερον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Μεγάλα προχώματα ἐκτίσθησαν διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰσροὴν τοῦ ὠκεανοῦ. Εἰς τὴν κορυφὴν πολλῶν προχωμάτων ὑπάρχουσι δρόμοι, δένδρα καὶ οἰκοδομήματα. Ἀπαιτεῖται κατ' ἔτος μεγάλη δαπάνη διὰ τὴν καλὴν συντήρησίν των. Ὅταν σπάζῃ κανένα πρόχωμα ἐπακολουθοῦν φοβερὰ δυστυχήματα. Φοβερὰ πλήμμυρα συνέβη τῷ 1570, ἣ ὁποία ἐπροξένησε τὸν θάνατον 10000 ἀνθρώπων καὶ πολλῶν χιλιάδων ζώων. Φύλακες ἐπαγρυπνοῦν ἡμέραν καὶ νύκτα πρὸς πρόληψιν δυστυχημάτων.

Ἀνεμόμυλοι. Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν οἱ ἀνεμόμυλοι χρησιμεύουν διὰ νὰ ἀντλοῦν τὸ νερὸ ἀπὸ τὰ κτήματα καὶ νὰ τὸ ρίπτουν εἰς διώρυγας αἱ ὁποῖαι συνήθως εἶναι ὑψηλότερα.

ΔΙΩΡΥΓΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΙ

1. **Διώρυγες.** Παντοῦ βλέπει κανεὶς προχώματα, διώρυγας, λίμνας καὶ ποταμούς. Εἰς αὐτὰ διεξάγεται περίπου ὅλη ἡ κίνησις καὶ ἡ ζωὴ τῆς χώρας. Ἐνῶ τὰ καλλιεργημένα χωράφια ἐκτείνονται παραπλευ-

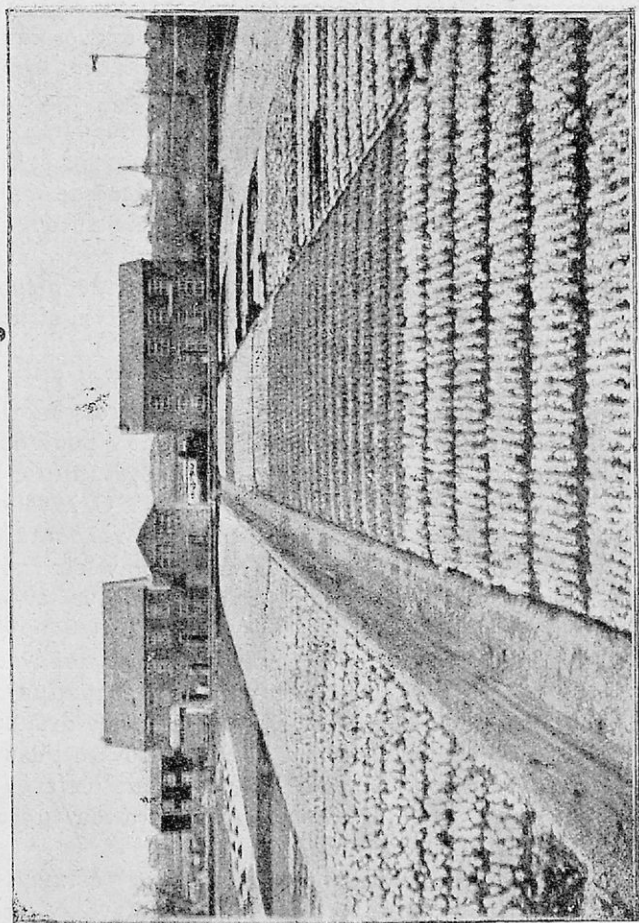
πως χωρίς νὰ ὑπάρχουν σχεδὸν εἰς αὐτὰ ἄνθρωποι. Τὸ θέαμα τοῦτο φέρει εἰς τὰ χεῖλη τὴν ἐρώτησιν· «Ποιὰ εἶναι ἡ Ὀλλανδία, ἡ ξηρὰ ἢ τὸ νερό;» Ἄνθρωποι γεννῶνται καὶ ζοῦν, ἔχοντες καὶ αὐτοὺς τοὺς κήπους των ἀνάμεσα εἰς τὰ πλοῖα, εἰς τὰς διώρυγας.

2. Ἐξοχικὰ σπίτια, μὲ στέγας, σὰν πλατύγυρα καπέλλα, στέκονται ἐπάνω σὲ ξύλινα πόδια μὲ ὕψος κάπως ἀβέβαιον, σὰν νὰ λέγουν· «ἔχομε σκοπὸν νὰ μὴ βουτηχθοῦμε εἰς τὸ νερό, ἐὰν ἡμπορέσωμεν». Παντοῦ ἡ εἰκὼν κάμνει ἐντύπωσιν παραδείσου διὰ πάπιδας. Ἀντὶ ἐξοχικῶν δρομίσκων, πράσιναι διώρυγες φέρουν ἀπὸ τὰ χωράφια εἰς τὸ ἄλῳν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλῳν εἰς τὸν κήπον. Ὅλα δὲ τὰ κτήματα εἶναι ἀπλαῖ λίμναι, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχουν ἀντλήσει ὅλο τὸ νερό.

3. Αἱ ὀλλανδικαὶ πόλεις φαίνονται ἐκ πρώτης ὀψεως ὅτι εἶναι ἓνα πυκνὸν δάσος ἀπὸ σπίτια, γεφύρια, ἐκκλησίας, πλοῖα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξέχουν οἱ ἱστοὶ τῶν πλοίων, τὰ κωδωνοστάσια καὶ τὰ δένδρα. Εἰς πολλὰ σημεῖα βλέπομεν πλοῖα δεμένα, ὅπως τὰ ἄλογα, ἀπ' ἑξω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ ιδιοκτῆτου καὶ δέχονται τὰ φορτία ἀπὸ τὰ ἐπάνω παράθυρα, διότι τὸ νερὸ τῆς διώρυγος εἶναι ὑψηλότερα ἀπὸ τὸ ἔδαφος. Αἱ μητέρες φωνάζουν εἰς τὰ παιδιὰ των νὰ μὴ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ κήπου μὴ τυχὸ πέσουν καὶ πνιγοῦν. Αἱ διώρυγες ἔχουν περισσοτέραν κίνησιν ἀπὸ τοὺς συνήθεις δρόμους καὶ τοὺς σιδηροδρόμους.

4. Κάπου κάπου φαίνονται καὶ ὠραῖοι πρασινοῖζοντες φράκται. Μὲνδρα ὅμως λιθόκλιστος εἶναι πρῶγμα ἄγνωστο εἰς τὴν Ὀλλανδίαν. Δὲν ὑπάρχει πέτρα ἐκεῖ, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ὀγκολίθους τῶν προχωμάτων τῆς πικραλίας, οἱ ὁποῖοι ἔχουν μετεφερθῇ ἀπὸ ἄλλας χώρας.

5. Τὰ αὐλάκια αὐτά, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουν ὡς δρόμοι, εἶναι πράγματι διώρυγες, αἱ ὁποῖαι διασχίζουν τὴν Ὀλλανδίαν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Εἶναι ὅλων τῶν μεγεθῶν ἀπὸ τὴν μεγάλην βορείαν ὀλλανδικὴν διώ-

Ὁλλανδία. Μεγάλαι ἐκτάσεις καλλιεργημέναι με ἄνθη

ρυγα ¹⁾), ἡ ὁποία εἶναι τὸ θαῦμα τοῦ κόσμου, μέχρις

1. Βόρειος ὀλλανδικὴ διώρυξ. — Ἀπὸ τὸν λιμένα Χέλδερ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου Ζούδερ-ζε μέχρι τοῦ Ἀμστελοδάμου. Ἐχει μῆκος 8 χιλιομέτρων καὶ πλάτος 45 μέτρων.

εἰείνων, τὰς ὁποίας ἓνα παιδί ἡμπορεῖ νὰ πηδήσῃ· Πλοῖα, σὰν λεωφορεῖα, πλέουν διαρκῶς ἐπάνω κάτω διὰ νὰ μεταφέρουν ἐπιβάτας. Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ ἔχουν μῆκος δέκα μέτρων. Ἀλλὰ φαίνονται σὰν πράσινα σπίτια. Εἶνε ἐκτισμένα ἐπάνω εἰς λέμβους, σύρονται καὶ ἀπὸ ἵππους, οἱ ὁποῖοι βαδίζουν κατὰ μῆκος τῆς ὁχθῆς τῆς διώρυγος. Ὅταν δὲν εἶναι πολὺς συνωστισμός, οἱ ἐπιβάται ἔχουν κάθε εὐρυχωρίαν μέσα εἰς αὐτά. Οἱ ἄνδρες καπνίζουν, αἱ γυναῖκες πλέκουν ἢ ράπτουν, ἐνῶ τὰ παιδιὰ παίζουν ἐπάνω εἰς τὸ σιενὸν κατὰστρωμα.

6. Ἀλλῇ ιδιορρυθμίᾳ τῆς Ὀλλανδίας εἶναι οἱ πολυάριθμοι *θῦνερ*, ἥτοι λόφοι ἀπὸ ἄμμου. Ὑπάρχουν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἰς ὠρισμένα μέρη τῆς ἀκτῆς. Ἡ ἄμμος αὐτῇ μετακινεῖται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου διὰ νὰ τὴν συγκρατήσουν δὲ φυτεύουν δένδρα. Ὅταν φυσᾷ δυνατὸς ἄνεμος πολλάκις πίπτει *ξερὰ βροχὴ* (ἄμμος).

7. Οἱ ἀνεμόμυλοι. Εἰς ὅλην τὴν Ὀλλανδίαν βλέπομεν μεγάλους ἀνεμομύλους μετὰ τὰ κολοσσαϊὰ πτερὰ των, οἱ ὁποῖοι κάμνουν ἐντύπωσιν εἰς τὸν ξένον. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀνεμομύλους εἶναι πολὺ ἄτεχνοι, ἄλλοι ὅμως, οἱ νεώτεροι, εἶναι θαυμάσιοι. Εἶναι κατὰ τοιοῦτον τρόπον κατασκευασμένοι, ὥστε τὰ πτερὰ των νὰ εἶναι πάντοτε ἐστραμμένα πρὸς τὸν ἄνεμον. Καὶ μετὰ τὴν ἐλαχίστην πνοὴν ἀνέμου τὰ πανιά τοῦ μύλου ἀνοίγουν, διὰ νὰ τὸν δεχθοῦν ὀλόκληρον. Ὅταν πάλιν φυσᾷ πολὺ δυνατὰ, μαζεύονται μόνον τὰ πανιά ἀμέσως καὶ ἐλαττώνουν μόνον τὴν δύνάμιν τοῦ ἀνέμου.

8. Λέγεται ὅτι ὑπάρχουν τοὐλάχιστον δέκα χιλιάδες μεγάλοι ἀνεμόμυλοι εἰς τὴν Ὀλλανδίαν καὶ ἄπειροι μικροί. Χρησιμεύουν διὰ νὰ σχίζουν ξύλα, νὰ κοπανίζουν τὸ λινάρι, νὰ ἀλέθουν τὰ σιτηρὰ καὶ διὰ πολλὰς ἄλλας ἐργασίας· ἡ κυριώτερα των ὅμως ἐργασία εἶναι νὰ ἀντλοῦν τὰ νερά ἀπὸ τὰ χαμηλὰ κτήματα καὶ νὰ τὰ ρίπτουν εἰς τὰς διώρυγας καὶ νὰ προφυλάττουν τὴν χώραν ἀπὸ τὰ νερά τῆς ξηρᾶς, τὰ ὁποῖα τόσον συχνὰ τὴν πλημμυροῦν.

Ἡ ζωὴ τῶν Ὀλλανδῶν εἶναι μία ἀδιάκοπος πάλῃ πρὸς τὸ νερὸ τῶν βροχῶν καὶ τοῦ ὠκεανοῦ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Σχεδὸν ὅλη ἡ ζωὴ καὶ ἡ κίνησις εἰς τὴν Ὀλλανδίαν γίνεται ἐπάνω εἰς τὸ νερό. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχουν τὰ σπιτία των καὶ τοὺς κήπους των εἰς τὰ πλοῖα. Αἱ διώρυγές ἀντικαθιστοῦν τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς ἐξοχικοὺς δρόμους. Αἱ ὀλλανδικαὶ πόλεις εἶναι κρᾶμα ἀπὸ σπιτία καὶ πλοῖα, ἀπὸ γεφύρας καὶ ἐκκλησιᾶς, ἀπὸ δένδρα καὶ κατάρτια, ἀπὸ ὁδῶν καὶ διωρυγᾶς. Ἡ κυριώτερα διώρυξ εἶναι ἡ μεγάλη βόρειος ὀλλανδικὴ διώρυξ. Μολονότι ὑπάρχει ἀφθονία νεροῦ εἰς Ὀλλανδίαν, τὸ πόσιμον νερὸ σπανίζει. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς ἀκτῆς ὑπάρχουν θῖνές ἢ λόφοι ἀπὸ ἄμμου. Λέγεται ὅτι ὑπάρχουν 10,000 μεγάλοι ἀνέμόμυλοι εἰς Ὀλλανδίαν. Τὸ κυριώτερον αὐτῶν ἔργον εἶναι νὰ ἀντλοῦν τὰ νερά ἀπὸ τὰ βαθύτερα κτήματα καὶ νὰ τὰ χύνουν εἰς τὰς διώρυγας.

ΠΟΛΕΙΣ

1. Ἡ πόλις τῶν ἀδαμάντων. Ἡ μεγαλυτέρα καὶ σπουδαιότερα πόλις τῆς Ὀλλανδίας εἶναι τὸ Ἀμστελόδαμον (κάτ. 644,000). Εἶναι μία ἀπὸ τὰς παραδοξοτέρας πόλεις τῆς γῆς. Ἡ τοπ.θεσία τῆς ἦτο ἄλλοτε ἕλος, αἱ δὲ οἰκίαι εἶναι κτισμέναι ἐπὶ πασσάλων, τοὺς ὁποίους ἔχουν ἐμπήξει εἰς βάθος 10 — 15 μέτρων. Τόσον πολὺ διασχίζεται ἀπὸ διώρυγας καὶ αὐλάκια, ὥστε ἡ πόλις ὀνομάζεται ἡ ὀλλανδικὴ Βενετία. Ἀποτελεῖται ἀπὸ νησιά, τὰ ὁποῖα συνδέονται μὲ 400 γεφύρας.

2. Τὸ Ἀμστελόδαμον ἔχει θαυμάσιον φυσικὸν λιμένα καὶ μέγα ἐμπόριον καπνῶν. Εἶναι δὲ ὀνομαστὸν διὰ τὴν κοπὴν καὶ κατεργασίαν τῶν ἀδαμάντων. Σχεδὸν ὅλοι οἱ ὠραιότεροι ἀδάμαντες τοῦ κόσμου ἐκόπησαν καὶ ἐλειάνθησαν ἐκεῖ. Τὸ κλῖμά του ὅμως εἶναι νοσῶδες παρὰ τοὺς πολλοὺς δημοσίους κήπους του καὶ τὴν παροιμιώδη καθαριότητα τῶν κατοίκων του.

3. Ρόττερδαμ. Ἡ δευτέρα πόλις τῆς Ὀλλανδίας εἶναι τὸ Ρόττερδαμ, παρὰ τὸ στόμιον τοῦ

Ρήνου. Ἐχει μέγα ἐξωτερικὸν ἐμπόριον μὲ τὰς ὀλλανδικὰς ἀποικίας τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν.

4. **Χάγη.** Ἡ ἔδρα τῆς κυβερνήσεως εὐρίσκειται εἰς τὴν Χάγην, ΒΔ τοῦ Ρόττερδαμ. Ἡ Χάγη δὲν ἔχει οὔτε ἐμπόριον, οὔτε βιομηχανίαν, ἡ σπουδαιότης τῆς δὲ ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ὅτι ἐκεῖ κατοικεῖ ἡ Αὐλή, οἱ πλούσιοι αὐλικοὶ καὶ οἱ πολυτάλαντοι μεγαλέμποροι.

5. Πλησίον τοῦ Ἀμστελδάμου εἶναι ἡ Μπρέκ, ἡ ὁποία λέγεται ὅτι εἶναι τὸ καθαρώτερον χωρίον τοῦ κόσμου. Τὰ σπιτία ἀπὸ μέσα καὶ ἀπ' ἔξω, οἱ δρόμοι καὶ ὅλα ἄνευ ἐξαιρέσεως εἶναι ἀμέμπτου καθαριότητος καὶ στιλπνότητος. Εἰς τοὺς δρόμους αἱ γυναῖκες, μὲ χονδροειδῆ ξύλινα τσούκαρα εἰς τὰ πόδια, καταγίνονται νὰ πλύνουν τὸ ἐξωτερικὸν τῶν σπιτιῶν των καὶ νὰ ἐκσφενδονίζουν νερὸ εἰς τὰ παράθυρα μὲ σωλήνας. Ἡ κυρία εἰσοδος τοῦ σπιτιοῦ οὐδέποτε ἀνοίγεται, ἐκτὸς μόνον ὅταν γίνεται γάμος ἢ κηδεία, οἱ δὲ ἔνοικοι κάμνουν χρήσιν τῆς ὀπισθίας θύρας μόνον. Πρὶν εἰσελθετε εἰς ἕνα σπιτί ὀφείλετε ἢ νὰ ἀφαιρέσετε τὰ παπούτσιά σας ἢ νὰ τὰ σπογγίσετε καλᾶ. Ὁ ὀλλανδικὸς αὐτὸς παράδεισος προσελκύει παρὰ πολλοὺς ἐπισκέπτας, οἱ ὅποιοι ἀγοράζουν τὸ τυρὶ καὶ τὰς δαντέλλας, τὰς ὁποίας κατασκευάζουν αἱ χωρικαί.

Ἡ Ὀλλανδία ἐξάγει ὥραϊα τυριά, βούτυρον, καπνὸν, ἄνθη, λαχανικά, χαρτί, ρέγγες, βακαλάους κλπ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Τὸ Ἀμστελδάμον εἶναι ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Ὀλλανδίας. Λέγεται καὶ «ὀλλανδικὴ Βενετία». Ἡ δευτέρα πόλις εἶναι τὸ Ρόττερδαμ, μέγας λιμὴν. Ἡ ἔδρα τῆς κυβερνήσεως εὐρίσκεται εἰς τὴν Χάγην. Τὸ Μπρέκ εἶναι τὸ καθαρώτερον χωρίον τοῦ κόσμου.

Ἀνάγλυφος χάρτης τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Ὁ Κόσμος (N. Εὐρώπη).

16

ΑΙ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ

Τὸ βρεττανικὸν ἀρχιπέλαγος (315,000 τετρ. χιλιομ. κάτ. 48,000,000), ἀποτελεῖται 1ον ἀπὸ τὴν μεγάλην Βρεττανίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν φυσικῶς πολυάριθμοι μικρότεροι νῆσοι· Ἐβρίδες, Ὀρκάδες, Σκετλανδικαὶ κλπ. 2ον ἀπὸ τὴν Ἰρλανδίαν. Τὰ κυριώτερα ὄρη εἶναι αἱ «ὕψηλαὶ χώραι» τῆς Σκωτίας (Γκραιμπιαν) καὶ ἡ ὄροσειρὸς Πεννίν.

Ἡ κυριώτέρα πεδιάς εἶνε τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Λονδίνου. Τὰ παράλια εἶνε βραχέωδη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἀποτελοῦνται ἀπὸ γρανίτην μὲ πολλοὺς κόλπους καὶ φιόρδ πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς νότον· χαμηλὰ καὶ ἀμμόωδη ἀπεναντι τῆς Ὀλλανδίας· αἱ Βρεττανικαὶ νῆσοι ἔχουν 7700 χιλιομ. ἀκτῶν. Τὸ κλίμα εἶνε θαλάσσιον, γλυκὺ καὶ ὑγρὸν. Οἱ ποταμοὶ εἶνε πολυάριθμοι, ἄφθονοι εἰς ὕδατα (Τάμεσις, Σέβερν, Μερσέ, Κλύδον, Τύνον, Τβίδ).

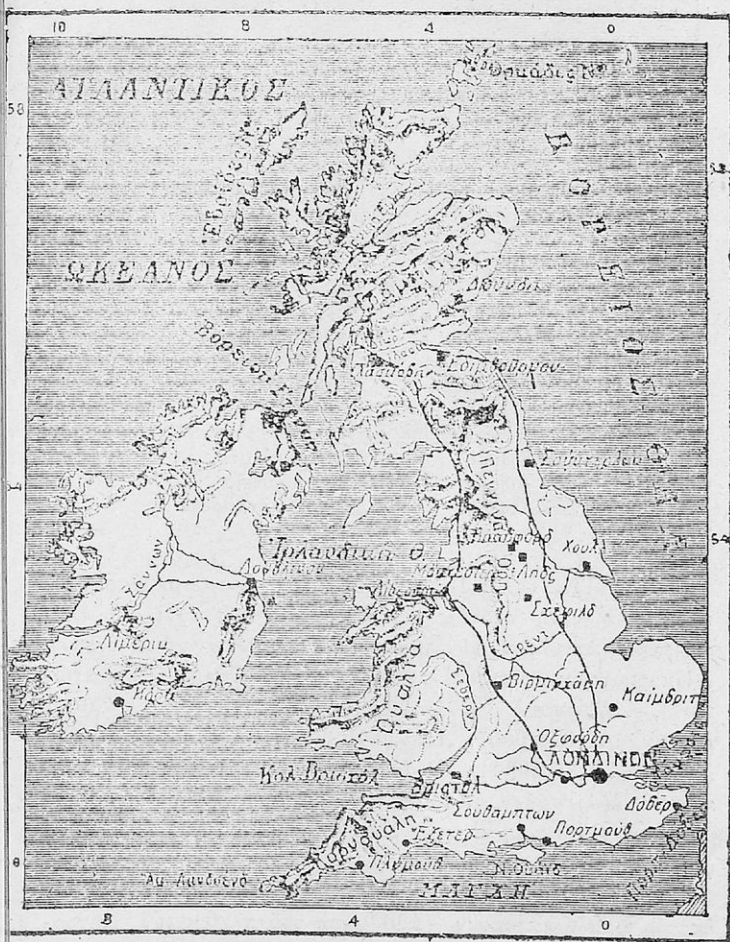
Ἡ Ἰρλανδία δὲν ἔχει εὐνοηθῇ εἰς ὀρυκτὸν πλοῦτον ὅσον ἡ μεγάλη Βρεττανία. Τὰ ὄρη τῆς εἶναι εἰς τὰ παράλια καὶ σχηματίζουν κύκλον γύρω εἰς μίαν πεδιάδα, ἡ ὁποία εὕρεσκεται εἰς τὸ μέσον τῆς Ἰρλανδίας. Ἡ ὑγρασία τοῦ κλίματός τῆς εἶνε ὑπερβολικὴ.

Αἱ Βρεττανικαὶ νῆσοι κατέχουν τὴν πρώτην σειρὰν εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ οἰκονομικῆς ἐπόψεως.

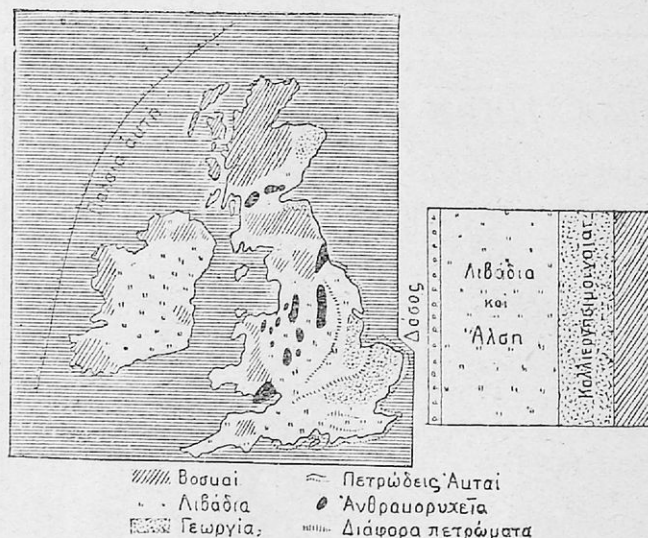
Ἡ γεωργία. Σιτηρὰ εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Λονδίνου καὶ γεώμηλα εἰς τὴν Ἰρλανδίαν· ἀλλὰ πολὺ σπουδαία εἶναι καὶ ἡ κτηνοτροφία (ἵπποι, βόδια, πρόβατα, χοῖροι).

Ἡ χώρα εἶνε πρὸ πάντων βιομηχανικὴ· παράγει 270 ἑκατομμύρια τόννους γαιανθράκων, 16 ἑκατομμύρια τόννους μεταλλεύματος σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, κασσιτέρου. Αἱ μεταλλουργικαὶ βιομηχανίαι εἶνε εἰς αὐτὴν πολὺ ἀνεπτυγμέναι (10 ἑκατομμύρια τόννοι χυτοσιδήρου, 6 χάλυβος), ὡς καὶ αἱ ὑφαντικαὶ βιομηχανίαι πρὸ πάντων ἡ τοῦ βάμβακος (βαμβακερὰ ὑφάσματα ἐξαγόμενα ἀξίας πλέον τῶν δύο δισεκατομμυρίων χρυσῶν δραχμῶν).

Τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, πλέον τῶν 30 δισεκατομμυρίων κατὰ τὸ 1912, τάσσει τὰς Βρεττανικὰς νήσους εἰς τὴν πρώτην σειρὰν εἰς τὸν κόσμον.

Πολιτικός χάρτης της Μεγάλης Βρετανίας.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ. — Τὸ ἡνωμένον βασίλειον τῆς μεγάλης Βρεττανίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας ἔχει 48 ἑκατομμύρια κατοίκων (144 κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον). Αἱ κυριώτεραι πόλεις εἶνε Λονδῖνον (7 ἑκατομμύρια κατοίκων), Λίβερπουλ (715,000), Μάντσεστερ (714,000) Βίρμιγγαμ (870,000), Λείθ (445,000), Σέφιλντ (470,000) Μπριστὸλ (360,000), Βράδφορντ, Χούλ, Νότιγγαμ, Νιουκάστελ, Πόρτσμουθ, Κάρδιφ κτλ. εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἐδιμβούργον, Γλασκόβη εἰς τὴν Σκωτίαν. Δουβλίνον καὶ Μελφάστ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν.

Ἡ Ἀγγλία εἶνε ἐπὶ κεφαλῇς ἀποικιακοῦ κράτους 375 ἑκατομμυρίων κατοίκων (420 μετὰ τοῦ πληθυσμοῦ μητροπόλεως).

1. ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ

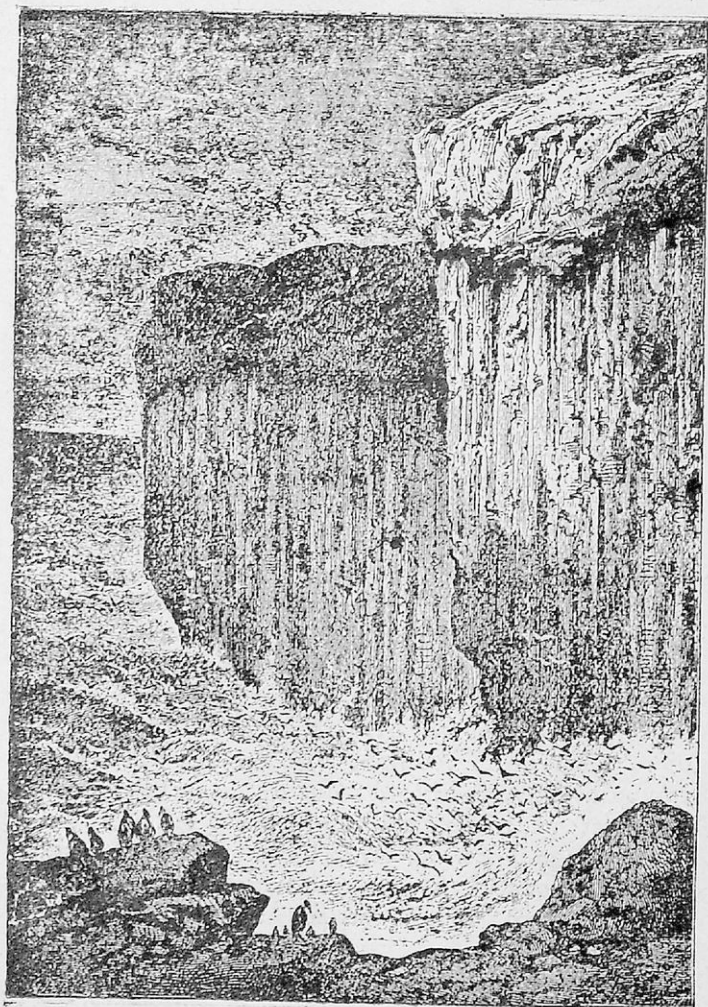
1. Αἱ Βρεττανικαὶ νῆσοι εἶναι τὰ τελευταῖα τεμάχια τῆς Εὐρώπης εἰς τὸ δυτικὸν αὐτῆς ἄκρον. Εἶναι δὲ δύο νῆσοι μεγάλαι· ἡ μεγάλη Βρετανία καὶ ἡ Ἰρλανδία καὶ πολλαὶ μικραί.

2. Ἡ **μεγ. Βρεττανία** πρὸς Δ. εἶναι ὄρεινὴ καὶ καὶ πρὸς Α. πεδινή, διὰ τοῦτο οἱ περισσότεροι ποταμοὶ τῆς χύνονται εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν. Τὸ ρεῦμα τῶν εἶναι βραδὺ καὶ εἶναι πλωταί. Πολλὰ διώρυγες συνδέουν τοὺς ποταμοὺς τῆς Μ. Βρεττανίας οὕτως, ὥστε τὰ πλοῖα νὰ δύνανται δι' αὐτῶν νὰ πλέουν ἀπὸ τὴν Ἰρλανδικὴν εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν.

3. **Σκωτία**. Τὸ βόρειον τμήμα τῆς μεγ. Βρεττανίας λέγεται Σκωτία. Ἡ Σκωτία εἶναι χώρα ὄρεινὴ. Τὰ παράλια τῆς εἶναι πολὺ ἀνώμαλα καὶ ἡ θάλασσα εἰσχωρεῖ βαθύτατα εἰς τὴν ξηρὰν καὶ σχηματίζει φιορδ.

4. Εἰς τὴν εἴσοδον τῶν τοιούτων φιορδ βλέπει καὶ νεῖς πελωρίους βράχους ἀποκρήμους, εἰς πολλοὺς δὲ ἐκ τούτων ἐστήθησαν φάροι. Ὑπάρχουν περιώνυμοι τοιοῦτοι καὶ μεταξύ αὐτῶν ὁ φάρος τοῦ κώδωνος, περὶ τοῦ ὁποίου διηγοῦνται ὅτι εἰς ἀρχαίαν ἐποχὴν ἐκρέματο κώδων ἀπὸ τοῦ βράχου, ὁ ὁποῖος, ὅταν ἔκαμνε τρικυμίαν ἐκινεῖτο ἀπὸ τὰ κύματα, καὶ μετὸν ἤχον του εἰδοποιεῖ τὰ πλοῖα περὶ τοῦ κινδύνου διὰ νὰ ἀπομακρύνωνται τοῦ βράχου. Ἀλλὰ κάποιος πειρατὴς ἀπάνθρωπος ἔκοψε τὸ σχοινὶ ἀπὸ κακίαν καὶ ὁ κώδων ἐβυθίσθη· ἀπὸ τότε ἅπειρα πλοῖα ἐναυαγοῦσαν ἐκεῖ κατ' ἔτος.

5. Μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν ὁ πειρατὴς αὐτὸς ἐπλούτησεν εἰς μακρινὰς θαλάσσας καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Σκωτίαν μετὰ τοὺς θησαυροὺς του, ὅτε ἐσυννέφιασεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἐσηκώθη φοβερὰ τρικυμία, ἡ ὁποία ἔφερε τὸ πλοῖόν του ἐπάνω εἰς τὸν βράχον τοῦ κώδωνος, τὸν ὁποῖον ἀνεγνώρισε καθ'

Σκωτία. Ὁ βράχος τοῦ κώδωνος.

ἤν στιγμὴν συνετρίβετο ἐπ' αὐτοῦ εἰς τιμωρίαν διὰ τὸ ἔγκληματόν του.

6. Αἱ λίμναι τῆς Σκωτίας φημίζονται διὰ τὰς καλλονὰς των. Διακρίνονται εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς χώρας, πέντε λίμναι, αἱ ὁποῖαι σχηματίζουν ἄλυσον μεταξύ των, εἰς τρόπον ὥστε δύνανται τὰ πλοῖα νὰ πλέουν δι' αὐτῶν ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν μέχρι τῆς Βορείου θαλάσσης.

7. Ἡ Ἰρλανδία (= πράσινο νησί) εἶναι νῆσος μεγάλη πρὸς Δ. τῆς μεγ. Βρετανίας. Ἀποτελεῖται ἀπὸ μίαν μεγάλην πεδιάδα, ἡ ὁποία ἔχει ὄρη χαμηλὰ γύρω εἰς τὰ πέρασια. Ἐχει ποταμούς πολλούς, ἀλλὰ βραδυκινήτους, διότι τὸ ἔδαφος δὲν ἔχει κλίση. Λίμνας ἔχει πολλὰς καὶ ὠραίας. Αἱ ὄχθαι των ἔχουν πυκνὰ δάση καὶ νησίδια κατάφυτα, πολυάριθμα δὲ κοπάδια ζώων βόσκουν εἰς τὰ πέριξ λιβάδια. Πολλὰι λίμναι οὐγκοινωνοῦν μεταξύ των καὶ μετ' ἑνὶ θάλασσαν. Δι' αὐτῶν τὰ πλοῖα ἀπὸ τὸν ὠκεανὸν φθάνουν εἰς τὸ κέντρον τῆς πεδιάδος.

8. Τὰ ἀκρωτήρια τῆς δυτικῆς παραλίας εἶναι ὑψηλὰ καὶ ἀπόκρημνα. Μεταξὺ αὐτῶν διακρίνεται ἡ λεγομένη κεφαλὴ τοῦ Ἀχίλ, κρημνώδης βράχος κείμενος ὑψόμενος πλεον τῶν 700 μέτρων ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

9. Ἀλλὰ τὸ πλέον ἀξιοθαύμαστον εἶναι ἡ λεωφόρος τῶν γιγάντων, ἡ ὁποία εἶναι φυσικὴ πρόεκτασις τῆς ξηρᾶς εἰς τὸν βόρειον πρῆμον. Ἀποτελεῖται ἀπὸ σειρὰς μυριάδων κίωνων ἀπὸ πρᾶσινον βράχον. Οἱ κίονες οὗτοι εἶναι κατὰ σειρὰς ἡ μία ἐπάνω εἰς τὴν ἄλλην. Ἡ δὲ κορυφὴ ὅλων τούτων τῶν σειρῶν σχηματίζει μίαν λεωφόρον πλάτους 100 μέτρων, ἡ ὁποία προχωρεῖ μέσα εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ ἐπιστήμη πρᾶδέχεται ὅτι τὸ θαυμάσιον τοῦτο φαινόμενον εἶναι ἀποτέλεσμα παλαιᾶς ἡφαιστειακῆς ἐνεργείας.

10. Τὸ κλίμα τῶν Βρετανικῶν νήσων εἶναι γλυκύτερον ἀπὸ τὸ κλίμα τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ

πολύύγρὸν. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν θάλασσαν, ἥ ὁποία περιλούει αὐτὴν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. Γενικῶς εἰς τὰς νήσους ὁ χειμὼν εἶναι γλυκύτερος καὶ τὸ καλοκαίρι δροσερώτερον. Εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς μεγ. Βρετανίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας τὸ κλίμα εἶναι ἀκόμη γλυκύτερον, διότι τὰς περιλούουν ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ τὰ θερμὰ νερά τοῦ ρεύματος τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ δυτικοὶ ἄνεμοι, οἱ ὁποῖοι ἐπικρατοῦν ἐπὶ 6 μῆνας τὸ ἔτος, εἶναι βροχεροί. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα αἱ Βρεττανικαὶ νῆσοι καλύπτονται ἀπὸ πυκνὴν ὁμίχλην. Πολλάκις ἡ ὁμίχλη εἶναι τόσον πυκνή, ὥστε δὲν βλέπει κανεὶς νὰ βαδίσῃ. Ἡ ὑγρασία εἶναι μεγάλη καὶ ὁ ἥλιος ἐπὶ μῆνας εἶναι ἀφανής. Ἀντιθέτως οἱ ἀνατολικοὶ ἄνεμοι, πνέοντες ἐκ τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης, εἶναι ψυχροὶ καὶ ξηροί.

11. Σήμερον αἱ Βρεττανικαὶ νῆσοι ἀποτελοῦν τὸ ἠνωμένον βασίλειον τῆς μεγάλης Βρεττανίας, εἶναι δὲ κατ' ἐξοχὴν κράτος ναυτικόν.

Ὁ στόλος τῆς εἶναι ὁ μεγαλειότερος καὶ ὁ ἰσχυρότερος τοῦ κόσμου· χάρις δὲ εἰς αὐτὸν δύναται νὰ διατηρῇ τὰς ἀπεράντους ἀποικίας τῆς, πέραν τῶν θαλασσῶν εἰς τοὺς ἀντίποδας.

Ὁ ἥλιος δὲν δύνει ποτὲ εἰς τὸ κράτος τῆς μεγάλης Βρεττανίας, διότι ἀποικίαι καὶ κτήσεις τοῦ ἀγγλικοῦ κράτους ὑπάρχουν εἰς ὅλας τὰς ἡπείρους.

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς οἱ Βρεττανοί, οἱ ὁποῖοι ἕως τότε ἦσαν κυρίως γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι, ἐρρίφθησαν εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν. Οἱ πολλοὶ καὶ ἀσφαλεῖς λιμένες, τῶν Βρεττανικῶν νήσων, ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῶν οἱ ἄφθονοι καὶ ἄριστοι γαιάνθρακες καὶ τὰ πλούσια μεταλλεῖα τῶν συνετέλεσαν ὥστε νὰ γίνῃ ἡ Μ. Βρετανία ἡ πρώτη ναυτικὴ καὶ βιομηχανικὴ χώρα τοῦ κόσμου.

Ἐξετόπισεν ἐκ τῆς Ἀμερικῆς τὴν Γαλλίαν, ἐκ τῆς Ἀφρικῆς τὴν Πορτογαλίαν καὶ κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν πόλεμον τὴν Γερμανίαν, κατέκτησε τὰς Ἰν-

δίας καὶ τὴν Αὐστραλίαν κλπ. Ἀπὸ τὰς ἀποικίας καὶ τὰς κτήσεις ταύτας ἡ Μ. Βρεττανία (ἐκτ. 25,000,000 τετ. χμ. κάτ. 375,000,000, ἦτοι τὸ 1) 5 τῆς ἀνθρωπότητος) προμηθεύεται μαλλὶ (Αὐστραλίας) καὶ βαμβάκι (Ἰνδιῶν), διὰ τῶν ὁποίων ἀνέπτυξε τὴν πρώτην εἰς τὸν κόσμῳ ὑφαντουργίαν καὶ παράγει ἐμπορεύματα ἀμυθῆτου ἀξίας. Αἱ ἀποικίαι καὶ αἱ κτήσεις τῆς εἶναι ἐπίσης τὰ κυριώτερα κέντρα εἰς τὰ ὁποῖα ἐξοδεύει τὰ προϊόντα τῆς βιομηχανίας τῆς. Μὲ τοιαύτην παραγωγὴν καὶ πελατείαν δ. καίως ἔφθασεν εἰς τοιαύτην ἀκμὴν.

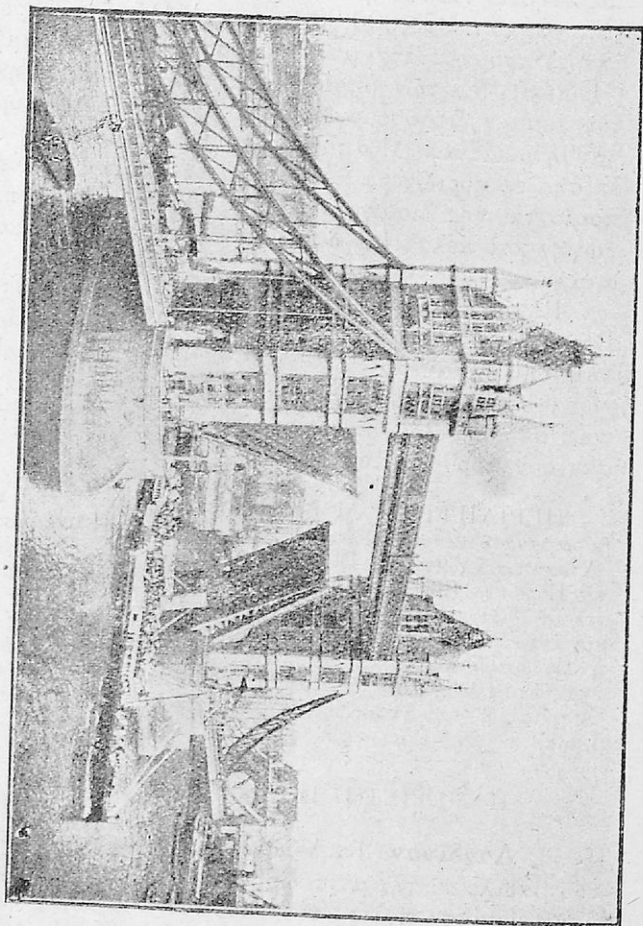
12. **Ἀλβιών.** Οἱ Ρωμαῖοι ὠνόμαζον τὴν μεγ. Βρεττανίαν μὲ τὸ ὄνομα ἀλβιών, ἦτοι λευκή. (alba). Εἶναι αἱ πρῶται ἐντυπώσεις των περὶ τῆς χώρας ταύτης ἀπὸ τοῦς λευκοῦς καὶ καθέτους βράχους, τοῦς ὁποίους εἶδον κατὰ πρώτην φοράν, ὅταν ἐπέρασαν τὸν πορθμὸν τοῦ Καλαί.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.— Αἱ Βρεττανικαὶ νῆσοι κεῖνται εἰς τὰ βορειοανατολικά τῆς Εὐρώπης μεταξὺ Βορείας θαλάσσης καὶ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Εἰς ἀρχαίαν ἐποχὴν ἦσαν ἡνωμένοι μὲ τὴν Εὐρώπην. Εἶναι αἱ μόναι νῆσοι τῆς Εὐρώπης, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἰδιαιτέρον κράτος. Ἡ Ἀγγλία εἶναι τὸ πρῶτον ναυτικὸν ἔθνος τοῦ κόσμου. Ἕνας Ἀγγλος λέγει, ὅτι ὅπως κεῖται ἡ Εὐρώπη, ἡ Ἀσία καὶ ἡ Ἀμερική, οἱ Βρεττανοὶ ἔχουσιν ἀκριβῶς τὴν καλυτέραν ἐμπορικὴν θέσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ Ἀγγλία μὲ τὰς ἀποικίας καὶ τὰς κτήσεις τῆς ἔχει ἑκτασιν διπλασίαν τῆς Εὐρώπης.

Η ΜΕΓΙΣΤΗ ΠΟΛΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

1. **Λονδῖνον.** Τὸ Λονδῖνον¹ εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς μεγ. Βρεττανίας (κάτ. 7,000,000) καὶ ἡ μεγίστη πόλις τοῦ κόσμου. Μεγαλυτέρα ὅλης τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν πληθυσμόν. Κατέχει ἑκτα-

1) Κατέχει ἑκτασιν 400 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων (Ἀθῆναι 10 τετρ. χιλ.), ἔχει 1,000,000 οἰκίας, 14,000 ὁδοὺς. Αὐτὸ ξάνει κατ' ἔτος κατὰ 15,000 οἰκίας.

Δοκίμιον.—Ἡ Τίφφια τοῦ Πόρου ἀποτελείται ἀπὸ δύο πύργους ἐκτισμένους μίαν εἰς τὸν Τίφφισιν. Αἱ δύο γέφυραι αἱ ὁποῖαι ἐκείνων τοὺς πύργους μὲ τὸς ἀποκείμενους εἰναι κοσμησάται. Ἡ γέφυρα ἡ μετὰ τὸν πύργον ἀποτελείται ἀπὸ 2 τεμάχια τα ὁποῖα σηκώνονται κατὰ τὴν θέλησιν τῶν μεγάλων πλοίων. Εἰς τὴν πόρτην οἱ δύο πύργοι ἐκείνωνται μὲ μόνιμον γέφυραν εἰς ὅπως 42 μέτρων δια τῆς ὁποίας διέρχονται οἱ διαβάται, ὅταν ἡ καὶ εἴη σηκωμένη.

σιν ὅσον μίξ ἐπαρχία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπέχει τῆς θαλάσσης 90 χιλιομέτρων.

Διὰ μέσου τῆς πόλεως διέρχεται ὁ ποταμὸς Τά-
μεσις.

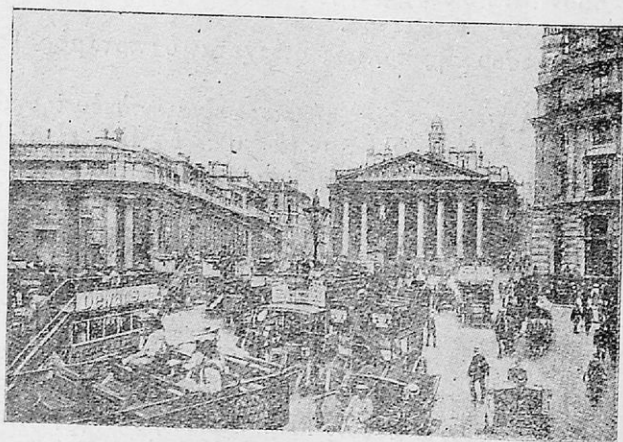
Τὸ ΒΑ. μέρος τῆς πόλεως εἶναι τὸ ἐμπορικὸν
τιμῆμα καὶ λέγεται Σίτυ (ἄστν). Τὸ ΒΔ. εἶναι τὸ
τιμῆμα τῆς ἀριστοκρατίας μετὰ τὰ παλάτια τοῦ καὶ τοὺς
ὠραίους δημοσίους κήπους τοῦ. Τὸ ΝΑ. εἶναι τὸ
ναυτικὸν μετὰ τοὺς τεραστίους λιμένας τοῦ καὶ τὰς ἀγα-
νεῖς ἀποθήκας τοῦ. Τὸ ΝΔ. εἶναι τὸ βιομηχανικὸν
Λονδῖνον μετὰ τὰ κολοσσιαῖα καὶ πολυπληθῆ ἐργο-
στάσιά τοῦ.

2. Ὁ δ ο ῖ. Τὸ Λονδῖνον ἔχει τεραστίας λεωφό-
ρους, αἱ ὁποῖαι τὸ διασχίζουν κατὰ τοιοῦτον τρόπον,
ὥστε ἀποτελοῦν δίκτυον. Μία τοιαύτη λεωφόρος ἔχει
μῆκος 22 χιλιομέτρων. Χρειαζέται νὰ περιπατῇ κα-
νεὶς συνεχῶς 4 1/2 ὥρας διὰ νὰ τὴν διατρέξῃ. Διὰ
τῶν λεωφόρων αὐτῶν διέρχονται αἱ γραμμαὶ τῶν
τράμ καὶ δι' αὐτῶν σκορπίζεται ἡ κίνησις εἰς τὰς
ἄλλας μικρὰς ὁδοὺς, αἱ ὁποῖαι μεσολαβοῦν μεταξὺ τῶν
λεωφόρων τούτων.

3. Κί ν η σ ι ς. Ἡ κίνησις εἰς τὰς ὁδοὺς εἶναι
τεραστία. Μᾶζαι ἀνθρώπων πηγαίνουν καὶ ἔρχονται
ὡς χεῖμαρρος. Ἀπὸ μίαν κεντρικὴν γέφυραν τοῦ Τα-
μέσεως διέρχονται κάθε ἡμέραν 200,000 διαβάται καὶ
30,000 αὐτοκίνητα καὶ ἄλλαξια.

Ο ῖ κ ῖ α ῖ. Ἄλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον στενοχωρεῖ
καὶ ἐκνευρίζει τὸν ξένον εἶναι αἱ οἰκίαι τοῦ Λονδῖνου·
εἶναι ὅλαι τοῦ αὐτοῦ σχήματος σχεδὸν καὶ ὅλαι μαῦ-
ραι ἀπὸ τοὺς καπνοὺς καὶ τὴν ὀμίχλην, ἡ ὁποία εἶναι
πολλάκις τόσον πυκνὴ, ὥστε νὰ μὴ βλέπη κανεὶς ἀπὸ
τὸ ἓνα πεζοδρόμιον εἰς τὸ ἄλλο.

Τὴν Κυριακὴν εἶναι ὅλα κλειστά. Μετὰ δυσκολίας
κατορθώνει κανεὶς νὰ εὕρῃ νὰ φάγῃ, διότι καὶ τὰ ἐστια-
τόρια ἀνοίγουν μόνον δι' ὀλίγας ὥρας. Ἡ Κυριακὴ
δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἡμέρα ἀναπαύσεως,
διὰ τοὺς Ἀγγλοὺς ὅμως εἶναι ἡμέρα προσευχῆς.

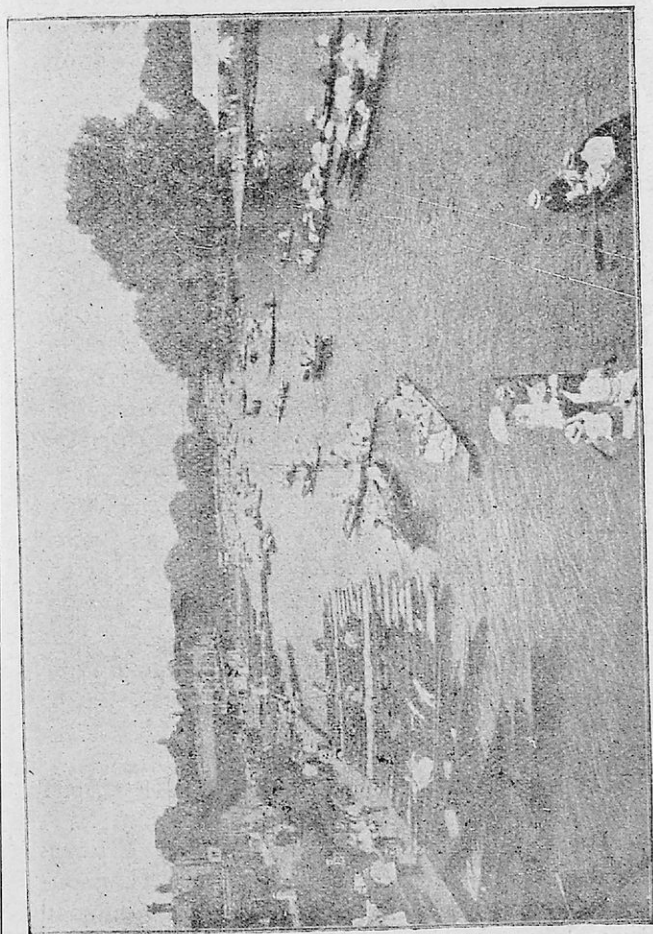
Λονδίνον. Ἡ κίνησις πρὸ τοῦ χρηματιστηρίου καὶ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀγγλίας εἶναι τεραστία.

4. Ἀξιοθέατα. Ἀξιοθέατα μέρη τοῦ Λονδίνου εἶναι οἱ ὠραῖοι δημόσιοι κήποι του, ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Παύλου, κατασκευασθεὶς κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ ἁγ. Πέτρου τῆς Ρώμης, ἀλλὰ μικρότερος καὶ πολὺ κατώτερος αὐτοῦ. Τὸ Οὐεστμίνστερ, ναὸς ὁ ὁποῖος χρησιμεύει ὡς Πάνθεον. Τὸ βρεττανικὸν μουσεῖον, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦς Ἕλληνας ἔχει ἐξαιρετικὴν σημασίαν, διότι ἔχει ἐπτὰ ἑλκας αἰθούσας μετ' ἑλληνικὰς ἀρχαιοτάτας. Εἰς τὴν αἶθουσαν Ἑλγιν εἶναι τὰ ἀετώματα τοῦ Παρθενῶνος.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΛΙΜΗΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

1. Ὁ Τάμεσις (1). Ὁ ποταμὸς Τάμεσις ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του μέχρι τοῦ Λονδίνου (90 χιλ.) χρησιμεύει ὡς λιμὴν τοῦ Λονδίνου. Εἶναι ὁ πρῶτος λιμὴν τοῦ κόσμου

(1) Ὁ Τάμεσις ἔχει πλάτος 200—400 μέτρων καὶ βάθος μέτρων 10. Τὸ μῆκος του ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν εἶναι 320 χιλιόμετρα.

‘Ο Γάμεσις. Κατὰ τὰς ἐφορὰς οἱ κάτοιχοι τοῦ Λονδίνου ξεγυμνῶνται εἰς τὰς ἐξοχὰς καὶ τὸν Τάμεσιν·

ὡς πρὸς τὴν ἐμπορικὴν κίνησιν. Ἐκατὸν καὶ πλέον χιλιάδες πλοῖα διέρχονται κατ' ἔτος ἀπὸ ἐκεῖ. Εἰς τὰς ὀχθὰς του ἔχουν κατασκευάσει τεραστίους τεχνη- τοὺς λιμένας (ντόκ), εἰς τὰς προκυμαῖας τῶν ὁποίων πλευρίζουν καὶ τὰ μέγιστα ἀτμόπλοια.

2. Ἐπὶ τοιοῦτοι λιμένες ὑπάρχουν μόνον ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἐκαστος ἔχει τὸ ὄνομά του καὶ διεξά- γεται ἐκεῖ ἰδιαιτέρον ἐμπόριον· π. χ. λιμὴν ἀνατολι- κῶν Ἰνδιῶν, λιμὴν δυτικῶν Ἰνδιῶν, διὰ τὰ ἐμπορεῦ- ματα τῶν μερῶν τούτων, ἐμπορικὸς λιμὴν, διὰ τὴν ξυλείαν· ἄλλος λιμὴν λέγεται λιμὴν τοῦ Λονδίνου. Καταλληλότερον ὄνομα θὰ ἦτο αὐτὸ ὠνομάζετο λιμὴν τῆς Εὐρώπης ἀντὶ τοῦ Λονδίνου. Διότι εἰς αὐτὸν ἀπο- βιβάζονται τὰ πλούτη ὅλου τοῦ κόσμου (Ἀσίας, Ἀ- φρικῆς, Ἀμερικῆς, Ὠκεανίας) διὰ νὰ διασκορπισθοῦν κατόπιν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ὁ λιμὴν αὐτὸς εἶναι πόλις ὁλόκληρος ἀφιερωμένη εἰς τὸ ἐμπόριον.

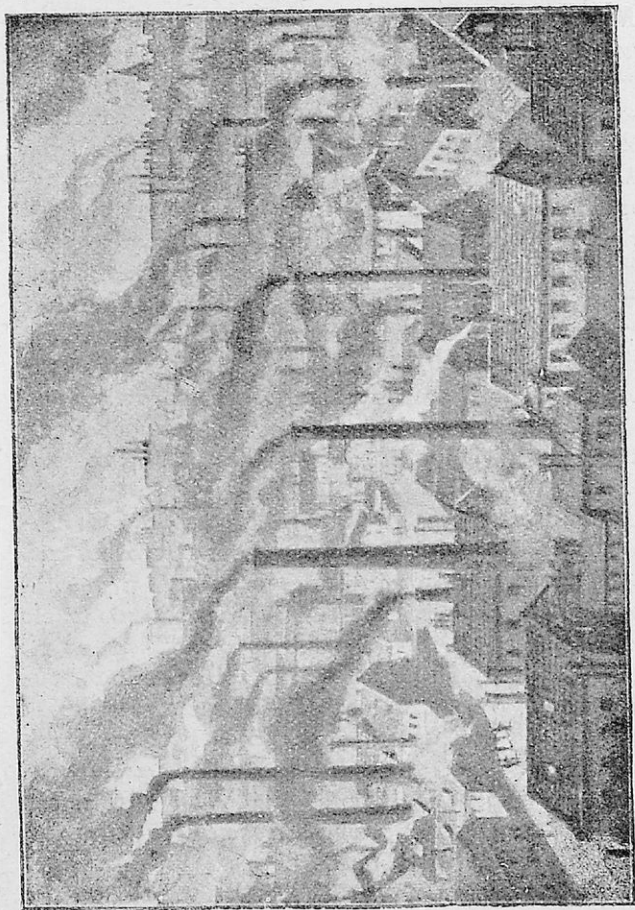
3. Ἐν ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα θεάματα εἶναι αἱ προκυμαῖαι τῶν λιμένων τούτων ὅπου βλέπει κανεὶς νὰ φορτῶνται καὶ ἐκφορτῶνται τὰ ποικιλώτερα ἐμπορεύματα· μηχανήματα, μεταλλεύματα, βαμβά- κια, μαλλιά, ψάρια, ποτὰ, κονσέρβαι κλπ.

Ἐνὸς μόνου λιμένος αἱ ἀποθήκαι τῶν προκυμαῖων του χωροῦν 400,000 τόννους ἐμπορευμάτων καὶ τὰ ὑπόγειά των 700,000 τόννους ὑγρῶν.

Η ΠΡΩΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

1. Πρὸς Β τοῦ Λονδίνου ἀπὸ Βίρμιγγχαμ μέχρι Νιουκάστέλ, ὅλη ἡ ἑκτασις αὐτὴ, χάρις εἰς τὰ πλού- сия γαιανθρακωρυχεῖα καὶ τὰ μεταλλεῖα σιδήρου ποὺ ἔχει, εἶναι ἡ πλέον βιομηχανικὴ χώρα τοῦ κόσμου. Ἀποτελεῖ ἓνα ἀπέραντον δάσος κ α π ν ο- δ ὁ χ ω ν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξέρχονται πυκνὰ νέφη κα- πνοῦ. Ἐκεῖ εὐρίσκονται αἱ πόλεις :

Βίρμιγγχαμ (κάτ. 870 000), ἡ πόλις τοῦ χάλυ-

Βίρμινχαμ. Αί καπνοδόχοι τῶν ἐργοστασίων ἀποτελοῦν δάσος, ἀπὸ δὲ τοὺς καπνοὺς
των πνίγεται ἡ πόλις καὶ τὰ πέριξ.

βος. "Εχει τεράστια ἐργοστάσια ὅλων τῶν σιδηρικών εἰδῶν· ἰδίως διὰ βελόνες, πέννες, ὅπλα μηχανὰς κλπ.

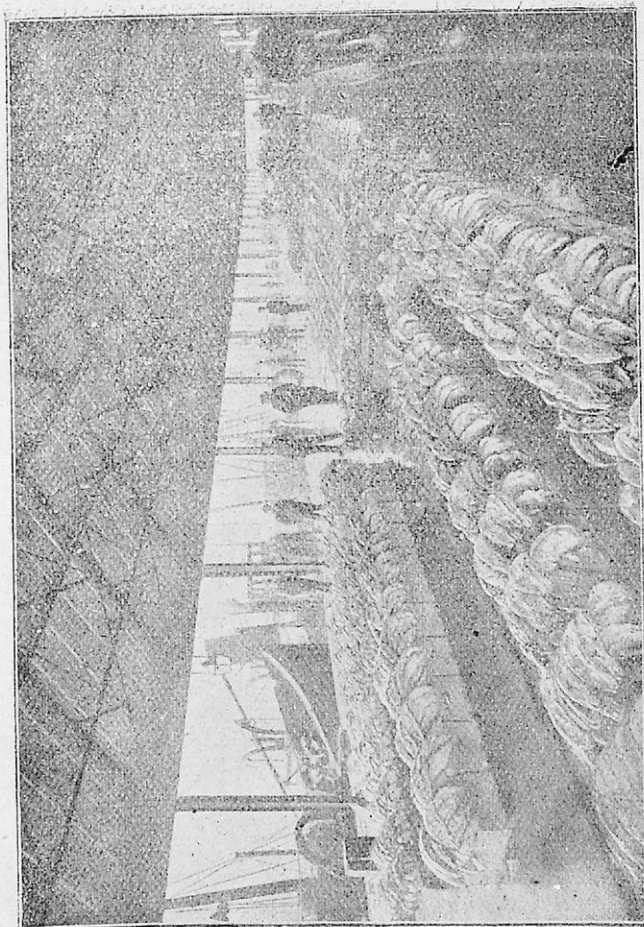
Μάντζεστερ (κάτ. 714,000), ἡ πόλις τῆς κατεργασίας τοῦ βάλβακος, τὸν ὅποιον μεταφέρουν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἀμερικὴν. Εἰς κάθε ἐργοστάσιον ἐργάζονται χιλιάδες ἐργατῶν.

2. **Λίβερπουλ** (κάτ. 715,000), ἡ πόλις τῶν χημικῶν προϊόντων καὶ ἡ μεγίστη βυμβακαγορὰ τοῦ κόσμου. "Ενα σαπωνοποιεῖον (1) εἶναι τὸ μεγαλύτερον τοῦ κόσμου. "Εχει 80,000 ἐργάτας καὶ παράγει 1000 τόννους σαποῦνια τὴν ἡμέραν. "Εχει εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν κεντρικὴν Ἀφρικὴν ἰδικὰς τοῦ φυτείας φοινίκων καὶ ἐλαιουργεῖα διὰ νὰ ἐξάγῃ τὸ λάδι ποὺ τοῦ χρειάζεται διὰ νὰ κάμνῃ τὰ σαποῦνια. Τὸ ἐργοστάσιον ἔχει 1100 ἰδικὰ τοῦ σπίτια διὰ τοὺς ἐργάτας, ἐκκλησίας, νοσοκομεῖα, ταχυδρομεῖα, βιβλιοθήκας καὶ σχολεῖον μὲ 1500 μαθητὰς καὶ ἄλλα.

3. **Σέφιλδ** (κάτ. 470,000), διὰ τὰ μαχαίροπῆρουνα. "Ενα ἐργοστάσιον ἐκ τῶν μεγάλων τοῦ κόσμου κατασκευάζει κουτάλια, μαχαίρια, πηροῦνια, αὐτοκίνητα, κανόνια, ὀβίδες, ἀεροπλάνα καὶ πλοῖα εἰς τὰ ναυπηγεῖά του. "Εχει 20,000 ἐργάτας καὶ μὲ τὰ παραρτήματά του 150,000. Μεταχειρίζεται ἀτμοσφύρας μέχρι 30 τόννων καὶ ὑδραυλικά πιεστήρια μέχρι 3000 τόννων. Μὲ αὐτὰ σφυρηλατοῦν τεράστια τεμάχια ἀτσάλι. Διὰ τὰ μικρὰ βάρη μεταχειρίζονται μαγνητικούς γεράνους. Αὐτοὶ ἀρπάζουν 5—10 τεμάχια μαζί καὶ τὰ μεταφέρουν εἰς τὰ μηχανήματα ἢ τὰ φορτώνουν εἰς τὰ βαγόνια.

4. **Νιουκάστελ** (κάτ. 270,000), ἡ πόλις τοῦ ἄνθρακος, ὁ ὅποιος ἐξορύσσεται ἀπὸ τὰ βάρη τῆς γῆς. Εἰς ὅλην τὴν Μ. Βρετανίαν ἐργάζονται

1) τὸ σαπωνοποιεῖον Σανλάιτ

Τὰ πᾶσι ψάρια ἀποτελοῦν μίαν ἀπὸ τῶν κυριωτέρων τροφῶν τῶν Ἀγγλῶν.

περίπου 2800 ανθρακωρυχεία με 1,000,000 και πλέον έργατας. Ἡ Μ. Βρετανία εἶναι ἡ δευτέρα χώρα τοῦ κόσμου (πρώτη Ἦνωμένοι πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς) εἰς τὴν παραγωγὴν ἀνθρακος.

5 **Ἑδιμβουργ**, ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας, ἀπὸ τὰς ὠραιότερας πόλεις τῆς Εὐρώπης με ἀρχαῖον Πανεπιστήμιον, πολυπληθεῖς βιβλιοθήκας, λαμπρὰν πινακοθήκην, ἀκαδημαίαν καὶ ἄριστον ἀστροσκοπεῖον. Ἦδη ἠνώθη σχεδὸν μετὰ τὸ ἐπίνειόν της, τὴν πόλιν Λεϊθ.

Λεϊθ (κατ. 415000), ἡ πόλις τῆς κατεργασίας τοῦ μαλλίου, τὸ ὁποῖον μεταφέρεται ἀπὸ τὴν Σκωτίαν, Αὐστραλίαν, Ν. Ζηλανδίαν, Ν. Ἀμερικὴν, Ἰνδίας καὶ Κίαν. Πλέον τῶν 500,000 τόννων μαλλίου κατεργάζεται εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Λεϊθ.

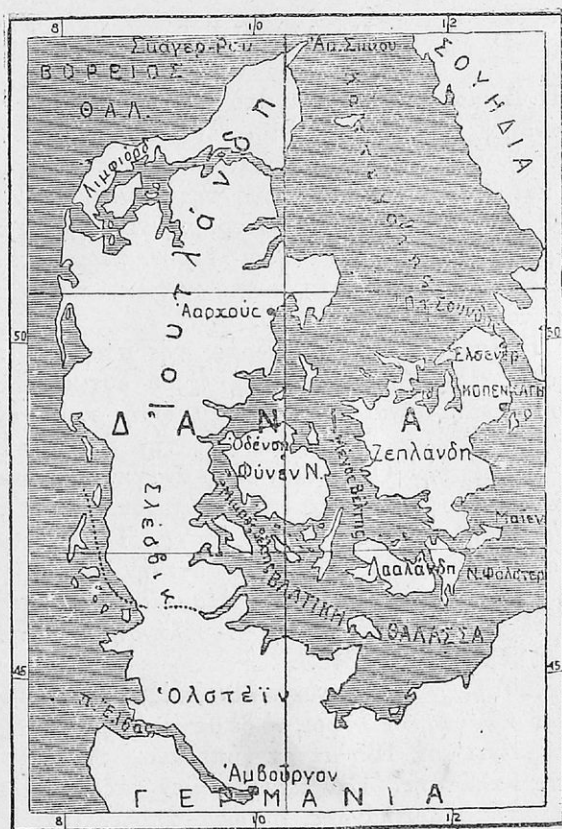
Εἰς τὴν Σκωτίαν δέ :

6. **Ἡ Γλασκόβη** (κ. 1,100,000), ἡ πόλις τῶν ναυπηγείων, εἰς τὴν ὁποίαν ναυπηγοῦνται τὰ μέγιστα θωρηκτὰ καὶ ἐμπορικὰ πλοῖα τοῦ κόσμου.

Οὐίκ, ἡ πόλις τῆς ρέγγας εἰς τὰ Β. παράλια τῆς Σκωτίας ὅπου κατὰ χιλιάδας ἀλιεύεται κατ' ἔτος τὸ ψάρι τοῦτο.

Μπέλφάστ (κατ. 400,000), ἡ πόλις τῶν λινῶν εἰς τὸ Β. τμήμα τῆς Ἰρλανδίας.

ΧΑΡΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ

Η ΔΑΝΙΑ

Τὸ βασιλεῖον τῆς Δανίας, ἐν ἀπὸ τὰ μικρότερα εὐρωπαϊκὰ κράτη, περιλαμβάνει:

1ον τὴν χερσόνησον Ἰουτλάνδην, τὸ Σλέβιγγ καὶ ἐν ἀρχιπέλαγος μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Σουηδίας. Ἐκτασίς Ἰουτλάνδης καὶ ἀρχιπελάγους τὸ ὅποιον φράσσει τὴν εἰσόδον τῆς Βαλτικῆς 50,000 τετρ. χιλιομ., (κάτ. 3,000,000).

2ον τὰς κτήσεις (Ἰσλανδία, ἑκτασίς 105,000 τετρ. χιλ., κάτ. 70,000 τὸ ἀρχιπέλαγος τῶν Φερῶν νήσων, πρὸς βορρᾶν τῆς Σικωτίας καὶ μικραὶ τινες Ἀντίλλαι).

Ὁ πληθυσμὸς τῆς ἀνέρχεται εἰς 3,800,000. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ Κοπεγχάγη.

5. Η ΔΑΝΙΑ

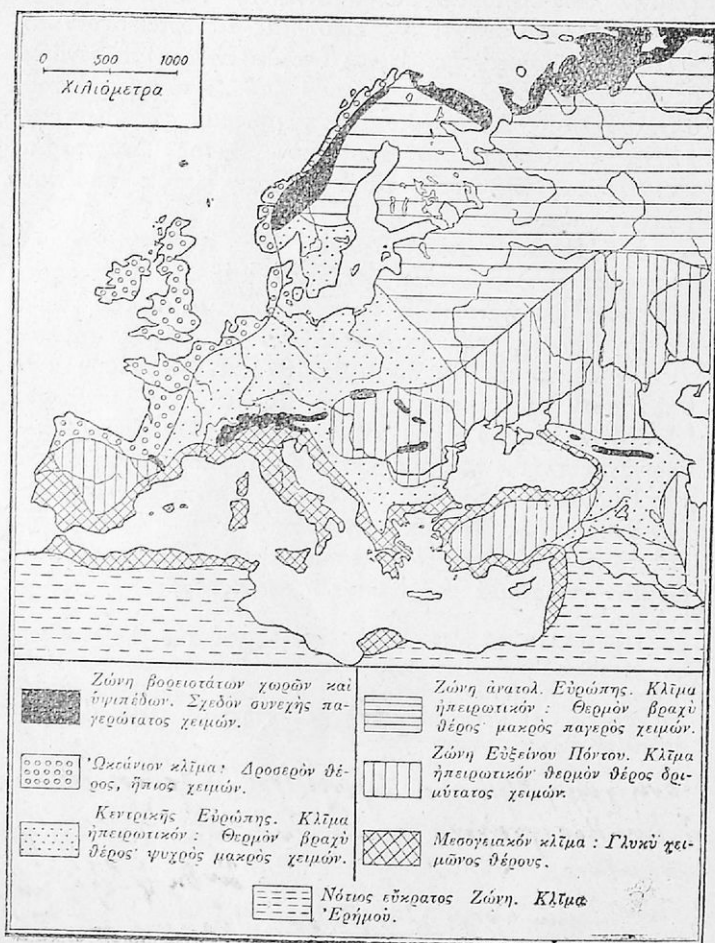
1. Ἡ Δανία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν χερσόνησον τῆς Ἰουτλάνδης, τὸ Σλέσβιχ, ἥτοι τὸν λαϊμόν, ὁ ὁποῖος συνδέει τὴν χερσόνησον Ἰουτλάνδην μετὰ τῆς Γερμανίας, καὶ ἀπὸ μερικὰς νήσους τῆς Βαλτικῆς (Ζέε-λανδ, Φύνεν, Λααλάνδ, Φάλστερ, τὴν Βοργχόλμ καὶ ἄλλας μικροτέρας). Αἱ νῆσοι ἔχουν περισσοτέραν ἀξίαν τῆς ξηρᾶς καὶ εἰς αὐτὰς κατοικεῖ πλέον τοῦ ἡμίσεος τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ.

2. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς χώρας, τῆς στερεᾶς καὶ τῶν νήσων, εἶναι πολὺ πεδινή, ἡ δὲ δυτικὴ ἀκτὴ τῆς Ἰουτλάνδης εἶναι ἐπὶ πλέον ἀμμώδης καὶ ἀγονος μὲ ἀβαθῆ παραλία ἐπικίνδυνα εἰς τὴν ἀκτοπλοῖαν. Ὅπως καὶ εἰς τὴν Ὀλλανδίαν εἶναι ἀνάγκη προχωμάτων διὰ νὰ προφυλάσσεται τὸ βαθύτερον ἔδαφος τῆς ξηρᾶς ἀπὸ τὴν εἰσροὴν τῆς θαλάσσης. Τῷ 1825 μεγάλη τρικυμία παρεβίασε τὴν στενὴν λωρίδα γῆς μεταξὺ Βορείου θαλάσσης καὶ Λίμ. φινρόρ καὶ μετέτρεψε τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἰουτλάνδης εἰς νῆσον ὅπως καὶ ἔμεινεν ἔκτοτε.

3. Καθ' ὅλην τὴν Δανίαν δὲν ὑπάρχουν πουθενὰ ὄρη οὔτε κἂν ὑψηλοὶ λόφοι, τὸ δὲ μεγαλύτερον ὕψωμα δὲν ὑπερβαίνει τὰ 165 μέτρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὰς ἀμμώδεις ἐκτάσεις τῆς Ἰουτλάνδης, ἡ χώρα ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ ἀγρούς, ἀπὸ λιβάδια, ἀπὸ λίμνας καὶ δάση. Οἱ Δανοὶ εἶναι γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι καὶ διὰ τοῦτο κατοικοῦν εἰς χωρία. Εἰς ὅλον τὸ κράτος μία μόνον μεγάλη πόλις ὑπάρχει, ἡ πρωτεύουσα.

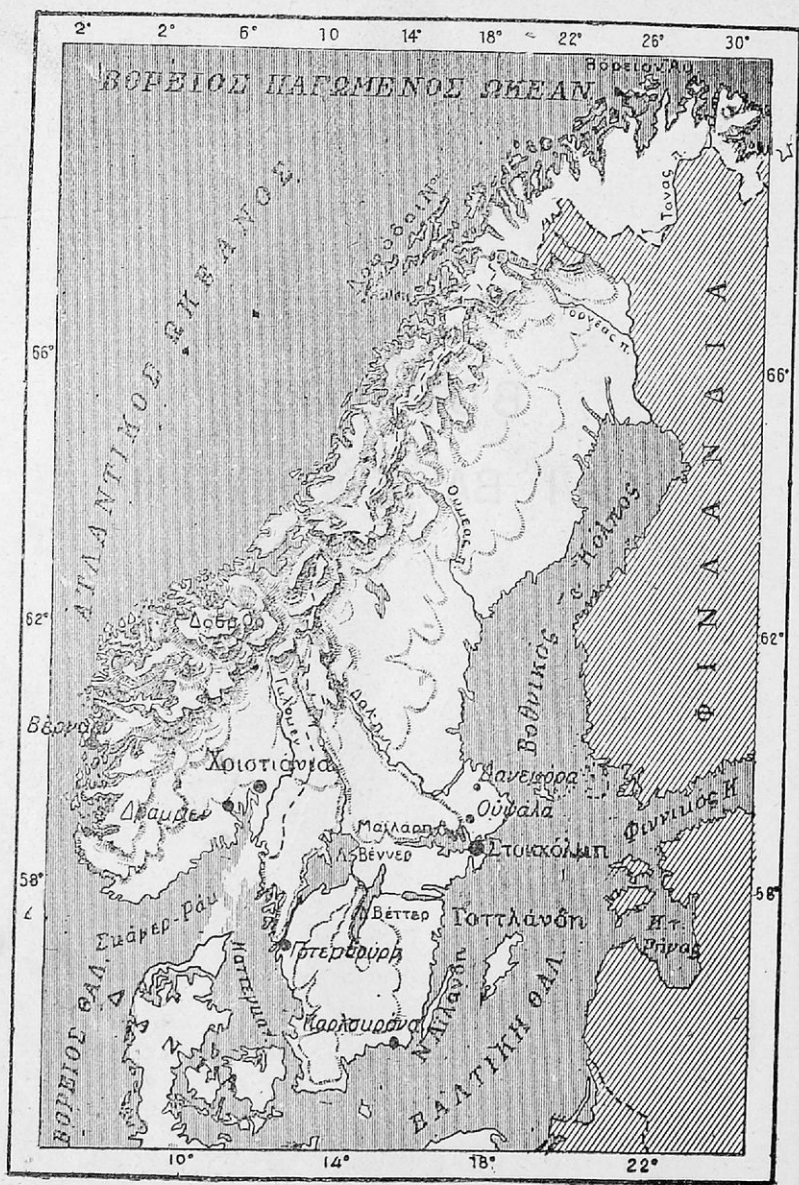
Οἱ Δανοὶ ἔχουν βουστάσια, μὲ ἑκατὸν ἢ καὶ διακοσίας ἀγελάδας. Κατασκευάζουν ἄφθονον τυρὶ καὶ βούτυρον, τὰ ὅποια ἐξάγουν εἰς τὴν μεγάλην Βρεττανίαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας. Εἰς κανένα κράτος δὲν ὑπάρχουν τόσον τέλεια γαλακτοκομεῖα, ὅπως εἰς τὴν Δανίαν.

ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΒΟΡΕΙΟΣ
ΚΑΙ ΒΑ. ΕΥΡΩΠΗ

ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

Ἡ Σκανδιναβικὴ Χερσόνησος.

ΧΑΡΤΗΣ ΑΝΑΓΛΥΦΟΣ

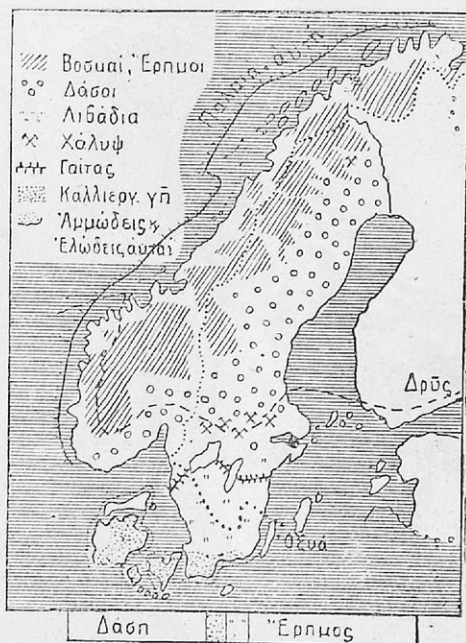
Η ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΪΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΦΥΣΙΚΗ.—Ἡ σκανδιναυϊκὴ χερσόνησος ἔχει ἔκτασιν 770,000 τετρ. χιλιομ.

Αἱ Σκανδιναυϊκαὶ ἄλπεις ἐκτείνονται κατὰ μῆκος τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς χερσονήσου ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Τὸ ἀνατολικὸν μέρος σχηματίζει μίαν πεδιάδα. Αἱ δυτικαὶ ἄκται περιτριγυρίζονται ἀπὸ νήσους καὶ σχηματίζουν φιόρδ· αἱ ἀνατολικαὶ ἄκται εἶνε χαμηλαί.

Τὸ κλίμα τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῶν Σκανδιναυϊκῶν ἄλπεων εἶνε θαλάσσιον. Τὸ κλίμα τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς εἶνε ἡπειρωτικόν. Οἱ κυριώτεροι ποταμοὶ εὐρίσκονται εἰς τὴν πεδιάδα.

ΧΑΡΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.—Ὁ πληθυσμός, 8 ἑκατομυρίων κατοίκων, διαμοιράζεται μεταξύ δύο κρατῶν, τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Νορβηγίας.

Ἡ Νορβηγία (322,000 τετρ. χιλιομ., 2,400,000 κατ.) εἶνε τὸ ὀρεινὸν μέρος τῆς χερσονήσου. Οἱ πόροι τῆς εἶνε ἡ ὕλοτομία καὶ ἡ ἀλιεία. Τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς εἶνε τὸ τέταρτον τοῦ κόσμου μετὰ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῶν Ἑνωμένων πολιτειῶν. Αἱ πλεον σημαντικαὶ πόλεις εἶνε Χριστιανία, ἡ πρωτεύουσα, Μπέργεν, Τρόνδζεμ.

Ἡ Σουηδία (448,000 τετρ. χιλιομ., 5,500,000 κατοίκων) κατέχει τὴν πεδιάδα τῆς χερσονήσου. Παράγει δημητριακά· εἶνε εἰς τὴν πρώτην σειρὰν εἰς τὴν παραγωγὴν ξυλείας· ἔχει μετάλλευμα σιδήρου καὶ ἀκμάζουσαν βιομηχανίαν. Αἱ πλεον σημαντικαὶ πόλεις εἶνε Στοκχόλμη, ἡ πρωτεύουσα, Γκότεμποργκ, Μάλμε, Οὐψάλα.

W

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΪΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

1. Ἡ σκανδιναυϊκὴ χερσονήσος κατέρχεται ἀπὸ τὸν Β. παγωμένον ὠκεανὸν πρὸς Ν. μεταξύ τῆς Βορείου θαλάσσης καὶ τῆς Βαλτικῆς εἰς μῆκος 2200 περίπου χιλιομέτρων. Εἶναι χώρα θαυμασία μὲ χιονοσκεπῇ, ἐπιβλητικὰ καὶ μεγαλοπρεπῇ ὄρη, βαθείας, στενὰς καὶ δασώδεις κοιλάδας, ἀγρίας χαράδρας, διαυγεῖς καὶ γραφικωτάτας λίμνας, ἀπέραντα δάση ὑπερόχους παγετῶνας, ὅμοιοι τῶν ὁποίων εἰς μέγεθος δὲν ὑπάρχουν εἰς ἄλλο μέρος τῆς Εὐρώπης.

2. Ἐχει στενὰς λωρίδας θαλάσσης, αἱ ὁποῖαι ὀνομάζονται φ ι ό ρ ο ι, ἐξόχου καλλονῆς, πού εἰσχωροῦν πολὺ βαθεῖα εἰς τὴν ξηράν.

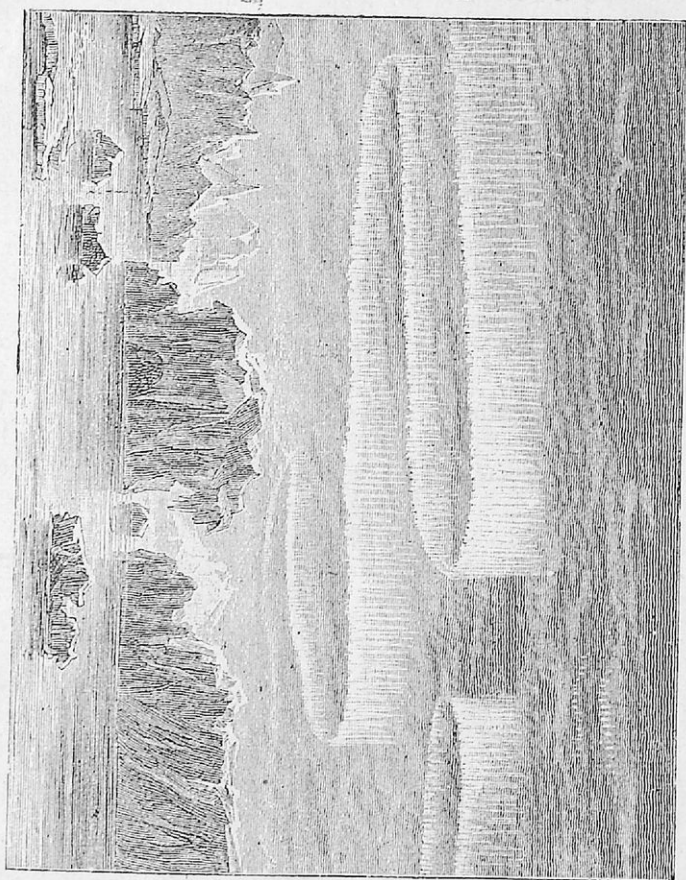
3. Ἐχει μεγάλους καὶ μικροὺς ποταμούς, οἱ ὁποῖοι, καθὼς τρέχουν μὲ ὀρμὴν ἀπὸ τὰ ὑψηλά, κατακρημνίζονται εἰς χάσματα ἀμετρήτου βάθους καὶ μεταβάλλονται ὅλως διόλου εἰς λευκὸν ἀφρόν, ὁ ὁποῖος παρέχει θέαμα τόσον ἔκπαγλον, ὥστε ὁ παρατηρητὴς δὲν ἐπιχειρεῖ νὰ τὸ ἀτενίσῃ· τοῦ φαίνεται ὡς μαγικὴ ὀπτασία, εἰς τὴν πραγματικότητα τῆς ὁποίας δυσκολεύεται νὰ πιστεύσῃ.

4. Ἀντιθέτως πρὸς ταῦτα, ὑπάρχουν ἀπέραντοι ἐκτάσεις ἐρήμου καὶ γυμνῆς γῆς καθὼς καὶ ἔλη καὶ τενάγῃ· ὅλα τόσον ζοφερά, ὥστε διεγείρουν εἰς τὸν ξένον τὸ αἶσθημα τῆς μοναξιάς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἰς μάτην προσπαθεῖ νὰ ξεφύγῃ.

5. Ἀπὸ τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ Μαΐου μέχρι τέλους σχεδὸν Ἰουλίου εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς χερσονήσου, ὁ ἥλιος λάμπει ἡμέραν καὶ νύκτα. Τὸ θέρος διαρκεῖ δύο περίπου μῆνας. Μετὰ δυσκολίας προφθάνει ὁ γεωργὸς νὰ συλλέξῃ τὴν ἐσοδείαν του, ἡ ὁποία πολλάκις καταστρέφεται ἀπὸ τοὺς πάγους τοῦ Αὐγούστου.

6. Ὀλίγας ἐβδομάδας μετὰ τὸ θέρος ἡ διάρκεια τῆς ἡμέρας ἐλαττοῦται ταχέως καὶ περὶ τὰ μέσα Αὐγούστου ὁ ἀέρας γίνεται παγερὸς καὶ αἱ νύκτες ψυχρό-

Βόρειον Σέλας.

ταται, μολονότι τὴν ἡμέραν ὁ ἥλιος εἶναι θερμός. Τότε ἡ γλῶσση κιτρινίζει, τὰ φύλλα ἀλλάζουν τὸ χρῶμά των, μαρμαίνονται καὶ πίπτουν· τὰ δὲ ἀποδημητικὰ πτηνὰ φεύγουν πρὸς νότον.

7. Τότε ἐπανέρχεται τὸ λυκόφως· τὰ ἄστρα τὸ ἓνα κατόπιν τοῦ ἄλλου ἐμφανίζονται καὶ λάμπουν ζωηρὰ εἰς τὸν ὠχρὸν οὐρανόν, ἡ δὲ σελήνη παρουσιάζ-

ζεται· καὶ αὐτὴ καὶ φωτίζει καὶ φαιδρύνει τὰς μικρὰς καὶ σκοτεινὰς ἡμέρας τοῦ σκανδιναυικοῦ χειμῶνος.

Βόρειον σέλας ⁽¹⁾. Φθάνει ἐπὶ τέλους ἡ ἐποχὴ· κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἥλιος χάνεται ἐντελῶς. Ὁ οὐρανὸς τότε φωτίζεται ἀπὸ φῶς καὶ με' ἐξαιρετικὴν αἴγλην, τὰ δὲ ἄστρα καὶ ἡ σελήνη γίνονται ὡχρά ἀπὸ τὸ «βόρειον σέλας».

8. Οἱ κάτοικοι τῆς σκανδιναυικῆς χερσονήσου ἔχουν ἀνοικτόξανθα μαλλιά καὶ μάτια γαλανά· εἶναι γενναῖοι, ἀπλοῦκοί, τίμιοι καὶ ἀγαθοί. Εἶναι οἱ ἀπόγονοι τῶν Νορμανδῶν ⁽²⁾ καὶ τῶν Βίκινγκς ⁽³⁾, (Σουηδοί, Νορβηγοὶ καὶ Δανοί).

9. Ὅταν ἐξεκινούσαν ἀπὸ τὰς βραχώδεις καὶ τρικυμιώδεις ἀκτὰς τῶν διὰ μακρινὰς χώρας, διὰ πόλεμον ἢ κατὰκτησιν, ἦσαν ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ θάρρους καὶ τῆς τόλμης καὶ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀφῆκαν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἀνεξάλειπτον ἐντύπωσιν τοῦ χαρακτῆρός τῶν εἰς τὰς χώρας τὰς ὁποίας ἐπέδραμον καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἐγκτεστάθησαν.

10. Οἱ Νορμανδοὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς χρόνους (800 μ. Χ.) ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς νήσους Ὀρκάδας καὶ τὰς Σχετλανδικὰς νήσους καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῶν ἀκτῶν τῆς Σκωτίας καὶ Ἀγγλίας. Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Γαλλίας καὶ ἔδωσαν τὸ ὄνομά τῶν εἰς τὴν Νορμανδίαν. Οἱ δὲ Βίκινγκς εἰς ἀρχαιότεραν ἀκόμη ἐποχὴν κατέφκησαν τὴν

1. Βόρειον σέλας, λαμπρότατον φωτεινὸν μετέωρον· προβολὴ φωτεινῶν πολυχρῶμων ἀκτίνων ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος μέχρι τοῦ ζενιθ' ἐνίοτε, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἠλεκτρικῆς φύσεως.

2. Νορμανδοί, οἱ ἐντόπιοι τῆς Νορβηγίας, Σουηδίας καὶ Δανίας, οἱ ὅποιοι ἐπὶ πολὺ ἀπετέλουν ἓνα βασίλειον (ἀπὸ τοῦ 1397—1513).

3. Βίκινγκς, θαλάσσινοί, τέκνα τῆς θαλάσσης, οἱ ὅποιοι πολὺ πρὸ τοῦ Κολόμβου εἶχον ἀνακαλύψει τὴν Β. Ἀμερικὴν καὶ κατέφκησαν τὴν Ἰσλανδίαν.

Ἰσλανδίαν καὶ πολλάκις ἔφθασαν μὲ τὰ πλοῖα εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν τὴν ὁποίαν ἐνόμιζον ὡς μίαν νῆσον τοῦ Ὠκεανοῦ.

Ἡ σκανδιναυικὴ χερσονήσος περιλαμβάνει τὰ κράτη Σουηδίας καὶ Νορβηγίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. — Χιονοσκεπῇ, ἐπιβλητικῇ καὶ μεγάλῳ-πρεπῇ ὄρῃ, βαθεῖαι κατάφυτοι πεδιάδες, ἐκτεταμένα δάση, ὑπέρτοχοι πάγετῶνες, μεγαλειώδη φιόρδ, ὀρμητικοὶ ποταμοί, θαυμάσιοι καταρράκται, μεγάλαι ἐκτάσεις ἀγρόνου γῆς καὶ βράχων, μαγευτικὰ δασώδη τοπεῖα, ἀναρίθμητοι λίμναι, εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς σκανδιναυικῆς χερσονήσου. Ἀπὸ τὰ τέλη Μαΐου μέχρι τέλους Ἰουλίου ὁ ἥλιος λάμπει εἰς τὰ βόρεια τῆς χερσονήσου ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ διὰ τοῦτο ἀπεκλήθη αὕτη ἡ «χώρα τοῦ μεσονυκτίου ἡλίου». Οἱ Νορβηγοὶ καὶ οἱ Σουηδοὶ εἶναι οἱ ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν Νορμανδῶν καὶ τῶν Βίκινγκς.

3. ΝΟΡΒΗΓΙΑ

1. Ἡ Νορβηγία εἶναι ἡ Ἑλβετία τῆς βορείας Εὐρώπης. Εἶναι χώρα μεγάλων ὄρειων ὄγκων καὶ ὑψηλῶν κορυφῶν, τῶν ἀπεράντων πάγετων καὶ βαθυτάτων κοιλάδων. Ἄν καὶ κεῖται τόσον πολὺ πρὸς βορρᾶν, μόλα ταῦτα τὸ κλίμα τῆς δὲν εἶναι, ὅπως θὰ ἔπρεπε, πολὺ ψυχρὸν.

Ὁ λόγος τούτου εἶναι, ὅτι αἱ ἀκταὶ τῆς Νορβηγίας βρέχονται ὑπὸ τῶν θερμῶν θαλασσίων ρευμάτων, τὰ ὁποῖα ρέουν πρὸς βορρᾶν ἐκ τοῦ ἰσημερινοῦ. Οἱ ὀγκόπαγοι καὶ τὰ θραύσματα τῶν ὀγκοπάγων εἶναι ἄγνωστα εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Νορβηγίας. Ὁ χειμὼν εἶναι μακρὸς καὶ τὸ θέρος βραχὺ καὶ θερμὸν. Ἐὰρ καὶ φθινόπωρον σχεδὸν δὲν ὑπάρχουσι καθόλου.

2. **Τὰ φιόρδ.** Ἡ πλέον ἀξιοσημείωτος ἰδιορρυθμία τῶν ἀκτῶν τῆς Νορβηγίας εἶναι τὰ **φ ι ό ρ δ**.

Τὰ **φ ι ό ρ δ** εἶνε χαράδραι μακραί, στεναί, βαθεῖαι, μὲ ἀποκρήμυνους βραχώδεις ἀκτὰς, διὰ τῶν ὁποίων ἡ θάλασσα εἰσχωρεῖ πολὺ πρὸς τὴν ξηράν.

Κάποτε τὸ φιόρδ ὁμοιάζει μὲ κόλπον κοινόν, ἢ ἔχει ὄψιν λιμένος κλειστοῦ καὶ συγκοινωνεῖ μὲ

Παγετώνες Νορβηγίας.

τὴν θάλασσαν διὰ στενοῦ στομίου. Συχνότερα τὸ
φιόρδ εἶνε μία σχισμὴ διὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔλγετε
εἰς ὅτι ἔσχισαν τὸν βράχον τῆς παραλίας μὲ σπαθί.
Ἡ θάλασσα εἰσχωρεῖ εἰς αὐτὸν τὸν διάδρομον,
μεταξὺ τῶν ἀπὸ κρήμων ἀκτῶν καὶ παρουσιάζει
τὸ θέαμα ποταμοῦ. Κάποτε ἐπὶ τέλους τὸ φιόρδ

εἶνε ἐδῶ θάλασσα ἐσωτερική, παρέχει ποταμός καὶ ἐπειτα λίμνη με̐ γαλανὰ νερά καὶ πάλιν ποταμός. Τοιαῦτα φιορδ περιβάλλουν παγετῶνας, προχωροῦν μέσα εἰς τὰς φάραγγας καὶ φθάνουν μέχρη τοῦ κέντρου τῆς Νορβηγίας, εἰς ἀπόστασιν 250 χιλιομέτρων ἀπὸ τὴν θάλασσαν.

Τὰ φιορδ συχνὰ ἔχουν βάθος μεγαλύτερον ἀπὸ τὴν πέριξ θάλασσαν. Πολλάκις τὸ βάθος ὑπερβαίνει τὰ χίλια μέτρα. Αἱ πλευραὶ των ὀρθοῦνται ἐπάνω ἀπὸ τὰ ψυχρὰ καὶ ἥσυχα νερά εἰς 700—800 μέτρα καὶ ἀκόμη περισσότερον ⁽¹⁾, τὸ δὲ μῆκος των φθάνει τὰ 100—180 καὶ πλέον χιλιόμετρα. «Ὅταν εἰσέρχεται κανεὶς εἰς φιορδ με̐ πλοῖον νομίζει ὅτι εἰσέρχεται εἰς μίαν στενὴν διώρυγα σχηματισμένην ἀπὸ ὑψηλὰ βουνά, τῶν ὁποίων αἱ ἀπότομοι γυμνὰὶ πλευραὶ βυθίζονται καθέτως εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀπὸ ἑλίας τὰς προεξοχὰς τῶν βράχων πηγάζουν κατάρραται, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλοι κυλίσονται καὶ ἀπὸ πτώσιν εἰς πτώσιν σχηματίζουν πλατὺ αὐλάκι ἄφροῦ μέσα εἰς τὰς σχισμάδας τοῦ βράχου. Ἄλλοι καταρράται κρημνίζονται ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ κρημνοῦ καὶ εἰθεῖαν μέσα εἰς τὸ φιορδ, ἢ γλιστροῦν κατὰ μῆκος τοῦ μαύρου βράχου σὰν μεγάλες ἀργυρᾶς κορδέλλες. Παντοῦ ὅπου μία προεξοχή τοῦ βράχου ἔχει ἀφήση ὀλίγην θέσιν, παρατηρεῖ ὁ ταξιδιώτης μικρὰ σπιτάκια, ἀληθινὰς φωλιὰς ἀετῶν, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ φθάσῃ ἢ δι' ἀπροσίτων σχεδὸν ἀτραπῶν».

Ἀπειροὶ περιηγήται ἐπισκέπτονται τὰ φιορδ τὸ καλοκαίρι ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἄλλα μερὴ τῆς Εὐρώπης, καθὼς καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

3. Κατὰ μῆκος τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τῆς Νορβηγίας ἐκτείνεται ἄλυσος βράχων καὶ νήσων, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ φυσικὸν κυματοθραύστην. Μεταξὺ τῶν νήσων τούτων καὶ τῆς ξηρᾶς δὲν κάμνει τρικυμία.

(1) Αἱ πλευραὶ τοῦ Σινιεφιορδ ἔχουν ὕψος 1500 μέτρων.

4. **Βακαλάος καὶ ρέγγα.** Καίτοι τὰ νησιά αὐτὰ τῶν ἀκτῶν τῆς Νορβηγίας εἶναι ἄπειρα, ὀλίγα ἀπὸ αὐτὰ κατοικοῦνται. Τὰ κυριώτερα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι αἱ Λοφόδαι νῆσοι ΒΔ εἰς τὰς ὁποίας γίνεται τὸ ψάρευμα τοῦ βακαλάου καὶ τῆς ρέγγας. Αἱ νῆσοι εἶναι πολὺ ὄρειναί· πεγνυμέναι κορυφαὶ μὲ ἐξοχάς, ὅπως τὰ δόντια τοῦ πριονίου, παρατηροῦνται εἰς πολλὰς ἐξ αὐτῶν. Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ἀδύνατον ὅτι ἡμπορῇ νὰ πατήσῃ κανεὶς εἰς αὐτάς καὶ πολὺ ὀλιγώτερον νὰ εὕρῃ τόπον διὰ χωρίον, καὶ ὅμως βλέπει κανεὶς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ χωρία φωλιασμένα ἀνάμεσα εἰς τοὺς βράχους.

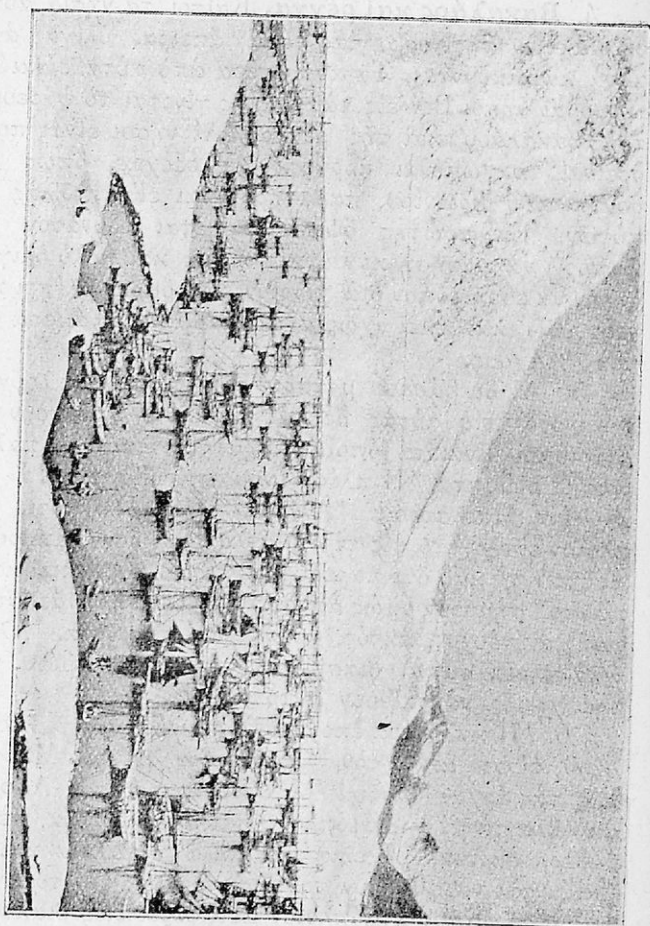
5. Αἱ διαβάσεις μεταξὺ τῶν νήσων καλοῦνται σ ο ὦ ν δ· εἰς αὐτάς δὲ τὰς σ ο ὦ ν δ ὑπάρχουν πολυάριθμοι δῖνοι, αἱ ὁποῖαι σχηματίζονται ἀπὸ παλινροιακὰ ρεύματα. Ἡ πλέον ὀνομαστή δίνη εἶναι ἡ καλουμένη Μάελστρομ. Ἄλλοτε ἐπιστεύετο ὅτι, ἐὰν πλοῖον εἰσῆρχετο εἰς τὴν Μάελστρομ, δὲν ἡμποροῦσε νὰ ξεφύγῃ, καὶ ὅτι παρεσύρετο εἰς τὸ μέσον καὶ κατεπίνετο· σήμερον ὅμως ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ Μάελστρομ εἶναι ἀκίνδυνος, ἐκτός, ὅταν εἶναι τρικυμία. Ἀλιευτικὰ πλοῖα συχνὰ διασχίζουν τὰ περιδινόμενα νερά της χωρὶς νὰ πάθουν τίποτε.

6. Ἡ καλυτέρα ἐποχὴ διὰ τὸ ψάρευμα τοῦ βακαλάου εἶναι ἀπὸ τὸν Ἰανουάριον μέχρι Μαρτίου. Εἰς τὰς ἀρχὰς Ἰανουαρίου πλέουν πρὸς τὰς Λοφόδας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ἀτμόπλοια καὶ μικρὰ πλοῖα, μὲ ψαράδες, δίκτυα, βαρέλια καὶ ἄλλα ἐργαλεῖα καὶ ὅλα βιάζονται νὰ φθάσουν τὸ ταχύτερον εἰς τὸν τόπον τῆς ἐργασίας. Κάθε ἀτμόπλοιο μεταφέρει ἕως διακοσίους ψαράδες. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν κάθε χωρίον, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἔργον τὸ ψάρευμα, περιμένει νὰ πιάνῃ κατὰ μέσον ὅρον τὸν τεράστιον ἀριθμὸν 250,000 βακαλάων καθ' ἑκάστην. Ρέγγες πιάνονται ἐπίσης εἰς μεγάλα ποσά. Τὰ κοπάδια τῆς ρέγγας τὰ παρακολουθοῦν σμήνη γλάρων, οἱ ὁποῖοι πετοῦν ἀπὸ πάνω εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀρπάζουν ρέγγας. Ὅταν τὰ

Ο Κόσμος (Ν. Εὐρώπη).

18

Δοφῶσαι νῆσοι. Τὸ φέρεριον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀλιείας.

κοπάδια τῆς ρέγγας παρουσιαθοῦν τὴν πρώτην φο-
ράν, ἥ εἶδησις τηλεγραφεῖται αὐτοστιγμὶ εἰς ὅλην
τὴν παραλίαν καὶ ἐντὸς δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν τὰ ψα-
ράδικα πλοιάρια τρέχουν ἐκεῖ κατὰ χιλιάδας.

6. Μετὰ τὸ ψάρευμα ἔρχονται τὰ δασικὰ προϊόντα.
Ἐκτὸς τῆς καυσίμου ὕλης καὶ τῆς ξυλείας, ἀπὸ τὰ

δάση παράγουν κατράμι, πίσσαν, νέφτι, πότασσαν καὶ χαρτὶ ἀπὸ πριονίδια.

7. **Πόλεις.** Ὑπάρχουν δύο μόνον μεγάλαι πόλεις εἰς τὴν Νορβηγίαν. Ἡ Χριστιανία, ἡ πρωτεύουσα, ἡ ὁποία ἔχει πληθυσμὸν 250,000 καὶ εἶναι μεγαλοπρεπῶς τοποθετημένη εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου φόρδ, ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ Σκαγεράκη, καὶ ἡ Μπέργεν, κατ. 100,000, λιμὴν καὶ μέγα κέντρον ἐμπορίου ἀλιευτικῶν προϊόντων ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς.

8. Τὸ μικρὸν νορβηγικὸν χωρίον Χάμμερφεστ εἶναι ὁ βορειότερος συνοικισμὸς τῆς Εὐρώπης· διὰ τοὺς κατοίκους του ἡ Ἑλλὰς εἶναι χώρα τῆς ὁποίας τὴν θερμότητα δὲν ὑποφέρουν οὔτε τὸν χειμῶνα. Αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου εἶναι ξύλιναι διὰ νὰ προστατεύουν τοὺς κατοίκους ἀπὸ τὸ δριμύτατον ψῦχος· ἡ μεγαλυτέρα νύκτα ἐδῶ διαρκεῖ 24)2 μῆνας. Ἀπὸ τὰ μέσα Ἰουνίου μέχρι τέλους Αὐγούστου ὁ ἥλιος ἐδῶ δὲν δύνει καθολοκληρίαν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Νορβηγία εἶναι ἡ Ἑλβετία τῆς βορείας Εὐρώπης. Τὸ κλίμα γίνεται ἡπιώτερον ἀπὸ τὰ θερμὰ ρεύματα τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Τὰ φ. ὁ ρ. δ. ἀποτελοῦν τὴν μεγαλυτέραν ἰδιορρυθμίαν τῆς παραλίας. Εἰς αὐτὴν ὑπάρχει πολὺ φυσικὸν μεγαλεῖον. Ἡ δυτικὴ ἀκτὴ προστατεύεται ὑπὸ σειρᾶς νήσων. Αἱ κυριώτεραι νῆσοι εἶναι αἱ Λοφόδαι, αἱ ὁποῖαι εἶναι πολὺ ἀπόκρημνοι καὶ ὑψηλαί. Ἡ Μάελοτρομ εἶναι ἡ περιφημότερα δίνη. Ἡ ἀλιεία τῶν βακαλίων καὶ τῶν ρεγγῶν εἶναι ἀφθονωτάτη. Ἡ Χάμμερφεστ, ἡ ὁποία κοινῶς λέγεται ἡ βορειότερα πόλις τῆς Εὐρώπης, εἶναι ἀπλοῦν χωρίον. Μετὰ τὰ προϊόντα τῆς ἀλιείας τὴν μεγαλυτέραν ἀξίαν ἔχουν τὰ δάση. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Χριστιανία. Ἡ πόλις Μπέργεν εἶναι κέντρον ἐμπορίου ἀλιευτικῶν προϊόντων.

ΣΟΥΗΔΙΑ

1. Ἡ Σουηδία εἶναι μεγαλυτέρα τῆς Νορβηγίας καὶ εἰς ἑκτασιν καὶ εἰς πληθυσμὸν. Χωρίζεται δὲ ἀπ' αὐτῆς διὰ τῶν Σκανδιναυικῶν ἄλπεων, μακρᾶς ὁροσειρᾶς, ἡ ὁποία ἐκτείνεται σχεδὸν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς σκανδιναυικῆς χερσονήσου. Εἶναι ἐπίσης πλουσιωτέρα χώρα καὶ ἔχει πολὺ μεγαλυτέραν ἑκτασιν

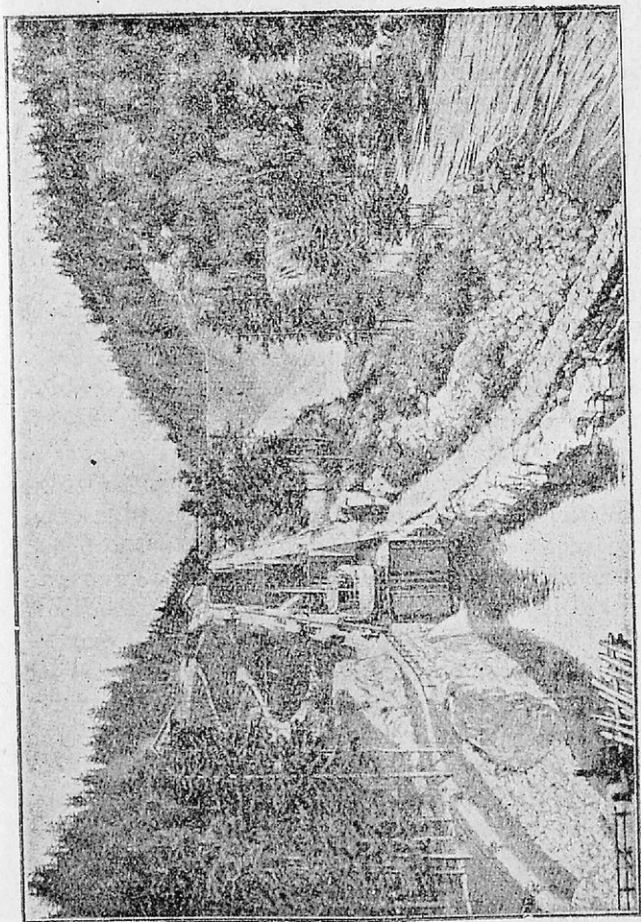
καλλιεργησίμου γῆς. Καὶ ἡ μὲν Νορβηγία εἶναι χώρα ὀρεινή, ἡ δὲ Σουηδία εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον χαμηλὴ καὶ ἐπίπεδος. Ἡ Σουηδία κατέχει τὰς ἀνατολικὰς πλευρὰς τῶν Σκανδιναυικῶν ἄλπεων, αἱ ὁποῖαι κατέρχονται ὁμαλῶς ὀλίγον κατ' ὀλίγον μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Βαλτικῆς. Τοῦναντίον πρὸς τὴν Νορβηγίαν αἱ Σκανδιναυικαὶ ἄλπεις κατέρχονται ἀποτόμως ἀπὸ μέγιστον ὕψος καὶ σχηματίζουν ἀπόκρημνα καὶ καταξέσχισμένα ποράλια.

2. Τὸ κλίμα τῆς εἶναι ψυχρὸν καὶ εἰς τὰ βόρεια πολὺ δριμύ. Τὰ δάση τῆς καλύπτουν τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς χώρας. Ὑπάρχει εὐφορος ζώνη εἰς τὰ νότια τῆς Σουηδίας· ἀπὸ τὸ λοιπὸν ὅμως μέρος τῆς χερσονήσου πολὺ ὀλίγον εἶναι καλλιεργήσιμον. Κατὰ τὸ βραχὺ θέρος οἱ χωρικοὶ ἐργάζονται πυρετωδῶς διὰ νὰ συλλέξουν τὸ λινάρι των, τὰ σιτηρὰ καὶ τὰ λαχανικά των.

3. Τὰ ὀλίγα προϊόντα μεταφέρονται διὰ τῶν ποταμῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι πλωτοί, μὲ μικρὰ ἀτμόπλοια ἢ μικρὰ πλοίαρια, εἰς τὰ ὁποῖα κωπηλατοῦν γυναῖκες.

Ἐκεῖ ὅπου ὁ ποταμὸς σχηματίζει καταρράκτην ἔχουν κατασκευάσει ὑδροφράκτας λιθοκτίστους· δηλαδὴ δεξαμενὰς κλειομένας. Ὄταν πρόκειται τὸ ἀτμόπλοιον νὰ ἀναβῇ τὸν καταρράκτην, κλείεται ἡ θύρα τῆς δεξαμενῆς, ἀφοῦ εἰσέλθῃ πρῶτον τὸ πλοῖον, ἔπειτα ἡ δεξαμενὴ γεμίζει ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ· ἡ ἐπιφάνεια τότε τοῦ νεροῦ σηκώνεται καὶ μαζὶ μὲ αὐτὴν καὶ τὸ ἀτμόπλοιον, τὸ ὁποῖον ἅμα φθάσῃ ἐπάνω εἰς τὸν ποταμὸν ἐξακολουθεῖ τὸ ταξίδι του. Τὸ ἀντίθετον κάμνουν, ὅταν πρόκειται τὸ ἀτμόπλοιον νὰ καταβῇ τὸν καταρράκτην. Ἐβδομήκοντα μίλια νοτίως τῆς Στοκχόλμης ὑπάρχει διώρυξ, ἡ ὁποία διὰ τῶν μεγάλων λιμνῶν καταλήγει εἰς τὸν κόλπον Σκαγεράκην. Δι' αὐτῆς τὰ πλοῖα διέρχονται εἰς εὐθεῖαν περίπου γραμμὴν ἀπὸ τῆς Βαλτικῆς εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν χωρὶς νὰ κάμουν πρὸς Ν. τὸν κύκλον τῆς χερσονήσου διὰ τοῦ μετὰ τῆς Δανίας στενοῦ.

4. Αἱ κυριώτεραι ἀσχολίαι τῶν χωρικῶν κατὰ τὸν μακρὸν χειμῶνα εἶναι νὰ κλώθουν καὶ νὰ ὑφαίνουν.

Ποταμός με υδροφράκτας. Τὰ πλοῖα ἀνέρονται ἀπὸ δεξιμένης εἰς δεξιμένην ὅπως ἡμεῖς τὰ σκαλοπάτια.

Εἰς πολλὰ μέρη ὅπου ἔχουν βοσκὰς τρέφουν πρόβατα. Εἰς τὴν Σουηθίαν ὑπάρχουν μεταλλεῖα χαλκοῦ, ἀργύρου καὶ σιδήρου, τὰ ὅποια ἀπασχολοῦν πολλὰς χιλιάδας ἐκ τῶν κατοίκων. Τὰ μεταλλεῖα τοῦ σιδήρου εὐρίσκονται εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας, πλησίον τῶν μεγάλων λιμνῶν. Ὁ σίδηρος τῆς Δαννεμόρας λέγεται

ὅτι κάμνει τὸ καλύτερον ἀτσάλι ποὺ ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον.

5. Ξύλα καὶ νερό. Ὑπάρχει τόση ἀφθονία καυσόξυλων διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν καμίνων, ὥστε ἡ ἔλλειψις ἀνθρακος δὲν εἶναι αἰσθητή.

Μὲ τὴν δύναμιν τοῦ νεροῦ τῶν κατάρρακτων τῶν ποταμῶν παράγουν τὸν «λευκὸν ἄνθρακα» ἡλεκτρισμὸν τὸν ὁποῖον χρησιμοποιοῦν εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας. Εἰς τὸ σχίσιμον τῆς ξυλείας διὰ τὰς σανίδας μέχρι τοῦ σπύρτου, εἰς φωτισμὸν, θέρμανσιν τῶν πόλεων καὶ χωρίων, εἰς κίνησιν σιδηροδρόμων κλπ.

6. Τὰ σχολεῖα. Μεταξὺ τῶν μεγαλοπρεπεστέρων δημοσίων κτιρίων εἰς τὴν Στοκχόλμην, τὴν πρωτεύουσαν τῆς Σουηδίας, καὶ εἰς ἄλλας σουηδικὰς πόλεις εἶναι τὰ σχολεῖα. Μέγαρον παμμέγιστα μὲ φωτολῦστους αἰθούσας, μελετητήρια, ἀμφιθέατρα, ἐργαστήρια, μὲ αἰθουσαν μουσικῆς, μὲ αἰθουσαν ἱχνογραφίας ὅπου ὁ ἡλεκτρικὸς φωτισμὸς ποικίλεται κατὰ 20 διαφόρους τρόπους, μὲ αἰθούσας γυμναστικῆς, μὲ τὴν ἀπάστράπτουσαν αἰθουσαν τῶν λουτρῶν, μὲ σχολικὸν μουσεῖον, μὲ ἀπειρίαν ὀργάνων διὰ τὴν ἐποπτικὴν διδασκαλίαν, μὲ πᾶν μέσον τέλος, τὸ ὁποῖον συντελεῖ καὶ εἰς τὴν ἡμέρωσιν τῆς ψυχῆς καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος.

7) Κάθε Σουηδὸς πρέπει νὰ μάθῃ γράμματα· δὲν γίνεται καμμία ἐξαίρεσις οὔτε ἕνεκεν ἀνάγκης πρὸς ἐργασίαν οὔτε ἕνεκα πτώχειας. Ὅσοι ἔχουν εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐργάτας μικρὰς ἡλικίας, ὀφείλουν νὰ τοὺς δίδουν κάθε ἡμέραν ὀρισμένας ὥρας ἄδειαν νὰ πηγαίνουν ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸ σχολεῖον. Τοὺς πτωχοὺς τοὺς βοηθοῦν αἱ ἀρχαί. Ἀπὸ τοὺς ἀμελεῖς γονεῖς, οἱ ὁποῖοι δὲν φροντίζουν διὰ νὰ μορφώσουν τὰ παιδιὰ των, ἡ κυβέρνησις ἀφαιρεῖ τὰ τέκνα των καὶ τὰ ἐμπιστεύεται εἰς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι τὰ ἀγαποῦν καὶ τὰ κηδεμονεύουν ὡς ἰδικὰ των· ὑποχρεώνει ὅμως τοὺς γονεῖς εἰς τὴν δαπάνην τῆς συντηρήσεως. Σκέπτονται κατ'

ἄλλον τρόπον βλέπετε ἐκεῖ. Κάθε πολίτης πρέπει νὰ εἶναι ἡ θ ι κ ὸ ς κ α ἰ μ ο ρ φ ω μ ἑ ν ο ς.

8. Ἀγράμματοι ἄνθρωποι εἰς τὴν Σουηδίαν εἶναι κατὰ τι ἄγνωστον. Οἱ Σουηδοὶ εἶναι ὁ πλέον πολιτισμένος λαὸς τῆς Εὐρώπης. Ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν Σουηδίαν ἐννοεῖ ἀμέσως ὅτι εὐρίσκεται εἰς χώραν εἰς ἕκρον πολιτισμένην. Παντοῦ διακρίνει πρωτοφανῆ τάξιν· εἰς τὰ τράμ, τοὺς σιδηροδρόμους, εἰς τὰ ἀτμόπλοια. Παντοῦ εὐπρέπειαν, καθαριότητα, εὐγένειαν, ἡμερότητα· παντοῦ παρατηρεῖ κανεὶς τὴν τελειότητα.

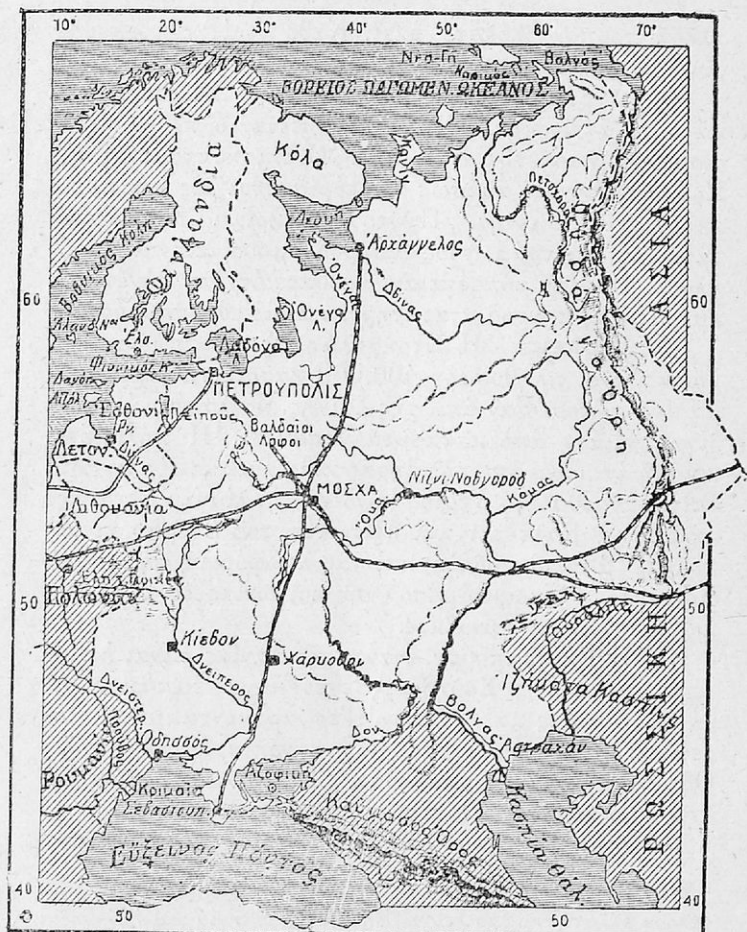
9. **Πόλεις.** Ἡ Στοκχόλμη, ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας, ἔχει πληθυσμὸν 400,000 κατοίκων. Ἐχει θαυμασίαν τοποθεσίαν ἐπὶ τῆς λίμνης Μαιλάρεν, ἡ ὁποία εἶναι γεμάτη ἀπὸ κατάφυτα νησάκια. Ἡ πόλις ἔχει κτισθῇ ἐν μέρει ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ ἐν μέρει εἰς νησίδια ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ, ὁ ὁποῖος συνδέει τὴν λίμνην μετὰ τῆς θαλάσσης. Καλεῖται καὶ «Βενετία τοῦ βορρᾶ», ἐπεὶ δὴ πολλὰ ἀπὸ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς λεωφόρους τῆς εἶναι διώρυγες. Τὸ κοινὸν μέσον συγκοινωνίας εἶναι λέμβοι καὶ κωπηλάται γυναῖκες.

10. Ἡ Γκότεμπουργ, ἐναντι τῆς Δανίας, εἶναι ἡ δευτέρα πόλις τῆς Σουηδίας· ἔχει μέγα ἐμπόριον σιδήρου, ξυλείας καὶ κτηνῶν. Τεσσαράκοντα μίλια βορείως τῆς Στοκχόλμης εἶναι ἡ πανεπιστημιακὴ πόλις Οὐψάλα, πρῶν πρωτεύουσα. Τὸ πανεπιστήμιόν τῆς ἔχει ὄνω τῶν χιλίων τετρακοσίων φοιτητῶν.

Δαννεμόρα πόλις 135 χλμ. βορείως τῆς Οὐψάλας

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Σουηδία, ἡ Νορβηγία καὶ ἡ Δανία ἀπέτλουν ἄλλοτε ἓνα βασίλειον. Ἐπειτα ἡ Νορβηγία καὶ ἡ Σουηδία ἠνωθῆσαν ὑπὸ ἓνα βασιλέα. Τώρα πάλιν ἀποτελοῦν κάθε μία χωριστὸν βασίλειον. Ἡ Σουηδία εἶναι μεγαλυτέρα, πολυπληθεστέρα, πλουσιωτέρα καὶ καλύτερον καλλιεργημένη ἀπὸ τὴν Νορβηγίαν. Ἡ Νορβηγία εἶναι πολὺ ὀρεινὴ. Ἡ Σουηδία εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπίπεδος. Τὸ καλλιεργούμενον μέρος εἶναι κυρίως εἰς τὰ νότια. Τὰ ὕψηλά μέρη εἶναι κατάλληλα μόνον πρὸς βοσκὴν. Ἡ ἐργασία εἰς τὰ μεταλλεῖα εἶναι ἡ ἐπικερδιστέρα ἐνασχόλησις. Ἡ Στοκχόλμη, ἡ πρωτεύουσα, λέγεται καὶ «Βενετία τοῦ βορρᾶ». Ἡ Γκότεμπουργ εἶναι ἡ δευτέρα πόλις. Ἡ Οὐψάλα εἶναι ὀνομαστὴ διὰ τὸ πανεπιστήμιόν τῆς.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

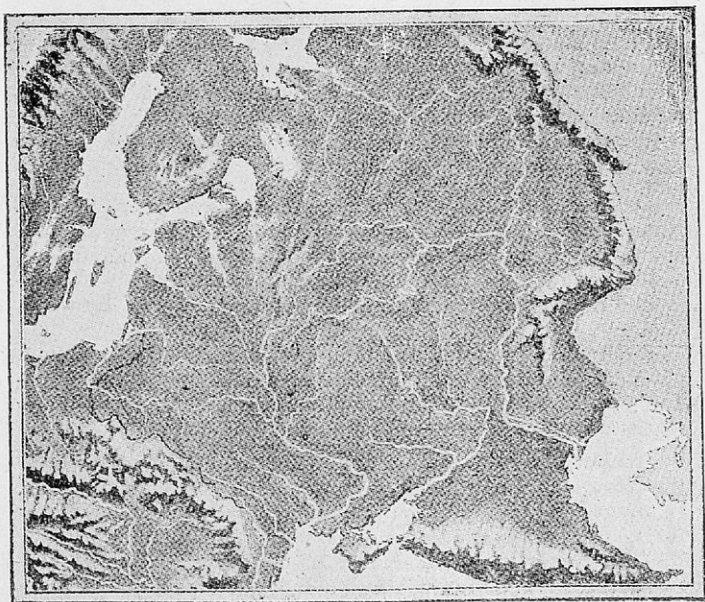

Η ΡΩΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΕΡΙΕ ΑΥΤΗΣ ΚΡΑΤΗ

Μετά τὸν εὐρωπαϊκὸν πόλεμον καὶ τὴν κατάρρευσιν τῆς ρωσικῆς αὐτοκρατορίας πολλὰ τμήματα τῆς Ρωσίας ἀπεχωρίσθησαν ἐξ αὐτῆς καὶ ἀπετέλεσαν ἰδιαιτέρα κράτη. Τὰ κράτη τὰ ὅποια ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῆς Παλαιᾶς Ρωσικῆς αὐτοκρατορίας εἶναι τὰ ἑξῆς :

- 1) Ἡ Ρωσία, 2) ἡ Οὐκρανία, 3) ἡ Φινλανδία, 4) ἡ Ἑσθονία, 5) ἡ Λεττονία, 6) ἡ Λιθουανία.

ΡΩΣΙΑ ΑΝΑΓΛΥΦΟΣ

Η ΡΩΣΙΑ

ΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΙΣ.—Ἡ *Ρωσία* εἶνε τὸ μεγαλύτερον τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, κατέχει ὅλον τὸ βορειανατολικὸν μέρος τῆς Εὐρώπης (5,390,000 τετρ. χιλιομ.)

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ.—Τὰ ὄρη *Οὐράλια* καὶ *Καύκασος* εὐρίσκονται εἰς αὐτήν. Τὰ ἀπέραντα ῥωσικὰ ἐδάφη σχηματίζουν μίαν ὁμοίωμορον πεδιάδα, τῆς ὁποίας τὸ ὑψηλότερον μέρος εἶνε οἱ *Βαλδαῖοι* λόφοι, ὕψους 320 μ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης.

ΘΑΛΑΣΣΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΙΑΙ.—Ἡ *Ρωσία* βρέχεται ἀπὸ τὸν *Βόρειον* παγωμένον ὠκεανὸν καὶ δύο χλειστάς θαλάσσας, τὴν *Βαλτικὴν* καὶ τὴν *Μαύρην* *Θάλασσαν*, τῆς ὁποίας τμῆμα εἶναι ἡ *Ἀζοφικὴ* *θάλασσα*. Οἱ κυριώτεροι

λιμένες εἶνε ὁ Ἀρχάγγελος εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν, ἡ Πετρούπολις εἰς τὴν Βαλτικὴν καὶ τὸ Ταϊγάριον εἰς τὴν Ἀζοφικὴν.

ΚΑΙΜΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΟΙ.— Τὸ κλίμα πρὸς βορρᾶν τῆς 6^{ης} ἀνήκει εἰς τὴν κατεψυγμένην ζώνην. Τὸ λοιπὸν εἶνε κυρίως ἡπειρωτικόν· διαφέρει ἐν τούτοις ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ὡς πρὸς τὴν θερμοκρασίαν, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, διότι οἱ ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ πνέοντες ἄνεμοι δὲν φέρουν ἔως ἐδῶ ὑγρασίαν.

Οἱ ποταμοὶ εἶνε μεγάλοι, βραδεῖς, κανονικοί, πλωτοί. Κυριώτεροι εἶνε ὁ Πετσχόρας, ὁ Δούνας, ὁ Ὀνέγας, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Β. παγωμένον ὠκεανόν, ὁ Δνίστερος, ὁ Δνίπερος, ὁ Δόν, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ τὴν Ἀζοφικὴν· ὁ Βόλγας καὶ ὁ Οὐράλης ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Κασπίαν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.— Διακρίνονται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον τέσσαρες ζῶναι βλαστήσεως, 1ον ἡ τῶν τοιῦνδρας, 2ον ἡ δασικὴ ζώνη, 3ον ἡ γεωργικὴ ζώνη τῶν μαύρων γαιῶν καὶ 4ον ἡ ζώνη τῶν στεππῶν.

Καλλιεργοῦνται κυρίως τὰ δημητριακά [75 ἑκατομμύρια τόννοι, ἐκ τῶν ὁποίων 20 σίτου], ἡ πατάτα, τὸ λινάρι, τὰ κοκκινोगούλια, [εἰς τὴν ζάχαρην εἶναι πρώτη σειρὰ εἰς τὸν κόσμον]. Ἡ κτηνοτροφία [ἵπποι, βόες, πρόβατα]

Ὁ δρυκτὸς πλοῦτος εἶνε πολὺ σημαντικὸς, ἀλλ' ἀνεκμετάλλευτος ἀκόμη, γαιάνθρακες, σίδηρος, πετρέλαιον χαλκός, πλάτινα, χρυσός κ. ἄ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.— Ἡ Ῥωσία ἔχει πληθυσμὸν 80 ἑκατομμυρίων κατοίκων, κυρίως ἀγροτικόν.

Αἱ κυριώτεραι πόλεις εἶνε Μόσχα (1,350,000) πρωτεύουσα, Πετρούπολις (900,000), Χάρκοβον, Κισνόβιον, Καζάν, Σαράτοφ, Νίζνι Νοβγορόδ, Ἀστραχάν, Ροστόβ, Ταϊγάριον κλπ.

Η ΡΩΣΙΑ

1. Ἡ Ρωσία εἶναι ἀπέραντος πεδιάς. Εἶναι τόνον μεγάλη, ὅσον εἶναι περίπου ὅλη ἡ ἄλλη Εὐρώπη. Οἱ μόνοι λόφοι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι οἱ Βαλδαῖοι λόφοι, μεταξὺ Μόσχας—Πενρουπόλεως, οἱ ὅποιοι μόλις εἶναι 165 μέτρα ὑψηλότερα ἀπὸ τὴν πέριξ χώραν.

2. Ἐὰν παρατηρήσωμεν τὴν Ρωσίαν ἀπὸ ἀεροπλάνου βλέπομεν :

α') Πρὸς βορρᾶν λαορίδα γῆς κατὰ μῆκος τοῦ βορείου παγωμ. ὠκεανοῦ τελματώδη, εἴτε σκεπασμένην μὲ βρύα, εἴτε γυμνήν, γενικῶς δὲ ὅλη καλύπτεται μὲ πάχους. Ἡ λαορίς αὕτη εἶναι αἱ τ ο ὑ ν δ ρ α ς.

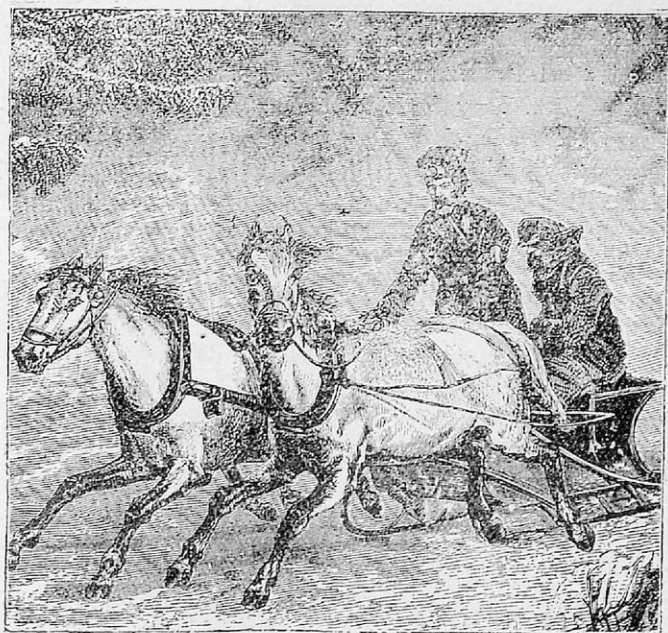
β') Εἰς τὸ μέσον βλέπομεν ζώνην πυκνῶν δασῶν, τὰ ὅποια εἶναι συνέχεια τῶν δασῶν τῆς Φιλανδίας καὶ Σουηδίας καὶ ὅμοια τῶν ὁποίων εἰς ἔκτασιν μόνον ὁ Καναδᾶς ἔχει.

γ') Εἰς τὰ νότια εὐφορον ζώνην, σκεπασμένην μὲ πλούσια σιτηρά, ἡ ὅποια ἀποτελεῖ τὸν πλοῦτον τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ. Ἐδῶ ταξιδεύει κανεὶς διὰ τοῦ σιδηροδρόμου μέσα εἰς τὰ σιτηρά ἐπὶ ἡμέρας ὀλοκλήρους.

δ') Εἰς τὰ νοτιοανατολικά μεταξὺ Ἀζοφικῆς καὶ Κασπίας ὑπάρχουν μεγάλοι ἀμμόδεις ἔρημοι, αἱ ὅποια λέγονται σ τ έ π π α ι, καὶ αἱ ὅποια ἐκτείνονται συνεχῶς καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν μέχρι καὶ πέραν τῆς Ἀράλης λίμνης ὑπὸ τὸ ὄνομα Κ ι ρ γ ί σ ι ο ι σ τ έ π π α ι.

3. Αἱ στέππαι αὗται καλύπτουν ὀλοκλήρον τὴν χώραν μεταξὺ τῆς Ἀζοφικῆς καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης. Ἀποτελοῦν σειρὰν ἀγόνων πεδιάδων τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης μὲ ἀλμυρὰ ἔλη καὶ αἱ ὅποια εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χαμηλότεραι ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Πιστεύεται, ὅτι ἡ χώρα αὕτη ὑπῆρξεν ἄλλοτε πυθμὴν θαλάσσης καὶ ὅτι τὰ ἀλμυρὰ ἔλη, τὰ ὅποια βλέπομεν ἐκεῖ τώρα, ἔχουν μείνει ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ὅπου τὸ μέρος ἦτο θάλασσα.

4. Ἡμπορεῖ νὰ ταξιδεύσῃ κανεὶς ἑκατοντάδας

Ρωσία. Ἐλικυθρον (ταχυδρομικὴ ἄμαξα).

χιλιομέτρων εἰς πεδιάδας, βαδίζων ἐπάνω εἰς χόρτα τὴν ἀνοιξιν, μέσα εἰς πυκνὴν σκόνην τὸ καλοκαῖρι καὶ ἐπάνω εἰς τὸ χιόνι τὸν χειμῶνα, χωρὶς νὰ συναντήσῃ οὔτε ἓνα πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον νὰ ἐξέχῃ τοῦ ἐδάφους. Τὰ ταχυδρομικὰ φυλάκια εἶναι τὰ μόνα σημεῖα ἀνθρωπίνης ζωῆς· οἱ δὲ κρωγμοὶ τῶν γυπῶν εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ἤχους, οἱ ὁποῖοι διακρίπτον τὴν μονοτονίαν καὶ τὴν σιγὴν.

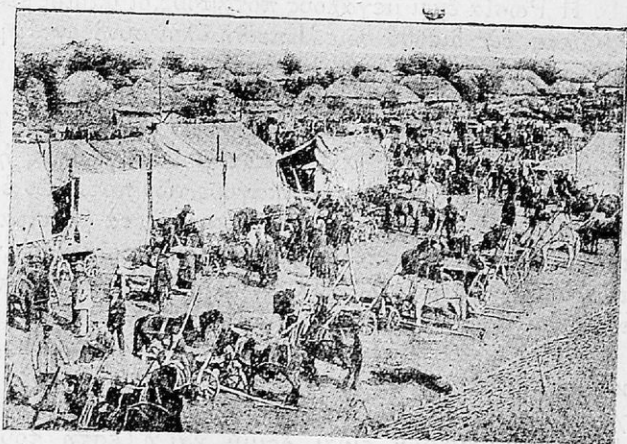
5. Τὸ ταξίδι εἰς τὰς στέππας τὸν χειμῶνα εἶναι ἐπικίνδυνον, ἕνεκα τῶν πειναλέων λύκων, οἱ ὁποῖοι τὰς διατρέχουν κατὰ κοπάδια. Πολλὰκις ὁ ταξιδιώτης ἀναγκάζεται νὰ ἀφήσῃ εἰς τοὺς λύκους ἓνα ἄλογον διὰ νὰ ξεφύγῃ μὲ τὰ ἄλλα καὶ νὰ σώσῃ τοιοῦτοτρόπως τὴν ζωὴν του.

6. Ἡ Ρωσία ἔχει μεγάλους ποταμούς, οἱ ὅποιοι ρέουν κατ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἐπειδὴ ὅλοι συνδέονται μετὰ τῶν διὰ διωρύγων, τὰ ἐμπορεύματα καὶ οἱ ἄνθρωποι ἡμποροῦν νὰ ταξιδεύσουν μὲ ἀτμόπλοια εἰς ὅλην τὴν Ρωσίαν διὰ τῶν ποταμῶν τὸ θέρος. Τὸν χειμῶνα αἱ διώρυγες καὶ οἱ ποταμοὶ παγώνουν, ἡ δὲ συγκοινωνία ἐπάνω εἰς τοὺς πάγους τῶν ποταμῶν ἐξακολουθεῖ νὰ γίνεται μὲ ἔλκυθρα. Εἰς τὰ βορειοανατολικά τῆς Πετροπόλεως ὑπάρχουν πολλαὶ λίμναι, τῶν ὁποίων ἡ μεγαλύτερα εἶναι ἡ Λαδόγα, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μεγαλύτερα λίμνη τῆς Εὐρώπης.

7. Ἐνεκα τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς Ρωσίας, τὸ κλῖμά της δὲν εἶναι παντοῦ ὅμοιον. Μέγα μέρος τῆς χώρας ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ἐκεῖ καὶ τὸ ψυχρὸς τὸν χειμῶνα εἶναι δριμύ καὶ ἡ ζέστη τοῦ θε-
ρους ἀφόρητος. Ἡ Λευκὴ θάλασσα κλείεται ἀπὸ τοὺς πάγους ἐπὶ ἕξ μῆνας τοῦ ἔτους, ἡ δὲ Βαλτικὴ ἐπὶ τέσσαρας ἢ πέντε. Καὶ αὕτῃ ἀκόμη ἡ Ἀζοφικὴ εἰς τὸ νοτιώτερον ἄκρον τῆς χώρας παγώνει. Καὶ ὅμως εἰς τὴν Κριμαίαν, ἡ ὁποία συνορεύει μὲ τὴν Ἀζοφικὴν, σταφύλια, ἐλαῖαι καὶ σῦκα ὠριμάζουν τελείως τὸ θέρος.

8. Ὁ ρωσικὸς λαὸς εἶναι λαὸς γεωργικὸς. Ἡ κεντρικὴ Ρωσία παράγει σιτηρὰ, ἀραβόσιτον δὲ καὶ κεχρὶ ἢ νότιος. Σίκαλις παράγεται περισσοτέρα ἀπὸ κάθε ἄλλην χώραν, τὸ δὲ μαῦρο ψωμί, τὸ ὁποῖον παρασκευάζεται ἀπὸ αὐτὴν, εἶναι ἡ κυριώτερα τροφὴ τῶν χωρικῶν. Καννάβι καὶ λινάρι καλλιεργοῦνται ἐπίσης εἰς μεγάλας ἐκτάσεις καὶ γίνεται ἐξ αὐτῶν, ἀκατεργάστων καὶ κατεργασμένων εἰς ὑφάσματα καὶ σχοινία, μεγάλη ἐξαγωγή. Ἐπίσης βώδια καὶ ἀγελάδες ἄσπρα μὲ μεγάλα κέρατα, ἀπὸ τὰς ὁποίας παράγονται μεγάλα ποσότητες τυροῦ, βουτύρου καὶ δερμάτων.

9. Ἡ ξυλεία ἔρχεται μετὰ τὴν γεωργίαν. Ἀπὸ τὰ ἀπέραντα δάση ἐξάγεται ἄφθονος ξυλεία. Εἰς τὰ νότια μέρη πλεονάζουν τὰ πλατύφυλλα δένδρα (δρῦς, ὀξύαι κλπ.), βορειότερον τὰ βελονόφυλλα καὶ καθόσον

Ἡ μεγάλη πανήγυρις τοῦ Νίζνι Νοβγορόδ.

προχωροῦμεν βορειότερον, τὰ δένδρα γίνονται μικρότερα καὶ ἀραιότερα μέχρις οὗ ἐκλείψουν ἐντελῶς παρὰ τὰ ὅρια τῶν τουνδράς. Ἀτυχῶς τῶν ἀπεράντων τούτων διασῶν δὲν γίνεται κατὰλληλος ἐκμετάλλευσις.

10. Ἡ Ρωσία ἔχει ἐπίσης ἄφθονον σίδηρον. Ὑπάρχει ὅμως ἔλλειψις ἄνθρακος, αἱ δὲ κάμινοι λειτουργοῦν μὲ ξύλα. Ἡ Ρωσία δὲν ἔχει μεγάλην βιομηχανίαν. Τὰ κατεργασμένα δέρματα εἶναι τὸ μόνον βιομηχανικὸν προϊόν, διὰ τὸ ὅποιον εἶναι ὀνομαστή καὶ πέραν τῶν συνόρων της.

11. Εἰς τὴν Ρωσίαν ὑπάρχουν τάρανδοι, ἄλκαι βόιας, λύκοι καὶ ἄρκτοι, καθὼς καὶ ζῶα κοινὰ ὅπως εἰς τὴν ἑλληνὴν Εὐρώπην. Τὰ δέρματα τῶν ζώων τούτων χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰ ἐνδύματα καὶ ἄλλας ἀνάγκας. Οἱ εὐρωστοὶ ἵπποι τῶν Κοζάκων πλανῶνται κατὰ κοπάδια ἀνὰ τὰς νοτίας στέππας, ἰδίως δὲ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Δόν.

12. Εἰς τὴν Ρωσίαν συνηθίζουσιν πολὺ τὰς ἐμπορικὰς πανηγύρεις. Αἱ πανηγύρεις αὗται πολλάς εἰς διαρ-

κοῦν ὁλοκλήρους ἐβδομάδας ἢ καὶ μῆνας, συγκεντρώνουν δὲ μεγάλα πλῆθη ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι διαμένουν ἢ εἰς σκηναὶς εἰς τοὺς ἀγρούς ἢ εἰς πλοῖα εἰς τοὺς ποταμούς.

13. Ἡ μεγίστη τῶν πανηγύρεων εἶναι ἡ τοῦ Νίζι-Νοβορόδ, πόλεως πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μόσχας. Ἡ ἐμπορικὴ αὕτη πανήγυρις, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μεγαλύτερα τοῦ κόσμου, διαρκεῖ ἀπὸ τὸν Ἰούλιον μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ συγγάζεται ἀπὸ ἐμπόρους ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας. Κατὰ τὴν διάρκειάν της ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως αὐξάνει εἰς τὸ τετραπλάσιον ἢ καὶ περισσότερον· ἐνίοτε φθάνει εἰς 300,000.

14. Οἱ Ρῶσοι εἶναι λαὸς ἡσυχος καὶ ἀπλοῦχος. Ὑπὸ ἔποψιν μορφώσεως, διανοητικότητος καὶ πολιτισμοῦ ὑπολείπονται τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, καίτοι εἰς τὰ σημεῖα ταῦτα ἐπέτελεσαν ἐσχάτως μεγάλας προόδους. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν τὸ τρίτον τοῦ πληθυσμοῦ ἦσαν δουλοπάροικοι, ἀγοραζόμενοι καὶ πωλούμενοι μαζὶ μὲ τὰ κτήματα εἰς τὰ ὁποῖα ἔζων.

15. Αἱ ἀνώτεραι τάξεις ἔζων εἰς λαμπρὰς οἰκίας καὶ ἐνεδύοντο ἐπιδεικτικὰ μὲ πολυτέλειαν. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν χωρικῶν ὑπῆρχε μέγα χάσμα. Τὸ 1918 οἱ Ρῶσοι μπολσεβίκοι¹⁾ ἐφόνευσαν τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὴν οἰκογένειάν του καὶ ἀνεκήρυξαν τὴν δημοκρατίαν τῶν σοβιέτ. Ἡ κυβέρνησις τῆς χώρας ἀνετέθη εἰς τὰ σοβιέτ, δηλ. εἰς τὰς κοινότητες. Ἐκαστῇ κοινότητι κυβερνᾶται ἰδιαίτερος ὑπὸ τοῦ συμβουλίου της, ὅλαι δὲ αἱ κοινότητες (σοβιέτ) ἐκλέγουσιν τὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας. Τὰ σοβιέτ διεμοιράσθησαν τὰς περιουσίας τῶν πλουσίων, αἱ δὲ οἰκίαι ἔγιναν ἰδιοκτησίαι τοῦ κράτους.

Ἀπὸ τότε τὴν Ρωσίαν κυβερνοῦν τὰ σοβιέτ.

16. Ἡ σοβιετικὴ Ρωσία ἐκείνεται ἄνευ διακοπῆς ἀπὸ τῆς Πετροπόλεως (Βαλτικὴ θάλασσα) μέχρι τοῦ

Βεργιγγείου πορθμοῦ εἰς ἀπόστασιν 8000 χιλμ. καὶ ἀπὸ τὸν Βόρειον παγωμένον ὠκεανὸν μέχρι τοῦ κέντρου τῆς Ἀσίας καὶ τοῦ νοτίου μέρους τῆς Εὐρώπης.

Οἱ Ρῶσι ἀνήκουν θρησκευτικῶς εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Ρωσία εἶναι ἴση περίπου πρὸς ὅλας τὰς ἄλλας χώρας τῆς Εὐρώπης. Διαιρεῖται εἰς τέσσαρας ζώνας, τὴν ζώνην τῶν τ ο ὕ ν δ ρ α ς (παγοσκεπῶν τελμάτων) πρὸς βορρᾶν, τὴν ζώνην τῶν δασῶν εἰς τὸ μέσον, τὴν ζώνην τῶν σιτηρῶν ἢ μαύρης γῆς εἰς τὸ νότιον μέρος καὶ τὴν ζώνην τῶν σ τ ε π ῶ ν ἢ ἀμμωδῶν ἐρήμων εἰς τὰ νοτιοανατολικά. Οἱ μεγάλοι ρωσικοὶ ποταμοὶ συνδέονται μεταξὺ των με διώρυγας. Τὸ κλῆμα εἶναι πολὺ ποικίλον. Ἡ γεωργία, ἡ παράγωγὴ ξυλείας καὶ τὰ μεταλλεῖα εἶναι αἱ κυριώτεραι ἀσχολίαι τοῦ λαοῦ. Ὁ τάρανδος, ὁ λύκος, ἡ ἄρκτος καὶ ἄλλα ζῶα, ἐκ τοῦ δέρματος τῶν ὁποίων γίνονται μηλωταί, εἶναι κοινά. Τὸ Νίζνι-Νοβγορόδ εἶναι ὀνομαστὸν διὰ τὴν μεγάλην ἐμπορικὴν πανήγυριν του.

1) Μπολσεβίκοι=οἱ πλειότεροι, ἡ πλειοψηφία. ἐκ τοῦ μπόλσε=πολλοί. Μενσεβίκοι=οἱ ὀλιγώτεροι, μειοψηφία ἐκ τοῦ μένσε=ὀλίγος.

Ο ΧΕΙΜΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΩΣΙΑΝ

1. Εἰς τὴν Πετρούπολιν ὁ χειμὼν ἀρχίζει τὸν Ὀκτώβριον καὶ τελειώνει τὸν Μάϊον. Μόλις παρουσιασθῇ ἡ πρώτη παγωνιά, κόθε ἄνθρωπος φορεῖ τὰ γουναικῶς του καὶ δὲν σκέπτεται πλέον νὰ τὰ βγάλῃ προτοῦ ὁ χειμὼν παρέλθῃ ἐντελῶς. Αἱ θερμάστραι καίουν εἰς ὅλα τὰ σπίτια καὶ δὲν ἀφήνουν κανένα δωμάτιον νὰ ψυχθῇ. Ὅταν ἡ θερμοκρασία φθάσῃ εἰς τοὺς δώδεκα ἢ δεκατέσσαρας βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδέν, ὅλων ἡ προσοχὴ στρέφεται πρὸς τὸ θερμόμετρον.

2. Ὅταν πλησιάσῃ εἰς τοὺς εἴκοσι βαθμοὺς, ἡ ἀστυνομία εὐρίσκεται εἰς κίνησιν καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ περιφέρονται νυχθημερὸν διὰ νὰ βλέπουν, ἐὰν οἱ σκοποὶ ἀγρυπνοῦν. Ὅποιος εὐρεθῇ νυστάζων εἰς τὴν θέσιν του τιμωρεῖται αὐστηρά, καθ' ὅσον ὁ ὕπνος εἰς τοιαύτην περίπτωσιν σημαίνει βέβαιον θάνατον. Πολλὰ κέντρα διασκεδάσεως κλείουν, ἐπειδὴ οἱ ἀμαχηλάται καὶ οἱ ὑπηρέται, οἱ ὁποῖοι περιμένουν εἰς τὸν δρόμον, διατρέχουν τὸν κίνδυνον νὰ ἀποθάνουν ἀπὸ ψῦξιν. Οἱ διαβάται περιπατοῦν εἰς τὸν δρόμον γρήγορα τὰ δὲ ἔλκυθρα τρέχουν ἀπὸ ρυτῆρος ἐπάνω εἰς τὸ χιόνι.

3. Πολὺ μικρὸν μόνον μέρος τοῦ προσώπου φαίνεται, διότι ἕκαστος καλύπτει τὸ κεφάλι μὲ γοῦναν. Ὅλοι δὲ ἀνησυχοῦν διὰ τὴν μύτην καὶ διὰ τὰ αὐτιά των, τὰ ὁποῖα εἶναι ὑποκείμενα εἰς ξεπάγιασμα. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπάρχει κανένα σημεῖον, τὸ ὁποῖον νὰ πρειδοποῇ τὸ ξετάγιασμα αὐτό, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος εἰς τὸν δρόμον, ὁ ὁποῖος βλέπει τὴν μύτην ἄλλου νὰ ἀσπρίξῃ τοῦ φωνάζει, «κύριε, κύριε, ἡ μύτη σας», καὶ ἀρπάζει μία χουφτα χιόνι καὶ τὴν ἐφαρμόζει εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγνώστου καὶ τοῦ τρίβει δυνατὰ τὴν μύτη διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος.

4. Μὲ τοιοῦτους χαιρετισμοὺς, ὁ κόσμος εἶναι ἐξοικειωμένος εἰς ἐκεῖνο τὸ κλίμα καὶ χιλιάδων ἀνθρώ-

πων ἡ μύτη σφύζεται ἀπὸ τὸ ξεπάγιασμα. Καὶ διὰ τὰ μάτια ὑπάρχει ἐπίσης κίνδυνος, διότι καὶ αὐτὰ εἶναι ὑποκείμενα εἰς ξεπάγιασμα. "Όταν λοιπὸν ἐννοήσῃ ξεπάγιασμα εἰς τὰ μάτια τοῦ σύρεται ὅπως ἡμπορεῖ εἰς τὴν θύραν τοῦ πλησιεστέρου σπιτιοῦ καὶ ζητεῖ τὴν ἄδειαν νὰ καθίσῃ ὀλίγα λεπτά παρὰ τὴν θερμάστραν, τὴν ὁποίαν ἄδειαν οὐδέποτε ἀρνοῦνται.

5. Περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου οἱ κάτοικοι τῆς Πετροπόλεως ἀνυπόμονοι περιμένουν νὰ σπάσουν οἱ πάγοι τοῦ ποταμοῦ Νέβα. Μόλις τὰ κρύσταλλα τοῦ πάγου ἀρχίζουν νὰ λινοῦνται ἡ καλὴ εἶδησις ἀγγέλλεται εἰς τὸ κοινὸν διὰ κανωνιοβολισμῶν ἐκ τῆς ἀεροπόλεως.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.— Εἰς τὴν Πετρούπολιν ὁ χειμὼν διαρκεῖ ἀπὸ Ὀκτωβρίου μέχρι Μαΐου. Φοροῦν γουναρικά καὶ καίουν θερμάστρας. Οἱ σκοποὶ ἐπιτηροῦνται, καθ' ὅσον ὁ ὕπνος θὰ ᾔητο βέβαιος θάνατος. "Όταν παγῶνῃ κανενὸς ἡ μύτη, τὴν τρίβουν δυνατὰ μὲ χιόνι. "Όταν τὰ μάτια παγώσουν, ἐκεῖνος ποὺ πάσχει κάθεταί πλησίον εἰς θερμάστραν ἕως ὅτου ὑγρανθοῦν. "Όταν σπάσουν οἱ πάγοι τοῦ Νέβα τοῦτο ἀναγγέλλεται διὰ κανωνιοβολισμῶν.

ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ

1. Ἡ Πετρούπολις ᾔητο ἡ νεωτέρα πρωτεύουσα, τῆς Ρωσίας μέχρι τοῦ 1920. Εἶναι κτισμένη εἰς πολλὰ νησιά τοῦ ποταμοῦ Νέβα. Ὁ Νέβας εἶναι μέγας ποταμὸς πλάτους 250—1000 περίπου μέτρων, καίτοι ἔχει μῆκος 70 χιλιομέτρων μόνον. Δι' αὐτοῦ χύνονται τὰ νερά τῶν μεγίστων λιμνῶν τῆς Εὐρώπης, Λαδόγας καὶ Ὀνέγας, εἰς τὴν θάλασσαν.

2. Περὶ τὰ 30 χιλμ. μακρὰν τῆς Πετροπόλεως εἰς τὸ στόμιον τοῦ Νέβα κεῖται τὸ ἀπόρθητον φρούριον τῆς Κρονστάνδης, ἐκτισμένον ἐπὶ μικρᾷ νήσῳ. "Όταν φρουρῇται καλὰ ἡ Κρονστάνδη, εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον εἰς ἐχθρικά πλοῖα νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν ποταμόν. Προασπίζει τὸν λιμένα τῆς Πετροπόλεως

καὶ τὰς κολοσσιαίας δεξαμενὰς τοῦ μεγάλου Πέτρου μετὰ τὰ ναυπηγεῖα εἰς τὰ ὁποῖα ναυπηγοῦνται ὅλα τὰ ρωσικὰ πολεμικά.

3. Αἱ κυριώτεραι ὁδοὶ τῆς Πετροπόλεως, αἱ ὁποῖαι εἶναι εὐρεῖαι καὶ κανονικαί, καλοῦνται π ρ ο σ π έ η τ. Μόλον ὅμως ὅπου ἔχει πολλὰ καὶ ὠραῖα δημόσια κτίρια, ἡ γενικὴ ἐντύπωσις, τὴν ὁποίαν κάμνει ἡ πόλις εἰς τὸν ξένον, εἶναι μονότονος καὶ μελαγχολικὴ. Τοῦτο ὀφείλεται, διότι τὸ ἔδαφος εἶναι ἐπίπεδον καὶ διότι ἔχει ἀπεράντους πλατείας καὶ δημοσίους κήπους, οἱ ὁποῖοι εἶναι δυσανάλογοι πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων.

4. Ἡ μεγάλη ἰδιορρυθμία τῆς Πετροπόλεως εἶναι ὁ ποταμὸς τῆς, ὁ ὁποῖος διὰ μέσου αὐτῆς κυλίσει τὸν μέγαν ὄγκον τῶν διαυγῶν ὑδάτων του. Πολλοὶ γέφυραι σιδηρεῖ, λιθόκτιστοι, πλωταί, ἡ ἐπὶ πλοίων, ἐξυπηρετοῦν τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ τῶν διαφόρων μερῶν τῆς πόλεως καὶ μεταξὺ τῶν ἐξ νήσων, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι κτισμένα τμήματα τῆς πόλεως.

5. Πρὸ διακοσίων ἐτῶν ἡ τοποθεσία αὕτη ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ τσάρου μεγάλου Πέτρου (1) ὡς μέρος διὰ τὴν μέλλουσαν πρωτεύουσαν αὐτοῦ, τὸ παράθυρον ὅπως ἔλεγε, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Ρωσία θὰ ἐβλεπεν ἔξω πρὸς τὴν Εὐρώπην. Οὕτως ἡ σιδηρεῖ αὕτη θέλησις τοῦ τσάρου ἐκείνου μετέβαλε τὸ τέλος τοῦ Νέβχ εἰς ὠραίαν πολυάνθρωπον πόλιν.

6. Ὁ χειμὼν εἶναι ἡ ὠραιότερα ἐποχὴ εἰς τὴν Πετρούπολιν. Ἐφ' ὅσον βασιλεύει τὸ χιόνι καὶ ὁ πάγος, ἡ πόλις ἔχει ζωηροτάτην ὄψιν. Μολονότι τὸ ψυχρὸς εἶναι δριμύ δὲν ἐπηρεάζει πολὺ τοὺς Ρώσους, ἐπειδὴ τυλίσσονται με βαρείας γούνας. Τὰ σπίτια θερμαίνονται με θερμάστρας, ἀλλὰ καὶ κάθε δωμάτιον ἔχει διπλᾶ παράθυρα καὶ διπλᾶς ἢ τριπλᾶς θύρας.

1. Μέγας Πέτρος, ὁ ἱδρυτὴς τοῦ μεγαλείου τῆς Ρωσίας ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 1689—1725.

Γλιστρούν εις δρόμον από σανίδια, σκεπασμένον
από στρώματα πάγου.

7. Τὸ μεγαλύτερον ψυχὸς εἶναι ὅταν εἶναι ξαπτε-
ριά. Τὰ φορέματα, τὰ μαλλιά καὶ τὰ γένεια ἢ τὰ μου-
στάκια σκεπάζονται ἀπὸ πάχνην ἢ κρύσταλλα πά-
γου. Καὶ οἱ πτωχότεροι χωρικοί, καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπαϊ-
ται, πρέπει νὰ φοροῦν διαρκῶς δέρμα προβάτου, ἄλ-
λως παγώνουν.

Διὰ νὰ κόπτουν τὸν χειμῶνα τὸ κρέας μεταχει-
ρίζονται πριόνι· τὸ μαχαῖρι εἶναι ἐντελῶς ἄχρηστον.
Ἄρκτοι κάμνουν ἐπίσης τὴν ἐμφάνισίν των καμμιά
φορὰ εἰς τὴν παγωμένην ἀγοράν.

8. Μία πολὺ ἀγαπητὴ διασκέδασις εἰς τὴν Πε-
τρούπολιν, ἰδίως τὰς ἐορτάς, εἶναι τὸ νὰ γλιστροῦν
ἀπὸ τὴν κορυφὴν λόφων εἰς δρόμον ἀπὸ σανίδια,
σκεπασμένον μὲ στρῶμα πάγου. Τὸ ἔλκυθρον φέρεται
εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου, ἔπειτα ἀφήνεται νὰ γλι-
στρήσῃ πρὸς τὰ κάτω μὲ τὸ ἄτομον καθήμενον ἐντὸς
αὐτοῦ.

9. Ἡ Πετρούπολις ἔχει πληθυσμὸν 900,000. Ἐχει
δὲ ὄψιν εὐρωπαϊκῆς πόλεως. Διὰ νὰ ἴδῃ καί τις γνη-
σίαν ρωσικὴν πόλιν πρέπει νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Μό-
σχαν, τὴν σημερινὴν πρωτεύουσαν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. — Πετρούπολις, ἦτο μέχρι τοῦ 1920 ἡ
νεωτέρα πρωτεύουσα τῆς Ρωσίας, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Νέβζα. Τὸ
φρούριον τῆς Κρονστάνδης τὴν προσπίζει. Τὸ μέρος ὅπου
κεῖται ἡ πόλις, ἦτο τέλμα μόλις πρὸ 200 ἐτῶν. Ὁ μέγας
Πέτρος ἔκτισε τὴν πόλιν ὡς παράθυρον, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ
βλέπουν πρὸς τὴν Εὐρώπην. Τώρα εἶναι πολὺ ὠραία πόλις.
Ἡ ζωνηροτέρα ἐποχὴ τοῦ ἔτους εἰς τὴν Πετρούπολιν εἶναι ὁ
χειμῶν. Πολὺ ἀγαπητὴ διασκέδασις εἶναι ἡ παγοδρομία ἐπὶ
τῆς κατωφερείας παγωμένου λόφου ἐντὸς ἐλκύθρου. Τὸ κρέας
εἰς τὴν ἀγοράν εἶναι παγωμένον σὰν πέτρα.

Ἡ ΜΟΣΧΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

1. Ἡ Μόσχα, με τοὺς μητροπολιτικοὺς ναοὺς της, τὰ μοναστήριά της καὶ τὰ ἱερὰ λείψανα, εἶναι ἀντικείμενον προσκυνήματος διὰ τὰς χιλιάδας τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ. Ὀνομάσθη δὲ «ἀγία πόλις». Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Μόσχαν νέα ζωὴ ἀρχίζει νὰ γίνεταί αἰσθητή, διότι ἡ Μόσχα εἶναι τώρα πάλιν ἡ πρωτεύουσα τῆς σοβιετικῆς Ρωσίας καὶ τὸ κέντρον τοῦ ρωσικοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου. Πρὸς αὐτὴν συρρέουν οἱ κάτοικοι καὶ τὰ προϊόντα ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ρωσίας καὶ τὸ ἐμπόριον, ἡ βιομηχανία καὶ ἡ τέχνη προσδεύουν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν εἰς τὴν «προσφιλῇ μητέρα Μόσχαν», ὅπως τὴν ὀνομάζουν οἱ Ρῶσοι.

2. Εἰς τὴν Μόσχαν βλέπουμεν πλῆθος καὶ καλύβας τὸ ἓνα παραπλεύρως τοῦ ἄλλου. Εἰς τὸ πλάγι ἐνὸς θαυμασίου καταστήματος, τὸ ὅποιον θὰ κατεῖχε πρώτην θέσιν καὶ μέσα εἰς τὸ Παρίσι, ἡμπορεῖ νὰ ἰδῇτε παράγγαν, εἰς τὴν ὁποίαν πωλοῦνται ψωμί καὶ χρομμύδια. Μετ' ὅλους τοὺς νεωτερισμοὺς ἐν τούτοις, ἡ Μόσχα, με τοὺς σκύλλους της, με τοὺς στενοὺς καὶ ἀκανονίστους δρόμους της, τὰς ἐκκλησίας της, τοὺς πύργους της, τὰ κωδωνοστάτιά της καὶ τὰς διαρκεῖς κωδωνοκρουσίας της, εἶναι πρότυπον ρωσικῆς πόλεως. Αἱ ἐκκλησαὶ καὶ τὰ μοναστήρια εἶναι τὸ χαρακτηριστικώτερον γινώρισμά της· ὑπερβαίνουν τὰ τετρακόσια καὶ εἶναι ἐκτισμένα εἰς ὅλους τοὺς ἀρχιτεκτονικοὺς ρυθμούς. Ἡ ἑκτασις τῆς πόλεως εἶναι μεγάλη, σχετικῶς πρὸς τὸν πληθυσμόν. Ἡ περιφέρεια τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἔχει ἑκτασιν μεγαλυτέραν τῶν 30 χιλιομέτρων. Ἐντὸς τῆς ἀπεράντου αὐτῆς ἐκτάσεως κατοικεῖ πληθυσμὸς 1,350,000 κατοίκων.

3. Εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως εὐρίσκεται τὸ περίφημον Κρεμλίνον, με τὰς ἐπιχρυσους στέγας καὶ τοὺς σταυροὺς τῶν ἐκκλησιῶν του. Τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτὸ

Κρεμλίνον.

μεσαιωνικὸν φρούριον περιβάλλεται ἀπὸ τεῖχος μήκους 2 1/2 χιλιομέτρων, τὸ ὁποῖον ἔχει πέντε μεγάλας πύλας καὶ πολυαρίθμους πύργους. Ἐντὸς τῶν τειχῶν τοῦ Κρεμλίνου ὑπάρχουν ἐκκλησίαι, ἀνάκτορα, μοναστήρια, τὸ θησαυροφυλάκιον, τὸ ὄπλοστάσιον καὶ ἄλλα δημόσια γραφεῖα, ἐνῶ ὑπεράνω ὅλων, εἰς ὕψος 100 μέτρων καὶ πλέον, ἐξέχει ὁ πύργος Ἰβάν τοῦ τρομεροῦ, ἐνὸς ἐκ τῶν διασημοτέρων τσάρων τῆς Ρωσίας.

4. Παρὰ τὴν βάσιν τοῦ μεγάλου τούτου πύργου, εὑρίσκεται ὁ «μέγας κώδων» τῆς Μόσχας, ὁ ὁποῖος

καλεῖται ὑπὸ τῶν Ρώσων ὁ τσάρος τῶν κωδόνων. Ἔχει ὕψος 6,60 μέτρων καὶ ζυγίζει 170 τόννους περίπου. Ὁ κώδων οὗτος κτυπᾷ κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτὰς τοῦ Πάσχα καὶ τῶν Χριστουγέννων.

5. Ἀλλαι σημαντικαὶ πόλεις τῆς Ρωσίας εἶναι ἑξῆς :

Ὁ Ἀρχάγγελος εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν ἦτο μέχρι τῶν χρόνων τοῦ μεγάλου Πέτρου ὁ μόνος ρωσικὸς λιμὴν. Εἶναι λιμὴν ἐξαγωγῆς ἀλιευτικῶν προϊόντων καὶ ξυλείας.

Ἀστραχάν. Εἰς τὸ Ἀστραχάν εἰς τὴν Κασπίαν, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βόλγα, συναντῶνται οἱ ἔμποροι τῆς δυτικῆς Ἀσίας με τοὺς ἐμπόρους τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης. Ἡ παρουσία προσώπων διαφόρων φυλῶν με διαφόρους ἐνδυμασίας, καὶ ἡ θεὰ τῶν τζαμίων, με τοὺς πανυψήλους μιναρέδες των, δίδουν εἰς τὸ Ἀστραχάν ὄψιν ἀσιατικῆς πόλεως.

Καζάν. Ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Βόλγα ἀνατολικῶς τοῦ Νίζνι Νοβγορόδ με 20,000 κ. Ἡ κυριώτερα βιομηχανία τῆς εἶναι τὰ φημισμένα ρωσικὰ δέρματα καὶ τὰ σαποῦνια. Τὰ σπίτια του εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξύλιν· γίνεται καὶ ἐδῶ ἐμπορικὴ πανήγυρις.

Ροστόβ. Ἐπὶ τοῦ Δόν, 200,000 κ. ἐν ἀπὸ τὰ μέγιστα κέντρα τοῦ ἐμπορίου τῶν σιτηρῶν τῆς Ρωσίας· ὀλίγον νοτιώτερον τοῦ Ροστόβ εἰς τὴν Ἀζοφικὴν κεῖται τὸ **Ταϊγάνιον**, ἐξαγωγικὸς λιμὴν με 70,000 κ. Τὰ ἀτμόπλοια καὶ τὰ ἱστιοφόρα ἀγκυροβολοῦν πολὺ μακρὰν τοῦ Ταϊγανίου, διότι ἡ Ἀζοφικὴ εἶναι ἀβαθής. Τὰ σιτοφορτία μεταφέρονται ἀπὸ τὴν προκυμαίαν τοῦ Ταϊγανίου εἰς τὰ πρὸς φόρτωσιν πλοῖα με εἰδικὰ ἀτμόπλοια, κατ'ἀλληλα νὰ πλέουν εἰς τὰ ἀβαθὴ νερά τῆς Ἀζοφικῆς.

ΟΥΚΡΑΝΙΑ (δημοκρατία σοβιετική).

1. Τὸ σημαντικώτερον ἀπὸ τὰ κράτη τὰ σχηματισθέντα ἀπὸ τὴν διάλυσιν τῆς ρωσικῆς αὐτοκρατορίας εἶναι ἡ Οὐκρανία.

2. Ἡ Οὐκρανία (ἐκτασις 480,000 τετ.χμ. κάτοικοι 30,000,000) κατέχει τὸ πλουσιώτερον τμήμα τῆς πρώην ρωσικῆς αὐτοκρατορίας, δηλαδή τὴν ζώνην ἐκείνην τῆς ἀπεράντου ρωσικῆς πεδιάδος, ἡ ὁποία εἶναι ἡ εὐφρωτέρα, ἡ ὁποία παράγει πολλὰ ἄλλα προϊόντα, πρὸ πάντων τὰ περισσότερα σιτηρά. Παράγει ἀκόμη ξυλείαν εἰς μεγάλας ποσότητας, ζῶα⁽¹⁾, μαλλιά, δέρματα, βούτυρον, καπνά, λινάρι καὶ λινὰ υφάσματα καὶ λιθάνθρακας.

3 Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι ἡπειρωτικὸν μὲ δριμύν παρατεταμένον χειμῶνα καὶ σύντομον θερμότατον θέρος.

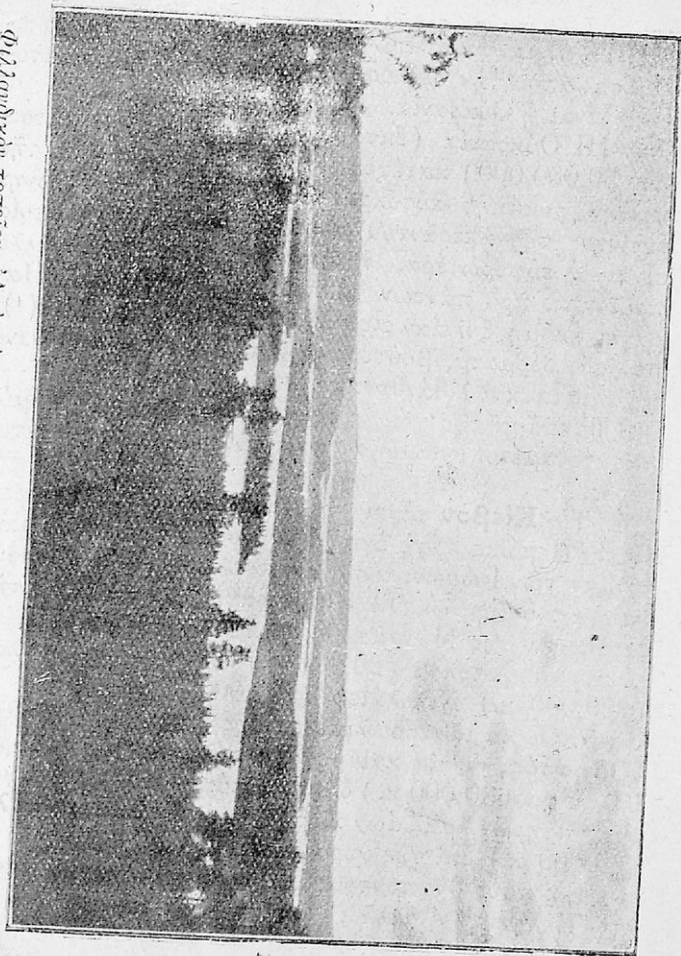
4. Τὸ **Κίεβον** εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Οὐκρανίας. Ἡ πόλις αὐτὴ ἐγσήτευε τὴν θρησκευτικὴν φαντασίαν τῶν Ρώτων, τόσον ὥστε ἔλεγον αὐτὸ «Ἱερουσαλὴμ τοῦ βορρᾶ». Τὸ Κίεβον ἀπὸ μακρὸν δίδει τὴν ἐντύπωσιν τῆς Μόσχας. Ἄλλαι πόλεις τῆς Οὐκρανίας εἶναι τὸ Χαρκὸβ (26,000 κ.) τὸ Αἰκατερινοσλάβ (220,000 κ.) Νικολάιεφ (100,000 κ.).

5. Οἱ κυριώτεροι λιμένες τῆς Οὐκρανίας εἶναι ἡ **Ὀδησσός**, ὠραία καὶ μεγάλη πόλις εἰς τὴν Μυύρην θάλασσαν (630,000 κ.) ὁ σπουδαιότερος λιμὴν ἐξαγωγῆς σιτηρῶν, μαλλίων κλπ. καὶ ἡ **Σεβαστούπολις** (60.000 κ.) ἐπὶ τῆς χερσονήσου Κριμαίας.

Εἰς τοὺς δύο τούτους λιμένας κατῶλουν καὶ πολλοὶ Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι ἔφυγαν μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν μπολσεβίκων.

(1) Πρόβατα, βόδια, ἵππους.

Φιλιανθικὸν τοπίον. Ἀπὸ τῆν ἀπεναντίας τῶν ληνῶν τῆς ἡ Φιλιανθία ἐνομασθῇ
οὐδὲ τῶν χιλιῶν ἀνῶν.

ΤΑ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΒΑΛΤΙΚΗΝ ΚΡΑΤΗ

Αἱ ἐπαρχίαι τῆς Βαλτικῆς τῆς πικλαιᾶς Ρωσικῆς αὐτοκρατορίας, μετὰ τὴν Ρωσικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1918 ἐκηρύχθησαν ἀνεξάρτητοι καὶ ὁπότε ἔσαν τέσσαρας δημοκρατίες, Φιλλανδίαν, Λεττονίαν, Ἑσθονίαν καὶ Λιθουανίαν. Ἐκ τούτων σποιδικιοτέραι εἶναι ἡ Φιλανδία.

Ἡ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΧΙΛΙΩΝ ΛΙΜΝΩΝ.—Πρὸς Ν. τῆς Λαπωνίας μέχρι τοῦ Φιννικοῦ κόλπου ἐκτείνεται χώρα χαμηλὴ καὶ πετρώδης γεμάτη ἔλη καὶ λίμνας· εἶναι ἡ **Φιλλανδία**· ἥτοι ἡ χώρα τῶν χιλίων λιμνῶν. Ὑπάρχουν χιλιάδες λίμναι, πολλαὶ δὲ συγκοινωνοῦν μεταξύ των εἰς τρόπον, ὥστε τὰ ἀτμόπλοια φθάνουν 300 περίπου χιλιόμετρα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας.

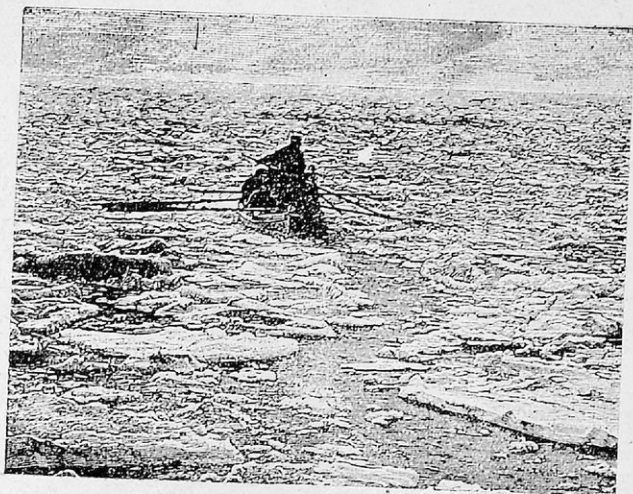
Τὸν χειμῶνα αἱ λίμναι αὐταὶ παγώνουν καὶ ταξιδεύουν εἰς αὐτάς μὲ παγοπέδιλα καὶ μὲ ἔλκυθρα. Ὁμοίως παγώνει καὶ ὁ Βοθνικὸς κόλπος, ὃ ὁποῖος εἶναι ἀβαθὴς (60 τὸ πολὺ μέτρα). Ἡ συγκοινωνία τότε μὲ τὴν Σουηδίαν γίνεται ἐπὶ τοῦ πάγου μὲ ἀμάξια (ἐλκυθρα). Τὸ νερὸ τοῦ κόλπου τούτου εἶναι γλυφὸ ἀπὸ τὰ πολλὰ ποτάμια, τὰ ὁποῖα χύνονται εἰς αὐτόν.

Ἡ Φιλλανδία καλύπτεται ἀπὸ πυκνὰ δάση, αἱ δὲ λίμναι τῆς ὁμοιάζουν, ἰδίως ὅταν εἶναι παγωμέναι, μὲ τεραστίους κρυστάλλινους καθρέπτας καὶ τὰ δάση πρὸς ἔχουν εἰς τὰς ὄχθας των εἶναι τὰ πράσινα πλαίσιάτων.

ΕΣΘΟΝΙΑ.—Νοτίως τῆς Φιλλανδίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν χωρίζεται διὰ τοῦ Φιννικοῦ κόλπου εἶναι ἡ μικρὰ δημοκρατία τῆς Ἑσθονίας ἐκτάσεως 40,000 τ. χμ. μὲ 1.000.000 κατοικοῦς.

Πρωτεύουσα Ρεβάλ, 140,000 κ.

Κλίμα ψυχρότατον. Προϊόντα· σιτηρὰ, λινάρι, πατάτα, δέρματα, χαρτὶ κλπ.

Εἰς τὰς λίμνας τῆς Φιλλανδίας, ὅταν ἀρπύζουν
νὰ λυώνουν οἱ πάγοι.

Εἰς τὰς λίμνας τῆς Φιλλανδίας τὸ καλοκαίρι.

ΛΕΤΤΟΝΙΑ.—Νοτίως τῆς Ἑσθονίας εἰς τὰ πε-
ράλια τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης ἐκτείνεται ἡ Λεττο-
νία. Ἕχει ἑκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν κατὰ τὸ ἥμισυ
καὶ πλέον μεγαλύτερον τῆς Ἑσθονίας (ἑκτασίς 65,
000 τ. χμ. κάτοικοι 1,650,000).

Πόλεις σημαντικαὶ ἡ πρωτεύουσα Ρίγα 185,000
κ. καὶ Λιμπάου 65,000.

Κλίμα τῶν βορείων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν· προϊόντα
ξυλεία, δημητριακὰ, κτήνη, βούτυρον, πατάτα κλπ.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ.—Νοτίως τῆς Λεττονίας εἶναι ἡ
Λιθουανία. Εἶναι μικροτέρα κατὰ τι τῆς Λεττονίας
ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν (55,000 τ. χμ.), ἀλλὰ πυκνό-
τερον κατοικημένη 3,000,000, διότι τὸ κλίμα τῆς
εἶναι κάπως μολιχώτερον. Πρωτεύουσαν ἔχει τὴν
Βίλναν καὶ παράγει κυρίως δημητριακὰ καὶ πατάταν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.—Ἡ Φιλανδία ἔχει ἑκτασιν 390,000 τ.χμ.
Ὁ πληθυσμὸς τῆς εἶναι 3,500,000 Φίννοι μογγολικῆς κα-
ταγωγῆς. Μέχρι τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ἀπετέλει μέρος τῆς
ρωσικῆς αὐτοκρατορίας. Τώρα μαζί με τὴν Λαπωνίαν εἶναι
δημοκρατία με πρωτεύουσαν τὸ Ἑλσιγγφορς (185,000 κατ.)
Παράγει ξυλείαν, χαρτί, ὑφάσματα, γάλα, βούτυρον, γουνα-
ρικὰ κλπ. Τρεῖς ἄλλαι μικραὶ δημοκρατίαι Ἑσθονία, Λεττο-
νία καὶ Λιθουανία κατέχουν τὰ πρώην ρωσικὰ παράλια τῆς
Βαλτικῆς θαλάσσης. Παράγουν σιτηρά, πατάτες καὶ χαρτί.
Καὶ τὰ τέσσαρα αὐτὰ κράτη ἀπετέλουν πρὸ τοῦ πανευρω-
παϊκοῦ πολέμου μέρος τῆς ρωσικῆς αὐτοκρατορίας,

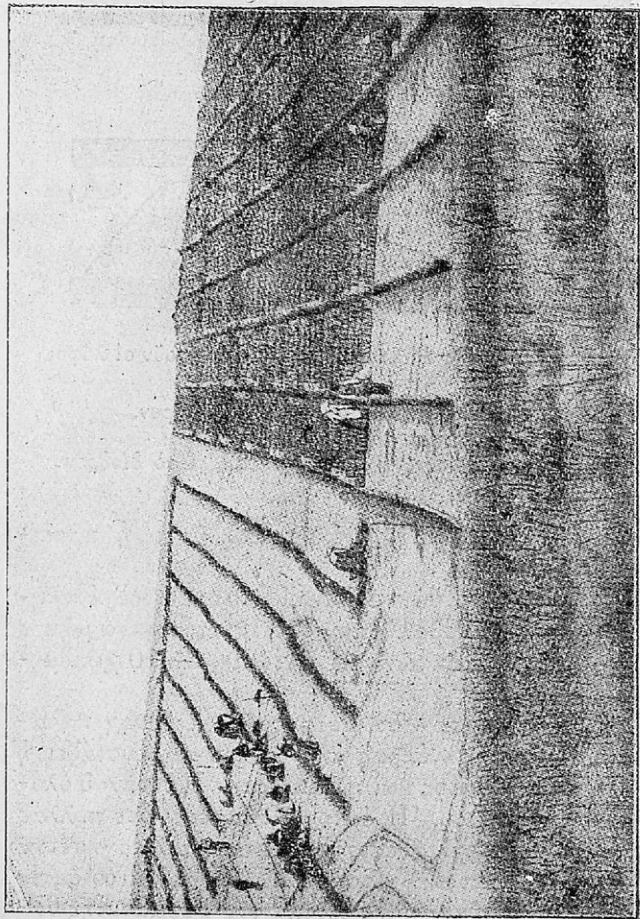
ΑΝΑ ΤΑ ΜΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΒΑΛΤΙΚΗΣ

Ἡ ἄλμος περιβάλλει σάν κιτρίνη ταινία τὰ παρά-
λια τοῦ Φινικοῦ κόλπου, τοῦ κόλπου τῆς Ρίγης, καὶ
ὅλην τὴν ἄλλην παραλίαν τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης.
Εἰς πολλὰ μέρη ἡ ἄλμος ἔχει συσσωρευθῇ εἰς ὀλο-
κλήρους λόφους οἱ ὁποῖοι σάν ἄλυσσος περιζώνουν
τὴν παραλίαν.

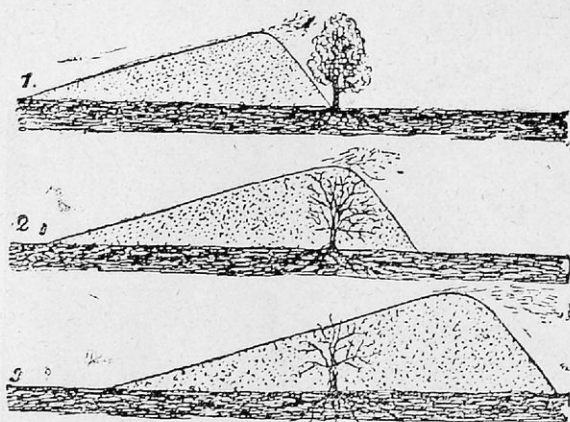
Τὰ ὀλόγυμα καὶ κίτρινα ὑψώματα τῆς ἄλμου, χωρὶς
κανένα ἔχνος φυτείας, κάμνουν ἐντύπωσιν μελαγχολι-
κὴν. Ἄν τὰ ἐπισκεφθῶμεν, ὅταν πνέῃ δυνατὸς ἄνεμος
θὰ ἴδωμεν ἀγρίαν εἰκόνα! Κάθε ὑψωμα ὁμοιάζει μὲ
ῥαϊστέιν, τὸ ὁποῖον ἐκπέμπει ἀτμούς καὶ τέφραν.
Τὴν ἄμμον ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν λόφων τὴν σηκών-
ει καὶ τὴν φέρει πρὸς τὴν ἄλλην πλευράν των. Ἐκεῖ
ἐπαναπίπτει σάν κουρασμένη καὶ σκεπάζει δένδρα
καὶ θάμνους.

Πλησίον εἰς κάθε θάμνον σχηματίζονται ἄλλοι
σωροί. Ὅπως στριγογυρίζουν αἱ νιφάδες τῆς χιό-
νος ἐν καιρῷ θυέλλης τοιοῦτοτρόπως χορεύουν οἱ
κόκκοι τῆς ἄμμου εἰς τὴν ἀέρα, τυφλώνουν τοὺς
ὀφθαλμούς, εἰσέρχονται εἰς τὸ στόμα τῶν ζώων καὶ
τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐξαφανίζονται σάν ἔχνος ζωῆς.

Οἱ σωροὶ αὐτοὶ δὲν μένουν ἀκίνητοι, ὁ ἄνεμος
ὥθει τὴν ἄμμον καὶ ρίπτει αὐτὴν πρὸς τὰ ἑμπρός. Αἱ
πρὸς τὸν ἄνεμον πλευραὶ τῶν λόφων τούτων ἐξανερμί-
ζονται καὶ ὅλος ὁ λόφος προχωρεῖ κατὰ τὴν διεύθυν-
σιν τοῦ ἀνέμου, οὕτω οἱ σωροὶ τῆς ἄμμου ἐπιφέρουν
μεγάλαν καταστροφὰς καλύπτοντες καλλιεργημένα
μέρη καὶ ἐνίοτε καὶ ὀλόκληρα χωρία. Ἐκεῖ ὅπου
οἱ σωροὶ οὗτοι ἀναπτύσσονται εἰς ἐπίφοβον σημεῖον
ἔχει ἀρχίσει ἀπὸ τοῦ 1850 τεχνητὴ φύτευσις δασῶν.
Ρίπτεται ἐπάνω εἰς τοὺς ἀμμοσωροὺς ὡς παχὺς τά-
πης ἡ βλάστησις. Ἡ πρασινάδα προφυλάττει τὴν
ἄμμον ἀπὸ τὸν ἄνεμον, αἱ ρίζαι τῶν δένδρων τὴν συγ-
κρατοῦν. Μετὰ ἔτη τὰ ξηρὰ φύλλα τῶν δένδρων
σχηματίζουν πυχὸ στρῶμα γῆς καὶ ἐκεῖ ὅπου πρὶν

Εἰς τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς. Αἱ ἀμμόκοιτοι ἐκτάσεις τῆς παραλίας
ἀναδασώνονται.

Εἰς τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς. Πῶς προχωροῦν οἱ λόφοι
τῆς ἄμμου.

- 1) Ὁ ἄνεμος ρίπτει τὴν ἄμμον πρὸς τὸ δένδρον.
- 2) Ἡ ἄμμος ἐσκέπασε τὸ δένδρον.
- 3) Ἡ ἄμμος καθὼς προχωρεῖ, ξεσκεπάζει τὸ δένδρον.

ἐπλανᾶτο ἡ ἐρημία καὶ ἡ νέκρα ἀπλοῦται ἡ πρασι-
νάδα καὶ ἡ ζωή.

Πολὺ πένθιμον ὄψιν ἔχουν οἱ ἄμμοσσωροὶ οἱ πλη-
σίον τῆς πόλεως Ρέβαλ ὅπου ἐκτείνονται κατὰ μῆκος
τῶν ἀποκρήμνων ἀκτῶν εἰς ἑκτασιν, 8—10 χιλιομέ-
τρων.

Ὅσοι ἐταξίδευσαν τὰ μέρη ταῦτα ἔμειναν κατὰ-
πληκτοὶ πρὸ τῆς νέκρας τὴν ὅποιαν παρουσιάζει ἡ
φύσις. Παντοῦ ἄμμος καὶ πάλιν ἄμμος Πανταχεῦ ὁλό-
γυμνοι σωροὶ ἄμμου. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει ὅτι πολλὰς
φορὰς ἐκάλυψαν χιλιάδες στρέμματα καλλιεργημένης
γῆς. Ἡ καταστρεπτικὴ κιτρίνη ταινία τῆς ἄμμου ἐκτί-
νεται καὶ εἰς τὰς χαμηλὰς ἀκτὰς τῆς Γερμανικῆς θα-
λάσσης, εἰς τὴν Γερμανίαν, Δανίαν, Ὀλλανδίαν καὶ
Βέλγιον καὶ καταπολεμεῖται διὰ τῆς ἀναδασώσεως.

4. Λ Α Π Ω Ν Ι Α

1. Ἡ Λαπωνία εἶναι ἡ βορειότερα χώρα τῆς Εὐρώπης. Ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ ἀπὸ τὰ βόρεια τῆς Νορβηγίας πρὸς τὴν Λευκὴν θάλασσαν εἰς ἀπόστασιν 700 μιλίων. Ἀνοίκει εἰς τὴν Φιλλανδίαν καὶ μέρος εἰς τὴν Σουηδίαν. Ἐκ τῶν 160,000 κατοίκων τῆς χώρας Λάπωνες δὲν εἶναι πλέον τῶν 30,000, οἱ λοιποὶ εἶναι Φιλλανδοὶ καὶ ὅποιοι ἀπὸ γειτονικὰς χώρας.

2. Ἄλλοι ἐξ αὐτῶν εἶναι ἄλιεῖς καὶ ἄλλοι ποιμένες τάρανδων· οἱ πρῶτοι λέγονται «θαλασσίνοι Λάπωνες» καὶ οἱ δεύτεροι «ὄρεινοι Λάπωνες». Εἶναι πολὺ μικρόσωμοι, τὸ δὲ ἀνάστημά των ποικίλλει μεταξὺ 1,25—1,55 μ. Εἶναι δὲ γενικῶς ἄσχημοι. Ἐνδύονται μὲ δέρματα τάρανδων ἢ μὲ χονδροειδῆ μάλλινα ὑφάσματα καὶ ζοῦν εἰς καλύβας ἢ σκηνάς. Τὸ ἔδαφος τῆς σκηνῆς στρώνουν μὲ κλαδιὰ δένδρων ἢ θάμνων καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ στρώνουν γουναρικά. Ἐκεῖ ἐπάνω ἀναπαύονται ἢ κοιμῶνται μὲ τὰ πόδια των ἐστραμμένα πρὸς τὴν φωτιάν. Καὶ ὅμως μὲ ὅλην αὐτὴν τὴν οκληρὰν ζωὴν οἱ Λάπωνες εἶναι μακροβιώτατοι.

3. Τὸ πολυτιμότερον ζῷον εἰς τὴν Λαπωνίαν εἶναι ὁ τάρανδος. Διὰ τὸν Λάπωνα ὁ τάρανδος εἶναι ὅ,τι εἶναι ἡ κάμηλος διὰ τὸν Ἀραβὰ. Σύρει τὸ ἔλκυθρόν τι, τὸ ὅποιον ἔχει σχῆμα μονοξύλου καὶ λέγεται «πούλκα» ἐπάνω εἰς τὰ ἀπέραντα χιονοσκεπῆ μέρη τοῦ δίδει ἐπίσης γάλα καὶ τυρί. Τρώγει δὲ ὁ Λάπων καὶ τὸ κρέας τοῦ τάρανδου. Ἀπὸ τὰ κέρατά του κατασκευάζει κουτάλια καὶ ἄλλα χρήσιμα ἀντικείμενα καὶ ἐνδύεται μὲ τὸ δέρμα του.

4. Τὸ θέρος ὁ τάρανδος τρέφεται μὲ τὰ βλαστάρια τῶν θάμνων καὶ ἀναβαίνει εἰς τὰ βουνὰ διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὰ ἔντομα. Τὸν χειμῶνα, διὰ νὰ προστατευθῇ ἀπὸ τοὺς λύκους καὶ διὰ νὰ εὕρῃ τροφήν,

Ἑσκιμῶι ψαρεύοντες.

καταβαίνει πάλιν χαμηλά εἰς τὰ πεδινὰ καὶ δασώδη
μέρη, ὅπου τὰ βρύα φύονται ὑποκάτω εἰς τὰ δένδρα.
Ὁ τάραιδος πολλάκις ξύει τὸ χιόνι ἀπὸ τὸ ἔδαφος
εἰς βάθος ἀρκετὸν διὰ νὰ φθάσῃ τοὺς λειχῆνας νὰ τοὺς
φάγῃ. Τὰ ζῶα αὐτὰ εἶναι πολὺ ἥμερα, ἥσυχα καὶ
εὐγενῆ. Αἱ γυναῖκες, ὅταν τὰ ἀρμέγουν, γονατίζουν
πάντοτε καὶ κρατοῦν ξύλινον δοχεῖον διὰ τὸ γάλα,

Λάπωνες. "Ελχιθρα τὰ ὀποῖα σύρουν τάρανδοι εἰς τοὺς πάγους.

τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ παχύτερον ἀπὸ τὸ γάλα τῆς ἀγελάδος.

5. Ὅταν γεννᾶται κορίτσι, ὁ πατὴρ ξεχωρίζει μίαν θηλυκὴν τάρανδον δι' αὐτήν. Ὅταν βγάλῃ τὸ πρῶτό του δόντι προσθέτει ἄλλην μίαν· αὐταὶ δὲ μαζί με ὅσα γεννηθοῦν ἀπὸ αὐτάς, προορίζονται διὰ τὴν προῖκά του.

6. Τάρανδος, ὅταν σύρῃ ἐλαφρὸν ἔλκυθρον, διανύει εἴκοσιν ἕως εἰκοσιπέντε χιλιόμετρα τὴν ὥραν, (ὁ σιδηρόδρομος Πελοποννήσου 30 χλμ.). Οἱ πτωχότεροι Λάπωνες ἔχουν ἀπὸ πεντήκοντα μέχρις ἑκατὸν τάρανδους ἑκαυτος, ἐνῶ οἱ πλούσιοι ἔχουν ἄνω τῶν χιλίων.

7. Οἱ Λάπωνες δὲν μεταχειρίζονται πάντοτε τοὺς τάρανδους διὰ νὰ ταξιδεύσουν. Πολλάκις διανύουν μεγάλας ἀποστάσεις καὶ κυνηγοῦν μετὰ τὰ ἰδιότροπα παγοπέδιλά των.

Ὁ Λάπων μετὰ τὰ παγοπέδιλά του ἡμπορεῖ νὰ γλιστρᾷ εἰς τὸν πάγον μετὰ μεγάλην ταχύτητα. Διανύουν δὲ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπόστασιν 80 χιλιομέτρων καὶ ἀκόμη περισσότερα τὴν ἡμέραν. Εἰς τὴν Νορβηγίαν ἐοχηματίσθη σῶμα στρατιωτικὸν ἀπὸ παγοδρόμους μετὰ τοιοῦτα παγοπέδιλα. Αὐτοὶ ἡμποροῦν νὰ περάσουν ἀπὸ μέρη, ὅπου τὸ χιόνι εἶναι μαλακὸν καὶ δὲν ἡμπορεῖ νὰ βαδίσῃ ἵππικὸν ἢ πεζικὸν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.— Ἡ Λαπωνία ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῶν βορείων ἀκτῶν τῆς Εὐρώπης ἐκ Νορβηγίας πρὸς τὴν Λευκὴν θάλασσαν. Ἐκ τῶν 160,000 κατοίκων τῆς μόνον 30,000 εἶναι Λάπωνες. Μερικοὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀλγεῖς, ἄλλοι βοσκοὶ τάρανδων. Εἶναι πολὺ μικρὸς ὡμοί. Ζοῦν εἰς ξυλῖνας καλύβας ἢ σκηνάς. Οἱ τάρανδοι εἶναι πολύτιμα ζῶα διὰ τοὺς Λάπωνας καὶ διὰ ἐνδύματα καὶ διὰ τροφήν καὶ διὰ μεταφοράς. Οἱ Λάπωνες ταξιδεύουν πολὺ γρήγορα μετὰ τὰ ἔλκυθρά των. Γλιστροῦν ἐπίσης μετὰ πολλὴν ταχύτητα εἰς τὸ μαλακὸν χιόνι μετὰ τὰ μακρὰ των παγοπέδιλα.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
Ἀντὶ προλόγου.....	3
Τὰ σπουδαιότερα ἐκ τῆς μαθηματικῆς καὶ φυσικῆς γεωγραφίας	5
Ἡ γῆ	5
Κινήσεις τῆς γῆς.....	19
Ὁ ἑναστρος οὐρανός.....	27
Ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.....	33

Η ΕΥΡΩΠΗ

Εὐρώπη φυσική. Γενικὴ ἐπισκόπησις.....	49
Ἡ παλαιὰ Εὐρωπαϊκὴ ἥπειρος.....	51
Αἱ θάλασσαι τῆς νοτίας Εὐρώπης.....	54
Αἱ θάλασσαι τῆς βορείας Εὐρώπης.....	58
Αἱ νῆσοι τῆς βορείας Εὐρώπης.....	62
Νῆσοι τῆς Μεσογείου.....	63
Τὰ σπουδαιότερα ἀκρωτήρια τῆς Εὐρώπης.....	65
Ὅρη καὶ πεδιάδες τῆς Εὐρώπης.....	68
Παγετώνες	73
Τὰ μεγάλα στενὰ τῶν Ἀλπεων.....	76
Οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης.....	79
Αἱ λίμναι τῆς Εὐρώπης.....	84

ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ βαλκανικὴ χερσόνησος.....	88
Ἑλλάς.....	92
Ἀλβανία.....	97
Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία	100
Βουλγαρία.....	108
Ρουμανία.....	114
Ντιμισλαβία.....	119
Τὰ παρὰ τὸν Δούναβιν κράτη.....	125
Αὐστρία.....	126
Οὐγγαρία.....	129
Τσεχοσλοβακία.....	132
Ἡ Ἑλβετία.....	138
Ἡ βιομηχανία τῶν ξενοδοχείων	142

	Σελίς
Σεμπλόν	144
Ἡ Ἰταλία	152
Ρώμη	156
Βενετία	158
Ἡ Νεάπολις καὶ ἄλλαι μεγάλαι πόλεις	161
Ἰσπανία	170
Πορτογαλλία	177

ΜΕΣΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Γαλλία	186
Παρίσι	191
Μασσαλία	196
Λυών	198
Ἄλλοι λιμένες τῆς Γαλλίας	200
Ἄλλαι πόλεις τῆς Γαλλίας	201
Ἡ Γερμανία	204
Ρενανία	209
Πόλεις τῆς Γερμανίας	212
Ἡ Πολωνία	223
Τὸ Βέλγιον	227
Ἡ Ὁλλανδία	232
Διώρυγες καὶ ἀνεμόμυλοι	235
Αἱ Βρεττανικαὶ νῆσοι	245
Ἡ μεγίστη πόλις τοῦ κόσμου	249
Ὁ πρῶτος λιμὴν τοῦ κόσμου	252
Ἡ πρώτη βιομηχανικὴ κερτοχὴ τοῦ κόσμου	254
Ἡ Δανία	260

ΒΟΡΕΙΟΣ ΚΑΙ Β. Α. ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ σκανδιναυικὴ χερσόνησος	267
Νορβηγία	270
Σουηδία	275
Ἡ Ρωσία	283
Ὁ χειμὼν εἰς τὴν Ρωσίαν	289
Πετρούπολις	290
Ἡ Μόσχα καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Ρωσίας	294
Οὐκρανία	297
Τὰ παρὰ τὴν Βαλτικὴν κράτη	299
Ἀνὰ τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς	302
Λαπωνία	305

024000028228

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

3500

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Δ. & Π. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 56

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΙ

ΓΑΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Τὸ σπῆτι μας καὶ γύρω Κόσμος, Πατριδογραφία τευχὸς πρώτων	Δρ.	5.—
Ἡ Πατρίδα μας καὶ ὁ ἄλλος κόσμος, Πατριδο- γραφία τευχὸς δεύτερον	»	5.—

ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ—ΤΣΑΜΑΣΦΥΡΟΥ

Γεωγραφία κατὰ ταξίδια—Ἄτλας τῆς Ἑλλάδος, δεδεμένος	»	15.—
Ἡ αὐτὴ ἔκδοσις εἰς σχῆμα μικρὸν μετὰ πελο- πονήσου χάρτου τῆς Ἑλλάδος εἰς μέγεθος 5 Χ 70 κ.λ. εἰς τὸ τέλος, δεδεμένη	»	8.—
Ἡ Ἠδρώπη (Γεωγραφία νέου συστήματος) ..	»	12.—
Ὁ Κόσμος (Γεωγραφία νέου συστήματος) τῶν Ἑλλήνων, πλὴν τῆς Εὐρώπης	»	12.—

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΙ ΧΑΡΤΑΙ

Νεώτατος χάρτης τῆς Ἀσίας, φυσικὸς καὶ πολι- τικὸς μέγεθος 85 Χ 90	»	8.—
Νεώτατος χάρτης τῆς Ἑλλάδος, φυσικὸς καὶ πολιτικὸς μέγεθος 85 Χ 90	»	8.—
Χάρτης τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, πολιτι- κὸς μέγεθος 70 Χ 90	»	5.—
Χάρτης τῆς Κύπρου	»	20.—

ΒΩΒΟΙ ΧΑΡΤΑΙ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ὑπὸ Δημοσθένους Ἀνδρεάδου ἕκαστος Δρ. 0.50.

Ἐξεδόθησαν οἱ ἑξῆς :

- 1) Ἀττικῆς.
- 2) Νήσων τοῦ Σαρωνικοῦ.
- 3) Βοιωτίας.
- 4) Λοκρίδος, Φωκίδος, Δωρίδος.
- 5) Φθιώτιδος.
- 6) Αἰτωλίας.
- 7) Ἀχαρνίας, Εὐβοίας.
- 8) Πελοποννήσου.
- 9) Θεσσαλίας.
- 10) Ἠπείρου.
- 11) Νήσων Ἰοῦ καὶ Πελάγους.
- 12) Νήσων Πόρου, Ὑδρας, Σπετσών, Κυθήρων.
- 13) Νήσων Κρήτης.
- 14) Κυκλάδων.
- 15) Νήσων Εὐβοίας.
- 16) Βορ. Σποράδων.
- 17) Μακεδονίας.
- 18) Θράκης.
- 19) Νήσων Θρακικοῦ Πελάγους.
- 20) Νήσων Μ. Ἀσίας κ.λπ.
- 21) Κύπρου.